T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

DAVA DOSYALARININ HAKARET BİLDİREN İFADELER BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUĞÇE ATAV

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ANKARA, 2023

T.C.

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

DAVA DOSYALARININ HAKARET BİLDİREN İFADELER BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tuğçe ATAV

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Hülya GÖKÇE

ANKARA, 2023

ONAY SAYFASI

Tuğçe ATAV tarafından hazırlanan "Dava Dosyalarının Hakaret Bildiren İfadeler Bağlamında İncelenmesi" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği /oy çokluğu ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

<table>
<tr><th colspan="2">Jüri Üyesi</th><th>Kurumu</th><th>İmza</th></tr>
<tr><td colspan="2">Dr. Öğr. Üyesi Hülya GÖKÇE</td><td rowspan="2">Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi</td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>Kabul ☐</td><td>Ret ☐</td></tr>
<tr><td colspan="2">Dr. Öğr. Üyesi Ceren SELVİ</td><td rowspan="2">Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi</td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>Kabul ☐</td><td>Ret ☐</td></tr>
<tr><td colspan="2">Dr. Öğr. Üyesi Aziz GÖKÇE</td><td rowspan="2">Bülent Ecevit Üniversitesi</td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>Kabul ☐</td><td>Ret ☐</td></tr>
</table>

Tez Savunma Tarihi: 19.12.2023

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü Ünvan Ad Soyad

Doç. Dr. Muhammet Enes KALA

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda patent ve telif haklarını ihlal edici etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tezde kullanılmış olan tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim. Tarih (19.12.2023)

İmza
Tuğçe ATAV

Ailemizin yeni üyesine…

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca değerli bilgilerini bizlerle paylaşan, kullandığı her kelimenin hayatıma kattığı önemini asla unutmayacağım saygıdeğer danışman hocam, Dr. Öğr. Üyesi Hülya GÖKÇE'ye; çalışmam boyunca benden bir an olsun yardımlarını esirgemeyen kıymetli hocalarım Prof. Dr. Nihal ÇALIŞKAN, Dr. Öğr. Üyesi Ceren SELVİ'ye ve kıymetli jüri üyesi Dr. Öğr. Üyesi Aziz GÖKÇE'ye; çalışma süresince tüm zorlukları benimle göğüsleyen ve hayatımın her evresinde bana destek olan değerli aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bana bu çalışmayı Ankara Batı Adliyesi'nde gerçekleştirme imkânı sunan başta Ankara Batı Cumhuriyet Başsavcısı Gökhan KARAKÖSE'ye, arşivlerinden yararlanmamı sağlayan 13. Asliye Ceza Mahkemesi Hâkimi Yusuf ABANUZ'a ve her daim bana yardımcı olarak beni bir mesai arkadaşı olarak gören mahkeme kalem memurlarına teşekkür ederim. Ayrıca her anlamda tezime destek veren Cumhuriyet Başsavcısı Hayrettin TÜRE'ye ve rahmetli hocamız Prof. Dr. V. Doğan GÜNAY'a yol gösterici yaklaşımlarından dolayı müteşekkirim.

Yardımını ve bilgisini hiçbir zaman esirgemeyen kıymetli arkadaşlarım; Av. Duyşen Selin KUZU, Av. Mustafa Doğukan CANER'e bilhassa hukukçu kimlikleri ile verdikleri desteklerden ötürü ve Utku ARSLANOĞLU'na çalışmama istatiksel bir boyut kazandırması dolayısıyla teşekkürü borç bilirim.

ÖZET

Dava Dosyalarının Hakaret Bildiren İfadeler Bağlamında İncelenmesi

Atav, Tuğçe

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hülya Gökçe

Aralık 2023, 305 sayfa

Toplumun farklı kesimlerinden insanların dil tutumunun ve iletinin alıcıda anlamlandırılma şeklinin sosyal etkenlere göre farklılık gösterdiği düşünülmektedir. Bu farklılıklar ise dilin edim bilimsel yönleri ile oluşmaktadır. Toplumda büyüğün küçüğe, küçüğün büyüğe, kadının erkeğe, erkeğin kadına karşı kullandığı dilin yanında dil konuşurlarının yakınlık dereceleri, statüleri ve bulundukları ortam da diyalog bağlamını değiştirmektedir. Çalışmada bu değişkenler etrafında hakaret içeren sözcükler incelenmeye alınmış olup dil verisi olarak ise **2019**, **2020** ve **2021** yıllarında sonuçlanmış olan hakaret dava metinlerini incelemek hedeflenmiştir. İncelenen davalarda geçen hakaret sözcükleri saptanarak gözlemlenen durumların çeşitliliğine göre tasnif edilmiştir. Toplum tarafından hangi söz ya da söz öbeklerinin hakaret olarak nitelendirildiği, Türk Dil Kurumu tarafından bu sözcüklerin nasıl tanımlandığı ve yargıda hangi sözcük kullanımının hangi bağlamda nasıl sonuçlar doğurduğu değerlendirilerek araştırmada sunulmuştur. Tespit ve tasnifi yapılmış hakaret bildiren ifadelerin sıklık listesi ve bağlamda kullanımları belirtilerek istatistiksel bir durum tespitinin yapılması hedeflenmiş olup verileri suç unsuru, suç faili, suç mağduru, suç türü, karar, bağlam vb. düzeylerde değerlendirmek amaçlanmıştır. Araştırma Türkiye Türkçesinde, hukuk dili ve hakaret dili özelinde yeniden araştırılmaya açık bir alan ortaya koyma arzusu taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: adli dil bilimi, edim bilimi, hakaret davaları.

ABSTRACT

Analysis of the Case Files in the Context of Insulting Statements

Atav, Tuğçe

Master, Turkish Language and Literature

Supervisor: Dr. Öğr. Üyesi Hülya Gökçe

December 2023, 305 pages

It is thought that the language attitude of people from different parts of the society and the way the message is interpreted by the receiver differ according to social factors. These differences are due to the pragmatic sensitivity of the language. In addition to the language used by the elder to the young, the young to the elder, the woman to the man, the man to the woman in the society, the closeness of the language speakers, their status and the environment they are in also change the context of dialogue. In the study, insulting words around these variables were deemed worthy to be examined, and as language data, it is aimed to examine the texts of defamation lawsuits that were concluded in **2019**, **2020** and **2021**. Insulting words in the examined cases will be determined and classified according to the variety of observed situations. It will be presented in the research by evaluating which words or phrases are considered insulting by the society, how these words are defined by the Turkish Language Association, and what kind of results the use of which word in the judiciary has in which context. It is useful to make a statistical due diligence by specifying the frequency list of the identified and classified insulting expressions and their use in the context. levels are to be evaluated. The research has the desire to reveal an area open to re-exploration in terms of legal language and insulting language in Turkey Turkish.

Keywords: defamation cases, forensic linguistics, pragmatics.

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI iv
BEYAN v
İTHAF vi
TEŞEKKÜR vii
ÖZET viii
ABSTRACT ix
İÇİNDEKİLER x
KISALTMALAR DİZİNİ xiv
ŞEKİLLER DİZİNİ xv
TABLOLAR DİZİNİ xv
1. BÖLÜM: GİRİŞ 1
1.1. Araştırma Soruları 2
1.2. Araştırmanın Amacı 3
1.3. Önem 4
1.4. Sınırlılıklar 5
2. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE 7
2.1. Dil Bilimsel Terminoloji 7
2.1.1. Dil Bilimi 7
2.1.2. Adli Dil Bilimi 9
2.1.3. Anlam bilimi 10
2.1.4. Bağlam 11
2.1.5. Disiplinler Arası 13
2.2. Dil Bilgisel Terminoloji 15
2.2.1. Dil Türleri 15
2.2.1.1. Ölçünlü Dil 15
2.2.1.2. Ağız 16
2.2.1.3. Argo 17
2.2.1.3.1. Küfür ve Sövme 22
2.2.1.3.2. Argonun Türk Edebiyatına Yansımaları 24
2.2.1.4. İdyolekt 26
2.2.1.5. Hukuk Dili 26
2.2.2. Kelime Grupları 29

2.2.3. Kelime Gruplarının Genel Özellikleri 33
2.2.4. Kelime Gruplarının Sınıflandırması 34
2.2.4.1. İsim Tamlaması 34
2.2.4.1.1. Belirtili İsim Tamlaması 37
2.2.4.1.2. Belirtisiz İsim Tamlaması 39
2.2.4.2. Sıfat Tamlaması 41
2.2.4.3. İsim-Fiil Grubu 43
2.2.4.4. Sıfat-Fiil Grubu 44
2.2.4.5. Zarf-Fiil Grubu 45
2.2.4.6. Tekrar Grubu 47
2.2.4.7. Edat Grubu 49
2.2.4.8. Bağlama Grubu 50
2.2.4.9. Ünvan Grubu 52
2.2.4.10. Birleşik İsim Grubu 52
2.2.4.11. Ünlem Grubu 53
2.2.4.12. Sayı Grubu 54
2.2.4.13. Birleşik Fiil 54
2.2.4.14. Kısaltma Grupları 56
2.3. Hukuki Terminoloji 59
2.3.1. Hakaret 59
2.3.1.1. Tanımı ve Sınıflandırılması 59
2.3.1.2. Hakaret Suçu ve Tarihsel Süreçte Hukuk 62
2.3.1.2.1. Antik Dönem Hukuku 63
2.3.1.2.2. İlahi Dönem Hukuku 69
2.3.1.2.3. Günümüz Hukuk Dünyası 75
2.3.1.3. Hakaret Suçunun Unsurları ve Korunan Değer 80
2.3.1.3.1. Maddi Unsurlar 84
2.3.1.3.1.1. Fiil 84
2.3.1.3.1.2. Fail 85
2.3.1.3.1.3. Mağdur 86
2.3.1.3.1.4. Netice ve Nedensellik 88
2.3.1.3.1.5. Suçun Nitelikli Hâlleri 89
2.3.1.3.2. Manevi Unsurlar 91
2.3.1.3.3. Hukuka Aykırılık Unsuru 92
2.3.1.4. Hakaret Suçunda Kusur 94

2.3.1.5. Hakaret Suçunun Özel Görünüş Biçimleri 94
2.3.1.5.1. Teşebbüs 94
2.3.1.5.2. İştirak 94
2.3.1.5.3. İçtima 95
2.3.1.6. Hakaret Suçunun Muhakemesi 95
2.3.1.7. Hakaret Suçunun Cezası 96
2.3.2. İftira Suçu, Şartları ve Cezası 98
2.3.3. Tehdit Suçu, Şartları ve Cezası 100
3. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE 101
3.1. Söz Eylem Kuramı (Speech-Act Theory) 101
3.1.1. Hakaret Bildiren İfadelerde Söz Eylemin Önemi 104
3.2. Nezaket Kuramı (Politeness Theory) 106
3.2.1. Brown ve Levinson'un Nezaket Kuramı 110
3.3. Kabalık Kuramı (Impoliteness Theory) 112
3.3.1. Kabalık Tetikleyicileri 115
4. BÖLÜM: VERİ TABANI VE YÖNTEM 117
4.1. Veri Tabanı 117
4.1.1. Örneklem 117
4.2. Yöntem 118
5. BÖLÜM: BULGULAR VE DEĞERLENDİRME 119
5.1. Söz Edimlerin Tespiti 119
5.1.1. Tespit Edilen Söz Edimlerin Kullanım Sıklıkları 160
5.2. Kabalık Tetikleyicilerinin Tespiti 161
5.2.1. Kalıplaşmış İfadeler 161
5.2.1.1. Hakaretler 161
5.2.1.1.1. Kişiselleştirilmiş Olumsuz Seslenmeler 161
5.2.1.1.2. Kişiselleştirilmiş Olumsuz Yargılar 162
5.2.1.1.3. Kişiselleştirilmiş Olumsuz Gönderimler 162
5.2.1.1.4. Kişiselleştirilmiş Üçüncü Kişi Olumsuz Gönderimler 162
5.2.1.2. Sert Eleştiriler / Şikâyetler 163
5.2.1.3. Tatsız Sorular / Ön Sayıltılar 163
5.2.1.4. Küçümsemeler 164
5.2.1.5. İleti Güçlendiricileri 164
5.2.1.6. Kovma 164
5.2.1.7. Susturucular 164

5.2.1.8. Tehditler 165
5.2.1.9. Olumsuz İfadeler 165
5.2.2. Sezdirimsel İfadeler 165
5.2.2.1. Durum Odaklı 165
5.2.2.1.1. İç Uyumsuzluk 165
5.2.2.1.2. Dış Uyumsuzluk 166
5.2.2.2. Şekil Odaklı 166
5.2.2.3. Bağlam Odaklı 167
5.3. Kabalık Tetikleyicisi Türlerinin Hükümlere Göre Dağılımı 168
5.4. Bulguların İstatiksel Görünümü 169
5.5. Bulguların Söz Dizimsel Sınıflandırılması 174
5.6. İsim Tamlaması Kurulumunda Olanlar 174
5.6.1. Belirtili İsim Tamlaması Kuruluşunda Olanlar 174
5.6.2. Belirtisiz İsim Tamlaması Kuruluşunda Olanlar 176
5.7. Sıfat Tamlaması Kurulumunda Olanlar 177
5.8. İsim-Fiil Grubu Kurulumunda Olanlar 181
5.9. Sıfat-Fiil Grubu Kurulumunda Olanlar 181
5.10. Zarf-Fiil Grubu Kurulumunda Olanlar 184
5.11. Tekrar Grubu Kurulumunda Olanlar 185
5.12. Edat Grubu Kurulumunda Olanlar 186
5.13. Bağlama Grubu Kurulumunda Olanlar 188
5.14. Ünvan Grubu Kurulumunda Olanlar 190
5.15. Birleşik İsim Grubu Kurulumunda Olanlar 190
5.16. Ünlem Grubu Kurulumunda Olanlar 191
5.17. Sayı Grubu Kurulumunda Olanlar 193
5.18. Birleşik Fiil Grubu Kurulumunda Olanlar 193
5.19. Kısaltma Grubu Kurulumunda Olanlar 194
6. BÖLÜM: TARTIŞMA VE SONUÇ 196
KAYNAKLAR 205

KISALTMALAR DİZİNİ

age.	: Adı geçen eser
AGİT	: Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatı
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
Alm.	: Almanca
Alm. A.	: Alman Anayasası
ASH	: Anglo-Sakson Hukuku
bk.	: Bakınız
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
çoğ.	: Çoğul
DLT	: Dîvânu Lugâti't-Türk
Fr.	: Fransızca
HS	: Hukuk Sözlüğü
İCK	: İtalyan Ceza Kanunu
İng.	: İngilizce
KAH	: Kıta Avrupası Hukuku
KVKK	: Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
Lat.	: Latince
md.	: Madde
MÖ	: Milattan önce
MS	: Milattan Sonra
RFCK	: Rusya Federasyonu Ceza Kanunu
RG	: Resmî Gazete
s.e.t.	: Son Erişim Tarihi
TCA	: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TMY	: Türk Medeni Yasası
vb.	: Ve benzeri, ve bunun gibi
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Jakobson'ın Dilsel İletişim Düzeni 12
Şekil 2.2. R. Jakobson'ın Dilsel İletişim Düzeninde Bağlamın Gösterimi 13
Şekil 2.3. Disiplinler, multidisipliner ve interdisipliner 14
Şekil 2.4. Argonun Görünümü 19
Şekil 2.5. Aktunç'un Genel Argo Çizimi 20
Şekil 4.6. Veri Tabanı Dava Dosyalarının Yıllara Göre Dağılımı 117

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Anlam biliminin inceleme sürecinde üst-dil kullanımı 10
Tablo 2.2. Altun'un Hakaret tasnifi 62
Tablo 3.3. J. L. Austin ve J. R. Searle'ün Edim Gruplandırmaları 103
Tablo 3.4. Yüzü Koruma Stratejileri ve Olumsuz Nezaket Stratejileri 111
Tablo 3.5. Kalıplaşmış İfadeler 115
Tablo 3.6. Sezdirimsel İfadeler 116
Tablo 5.7. Dava Dosyalarında Saptanan Söz Edimlerin Kullanım Sıklığı 160
Tablo 5.8. Suç Unsuru ve Karar Çapraz Tablo 168
Tablo 5.9. Hakaret Suçu Taraflarının Cinsiyet Dağılımı 169
Tablo 5.10. Hakaret Suçu Taraflarının Eğitim Durumu 170
Tablo 5.11. Hakaret Suçu Taraflarının Yaş Dağılımı 170
Tablo 5.12. Hakaret Suçu Taraflarının Statüleri 171
Tablo 5.13. Hakaret Suçu Taraflarının Sosyal Mesafeleri 171
Tablo 5.14. Hakaret Suçu Davalarında Tarafların Medeni Hal ve Çocuk Durumları 172
Tablo 5.15. Hakaret Suçunda Alenilik 172
Tablo 5.16. Hakaret Suçu Davalarında Görülen Diğer Suç Türleri 173
Tablo 5.17. KT ve Hükümlerin Pearson'ın Ki Kare (*Chi-Square*) İstatistiği 173

1. BÖLÜM: GİRİŞ

Hakaret Davalarının Dil Bağlamında İncelenmesi kapsamında **2019**, **2020** ve **2021** yılları arasında Ankara Batı Adliyesi, 13. Asliye Ceza Mahkemesi bünyesinde sonuçlanmış olan tüm hakaret davaları, çalışma malzemesi hâline getirilirken bulguların analiz yöntemleri, dil bilimsel ve dil bilgisel çözümlemeler üzerine şekillendirilmiştir. Temelinde bir dil bilimi kuramı yer alan bu çalışma, bahsi geçen yönü ile disiplinler arası bir işlev üstlenmiş olup Yeni Türk Dili çalışma sahası çerçevesinde yeni bir inceleme alanı açma isteğini de taşımaktadır.

Suçu kesinleşmiş olan dava dosyalarında bulunan gerekçeli karar metinlerinden hareketle sansürüz hâllerine ulaşılan ve çalışma verisinin temelini oluşturan hakaret ifadelerinin yanı sıra tarafların beyanları ve savunmaları, (varsa) olaya ilişkin sesli, yazılı veya görüntülü deliller, delillerin alan uzmanlarınca incelenmesi üzerine çıkarılan bilirkişi raporları ve yargı sonunda verilen hüküm ve hükmün detaylandırılmış gerekçesi gibi birçok veri taranmıştır. Ayrıca dava dosyalarında bulunan taraflara ait çeşitli belgeler sayesinde Kişisel Verilerin Korunması Kanunu[1] (RG, 07/04/2016, S. 29677) kapsamında ele almış olduğumuz sosyal değişkenlere ait bilgilerle istatiksel çıkarımlar yapmak da mümkün hâle gelmiştir.

Çalışma genel hatları itibarıyla altı ana bölümden oluşmaktadır: *Giriş, Kavramsal Çerçeve, Kavramsal Çerçeve, Kuramsal Çerçeve, Veri Tabanı ve Yöntem, Bulgular ve Değerlendirme, Tartışma ve Sonuç.* Çalışma süresince sıklıkla söz edilen kavramlar gerek tarihsel gerekse coğrafi bakımlardan ele alınmakta olup kavramların çalışma sınırları dâhilinde alan yazını görünümleri de sunulmaya çalışılmıştır. Çalışmada yer yer ele alınan kavramlar arasındaki paralellikler ve asimetrik iz düşümler özellikli (spesifik) olarak belirtilmiştir.

[1] Çalışmada kullanılan veriler, KVKK maddeleri dâhilinde ve Türk Ceza Kanunu madde 135 ve 136 hükümlerine uygun hâlde incelenmiş olup bu tez çalışması boyunca anonimleştirilerek işlenmektedir. *bk. 5.2.1.1. Hakaretler*

1.1. Araştırma Soruları

Kimi sözcük ve söz öbekleri bağlama özgü sebeplerle hakaret bildirebilir veya kimi sözcükler tarihî ve sosyokültürel ilişkiler, etnik çeşitlilik sebebiyle hakaret anlamı taşıyabilmektedir. Ancak bu tip sözcükler ya da söz öbekleri kimi zaman bağlam dışında tahkir sözcükleri olmayabilirler. Her dilde benzeri durumlara örnek gösterilebilen bu ifadeler, toplumdan topluma değişmekle birlikte hakaret nitelikleri de genellikle bulundukları bağlama göre belirlenmektedir. Bahsi geçen bu durum dilde söz dizimi ve anlam biliminden ziyade edim bilimsel işlevler ve yayılımlar boyutlarında açıklanabilmektedir.

İstihkar, aşağılama veyahut tenzil amacı taşıyan edim bilimsel birimlerin, kullanım frekansları dolayısıyla farklı bir ulam olarak görüldüğü düşünülmektedir. Hakaret bildiren ifadeler, bireylerin kendileri ile yakın bulmadıkları kavramlara, durumlara işaret eden sözcükler olmaları sebebiyle görecelik yaratmaktadırlar. Öyle ki bu söz ve söz öbeklerinin hakaret niteliği taşıması, kültürden kültüre daha geniş kitlelerce değişkenlik gösterebildiği gibi özellikli (spesifik) olarak insandan insana da değişebilmektedir. Hakaret kavram alanı doğası gereği *küfür* ve *argo* kavramlarından söz ettirmeyi gerektirmektedir. Küfür ifade eden söz ve söz öbeklerini, tartışmalı görülmediği düşüncesi ile bu araştırmanın dışında bırakmak arzu edilmişse de bu ifadeler, tespit edilmiş verilerin oldukça büyük bir bölümünü oluşturmaktadır.

Çalışmada hakaret bildiren ifadelerin söz dizimsel görünümü, doğal hakaret kullanımının amacına ve Türk dilinin hakaret perspektifine yorum yapma imkânı sunabilir mi? Türk yargı sistemi hakareti ve anlamını nasıl değerlendirmektedir? Sözlük anlamı hakaret bildirmeyen ifadeler hukuki açıdan nasıl ele alınmaktadır? Kabalık Teorisi, Türk dili özelinde hakaret ifadelerini anlamlandırmak için uygun mudur? Kabalık Teorisi, hakaret davalarında, beyan edilen suç unsurlarının gerçek anlamda suç olup olmadığına dair kanıtlanabilirlik işlevi sunabilir mi? Kabalık tetikleyicileri olan kalıplaşmış ifadelerin kullanımı sanıkların suçlu bulunmasını desteklemekte midir? Dolaylı yoldan edilen hakaretlerde sezdirimsel ifadelerin kullanımları, sanıkların beraatine teşvik etmekte midir? İma ve sezdirme içeren delillerin, mahkeme kararları üzerinde etkisi bulunakta mıdır?

Araştırmayı temellendirmiş olan dilin, yalnızca söz dizimi ve anlam bilimi düzlemleri ile sınırlı kalmayarak belirli bir bağlam içindeki kullanımını inceleme hedefinde, hukuk metinlerini ele alan bir araştırmanın bulunmaması, alan yazınında doldurulması gereken bir boşluk olarak düşünülebilir. Hukuk dili, gerek terminolojik yapısı gerek kapsamlı söz varlığı gerekse kendine has söz dizimsel görüntüsü itibarıyla diğer dil türlerinden ayrı tutulması gereken bir çalışma evreni olarak ortaya çıkmaktadır. Öyle ki adli dil bilimi çerçevesinde hukuk metinleri üzerine yapılan kapsamlı araştırmalar, hızla literatürde kendine yer bulmaya başlamıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Çalışma iletişimin bu çok yönlü ilişkilerinin incelenmesi neticesinde dil öğretimi ve dil suçu uzmanlık alanları başta olmak üzere birçok disipline katkı sağlama arzusu ve gayesi içindedir. Türkçede hakaret söylemi içinde söz bilimsel soruların söylem-edim bilimsel işlevlerinin neler olduğunu ve kabalık tetikleyicilerinin, yargıdaki etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın ana odak noktası ise kendine özgü bağlamı dışında tahkir kastı bulunmayan sözcüklerin, hakaret amaçlı kullanılışlarını yargısal süreçte ele alarak edim bilimi kapsamına yoğunlaşmak olacaktır. Bu kullanımların yargıda nasıl bir görünüm yarattığını tespit etmek amacıyla hakaret davalarının karar metinlerini incelemek hedeflenmiştir.

Dil konuşurunun zihninden dile dökülen her ifade; zaman, mekân ve kendine özgü bir iletişim durumuna bağımlı hâlde görülmektedir. Öyle ki bu bağımlı görülen dilsel ve iletişimsel durumlar, ifade kullanımını ve anlamlandırmayı çeşitli koşullara dayandırmaktadır. Kısacası bir iletişim odağının temeli olan sözde anlamlandırma, kullanıma ve eylemin oluştuğu şartlara göre yorumlanmaya değer görülmüştür. Böylece çalışmada bahsi geçen düzeylerin durum tespiti yapılmakla birlikte istatiksel bir bakış açısı ortaya koyularak hukuk dili ve hakaret dili özelinde yeniden araştırılmaya açık bir alan meydana getirme arzusu taşımaktadır.

1.3. Önem

Günümüzde yapılmakta olan bilimsel çalışmalar, daima kendinden önceki çalışmaları takip ederken kendinden sonraki çalışmalara da ışık tutarak kaynak olma gayesindedir. Dolayısıyla gerek yerli gerekse yabancı literatürde yer alabilen bir bilimsel çalışmanın günceli yansıtmakla birlikte yeni kapılar açma hedefiyle ortaya çıkarılması beklenmektedir. Günümüze dek genelde hukuk dili, özelde ise hakaret dili bağlamında alan yazınında birçok çalışma bulunmaktadır. Yerli literatürde ise bu çalışmalar örneklemlerini ağırlıklı olarak yabancı kaynaklardan çeviri yoluyla oluşturmuş durumdadırlar. Bu durumun temelinde ise Türk Hukuk Sisteminin kendine özgü muhafazakâr yapısı olduğu düşünülebilir.

Hakaret edimini anlayabilmek ve Türk Hukuk Sistemi özelinde yorumlayabilmek adına hakaret davaları oldukça zengin bir veri kümesi olarak görülmüştür. Buna rağmen hakaret davaları, günümüze dek dil bağlamında derinlemesine incelemeye tabi tutulan kapsamlı bir çalışmaya konu edilmemiştir. Bu nedenle bu çalışma çerçevesinde hakaret davalarında karşılaşılan ifadeler edim bilimi bağlamda, istatiksel veriler eşliğinde akademiye sunulmuştur. Çalışma kapsamında sunulan bulguların, kendinden sonraki çalışmalara temel oluşturması hedeflenmektedir.

Adli dil bilimi *forensic linguistics* özelinde yerli ve yabancı kaynaklar üzerinde yapılan literatür taraması sırasında birtakım alan dışı boşluklar da gözlemlenmiştir. Bu hususta en önemli görülen durum, hakaret ve tehdit gibi dil suçu barındıran davalarda hâkim ve savcılar tarafından bilirkişi atamasına ihtiyaç duyulmamasıdır. Öyle ki günümüz dava dosyalarının birçoğunda söz konusu suça açıklık getirmek amacıyla alanında uzman olarak görülen çalışmacıların bilirkişiliğine başvurulmakta ve uzman görüşleri, dava dosyalarında bilirkişi raporu ile yargıya sunulmaktadır. Bu durumun bilimsel kazanımı ise alan yazınında multidisipliner ve interdisipliner (disiplinler arası) çalışmalara verilen önemi artırmakla birlikte yeni araştırmacıların ufkunu genişletme işlevi de taşımaktadır. Öyle ki çalışma süresince -adli evrakların adliye sınırları dışına elzem durumlar dışında çıkarılmasının uygun görülmemesi sebebiyle de- hukuk ve dil bilimi arasında yakın takibe alınan müşterek bir iletişim yürütülmüş olup bu çalışmanın gelecek disiplinler arası çalışmalara köprü kuran mahiyette görülmesi arzu edilmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Türk Hukuk Sistemi çerçevesindeki hakaret davalarını dil bilimsel kavramlar yoluyla kişilerin çeşitli değişkenleri ve dil tutumu ilişkisini araştırmayı hedefleyen bir çalışmaya yerli alan yazınında rastlanmamıştır. Bu sebeple söz konusu tez çalışmasının sınırlılıklarının esas çerçevesi hukuk nezdinde ve yabancı literatürün dilimize imkân verdiği ölçüde yapabileceği katkılar çerçevesinde görülmelidir. Öyle ki bu çalışma;

Ankara Batı Adliyesi bünyesinde bulunan 13. Asliye Ceza Mahkemesi[2]'nin kurulduğu tarihten çalışmanın başlangıcına değin sonuçlanmış dava dosyalarında mevcut olan karar metinleri ve suç delilleri çerçevesinde,

- Davaların açılış tarihini gözetmeksizin söz konusu 13. Asliye Ceza Mahkemesi arşivinin **2019**, **2020** ve **2021** yıllarında sonuçlanmış dava dosyaları ve gerekçeli kararları kapsamında,

- Davaya ve hükümlere gerekçe olarak sunulan hakaret ve tehdit suç unsurlarının temellendirildiği Türk Ceza Kanunu'nun Şerefe Karşı Suçlar dâhilinde madde 125 ve Türk Ceza Kanunu'nun Hürriyete Karşı Suçlar dâhilinde madde 106 hükümleri doğrultusunda,

- Türk Ceza Kanunu kapsamında Adliyeye Karşı Suçlar adı altında ele alınan madde 2671 iftira suçu ise "Yetkili makamlara ihbar veya şikâyette bulunarak ya da basın ve yayın yoluyla, işlemediğini bildiği hâlde, hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir yaptırım uygulanmasını sağlamak için bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat eden kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." (RG, 12/10/2004, S. 25611)[3] hükmü gereğince iftira suçunun, bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat edilmesi gerekçesiyle (TURKCEMER, 2022, s. 513) oluşması dolayısıyla bu çalışmanın sınırlılıkları dışında tutulmuş olup yalnızca hakaret ve tehdit suçlarına yönelik kanunlar temelinde,

[2] Asliye ceza mahkemeleri, "İlçelerde kurulan sulh ceza mahkemeleriyle ağır ceza mahkemelerinin görevleri dışındaki davalara bakan, ceza yargılamasının asıl mahkemesi." (GTS, 2023) olarak tanımlanmakta olup içlerinde hakaret suçunun da olduğu en fazla on yıl olmak üzere hapis cezası gerekçelendirilmiş suçların duruşmalarına bakma yükümlü adli makam şeklinde de ifade edilebilmektedir.

[3] Çalışma boyunca karşılaşılacak olan bu metin içi atıf yöntemi daha çok hukuk metinleri, mevzuat ve kanun verilerinin kaynaklarını belirtmek adına kullanılmış olup sırasıyla; Resmî Gazete, Resmî Gazete'nin yayımlandığı tarih ve Resmî Gazete sayısı şeklinde belirlenmiştir.

- Suç mağdurlarının ve faillerinin bireysel değişkenlerine ait olmak üzere: yaş, cinsiyet, medeni hâl, (varsa) çocuk sayısı; davalı ve davacı arasındaki toplumsal değişkenlere ait olmak üzere de statü, gelir düzeyi, eğitim durumu, müşteki ve sanık arasındaki yakınlık ilişkisi, suç mahalli gibi parametreler göz önünde bulundurularak yürütülmüştür.

2. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dil Bilimsel Terminoloji

Bu bölümde çalışma süresince sıklıkla yararlanılacak olan dil bilimsel terimlerin tanımlarına ve alan çalışırlarının söz konusu çalışmanın seyri dâhilince görüşlerine yer verilmeye çalışılmıştır.

2.1.1. Dil Bilimi

Bir alanın bilime dönüşebilmesi için oldukça uzun bir arka plan süreci olduğu bilinmektedir. *Dil biliminin* bu gelişim sürecini besleyen en temel alanlar ise elbette ki felsefe, sosyoloji, psikoloji gibi diğer insani bilimler olmuştur. Yaklaşık 1950 yılı sonrasında pilot-bilim olarak görülen *dil bilimi* ise toplumbilim, ruhbilim ve budunbilime metodolojik ve terminolojik katkılar sağlamaya devam etmiştir. (Kıran & Eziler Kıran, 2013, s. 47) Bu karşılıklı ilişkilerin sebebini açıklamak gerekirse; her insan odaklı bilimin, birbirlerine benzeyen prensiplere ve fonksiyonlara bağlı olduklarını belirtmekte fayda görüldüğü söylenebilmektedir. Öyle ki dili tasvir etme hedefiyle çalışan *dil biliminin* kendine özgü bir yönteme ve çalışma sahasına sahip olduğu ifade edilebilir.

Tarihte bilinen ilk *dil bilimi* çalışması -her ne kadar kimi araştırmacılar tarafından tartışmalı bir inceleme (Bronkhorst, 1991, s. 80) olduğu düşünülse de- Panini'nin "Vedas[4]" çalışması olarak kabul edilmiş olup MÖ 400 yılına tarihlendirilmiştir. XVII. yüzyılda Yunanca ve Latince üzerine araştırmalar yürüten Avrupalı bilim insanları, Panini'nin çalışmalarıyla karşılaştıklarında günümüz *dil biliminin* altyapısına ulaşmışlardır. Takip eden iki yüzyıl içinde dil aileleri ve dillerin kökeni üzerine yapılan çalışmaların yoğunlaştığı söylenebilirken XIX. ve XX. yüzyıllarda da çeşitli dünya ülkeleri tarafından dil sistemleri (McMenamin, 2002, s. 53) dikkat çekici bulunmaya başlanarak bu hususta çalışmalar yürütülmüştür.

[4] Vedalar, MÖ 1200'de kaleme alındığı düşünülen kültürel bir fenomenden ziyade Hindu dini mensuplarının yaşamlarını düzenleyen kutsal bir Sanskritçe eserdir. İçerisinde ilahilerden ritüel şerhlerine, dini öğretilerden efsanelere (Brown, 1994, s. 306) uzanan birçok metin türünü barındırmaktadır.

Temellerini Ferdinand de Saussure'ün attığı Martinet ve Guirad'ın inşa etmede büyük rol oynadığı bu çalışma alanı, Türkçeye kazandırılarak Türk *dil bilimi* özelinde çalışmaların başlamasını sağlamıştır. (Vardar, 2002, s. 8) Türkoloji özelinde ilk dil çalışmaları, Kaşgarlı Mahmud'un *Dîvânu Lugâti't-Türk* adlı eseriyle Türk *dil bilimi*ne girişin temellerini atmıştır. İlk Türk dili sözlüğünün yazarı olan Kaşgarlı Mahmud, Türk dilinin söz dizimini[5] de incelemiş bir dil bilgini (Korkmaz, 1995, s. 254) olarak görülmektedir. Öyle ki Kaşgarlı Mahmud bir dil eğitimcisi olmasının yanı sıra Türk *dil bilim*ci ünvanını da taşımaktadır. Böylece çağdaş *dil bilimi* yöntem ve teknikleri kapsamı dışında tutulmuş olsa da Türk dilcilik geleneğinin tarihi XI. yüzyıla dek dayandırılabilir.

Aksan, Batılı anlamdaki ilk Türk *dil bilim*cinin Şemsettin Sami olduğu görüşündedir. Sami, "Lisan" adlı eserinde *linguistic* terimini "ilmü'l-lisan" (Kocaman, 1990, s. 1) şeklinde aktarmıştır. Ancak bu terim sonrasında günümüzdeki hâlini alarak Türkçeleştirilmiştir. *Dil bilimi*, Türkçede lengüistik, filoloji ve lisaniyat (TDK, 2021) gibi terimlerle de karşılanmaktadır. Dilin yazılı veya sözlü verilerinde, fonetik (ses bilgisi), söz dizimi ve anlam bilimi boyutlarını sosyolojik değişkenler çerçevesinde dil evrimleri, öğrenimi ve öğretimi gibi hususlara açıklık getirme odaklı bir uzmanlık dalıdır. (Hengirmen, 2009, s. 119) *Genel dil bilimi,* elbette yabancı literatürden dilimize yansımış bir çalışma alanı olsa da kıymetli Türk dilcileri ve çeviri bilimi uzmanlarının katkılarıyla oldukça geniş perspektife sahip bir terminolojinin yeniden yaratılması, Türkçeleştirilmesi ve bu tez çalışması sırasında dahi sık sık başvurulan müstakil dil bilimi sözlüklerinin kaleme alınması, Türk dil bilimi alanında yapılan ve yapılacak olan çalışmalar için de önem arz etmektedir.

[5] "Kitâbü Cevâhiri'n-Nahv fî Lugâti't-Türk", Korkmaz tarafından Türk dilinin söz dizimi (söz dizimi cevherleri) olarak çevrilmiş bir gramer kitabı olup günümüze ulaşmadığı için hakkındaki sınırlı bilgilere Kaşgarlı'nın DLT'sinde söz konusu eserden ve eserin içeriğinden söz etmesi sayesinde ulaşabilmekteyiz.

2.1.2. Adli Dil Bilimi

Adli dil bilimi alanının doğuşu, net ve keskin çizgilerle sınırlanmaması kaydıyla 1968 yılına (Olsson, 2008, s. 4) tarihlendirilebilir. Jan Svartvik ile literatüre sunulan bu adlandırma sonucu akademiye kazandırılan dil bilimi alanı, bir dil bilimciye adli bütüncede var olan dil, suç ve hukuk (Malini & Tan, 2016, s. 50) kavşağındaki birçok görüşü savunma imkânı sunan bir disiplin olarak görülmektedir. Uygulamalı dil biliminin bir alt dalı olarak görülen bu çalışma sahası, yabancı literatürde olduğu gibi yerli çalışma alanında da varlığını göstermektedir.

Adli bilimler veya kriminalistik alanında çalışan araştırmacılar, adli dil bilimci ve adli ses bilimci ünvanlarıyla anılmakta olup gerek yazılı gerekse sözlü adli veriler ve kanıtlar dâhilinde çalışmalar yürütebilmektedir. Bu kapsamda adli bilimler çalışırı için herhangi bir metnin ya da konuşma dili ögesinin, adli bir metin olma potansiyeli görülmüş olsa da araştırmacılar ekseriyetle sahte ya da gerçek olması gözetilmeksizin itiraf, intihar[6] ve tehdit mektupları; karalama, hile, terör, kışkırtma ve nefret söylemi içerikli elektronik postalar, ses kayıtları[7], notlar, şarkı sözleri ve mesajlar (Olsson, 2008, s. 2); hakaret ve tehdit suçu dâhilinde dava dosyaları gibi örneklemlere odaklanmaktadırlar.

Svartvik, bir cinayet soruşturmasında verilen çelişkili ifadelerin analizini üstlendiği çalışmasında; adli soruşturmalarda dil bilimsel analizlerin, soruşturmanın doğrultusunu değiştirecek mahiyette olabileceğini ifade etmişse de zihninde, bu incelemelerin ne ölçüde geçerli olacağına (Svartvik, 1968, s. 22) dair soru işaretleri taşıdığını belirtmekten geri durmamıştır. Öyle ki günümüze dek gelişen teknoloji ve adli dil biliminin çalışma sahasının özellikle XXI. yüzyıl içinde oldukça genişlemesi neticesinde, soruşturmalara yeniden yön veren birçok adli dil bilimsel analiz (Tanrıvere, 2016, s. 3-5) sunmak mümkündür. Bu gelişmeler; beraberinde alana özgü metodolojik, terminolojik ve yaklaşımsal yeniliklerin adli dil bilimi özelinde kendini gerçekleştirebilmesine olanak sağlayarak günümüz çalışmalarına ışık tutarken adli vakalarda da işlevsel bir rol üstlenmiştir.

[6] İntihar notları kapsamında Utku Tanrıvere tarafından Hacettepe Üniversitesi bünyesinde "İntihar Mektuplarının Psikodil bilimsel İçerik ve Tür Özellikleri Bağlamında İncelenmesi: Adli Dil bilimsel Bir Yaklaşım" adlı müstakil bir tez çalışması yürütülmüş olup bu çalışmadan alan yazını bölümünde daha geniş bir perspektif nezdinde söz etmek uygun görülmüştür.

[7] Ses kaydı temelli çalışmalar kapsamında Gazi Üniversitesi bünyesinde Aydan Fincan tarafından "Adli Dil bilimi Açısından İdam Mahkûmlarının Son Sözlerindeki Duygu Durumlar" yüksek lisans tezi yürütülmüştür.

2.1.3. Anlam bilimi

Bu dil bilimi sahası, XIX. yüzyılın başlarında henüz fark edilen dil evrimleri dolayısıyla tarihsel dil bilimi ortaklığı ile yaşadığı süreçte değişime uğrayan dilsel yapıları anlamlandırma ihtiyacı doğrultusunda A. Darmesteter öncülüğünde ortaya çıkmış olup alanın kuramsal temelini ise M. Bréal (*Essai de Sémantique)* atmıştır. Kelimelerin anlam bakımından tanımlanmaları çerçevesinde meydana gelen mühim meseleleri ilk dile getiren ismin Ferdinand de Saussure olmasının yanı sıra Saussure, eş zamanlı dil bilimi önermesiyle de bir ilke daha imza atmıştır. (Kıran & Eziler Kıran, 2013, s. 291) Anlam incelemelerini dil bilimi sahası dışında tutan Amerikan dil bilimcilerine karşın Avrupa dil bilimi, Saussure'ün yolundan ilerlemiş olup *yapısal anlam bilimi*ni meydana getirmişlerdir. Vardar'ın asrın buluşu olarak adlandırdığı J. Trier'in ortaya attığı *alan* tasarısı[8], genelde *anlam bilimi* özelde ise *yapısal anlam bilimi*ni destekleyen *anlamsal alan, sözlüksel alan, kavramsal alan* (Vardar, 2002, s. 18) gibi terimler doğrultusunda dilsel verileri, anlam bilimsel boyutta derinlemesine inceleme imkânı sunmaktadır.

Tablo 2.1. Anlam biliminin inceleme sürecinde üst-dil kullanımı

Dil Verisi	
Dil-dışı	**Üst-dil**
"Bu kitap çok kalındır."	" 'Kitap' kelimesinin türü isimdir."
"Çocuk çok hızlı yazabilir."	" 'Yaz' bir eylem belirtir."

Dil verisinin incelenmesi sürecinde dil-dışı ve üst-dil işlevleri, anlam bilimi dolayısıyla görünür kılınır. Bu kapsamda sözcüklerin dünya üzerinde bulunan nesneleri ifade eden anlamları ile her biri bir dilsel birim olan ifadeleri de belirtme görevi üstlenmiştir. (Kıran & Eziler Kıran, 2013, s. 292) Dilin bu iki farklı işlevi *anlam bilimi*yle netleşirken *anlamın* dildeki farklı kullanımlarının anlamlandırmada yarattığı çeşitlilikten de söz etmekte

[8] Trier, bahsi geçen alan tasarısı kapsamında sözlüksel alan teorisini açıklamak adına beş dereceden meydana gelen bir not cetveli örneğini kullanmıştır. Ancak sözlüksel alan her ne kadar anlam bilimi ile ilişkili görülmüşse de bu tez çalışması dâhilindeki genel kavramların dışında kalmıştır. Geniş bilgi için bk. "Özbent, Sueda, 2013. "Sözlüksel Alan Teorisi ve Çeviri" Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik. 1.2; s. 55-66."

fayda görülmüştür. Bu noktada *anlam,* içinde bulunduğu bağlamlara göre değişken yaratması bakımından sözcük anlamı kapsamında ele alındığında doğru anlamlandırmalar yapılamayabilir. (Aksan, 2017, s. 57) Bu husus sebebiyle birçok dil bilimci *anlam bilimi* özelinde *anlam* kavramına dikkat çekmeyi öncelemektedir.

Anlam biliminin tabanı olan *anlam*, "dilin kalbi" olarak görülmüş olup *anlam*ın önemine vurgu yaparak Riemer ve Lyons'tan aktaran Kerimoğlu, anlam kavramının çerçevesini net bir şekilde çizmenin son derece zor olduğuna dikkat çekmiştir. Öyle ki "anlamın anlamı" başlı başına tartışılacak bir çalışma sahası olarak vücut bulmuştur. (Kerimoğlu, 2014, s. 203) Barthes ise *gösterilen* ve *gösterge* arasındaki ilişkileri anlam biliminin ele aldığını ifade etmekte olup anlamın, eklemli bir bünyeye sahip oluşu sebebiyle keskin ayrımlardan söz edilemeyeceğinin altını çizmiştir. (Barthes, 1979, s. 14-47) Böylece *anlam* ve *anlam bilimi* kavramları her ne kadar girişik hâlde olsalar dahi tanımlanmaları amacıyla çeşitli terminolojik ifadelere başvurmayı gerektirmektedirler. Yerli ve yabancı olmak üzere birçok dil çalışırı, başta *anlam* kavramı olmak üzere *anlam bilimi* tanımlamalarında da tam bir uzlaşım sağlayamamışlardır. O hâlde en geniş tanımıyla neticelendirmek gerekirse anlam bilimi *anlam bilimi*, dilsel verilerin *anlam* düzeyinde, çeşitli dallarda ve derin boyutlarda incelenmesi olarak açıklanabilir.

2.1.4. Bağlam

Latince "*contextus"* kelimesinden ödünçlenen bağlam doğrudan edim biliminin araştırma konusu hâline gelmiş olup iki alt başlık hâlinde incelenmektedir: dil-içi bağlam, dil-dışı bağlam. Dil-içi bağlam işlevsel, yapısal ve anlamsal etmenler; dil-dışı bağlam ise dış ortamda bulunan tüm etmenler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Öyle ki bir iletişim sırasında birimleri bilinçli veya bilinçsizce etkileyen dış etmenlerin tümüne *kontekst* bir diğer ifadeyle bağlam adı verilir. (İmer, Kocaman, & Özsoy, 2011, s. 41) Mekân, zaman, statü, cinsiyet, yakınlık ilişkisi gibi belli başlı değişkenlerin toplamı, dil-dışı bağlam olarak adlandırılırken bu dış etmenler; kelimelere, kelime gruplarına ve tümcelere farklı anlamlar kazandırma işlevi görmektedir. Bu durum aynı sözcüklerin, aynı cümlelerde kullanmış olsa da farklı algılamaların ortaya çıkışının temel sebebi olarak görülmektedir.

Korkmaz, bağlamın işlevini daha açık bir hâle getirmek adına şu örnekleri vermiştir: "ocak başı", "havuz başı" ifadelerinde *yakınlık*; "ay başı", "söz başı" ve "yılbaşı" gibi ifadelerde *başlangıç* kavramına vurgu yapan (Korkmaz, 1992, s. 19) "baş" sözcüğü, sözlükte ilk anlamı olan "vücudun bir bölümü" olarak kullanılmamıştır. Bununla birlikte "kardeş kavgası", "din kardeşi", "kardeş payı" (Hengirmen, 2009, s. 52) ve "kardeş kardeş" vb. örnek ifadeler yardımıyla da daha net bir şekilde görülmektedir ki sözcükler; sözlükteki ilk anlamları dışında birçok anlama, bağlam değişimi dolayısıyla gelebilmektedir.

Dilsel bir iletişimin başarılı olabilmesi adına belli kurallar bulunduğu gözlemlenmiştir. Bunlardan ilki, iletişimi başlatan bir "konuşur"dur. Konuşurlar sağlıklı bir iletişim gerçekleştirebilmek adına en az bir "alıcı"ya ihtiyaç duyarlar. Böylece iletişimin temel iki ögesi oluşmuş olur. Konuşurlar, alıcılara bir "mesaj" iletme amacıyla iletişime başladıklarında doğal olarak bir "kanal[9]"a ve "kod[10]"a gereksinim duyarak alıcıya hedeflenen mesajı iletir, kimi zaman ise alıcıdan da bir "dönüt" bekleyebilmektedir. Tüm bu iletişimsel alışverişin gerçekleştiği bütüne ve ortama ise "bağlam" adı verilmektedir. R. Jakobson, bu iletişimsel süreci altı temel öge ile sınırlandırmış olup "bağlam"ı ele almamışsa da [bk. (Kıran & Eziler Kıran, 2013, s. 81)] bu çalışmada bağlamın da dâhil edildiği Şekil ile bu iletişim süreci özetlenmiştir.

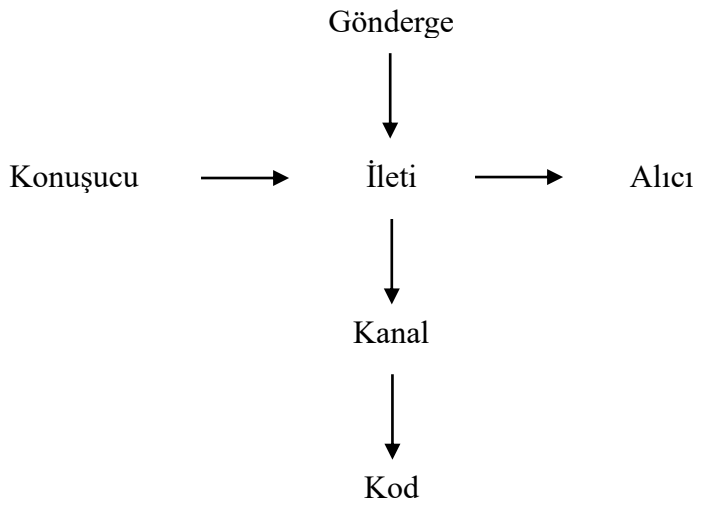

Şekil 2.1. Jakobson'ın Dilsel İletişim Düzeni

[9] Kanal, göndericiden giden mesajların iletilmesini sağlayan araç olarak görev yapmakta olup bunlar; yazı, ses dalgaları, televizyon, telefon, gazete, radyo vb. iletişim araç ve yolları ile sağlanabilmektedir.
[10] Kod yahut şifre olarak adlandırılan bu öge daha çok uzlaşımsal olarak belirlenebilmekte olup bir dil sistemi, rakam ya da resim olabildiği gibi yalnızca bazı spor dalları içerisinde oyun esnasında iletişimi sağlayabilmek adına kullanılan hakem kartları vb. şifreler dahi bu öge için örnek teşkil edebilmektedir.

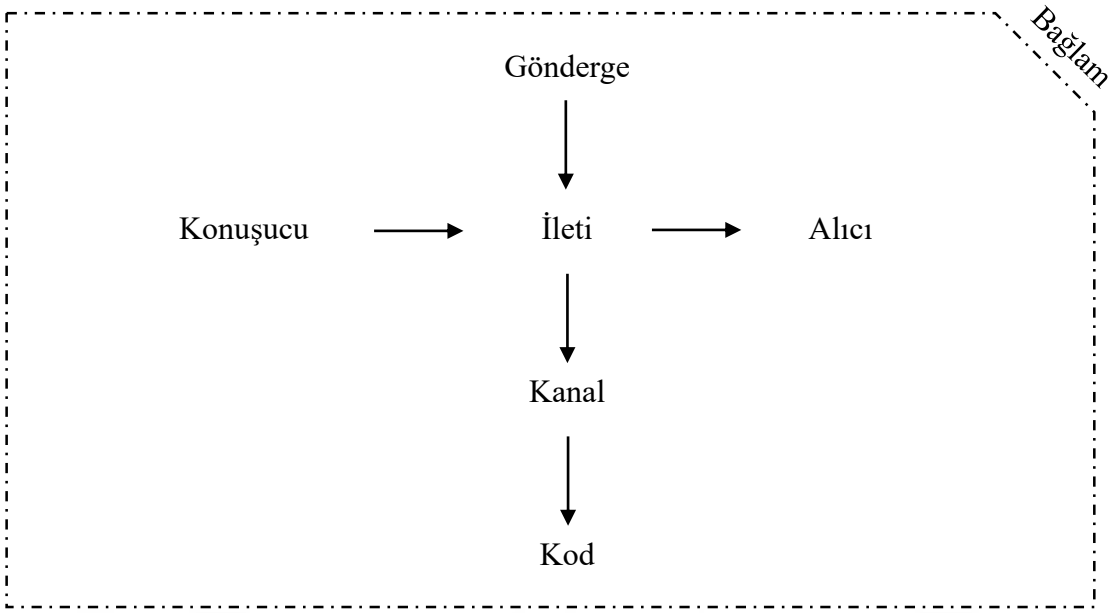

Şekil 2.2. R. Jakobson'ın Dilsel İletişim Düzeninde Bağlamın Gösterimi

Bu çalışmada "bağlam" ifadesi çoğunlukla "dil-dışı bağlam" kastı ile kullanılacak olup çalışma özelinde bağlamın önemli bir yeri olduğunu belirtmekte fayda görüşmüştür. Öyle ki Yılmaz, bağlamı dil bilimsel disiplinlerden diğer pek çok disipline verilmiş bir hediye olarak görmektedir. Zira bağlam, bildirişimin belirlenmesinde etkin bir rol üstlenmektedir. (Yılmaz, 2020, s. 26) Bağlam, Chomsky'nin "edinç" kavramı ile de "Bildirişim Edinci" içinde konumlandırılır. Buna göre Martinet; konuşucu, dinleyici, düzgü, bağlam, oluk ve bildiri ile altı etmenli dil bilimsel bildirişimi modellemiştir. (Huber, 2007, s. 11) Bu nedenle bu çalışma kapsamında da bağlamı bildirişimsel açıdan ele almakta fayda görülmüştür.

2.1.5. Disiplinler Arası

Latince *inter* "arası, arasında" kavramlarına tekabül etmektedir. Dolayısıyla *disiplinler arasılık* olarak Türk diline geçen bu yaklaşım, kimi araştırmacılar tarafından "bilimler arası" olarak da adlandırılır. Eski çağlardan günümüze uzanan bilim tarihi sürecinde totaliter bir bilimsel anlayış hakimken zaman içinde tek bir alanda uzmanlaşmak önem arz etmeye başlamıştır. Ancak günümüz bilgi ediniminde gerek akılcı gerekse deneysel olsun tartışılan konuların, bir şekilde birbirlerini tamamlar nitelikleri olduğu

(Şahbaz & Çekici, 2012, s. 2369) hususunda genel bir uzlaşım olduğunu söylemek mümkündür. Belki de önceden tek disiplinli çalışmalara ağırlık verilirken günümüz araştırmalarında *interdisipliner* (disiplinler arası) çalışmaların bir tercihten de ziyade bir gereklilik olarak görülmesi, bir Türk ansiklopedist[11] olan Ahmet Mithat'ın sözünü ettiği değişimin bir benzerini, modern dil çalışırlarına yaşatmanın eşiğine getirmiş olduğunu düşündürebilir.

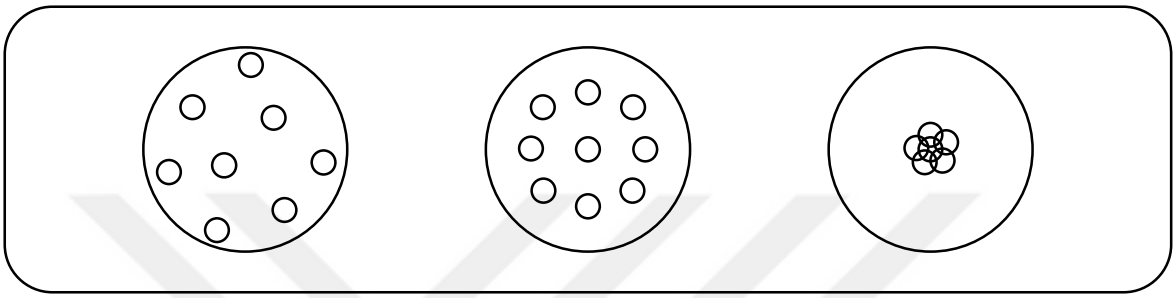

Şekil 2.3. Disiplinler, multidisipliner ve interdisipliner

Multidisipliner ve interdisipliner (disiplinler arası) arasındaki ince ayrıma da burada yer vermekte fayda görülmüştür. Latince *multi* "çok, birçok" anlamlarına gelen bir ifade olup çoklu disiplinlerin bir arada kullanıldığı ancak her disiplinin yalnızca kendi alanı içinde kaldığı çalışmalara verilen gelen bir addır. Öyle ki *multidisipliner* çalışmalarda her alanın kendi çalışırı rol oynarken aynı çalışma içindeki diğer alanlara ilgi duymasına gerek kalmamaktadır. Ancak *interdisipliner* (disiplinler arası) bu net çizgilerle ayrılmış alanların sınırları dışına çıkmasını sağlamaktadır. Kısacası disiplinler arasılık, modern dünyada sosyal bilimlerin vazgeçilmez bir unsuru olarak görülmektedir. Zira günümüz çalışmalarında ortaya atılan problematikleri anlamlandırabilmek ve çözüm üretmek adına tek bir disiplin yetersiz gelebilmektedir.

[11] Ahmet Mithat Efendi, birçok kez sohbetlerinde her alana ilgi duymanın teknik yetersizliklerinden yakınır hatta ve hatta bunun üzerine oğluna artık o dönemde ansiklopedistliğin değil tek alanda uzmanlaşmanın öneminden bahsederdi. Ancak yukarıda verilen tarihi süreçten anlaşılmaktadır ki devran dönmüş ve disiplinler tekrardan birbirlerine ihtiyaç duyar hâle gelmişlerdir.

2.2. Dil Bilgisel Terminoloji

Dil nihayetinde insana has bir kavram olup dil çalışmalarında söz konusu çalışma özelinde tanımlara sahip olmaktadır. Dilin en genel tanımı ise insanların anlaşabilmeleri adına ürettikleri, sözlü ve yazılı biçimleriyle ortaya koyulan bir iletişim aracı olarak görülmektedir. Çalışma kapsamında dil türleri özelinde hukuk ve argo dili önemli olması bakımından bu bölümde dil türlerini açıklamak gerekli görülmektedir.

2.2.1. Dil Türleri

Dilin incelenmesi, doğası gereği sistematik yapısının çözümlenmesi dil tarihi açısından çok kıymetli görülmektedir. Bunun yanı sıra dil çalışmaları; sosyolojik, psikolojik ve felsefi yaklaşımların da kavşağında farklı perspektifler sunabilmektedir.

2.2.1.1. Ölçünlü Dil

Dil, doğal oluşu ve doğası gereği iyi, kötü, zengin, fakir, doğru ve yanlış gibi sıfatları üzerinde taşıyamamaktadır. Ancak bu sıfatlardan bazıları ölçünlü dil için kabul edilebilir görülmektedir. Ölçünlü dil (*standard language*), belirli bir standarda sahip oluşu dolayısıyla yerel unsurlar taşımayan biçimsel ve sözel açıdan belli kurallar çerçevesinde sınırlanmış bu nedenle de çeşitlilikten uzak bir saygınlık değişkesi olarak görülmektedir. (Demir & Yılmaz, 2014, s. 21) Uzlaşımsal olarak belirlenen ölçünlü dil, genellikle belirlendiği bölgenin en yaygın kullanıma sahip dili olarak ortaya çıkmaktadır.

Sözlü ve yazılı dili de içine alan ölçünlü dil kullanımı dil konuşuruna saygınlık katabilmekte olup söz konusu dil türünün biçimsel değişimler yaşaması neticesinde oluşan argo (*slang*) ise bahsi geçen prestijli görünümü değiştirebilmektedir. (Sebzecioğlu & Coşkun Özgür, 2015, s. 76) Öyle ki dil olgusu, bir dil konuşurunun iletişime geçtiği andan itibaren

neredeyse tüm sosyal değişkelerine hâkim olunacak kadar çok veri sunabilmektedir. Bu noktada doğru, yanlış, iyi ve güzel gibi sıfatlara da sahip olabilecek bir dil türü oluşmuştur.

Ölçünlü dil oluşturulurken belli aşamalardan geçtiği bilinmektedir: seçilme, kodlanma, işlev geliştirme, yaygınlaşma. Toplumun geri kalanına nazaran daha eğitimli bir kesimin, politik veya kültürel olarak baskın oluşu ölçünlü dil seçiminde önemli rol oynamaktadır. Kodlanma sürecinde ise belirlenen dilin geniş kapsamlı kural ve sınırlılıkları belirtilmektedir. İşlevlerinin geliştirilmesi ise kuralları koyulmuş olan dilin eğitime, siyasete, bilime, sanata ve edebiyata tam anlamıyla girebilmesi sürecidir. Halk arasında nesilden nesile yaygınlaşarak millî bir simge hâline gelen dilin (Hudson, 1980, s. 33) ölçünlü dil olma düzeyleri sonlanmış olacaktır.

Dilin çeşitli aşamalarla oluşturularak yaygınlaşmasının sonucu olan ölçünlü dil, daha çok dil dışı unsurlar çerçevesinde değerlendirilmektedir. Türk Dili tarihi içinde Türkçenin ölçünlü dili, Osmanlı Devleti'nin aydın kesiminin yaşadığı bilinen başkent İstanbul'un yerel dilinin geliştirilmesi üzerine belirlenmiş ve bu kapsamda Türk Dil Kurumu yasal yetki sahibi olarak ilan edilmiştir. Ancak günümüzde kullanılan İstanbul Türkçesi olarak da adlandırılan ölçünlü dilin eski İstanbul Türkçesi ile benzerliği de bir tartışma konusu (Demir & Yılmaz, 2014, s. 24) olarak görülmektedir.

2.2.1.2. Ağız

Türkçenin tarihsel süreç içinde gerek biçimsel gerek anlamsal olarak pek çok değişime ve dönüşüme uğradığı bilinmektedir. Bununla birlikte eş zamanlı olarak yaşayan birçok ağız ve lehçe varlığını sürdürmektedir. Ölçünlü dilin dışında kalan bürünsel farkların doğrudan sesletim yoluyla algılanabildiği söz konusu dil türleri arasında ayrım yapmakta fayda görülmektedir. Buna göre en genel tanımı ile ağızların, sözlü gelenek üzerinden varlıklarını sürdürdükleri, lehçelerinse yazılı geleneklere de sahip oldukları ifade (Aksan, 1979, s. 141) edilebilmektedir.

Türk dili araştırmalarında lehçe, şive, ağız kavramları derin bir tartışma konusu hâline gelmiş olup çeşitli tanımlamalar ile kavramları birbirlerinden ayırma yoluna

gidilmiştir. Buna göre ağız; ses ayrımlarına dayanan bir dil ve şive içinde konumlanabilen dilin yaşadığı coğrafya dâhilinde küçük farkları olan birden fazla çeşidinin olduğu bir konuşma dili olarak tanımlanabilmektedir. (Ergin, 2009; Banguoğlu, 1986, s. 11, ayrıca bk. Tekin "Türk Dili Diyalektlerinin Yeni Bir Tasnifi" (1989)) Demir ve Yılmaz, ağızların aynı kökü paylaşan ve doğal yollarla oluşmuş; okuryazarlık seviyesi çoğunlukla düşük kitleler arasında, saygınlığının ölçünlü dile nazaran daha düşük görüldüğü bölgesel konuşma şekli (Demir & Yılmaz, 2014, s. 27) olarak tanımlamıştır.

Nihayetinde lehçe, ağız ve şive kavramları Türkoloji tartışmalarının önem arz eden konusu olsa dahi altında bulundukları dil kavramına bağlı kalmadığı müddetçe (König, 1991, s. 66) tanım farklılıkları oluşacaktır. Ağızları, standart dillerden ayıran en önemli noktalardan biri temel düzeyde kurallarının olmasıdır. Ancak birçok ağız ile ölçünlü dil arasında anlaşılma kaygısı, sorunu olmamakla birlikte zaman içinde aksi bir durumun da gerçekleşebileceği bilinmektedir. Ağızlar yalnızca coğrafi olarak değil sosyal olarak da ayrılabilmektedir. Buna göre sosyal statü, meslek, yaş, cinsiyet, bağlam vb. birçok alt başlık sosyal ağızlar çerçevesinde değerlendirilebilmektedir. Söz konusu çalışma sahası toplumsal dil biliminin sınırlıkları içindedir. Öyle ki dil; ölçünlü dil, argo, hukuk dili vb. çeşitli türler altında incelenerek farklı çalışma sahalarına katkı sağlayabilmektedir.

2.2.1.3. Argo

Dilin günlük hayatta ya da yalnızca özel durumlar içinde ortaya çıkabilen birçok katmanı bulunmaktadır. Sözlü veya sözsüz olması bakımından en başta iç "*fr. langage interne*" ve dış "*fr. langage manifesté*" olarak sınıflandırılan dil; varlıklara göre insan dili "*fr. langage humain*", çocuk dili "*fr. langage enfantin*", hayvan dili "*fr. langage animal*"; konuşur evrelerine göre ana dili "*fr. langue maternelle*", kakofon dil[12] "*fr. langage cacophone*", kalıtsal dil "*fr. langage transmis*"; dilin durumuna göre ölü dil "*fr. langue morte*", doğal dil "*fr. langue naturelle*", yaşayan dil "*fr. langue vivante*", yapay dil "*fr. langue artificielle*"; mensup oldukları özellikli gruplara göre de jargon "*fr. jargon*" ve argo "*fr. argot*" olmak üzere birçok alt başlığa sahip görülmektedir. Jargon; bir sınıfa ya da

[12] Ferit Devellioğlu, Türk Argosu adlı eserinde kakofon dili, henüz konuşmaya başlamış bir çocuk yahut hedef dilin yeni öğreniri olan bir yabancı tarafından konuşulan bozuk dil olarak tanımlamıştır. bk. age. s. 9.

meslek grubuna ait, hâlk tarafından anlaşılmaz görülen daha çok terminolojik kavramlar barındıran bir dil katmanıdır. Argo ise genel dilin söz varlığını kullanırken belli bir yere, sosyal statüye has bir dil katmanıdır. (Devellioğlu, 1980, s. 9) Öyle ki argo ve jargon arasındaki farklar, belirtilen ufak nüanslara bağlı kılınmıştır.

Konuşma dilindeki sözcüklerin argo sınıfına girebilmesi adına, söz konusu kelimelerin sözlükteki ilk anlamları dışında veya bilinen genel anlamlarının yanında bir diğer anlama da sahip olmaları beklenmektedir. Bu durum argonun içe dönük hâle gelmesinin en temel sebeplerinden biri olarak görülebilir. Argonun her ne kadar içine kapalı ve özel bir yapısı olduğu bilinse de her argo belli bir ana diline bağlı hâldedir. Bu nedenle argoların ana dilinden farklı gramer kurallarına sahip olamayacakları düşünülmektedir. Dolayısıyla bir dilin gramer yapısına hâkim olmayan bir konuşur, argoyu o dilden bağımsız olarak anlayamaz ancak ve ancak o dile hâkim olan kişiler, argonun kendine ait bir kelime kadrosu olsa dahi, ana dili ile aynı yapı özelliklerini taşıdığı için argo ifadeleri anlayabilmektedirler. (Arslan, 2009, s. 28) Bu gereksinimler çerçevesinde Türkçe özelinde argo sözcüklerin oluşumu üç farklı şekilde gerçekleşebilmektedir: *Metafor*[13]*, mimesis, figür*. (Devellioğlu, 1980, s. 28) Daha açık bir ifade ile argo söz ve söz öbekleri; anlam değişimi, mecaza kasıt, uydurma veya benzetmeler yoluyla kurulmaktadır.

Ana dili konuşurları tarafından çoğunlukla cehalet ürünü olarak görülen argo, birçok dil bilimci için dahice yaratılmış bir dil katmanı olarak görülebilmektedir. (Çiçek & Yağbasan, 2019, s. 17) Denizcilik argosu, esnaf argosu, kabadayı argosu, asker argosu, öğrenci argosu, hırsız argosu, cinsel argo vb. çeşitleri olan argolar[14]; her daim özel dil statüsünde tutulmuş olup *sınıf dili* şeklinde de adlandırılabilir. Özel diller, kendi içlerinde genel dildeki kavramları ödünçleyerek farklı anlamlarda kullanabilir ve dolayısıyla özel dili kullanan belli bir grup insan da aralarında uzlaşımsal olarak anlaşabilirler. Kimi çalışırlar

[13] Metaforik yapılar, yalnız sanatta değil, statüsü fark etmeksizin, dili kullandığımız her yerde karşımıza çıkabilmektedirler. Terminolojik bir karmaşaya yol açmamak adına bu kavramlar üzerine detaylı bilgi için bk. George Lakoff, Mark Johnson "Metaforlar – Hayat, Anlam ve Dil".

[14] Argo sözcükler her daim küfür hakaret yahut sövme içermek zorunda değildir. Bu ifadeler daha çok belli bir grup tarafından oluşturulan elbette ki cinsel argo gibi kimi alanlarında sık sık küfür ve hakaretlere yer verilse de her koşulda ayıplı ifadeleri örtmek için kullanılmayabilirler. Ancak dil konuşurlarının doğal olarak ayıp görülen ifadeleri sansürlemeye alışkın olmaları dolayısıyla argolar gibi özel imalara sahip diller gelişmiştir. Bu aşinalık öylesine uzun süredir var olmaktadır ki ayıp ifadeler kapsamında Emine Gürsoy Naskali editörlüğünde "Ayıp" adında müstakil bir çalışma dahi yürütülmüştür. İçerisinde esnaf adabında ayıplı görülen durum ve davranışlardan, edebiyatta ayıp olgusuna; sözlüklerdeki ayıp yansımalarından, lezbiyenlik olgusu çerçevesindeki görünümüne birçok çalışma barındırmaktadır. bk. age., s. 10. Kaynak çalışma kapsamında ayıp kavramına sıklıkla yer verilmemesi bakımından fazlaca atıf almamış olsa da ayıbın argo, küfür, hakaret, sövme ve iftira gibi kavramlardan ayrılışı adına muhatabına yardımcı olacak niteliktedir.

argoyu *düşük prestijli diller* (Doğruöz & Güneş, 2000, s. 247) sınıfında konumlandırmışlardır. Bahsi geçen dil katmanlarını Develliođlu'nun gösterimiyle ele almakta fayda görülmüştür.

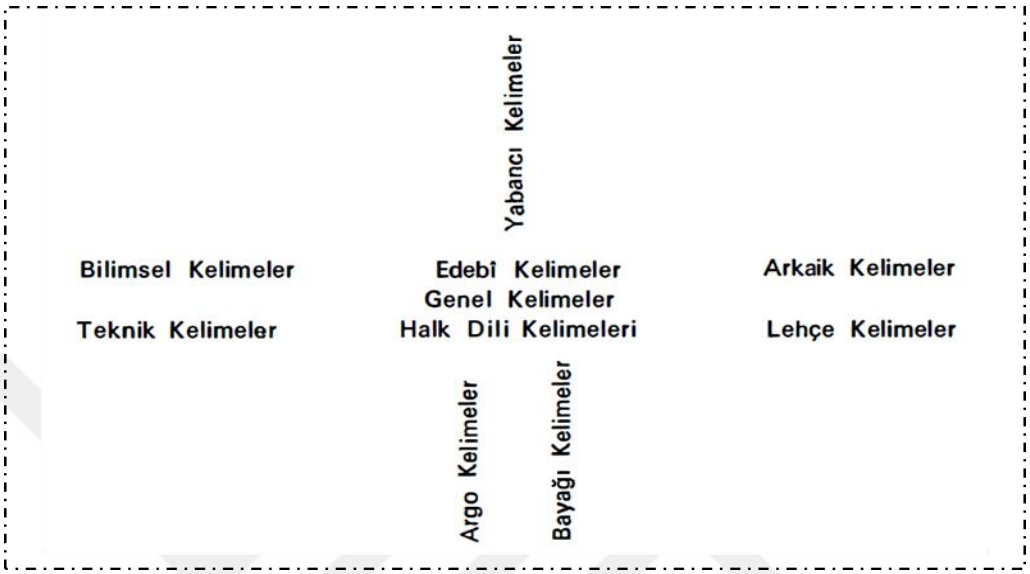

Şekil 2.4. Argonun Görünümü

Argo kelimesini, Fransızca *argot* kelimesinden alıntılamış olduğumuz bilinmekle birlikte bu sözcük, Fransız dil tarihi içinde XVII. yüzyıla tarihlendirilmiştir. (Çiçek & Yağbasan, 2019, s. 16) Ancak G. H. McKnight'tan aktaran Partridge, onun en güçlü şüphesinin argoyu tam olarak kesin bir şekilde tanımlayıp tanımlayamayacağımız hususu olduğunu belirtmiştir. Buna rağmen argo ile ilgili genel kanı; onun yeni kelimeler veya farklı anlamda kullanılan kelimelerden oluşan ve eğitimli konuşma seviyesinin altında kalan düşük statülü bir dil katmanı olduğudur. (Partridge, 1954, s. 2) Öyle ki argo ile ilgili bilinen ilk çalışma *A Classical Dictionary of the Vulgar Tongue* (1785) adlı eser olup (Ayto, 1999, s. v) 1755 yılında yayımlanan *Dictionary of the English Language (1755)*'den sonra meydana getirilmiş bir çalışmadır.

Argo, içinde cinsel argoyu barındırması bakımından halk arasında sık sık küfür ve hakaret kavramları ile de eş tutulmaktadır. Ancak Aktunç, argoyu altı kolda incelemekle birlikte bu kolları da kendi içinde toplamda on sekiz farklı alt kola ayırmıştır. Öyle ki bu alt başlıklardan yalnızca biri cinsel dünyaya ait olup kendi içinde üç alt başlığa sahiptir.

(Aktunç, 1998, s. 11) Bu noktada argonun yalnızca cinsel içerikli hakaret ve küfürlerden meydana geldiği kanısını yıkabilmek adına Aktunç'un "Genel Argo Çizimi"ne yer vermekte fayda görülmüştür. Bu çalışma kapsamında önem arz etmesi bakımından argo, hakaret ve küfür ayrımı hususunu küfür maddesi içinde daha derin bir şekilde ele almış bulunmaktayız.

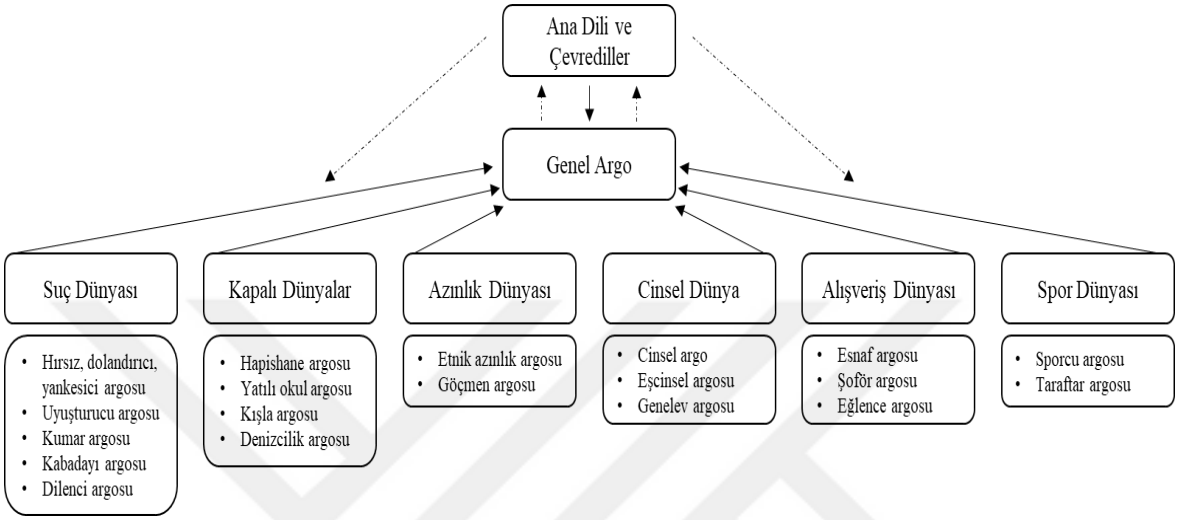

Şekil 2.5. Aktunç'un Genel Argo Çizimi

(Şekil 2.5.)'e göre genel argo, ana dilinden sözcükleri alarak farklı anlamlarda kendi kelime kadrosuna ekleme yaparken ana dili de genel argodan yeni sözcükleri kelime dağarcığına ekleyebilmektedir. Örnek vermek gerekirse *paspal* sözcüğü, genel argoda "düşük nitelikli esrar" anlamını taşımaktayken ana diline "düşük nitelikli kimse, nesne" olarak geçirilmiştir. Ancak genel argoda "düşük nitelikli uyuşturucu" anlamına gelen *dangin* ifadesi henüz ana diline yansımış bir sözcük değildir. (Aktunç, 1998, s. 15) Bu örneklerin tam aksi şekilde ana dilinden genel argoya katılarak anlam değişmesine uğrayan sözcüklere de birçok örnek vermek mümkün görülse de verilen örneklerin yeterince açıklayıcı olduğu düşünülmektedir.

Türk konuşma dili, her dilin olduğu kadar argo ile oldukça içli dışlı görülebilmektedir. Öyle ki mizah unsurlarının çoğunda görülen argo ve küfürlü ifadelerde (Güneş, 2009, s. 61) dikkat çeken noktalardan biri ise kalıpların daha çok kadın argosu ve cinsel dünya üzerinden ilerletildiği gerçeğidir. Öyle ki kadın argosu üzerine müstakil bir çalışma dahi yapılmış olup bu çalışmada argonun, esasında toplumun tam içinde var olan ve

bu topluma mensup bireylere ait bir çeşit doku, bir şifreleşme (Bingölçe, 2001, s. 4) yaratması işlevinden söz edilmektedir. Argonun genel kavram alanına bakıldığında cinselliğin oldukça kapsayıcı bir alan olduğu görülmüştür. Yine en çok "örtmece[15]" *euphemism* ve eş anlamlı sözcük, bu kavram alanı çerçevesinde kurulmuştur. (Altun, 2002, s. 68) Bu tez çalışması kapsamında elde edilmiş verilerde daha çok örneklerini göreceğimiz kadın argosu ve cinsel dünya kalıpları, bizler için de özel olarak önem kazanmaktadır.

Argonun ortaya çıkışının, her ne kadar Grose tarafından "*crew"* (Grose, 1796, s. xi) sözcüğü ile başladığı düşünülse de bu anlamda net bir veri bulunamamıştır. Netice itibarıyla *cant, slang, vulgar* adlarıyla gerek yabancı literatürde gerekse *argo, halk ağzı*, adlarıyla yerli literatürde yer alan, zaman zaman mizahi zaman zamansa aşağılayıcı edimleri bulunan bu ifadelerin, her dönemde ve toplumda suç teşkil[16] ettiği anlaşılmaktadır. Argonun, tanımsız bırakılarak etik ve hukuk kuralları çerçevesinde yasaklı görülmesinin en temel sebeplerinden biri; dil konuşurunun kullanılan kelimelerin doğrudan *göstergesel* boyutu ile ilgilenmesinden çok algılayımda, işaret edilen durum ile identik (Akar, 2014, s. 27) konumda boyutlandırması olarak görülmektedir. Öyle ki söz konusu özdeşleme iletişim içindeki kişilerde psikolojik şiddet etkisi yaratabilmektedir. Psikolojik şiddet, fiziksel ve cinsel şiddete göre daha az travmatizeye sebebiyet veriyormuş gibi görülse de tüm şiddet içerikli eylemler; uygulayan tarafından, uygulanan tarafın canını yakma kastı ile eyleme geçirilmektedir. (Erkek, 2010, s. 77) İlkel toplumlardan bu yana kendini var etmiş ancak toplum tarafından saklanmış bir "giz dili" olan argo, davalar yoluyla tartışmalara açık hâle gelirken biz çalışırlar için de incelenmeye değer, bakir bir dil adası ortaya çıkmış olur. Victor Hugo'nun da dediği gibi "*Felaket karanlıktır, suç daha da karanlıktır; bu iki karanlık bir araya gelip argoyu oluşturur. Argo karanlığın dilidir.*" (Hugo, 2004, s. 952)

[15] Edeb-i kelam yahut örtmece kötü görülen ifadeler yerine onları tabulaştırarak farklı sözcükleri yerine koyma olarak tanımlanabilir. Kerim Demirci "Örtmece (Euphemism) Kavramı Üzerine" adlı çalışmasında özel olarak bu ifadeye açılık getirmektedir. bk. age., s. 22.

[16] Argonun ilk kaynaklarından olan *A Classical Dictionary of the Vulgar Tongue* adlı eserin ön sözünde Francis Grose'un derinlemesine yaptığı açıklamalardan da anlaşılmaktadır ki; o yılların toplumunda da argo içerikli ifadelerin kullanımı tehlikeli görülmüş olup eseri yazmaktaki niyet, açıkça belirtilmiştir. bk. age., s. xv.

2.2.1.3.1. Küfür ve Sövme

Küfür, insanların duygusal tepkilerini ifade etmek veya başkalarını rencide etmek amacıyla kullandıkları kaba, tahrik edici veya ahlaka aykırı kelimeler veya ifadelerin bir araya gelmesiyle oluşan bir dil fenomenidir. Küfrün tarihi, insanlık tarihi kadar eski ve karmaşık bir geçmişe sahiptir. (Sınar, 2014, s. 84) Çalışma kapsamınca küfrün ve sövmenin toplumsal etkilerini inceleyerek dilin bu karanlık yüzünün izini sürerken hukuk düzleminde söz konusu kavramların nasıl sonuçlar doğurduğu üzerinde durmak amaçlanmıştır.

İnsanlık tarihinin başlangıcından bu yana ilk konuşma eylemi, merak uyandıran bir konu hâline gelmiştir. Buna göre konuşma eyleminin ilk gerçekleştiği anı algılayabilmek amacıyla çeşitli dil teorileri ortaya atılmıştır. Bunların çoğunluğu doğadan yansıtılan ses benzerliklerine dayanmaktadır. Öyle ki birçok araştırmacı, küfür ifadelerinin konuşma eylemi başlangıcı içinde bulunduğunu hatta ve hatta konuşma eyleminin, küfür ve sövme bildiren yapılarla başlayıp -ancak sadece küfür ve sövme ifadelerine bağlı kalmış hâlde değil- (Montagu, 2001, s. 7) sonrasında çeşitlendiği ve belli gereksinimler doğrultusunda genişlediği düşüncesine sahiptir.

Küfür ifadelerinin kökenlerini, mitolojik ve dini inançların bir parçası olarak gören araştırmacılar; henüz antik dönemlerde, tanrıların isimlerini veya tapınakları kirletmek gibi eylemlerin, hakaret etme niyeti taşıması sebebiyle söz konusu eylemlerin, tabu olarak kabul edildiği bilinmektedir. Antik Yunan ve Roma mitolojilerinde tanrılara hakaret etmenin ise ölümlüler üzerinde son derece büyük yaptırımları olabileceğinin de göz önünde bulundurulması gerekmekte olup Erkek tarafından küfrün hedefi olan değerleri; kutsal değerlere, mahremiyete (aile) ve kişi/kişiliğe karşı (Erkek, 2010, s. 78) olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Söz konusu kavramların tarihsel süreçte, hakaret ile benzer yönelimlere sahip olması bakımından detaylı açıklama için 2.3.1.2. *Hakaret Suçu ve Tarihsel Süreçte Hukuk* adlı bölümün incelenmesi de gerekli görülmüştür.

Küfür, dilin ifade gücünün bir temsili olarak görülürken insanların yoğun duygusal tepkilerini, öfke veya şaşkınlık hislerini, küfürle ifade etme eğiliminde oldukları söylenebilmektedir. Küfür ifadeleri kullanıldıkları bağlam dolayısıyla kimi zaman duyguların yoğunlaşmasına sebebiyet verebilirken iletişime dramatik bir etki sağlama yetkisi olduğu da söylenebilmektedir. Bu nedenle, küfrün bir ifade biçimi olarak toplumsal ve dilsel düzlemde kabul edilmesi gereken karmaşık bir yapısı bulunmaktadır. Öyle ki argo

özelinde yapılan ilk çalışma olan *A Classical Dictionary of the Vulgar Tongue* (1788) adlı eser, küfür ifadelerini barındırması bakımından da önem arz etmektedir. Ancak ön sözünde Francis Grose'un derinlemesine yaptığı açıklamalardan da anlaşılmaktadır ki geçmişten günümüze argo, küfür ve sövme içerikli ifadelerin kullanımı, toplum tarafından hoş karşılanmamaktadır.

Küfür davranışının sebebi eylemi gerçekleştirenlerin dahi çoğu kez anlamlandıramadığı bir durum olarak görülmektedir. Küfür ve sövme ifadeleri, şiddetin dilsel bir çeşidi olarak tanımlanmaktadırlar. Zira temelde söz konusu ifadeleri kullanan kişinin niyeti, karşı tarafı psikolojik olarak yıpratmaktır. Bununla birlikte hakarete uğrayanların kaygı ve davranış bozukluklarının arttığı bilinirken hakaret edenlerin stres seviyelerinin azaldığını belirten psikolojik çalışmalar da bulunmaktadır. (Ahmet Çiçek, 2019, s. 18) Kendini farklı şekillerde ifade edebilme yetkinliğine sahip olmayan insanların da sıklıkla küfür ve sövme bildiren ifadelere başvurma eğilimi olduğu bilinmektedir. Ancak sinir bilimsel olarak da incelenen bahsi geçen ifadelerin istemsiz kullanımı, birtakım beyin fonksiyonlarının kaybı neticesinde oluşan bir rahatsızlık (Erkek, 2016, s. 226) olarak literatüre geçmiştir.

Küfür, dilin evrimi ve toplumsal değişimle birlikte gelişmiştir. Tarihsel süreçte "kötü" ve "kaba" olarak etiketlenen küfür ve sövmeler, Rönesans ve sonrasında -küfür ve sövmelerin o dönemde daha çok dini değerlere karşı yapıldığı ve bunun son derece büyük bir günah olduğu göz önünde bulundurularak- toplumun daha özgür bir dil kullanma arzusu taşımaları ile sanat ve edebiyat eserlerinde argo ve cüretkâr ifadeler daha yaygın hale gelmiştir. (Gürsoy Naskali, , 2018, s. 56). Öyle ki edebî eserlerde küfür, sövme ve diğer argo kullanımlarının artması söz konusu eserleri bir tür hâline getirmiş olup edebiyat bilimciler tarafından "yeraltı edebiyatı" (Yertutan, 2018, s. 3) adı ile tanımlanmaya uygun görülmüştür.

Küfür ve sövme ifade ve eylemleri, dil ve hukuk alan yazınında paralellik göstererek her ne kadar benzer tanımlamalara tabi tutulmuş olsa da küfür ve sövme arasında ayırıcı bir unsur olduğu düşünülmektedir. Sövme ifade ve eylemleri, bir kişinin karakterini veya davranışını eleştirmek, alay etmek veya aşağılamak amacıyla oluşturulan dil kullanımını içermektedir. (Güneş A. , 2009, s. 68) Ayrıca sövmenin, küfür bildiren ifadelerden farklı olarak duygusal bir reaksiyon uyandırmayı amaçlamadıkları düşünülmektedir. Buna göre

sövme içeren ifadeler daha sezdirimsel hâlde geniş çaplı bir mizah unsuru olarak veya eleştirel bağlamda da kullanılabilmektedir.

Küfürlerin, ekseriyetle ahlaki değerlere veya toplumun uzlaşımsal ölçütlerine aykırı olarak daha çok cinsel içerikli eylemlerin kullanımıyla karşı tarafı tahrik etme arzusunu taşıdığı düşünülürken sövmeler daha tepke (refleks) ifadeler içermektedirler. Bu ifadeler, insanları rahatsız etmek, öfkelendirmek veya rencide etmek amacının yanında anlık bir karşılık verme veya karşıdaki kişiye yönelik değil olaya yönelik tepki verme amaçları da taşıyabilmektedir. Öyle ki 765 sayılı mülga TCK'ye göre sövme suçu, hakaret suçu ile ayrı ele alınmış olup (RG, 13/03/1926, S, 320) sövmenin daha refleksif bir davranış olarak görülmesi gerekçesiyle daha hafif yargılanması uygun görülmüştür. (*bk. 2.3.1.3.1.1. Fail*)

2.2.1.3.2. Argonun Türk Edebiyatına Yansımaları

Türk edebiyatında argo kullanımı oldukça eski bir geleneğe sahiptir. Ancak argonun bir alt sınıf dili olarak görülmesi edebiyat bilimcileri, söz konusu dil tutumunun edebî metne girmesi konusunda çekingen kılmıştır. Öyle ki teriminolojik olarak dahi edebiyat kavramının "*edeb (*أدب*)*" kökünden gelmesi ve içine argo unsurlarının giremeyeceği kadar asil bir alan olduğu düşüncesi söz konusu argümanı destekler niteliktedir. Argo ifadelere karşı duyulan hassasiyet, Klasik Dönem Edebiyatı -XVIII. yüzyıla kadar- sanatçıları tarafından savunulmaktadır. (Kumsar, 2021, s. 250) Ancak bu durum gerçeklik perspektifi ile uyum sağlayamadığı için tutarsız görülebilir.

Argo çalışmalarının Türk dil tarihindeki ilk örneklerini, Kaşgarlı Mahmud'un *Dîvânu Lugâti't-Türk* eserinde görmek mümkündür. Hulki Aktunç, *Türkçenin Büyük Argo Sözlüğü*'nde DLT'de geçen elli argo ifadeye yer vermiş olup bu ifadelerin Türk dilinin henüz o dönemlerdeki imge, yaratı ve ironi gücünü (Aktunç, 1998, s. 17) ortaya koyduğuna inanmıştır. Her dönemin nevi şahsına münhasır bir argo kadrosu bulunmaktadır. Ancak kimi sözcükler değişime uğramış da olsa hâlen argo anlamları ile kullanılmaya devam etmektedir.

Türk diline ait argo tabirleri DLT sonrasında sırasıyla; Sabit'in "*Derenâme*"si, Sürûri'nin *Hezliyat-ı Havâi*'si, Sait Bey'in ve Şeyh Galip'in kimi şiirleri, Enderunî Fâzıl'ın *Hubannâme*'si, Şinasi'nin *Şair Evlenmesi*'si (Devellioğlu, 1980, s. 37-38) başta olmak üzere

Tanzimat Dönemi öncesi ve sonrasında da birçok yazar ve şair tarafından kullanıldığını söyleyebilmekteyiz. XIX. yüzyılda Tanzimat Dönemiyle birlikte, argo kullanımı Türk edebiyatında daha yaygın görülmeye başlanmış olup Ahmet Vefik Paşa, Ahmet Rasim, Mehmet Âkif, Hüseyin Rahmi Gürpınar, , Orhan Veli, Melih Cevdet, Necdet Cemal Süreya, Rüştü Efe Suat Taşer, Salah Birsel, , Can Yücel, Ece Ayhan Metin Eloğlu, Ümit Yaşar Oğuzcan, Osman Cemal Kaygılı, Kemal Tahir, Sermet Muhtar Alus, Vâlâ Nureddin, Aziz Nesin gibi sanatçıların (Kefeli, 2016, s. 211; Arslan, 2009, s. 65; Kumsar, 2021, s. 252) çeşitli eserlerinde da argo diline yer verdikleri ve toplumsal unsurları eserlerinde doğrudan ele almaya başladıkları düşünülebilmektedir.

Özellikle halk edebiyatı ve şehir kültürüyle ilişkilendirilen argo terimleri, eski halk hikâyeleri ve tezkirelerde kendini göstermeye başlamıştır. Argo veya eski kullanımları ile "*lisan-ı hezele*" ve "*lisân-erâzil*", bir edebî metne dâhil edildiği dönemin toplumsal ve kültürel yapısını yansıtırken, halk dili çeşitliliğini de ortaya koyma işlevi yüklenmiştir. Ayrıca argonun metaforik bir doygunluğu olduğu da bilinmekte olup söz konusu durumun eski edebiyat sanatçılarının eleştirilerinin aksine, şiire farklı bir boyut katabilme yetisi de kazandırdığı düşünülmektedir. (Terzioğlu, 2006, s. 102)

George Lakoff ve Mark Johnson'a göre ise metaforlar yalnızca şiirsel ifadelerden ibaret olmadığını savunarak kültürel tutarlılık ve metaforun yakın ilişkisi olduğunu ifade etmişlerdir. (Lakoff & Johnson, 2015, s. 50) Öyle ki kültür ve metaforun ilişkili oluşu dil konuşurlarının kurdukları metaforik yapılardan kültürel çıkarımlar yapabileceğimiz savını ortaya atmaktadır. Buna göre metaforik unsurlar barındıran argo ifadeleri, toplumsal çıkarımlar yapabilmemize yardımcı olacak konuma gelmiş olup argonun edebî metinler içinde kullanılması; söz konusu metnin yazarı, yazıldığı dönem, yazıldığı coğrafyanın dil tutumu vb. birçok veri hakkında çıkarım sağlanmasına destek vererek edebiyat sosyolojisi alanına da ışık tutabilecektir.

Türk Edebiyatında argo kullanımı, dilin sınırlarını zorlaması ve toplumsal gerçekleri yansıtma gücü dolayısıyla edebiyat bilimi ve dil bilimi başta olmak üzere sosyoloji, felsefe ve psikoloji gibi birçok sosyal bilim alanı için de son derece önem arz etmektedir. Yazarlar, argo dilini kullanarak toplumsal eleştirilerde bulunmuş, alt kültürleri ve toplumun farklı yönlerini daha derinlemesine incelemişlerdir.

2.2.1.4. İdyolekt

Dil ve toplum arasında oldukça sıkı bir ilişki olduğu göz önünde bulundurulduğunda dil türleri sahasının sınırlandırılması zor bir alan olduğunu kabul etmek gerekmektedir. Bununla birlikte bir dil türünün kim tarafından, ne zaman ve nasıl kullanıldığı söz konusu türlerin hem toplumla iç içe olduğunun hem de türler arası özgün yapılarının olduğunun bir göstergesidir. Sosyolengüistik ise tam da bu noktada toplumdan önce bireye odaklanarak herhangi bir dilin incelenmesinde söz konusu hususun önemini vurgulamaktadır. Öyle ki toplumların geçirdiği tarihsel sürecin yarattığı dönüşüm etkisi, toplumun en küçük parçası olan insan da gerçekleşmektedir. Buna göre her bireyin, kendi dil tecrübeleri dâhilinde, nevi şahsına münhasır bir *idyolekte* sahip olduğu (Hudson, 1980, s. 12) söylenebilmektedir.

Dil içi çeşitlenme ile bireye has görülen idyolektin; birey temelli söz varlığı, söz dizimi ve söyleyiş vb. düzlemlerde kendini gösterebilmekte olup *sosyolekt* kavramından doğduğu düşünülmektedir. (Demir & Yılmaz, 2014, s. 32; Dıttmar, 1997, s. 181-183) Ancak sosyolekt ve idyolekt kavramları son derece girişik anlamlara sahiptirler. Grup dili olarak da adlandırılan sosyolekti, idyolektten ayıran en belirgin husus ise idyolektlerde eksik ve/veya fazla olan kimi gramatikal yapılar ve bu yapıların çeşitli bozulmalara uğraması durumu olduğu ifa edilmiştir. (Kırmızı, 2018, s. 336) Sonuç olarak idyolekt, bir dil konuşurunun tüm sosyal değişkenlerini inceleyen dallarla eş güdümlü çalışabilmektedir.

2.2.1.5. Hukuk Dili

Hukuk; toplumun düzenini sağlamak, gerçek ve tüzel kişiler arasındaki ilişkileri düzenlemek ve adil bir sistemi temsil etmek amacıyla uzlaşımsal olarak oluşturulmuş bir sistem olarak görülmektedir. Hukuk dili, gerek terminolojik yapısı gerek kapsamlı söz varlığı gerekse kendine has söz dizimsel görüntüsü itibarıyla diğer dil türlerinden ayrı tutulması gereken araştırılmaya değer nispeten bakir kalmış bir çalışma evreni olarak ortaya çıkmaktadır. Öyle ki hukuksal düzlemin yazıya aktarıldığı bir türün doğası gereği özenle seçilmiş ve son derece açıklayıcı şekillerde kurulmuş ifadelere sahip olan hukuk dili; (Aydemir, 2010, s. 20) özellikli (spesifik) terimler, kesin yargılar, bağlayıcılık, formalite ve geleneğe dayalı bir sitem olarak da görülebilmektedir.

Dilin hukuk düzleminde kullanıldığı durumlarda açıklık, anlaşılırlık, nesnellik gibi işlevlerin olması beklenirken hukuk dilinin terimleri, hukuk metinlerinin genel özellikleri, hukuk jargonunun terminolojisi ve hukuki söz varlığı göz önünde bulundurulduğunda hukuk dilinin bir "dil bariyeri"ne sahip olduğu (Eckardt, 2000, s. 8) da kaçınılmaz bir gerçeklik olarak ortaya çıkmaktadır. Söz konusu bariyer, her toplumun hukuksal düzeni içinde geçerli olmakla birlikte alan dışı ana dili konuşurlarının, alanı anlamlandırma sınırlarını zoryalacak bir engel olarak da tanımlanabilmektedir.

Dil türleri altında konumlandırılan hukuk dilinin oluşum tarihinin, suç tarihi ile paralellik göstermesi dolayısıyla oldukça eski ve köklü bir yapıya sahip olduğunu söylemek gerekmektedir. Söz gelimi Türk hukuku kapsamında hukuk diline dair verilecek ilk örnekleri Göktürk Yazıtları'nda *suç* terimi, *"yazuk"* sözcüğü ile tarihte yer edinmiştir. Aynı biçimde Divânü Lûgati't-Türk'te, *suç* teriminin "*sapma*" sözcüğü olarak kullanılması da dikkat çeken bir diğer unsur olmuştur. (Canpolat, 2016, s. 2) Bu durum Türk Hukuk Sisteminin erken dönemlerde gelişim gösterdiğini kanıtlaması bakımından Türk tarihi açısında da önem arz etmektedir. Söz konusu husus, çalışmanın 2.3.1.2. *Hakaret Suçu ve Tarihsel Süreçte Hukuk* adlı başlık altında daha derin bir şekilde ele alınmıştır.

Osmanlı Devleti ve sonrası yaşanan dilsel süreçlerle Türk diline etki eden Arapça ve Farsça ifadelerin yoğun kullanımlarının, hukuk diline de sirayet ettiği düşünülmektedir. Öyle ki söz konusu etkilerin, günümüz hukuk dili bünyesinde varlığını devam ettirdiği göz önünde bulundurulduğunda; Birgit Eckardt tarafından "bariyer" olarak adlandırılan anlam engellerinin, Türk hukuk dili özelinde oluşturduğu tesiri hem terminolojik açıdan hem de uzun açıklamalar içeren cümlelerin yapısı bakımından gözlemleyebilmek mümkün görülmektedir. Ayrıca söz konusu ifadelerde kapsam genişletme veya aksine daraltarak tek bir olguya dayandırılma amacıyla oluşturulan "soyutluluk" (Aydemir, 2010, s. 21) işlevinin ön planda oluşu anlamsal zorlanmayı da tetikleyecek türden görülmektedir.

Dil tasfiyeleri çalışmaları sonrasında hukuk dili özelinde de kimi düzenlemeler yapılmıştır. Örnek vermek gerekirse *müddeiumûmî*, *mahkeme-i temyiz*, *nizamname-i dâhilî* gibi terimler sırasıyla; *savcı*, *yargıtay* ve *içtüzük* gibi değişimlerle sadeleştirilmiştir. (Canpolat, 2016, s. 6) Diğer bilim alanlarında görülen batı kökenli terminolojinin benimsenmesine nispeten hukuk dilinin sadeleştirilmesinin de oldukça başarılı bulunduğu düşünülmektedir. Zira hukuk sisteminin gelişmişlik düzeyi ile hukuk dilinin kullanım

kabiliyeti doğru orantılı görülmekle birlikte söz konusu sürece uyum sağlama süresi de hukuk sisteminin temelleri ile doğrudan ilişkilendirilebilmektedir.

Dil bilimsel açıdan hukuk dilinin değerlendirilmesi Aydemir (2010)'in çalışması öncülüğünde çalışma kapsamında veri toplama aşamasında adliye arşivinde yapılan incelemeye göre hukuk dili üzerine:

Söz varlığında Arapça ve Farsça sözcüklerin sadeleştirilmesi hususunun ve batı dillerinden alıntılama oranının düşük oluşunun Türk dili lehine görüldüğü ancak Arap ve Fars dili yapısından etkilenerek (Ar. *-A*) müennes eki, (Far. *hAm-*) ön eki, kimi zarf görevli ifadelerde bulunan (Ar. *-An*) ekinin kullanıldığı,

Terminolojik açıdan *temyiz, fail, tazminat, müşteki* vb. yabancı dillerden alıntılanmış kavramların hala kullanımda olmasına karşın *kovuşturma, soruşturma, sanık* ve *tanık* gibi kavramların türetilerek kullanıldığı,

Söz dizimsel olarak I. çokluk kişi eki yerine I. ve II. teklik kişi eklerinin ayrı ayrı kullanılmasının daha açıklayıcı bir anlatım yaratacağı gerekçesi ile tercih edildiği ve cümle yapısının pasif olarak kullanımının ise tarafsız bir bakış açısıyla yaklaşıldığını vurgulamak amacıyla tercih edildiği,

Metin içinde dolaylılığın kesinlikle tercih edilmediği bu nedenle *-mXş* ekinin genellikle *-mXştXr* biçim birimi içinde yer aldığı vb. ifadeler söylenebilmektedir. Bununla birlikte yazım kuralları açısından, zarf fiil ifadelerinin sonuna noktalama işaretleri koymak, sıra sayıların yazımı hususunda birlik sağlayamamak (Aydemir, 2010) ve kısaltmalardan sonra gelen eklerin kısaltma açılımlarına göre veya */-K/* ses birimi ile biten kısaltmalarda söz konusu ses biriminin sesletiminin */-a-/* kalın vokali ile yapılması sonucunda oluşan kural dışı unsurlar da sıkça görülmüştür.

2.2.2. Kelime Grupları

Türk dilinde önem arz eden alanlardan biri kelime gruplarının incelenmesi hususudur. Türkçenin söz dizimsel yapısının en önemli unsurları olan kelime grupları, yatay düzlemde sıralanan sözcüklerin birleşim göstererek çeşitli yargılar yaratması olarak tanımlanabilmektedir. Alan yazınıda kelime gruplarına karşılık çok farklı tanımlar bulunmamakla birlikte bunlardan bahsetmekte fayda görülmüştür. Bir diğer adı ile söz öbekleri, bir kelimenin yetersiz kaldığı kavram ve olguları ifade etmek adına yan yana sıralanan sözcükler bütünü (Ertane Baydar & Baydar, 2001, s. 28) olarak anlatılmaktadır.

Şekilsel ve morfolojik açıdan tek sözcükmüş gibi konum alabilen anlamsal olarak bir bütünü meydana getiren sözcükler silsilesine kelime grupları adı verilebilmektedir. (Deny, 1941, s. 709) Ancak kelime grupları şekilsel açıdan farklı bir görünüm sunmamaktadırlar. Banguoğlu, nosyonlar arasında aşamalar hâlinde oluşan ilişkilerin mevcudiyetinden bahsetmekle birlikte belirtme öbekleri (*groupe de mot*) olarak adlandırdığı söz konusu grupların, cümleleri geliştirme ve kavramları belirtme işlevi olduğundan (Banguoğlu, 1986, s. 496) da söz etmektedir.

Banguoğlu'na benzer şekilde "belirtme grupları" olarak da adlandıran dil çalışırları literatürde yer almaktadır. Bu sözcüklerin gruplanmasının en büyük sebeplerinden biri ise en az iki sözcükten meydana gelirlerken söz dizimsel görev olarak tek bir sözcükmüş gibi değerlendirilecek yapıya sahip olmaları olarak ifade edilmiştir (Bilgegil, 2014, s. 115). Buna göre bir sözcük gibi davranan kelime grupları yerine göre çekim eki alabilen yapılar olarak görülmektedir. "Yargısız anlatımlar" olarak da isim verilmiş bir kelime grubunun, en az iki söz ile kurulması gerekirken en çok on iki kelime barındırabildiği ifade edilmektedir. Mevzubahis gruplar, dilsel bir incelemede iki yönden ele alınabilmektedir: yapı bilimi *morphologie*, söz dizimi *syntaxe*. (Hatiboğlu, 1963, s. 203; Aktan, 2009, s. 2; Zrar, 2017, s. 7)

Türkçede sözcüklerin öbekleşmesinde iki temel kaide bulunmaktadır. Ediskun'a göre bunlar sırasıyla yardımcı öge ve ana öge olarak düşünülmektedir. Bilindiği üzere Türk dilinde yazılmış olan kurallı bir cümlenin temel ögesi yüklemidir. Geriye kalan tüm ögeler ise yüklemi tamamlamakla yükümlü, yardımcı ögeler olarak cümlede görev almaktadırlar. Öyle ki Ediskun, kelime gruplarını oluşturan ögeler bütününe de "isim takımları" (Ediskun,

1999, s. 114) adını vermeyi uygun görmüştür. Kimi durumlarda yetersiz kalan sözcüklerin net ve zengin anlatımlar yaratması (Doğan, 2012, s. 3) için öbeklere ihtiyaç duyulmaktadır.

Yargısız ifadeler üreten isim soylu kelimeler, yüklem barındırmaksızın, kavramlar arasılık yaratarak söz diziminin alt birimlerini ortaya çıkarmışlardır. Bir aracıya ihtiyaç duymadan bizzat ilişki kuran "belirtme öbekleri" (Şimşek, 1987, s. 321) -Ki kavramları açarak belli etme işlevleri bulunmaktadır.- sözcükten daha büyük ancak cümleden daha küçük yapıları ile anlamlı bir dilsel bütün oluşturmaktadır. (Kükey, 1975, s. 3) Delice; isim, sıfat, edat ve zarf gibi kelime türlerinin yerlerini tutan söz konusu terime, benzer şekilde "öbek" adı (Delice, 2003, s. 279) vermeyi tercih etmektedir. Söz konusu dilsel birleşme dolayısıyla da "öbek" olarak adlandırılmaktadır.

Kelime gruplarını "söz öbekleri" olarak adlandıran Karaağaç, tümce oluşturmayan söz dizimi birimleri olarak ifade etmekte olup varlığı belirtme, niteleme görevi olduğunu öne sürmektedir. (Karaağaç, 2012, s. 159) Her dilin kendi biçim özelliklerine uygun sözcük gruıpları bulunmakta olup bu gruplar doğası gereği kalıplaşmış da olabilmektedirler. Yılmaz ise bu durumun sözcükleri ve dolayısyla mensup oldukları öbekleri dil açısından özgür kılınmış olarak tabir etmektedir. (Yılmaz E. , 2014, s. 90) Zira mevzubahis yapılar, yenilenmeye ve değişmeye açık hale gelebilmektedirler.

Temelde bir kelimeler topluluğu olarak görülen kelime grupları, kavramlar arasılık yaratırken herhangi bir kavram, varlık, nitelik ve durumu; pekiştirme, belirtme, niteleme ve karşılama işlevlerini üstlenen birimler (Karahan, 2019, s. 39) olarak dil sistemi içindeki yerlerini alırlar. Ayrıca cümle yapısının iç dünyasını aydınlatmak adına kelime gruplarının anlaşılması ihtiyacı doğmaktadır. Zira kelime grubu yaratan sözcükler, cümle içi blok görevi görmekte olup âdeta tek bir sözcük gibi işleme alınmaktadırlar. (Beserek, 1990, s. 28) Elbette ki bu blok hâlde bulunan sözcüklerin sıralanışlarında belirli kıstaslar bulunmaktadır. Bu ölçütler doğrultusunda da sınıflandırılmaları mümkün görülmektedir.

Daima kendilerine has anlamları olan söz öbeklerine, (Hengirmen, 2006, s. 383) olan ihtiyaç esasında kelimelerin etki güçlerini aşan ifadelere karşılık gelmeleri ve gelememeleri durumları neticesinde doğmaktadır. Ergin'e göre geniş anlam ve anlatımlara ulaşmamızda büyük rol oynayan kelime gruplarında çoğunlukla belirli şartlara tabi olmuş iki unsur bulunmaktadır. Bu ikilileri ise *Türk Dil Bilgisi*'nde; "tamlayan-tamlanan", "belirten-belirtilen", "tabi olan-olunan" ve "asıl-yardımcı" olarak ifade etmektedir. Ayrıca Türk söz

dizimini ile temellendirerek öge sıralanışının oldukça önem arz ettiğini, özensiz ve lalettayin bir sıralamaya sahip olmamakla birlikte mantıksal bir zaman sıralaması yarattığını savunmaktadır. (Ergin, 2009, s. 374-376) Bu düşünce tarzı bilhassa farklı dil ailelerine mensup dillerden, Türkçe düşünce sistemini ayıran bir tespit olarak da görülebilmektedir.

Güneş'in *Türk Dil Bilgisi*'ndeki görüşlerinden hareketle kelime grubu teriminin dildeki karşılığının yapı ve anlam konusunda bütünsel bir görünüm sunduğundan söz etmek yanlış olmayacaktır. (Güneş S. , 2004, s. 325) Bir kelime grubunun en önemli üyesi her daim en sonda konumlanan sözcük olarak görülmektedir. Öbek müessisi olarak da adlandırılan son sözcüğün türü, gruba isim verme gücüne de sahip durumdadır. (Koç, 1990, s. 334) Benzer biçimde daha sonra tasnif edeceğimiz kelime gruplarının adlandırmaları da bu hükme uygun şekilde olacaktır. Kelime grupları (*Alm. Wortgruppe, İng. Wordgroup*) söz konusu adlandırma usulüne göre şu şekilde sıralanabilmektedirler: isim ve sıfat tamlamaları, birleşik isim ve fiil; edat, zarf, ünlem ve ünvan grubu. (Korkmaz, 1992, s. 100) Tasnifler ve adlandırmalar, çalışır felsefesine göre değişebilmektedir.

Kelime grubu terimi, en az iki sözcüğü içinde barındıran yapısal ve anlamsal biçimlerini koruyan bir yapı olup (Ergin, 2009, s. 374) her bir sözcüğün yaratıma ortak olduğu dil simgelerinden oluşan bir "birlik" olarak da adlandırılabilmektedir. Bahsi geçen yaratım, bir anlamda türeme evresi olarak görülürken "birlik"ler yargısız olmalarına rağmen zaman zaman yan cümle kurabilir veya bir cümleye yakın olabilir. (Bozkurt F. , 1995, s. 139) Cümleleri iyi çözümleme kabiliyeti kelime gruplarında "anlam" ve "anlatım" detaylarına vakıf olmakla mümkün kılınmıştır. (Demirci, 2017, s. 187) Anlatılmak istenen yalnızca bir yüklem sayesinde de karşıya aktarılabilir. Ancak "anlatım" tüm bunların üzerinde geniş sahalara yayılım gösteren bir unsur olarak görülmektedir. Zira "anlamak" bir anlamda haber veya bilgi verme görevini üstlenmiş açıklamaları alıcıya nakletmektedir. Devreye "anlatım" dâhil olduktan sonra ise duygu ve düşünceler işin içine girerek ifadelere farklı bir boyut kazandırmaktadır.

Bir cümle içinde kelime gruplarını bulmanın belli yöntemleri olduğu bilinmektedir. Bunlardan bazıları sıralamakta fayda görülmüştür. Tümceler içindeki öge diziliminde değişiklik yapmak, zamirleştirmek, eş değer sözdizimsel bir yapı ile yerini değiştirmek vb. yöntemlerle birlikte kullanılan kelimelerin bir kelime grubu oluşturup oluşturmadığı fikrine ulaşılabilmektedir. (Demir & Yılmaz, 2014, s. 222) Alan yazınında "kelime grubu"

ifadesinin, elle tutulur derecede büyük farklara yol açmadığı görülmüşse de tasnif ve terminolojide tam bir uzlaşım sağlanamadığı düşünülmektedir. (Demirci, 2017, s. 187) Bu çalışma kapsamında kelime grupları tasnifi, Leylâ Karahan'ın *Türkçede Sözdizimi*'ne göre oluşturulacaktır.

Kelime gruplarının tasnif ve tanımları hususu dil bilgisi çalışırları açısından halen yaşayan bir konu olup Ediskun, Ergin, Gencan, Banguoğlu, Karahan, Şimşek, Korkmaz, Doğan, Hengirmen, Kükey, Karaağaç Delice, Deny, Demir ve Yılmaz başta olmak üzere birçok alan çalışırının görüşü bildirilmiştir. Ancak henüz çözüme ulaşmamış birçok konu saptanmıştır. Özellikle zincirleme, takısız tamlamaların varlığı şüpheli bulunmaktadır. Mamafih "pek güzel, daha güçlü" gibi ifadelerin bir zarf grubu mu yoksa sıfat tamlaması mı oluşturduğu kararlaştırılmış bir husus değildir. Tüm bunlara ek olarak kısaltma grubu adı altında nelerin alınabileceğine dair de net ve kesin bir görüşe rastlanamamıştır. (Demir & Yılmaz, 2014, s. 222) Ayrıca tamlamalarda sıklıkla ortaya çıkan "ilgi hâl eki"nin gerçek anlamda bir durum eki olmadığını da söylemek gerçek anlamda kolay görülmemektedir.

Terminolojik karmaşıklık kelime grupları özelinde olduğu gibi Türk diline ait birçok alanda da karşımıza çıkan bir sorun olarak görülmektedir. Ancak tanımsal boyutta ortak görüşler olduğu söylenebilmektedir. (Ertane Baydar & Baydar, 2001, s. 31) Öyle ki genelde bilimsel hususlarda, özelde ise dil bilgisi çalışmalarının akademik boyutunda görüş birliğinin tam olarak sağlanmış olması bilimsellik dışı olarak değerlendirilebilmektedir. Bu kapsamda eğitim alanında yapılan çalışmaların ve kabul gören terimlerin dil öğretiminde uzun süreli birlik sağlaması adına belli bir terminolojisinin olması beklenmektedir. Söz gelimi akademik tartışmaların varlığı ne denli yararlı ise bu tartışmaların dil öğretimindeki yeri karmaşadan ileri gitmeyecek hale gelebilmektedir. Bu çalışma süresince Korkmaz ve Karahan terminolojisinde olduğu üzere "kelime grubu" ifadesini kullanmakta fayda olduğu düşünülmüştür.

2.2.3. Kelime Gruplarının Genel Özellikleri

Alan yazınıdan alınan bilgilerin ışığı doğrultusunda kelime gruplarına ait olan genel özellikler maddeler hâlinde sıralanarak özetlenmekte fayda görülmektedir. Buna göre kelime grupları;

- En az iki sözcükten oluşan,
- Yargı bildirmeyen,
- Mensup olduğu cümle veya grup içinde isim, sıfat veya zarf görevi yapan,
- Çekim yönünden tek bir sözcük gibi kabul edilen,
- Yazı dilinde, ana unsur + yardımcı unsur diziliminde oluşan,
- Durum ekleri alarak diğer dil unsurları ile bağ kuran,
- İsim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil gibi fiilimsiler sayesinde yan cümle kuran,
- Yapısına göre başta, ortada ve sonda olmak üzere vurguya sahip olabilen,
- Üç ve üzeri sözcük sayısına sahip gruplarda iç içe girişik hâlde tamlamalar yapabilen,

dil birimleri olarak özetlenebilmektedir. (Zrar, 2017, s. 9)

2.2.4. Kelime Gruplarının Sınıflandırması

Literatürde kelime grupları genellikle isim tamlaması (belirtili/belirtisiz), sıfat tamlaması, isim-fiil grubu, sıfat-fiil grubu, zarf-fiil grubu, tekrar grubu, edat grubu, bağlama grubu, ünvan grubu, birleşik isim grubu, ünlem grubu, sayı grubu, birleşik fiil ve kısaltma grupları olmak üzere on altı farklı başlık altında incelenmektedir.

2.2.4.1. İsim Tamlaması

İsim tamlamaları, sahiplik ilişkisi içinde bulunan birden fazla sayıda ismin oluşturduğu bir tamlama türüdür. Tamlayan ve tamlanan olmak üzere iki unsurdan meydana gelmekte olup sırasıyla ilgi ve iyelik eklerini almaktadırlar. Özellikle bir kavram, nesne veya hareketi karşılar nitelikte anlamları bulunmaktadır. Bu tür kuruluma sahip tamlamalar için belirtili isim tamlaması adlandırması kullanılırken tamlayanın ilgi eki almadığı kelime grubuna belirtisiz isim tamlaması adı verilmektedir. (Korkmaz, 1992, s. 90) Korkmaz'ın söz konusu terime yapmış olduğu farklı bir tanım da "Bir ad başka bir adla ilgi durumu eki alarak veya almadan bir anlam bağı oluşturduğunda ad tamlaması kelime grubu çıkar." (Zrar, 2017, s. 12) cümlesiyle aktarılmaktadır.

Sahiplik/iyelik eklerini bünyesinde barındıran ve sahiplik durumunun diğer bir ismi bağladığı kelime grubuna isim tamlaması adı verilmektedir. Bu grupların oluşumunda daha çok sahiplik, içerme, sınırlık ve belirtme (Karahan, 2019, s. 42) gibi anlam haritaları etkili olmaktadır. Bu tanıma ek olarak Özkan; tahsis, cins ve tür gibi nitelikleri de eklemektedir. (Özkan, 2009, s. 175) Anlam haritalarının sınırlarını daha net bir şekilde yansıtmak adına bu tanımlamalar önemli görülmektedir.

En az iki isim ögesinin iyelik eki barındıranın diğeri/diğerlerini işaret etmesi üzerine isim tamlaması adlı kelime grubu meydana gelmiş olur. (Aktan, 2009, s. 9) Dolayısıyla sistematik sahiplik içinde bir isim, anlam bilimi boyutta başka bir isimle tamamlanma sürecini yaratarak iyelik ekli bir ismin genitif hâlde bulunan bir diğer isimle birlik kurması (Ergin, 2009, s. 662) durumu tahakkuk etmektedir. Kısacası en az bir adın bir diğer ad ile bütünleştiği gruba (Aksan, 1983, s. 52) tamlama adını verilmiştir.

Ediskun'un tabiri ile "isim takımları"nı, "belirtili isim takımları" ve "belirtisiz isim takımları" olmak üzere iki başlık altında incelemiş olup bunları, iki isim arasında iyelik gösterme amaçlı düzenlenmiş takımlar (Ediskun, 1999, s. 114) olarak görmüştür. Söz konusu iyelik gösterme ilişkisi, bütün dillerde farklı yollara sahip olmakla birlikte bu yöntemlerden ilki varlık + varlık eşleşmesi; ikincisi ise, insan + varlık eşleşmesi olacak şekilde uygulanılarak isimler (Karaağaç, 2012, s. 208) öbekleşmektedirler.

Ad tamlaması (*İng. possessive constructions; Fr. rapport d'annexion*) iki veyaha fazla adın içinde bulunduğu aldığı eklere göre farklı isimlendirilebilen tamlama ilişkisi kuran söz grupları (Hengirmen, 2009, s. 17) olarak tanımlanabilmektedir. Bir cümle içindeki isimler doğaları gereği özne, nesne veya tümleç olabilirken başka sözcükleri de tümlediklerinde "ad takımı" (Gencan, 1979, s. 158) veya "isim tamlaması" (Güneş S. , 2004, s. 328) olarak adlandırlmaya başlanır.

Modern bir yaklaşımla anlatımı güçlendirecek olursak tamlamaların görünüş biçimi "*sentegma*" olarak adlandırılırken bu görüşle birlikte meydana gelen her bir tamlamanın yarattığı set "*paradigma*" şeklinde adlandırılmaktadır. Bahsi geçen görünüş esasında sentaktik düzlemde bir kalıba tekabül etmekte olup bu kalıplar isim tamlamasını belirtir. Mantığı oturtulan bir kalıp sayesinde sınırsız üretim sağlanabilen tamlamalar meydana gelebilmektedir. Bu mantığa göre Türkçe oluşturulan bir isim tamlaması içinde en sonda bulunan unsur, anlam taşıyıcısıdır. Örnek vermek gerekirse "*Ev+in oda+(s)+ı+(n)+ın duvar+ı+(n)+ın boya+(s)+ı dökülmüş.*" cümlesinde "*dökül-*" gövdeli yargı, noktasal olarak *boya*yı işaret etmektedir. (Demirci, 2017, s. 35) Bu kural tamlama çeşitlerine göre değişiklik göstermemektedir.

İsim tamlamalarını belirtili ve belirtisiz olmak üzere ikiye ayırarak incelemeye başlamadan önce genel özelliklerine dair alan yazınıdaki görünümü sunmak gerekli görülmüştür. Öncelikle unsurlar ele alındığında genel hatlarıyla görülmektedir ki; bir isim tamamlamasında, tamlanan (ana unsur) ve tamlayan (yardımcı unsur) bulunmaktadır. (Aktan, 2009, s. 9) Buna göre; söz dizimsel sıralamaları tamlayan başta, tamlanan sonda olacak şekilde görünmektedir: "*çınar ve dut ağaçlarının (ty) / gölgesi (tn), savaşın (ty) / kartalı (tn)*". (Karahan, 2019, s. 42) Öyle ki bir tamlama, tamlayan + ilgi eki + tamlanan + iyelik eki = isim tamlaması, formülü ile kurulabilmektedir.

Tamlama tanımlarından bahsedilen "en az iki isim" ifadesi ile kastedilen durum ise bir tamlamada birden fazla tamlanan ve tamlayan ögelerinin olabildiği gerçeğidir: *Karanlığın (ty), sıcak ve kızıl cehennemin (ty) / hissettirdiği (tn)*. Bununla birlikte isim tamlamasında bulunan iki unsur, kendi içlerinde de farklı kelime gruplarını barındırabilmektedirler: *Ellerine bulaşan kanlı parçaların (ty), kokusu (tn)*. Vermiş olduğumuz bu örnekte açıkça görülmektedir ki tamlayan unsuru hâlihazırda bir sıfat tamlaması (Aktan, 2009, s. 11) olarak ortaya çıkmaktadır.

İsim tamlamalarında, sıfat-fiil içeren veya sıfat-fiil grubu olan bir tamlanan ögesinin bulunduğu durumlarda, tamlayan öge ekseriyetle ilgi hâli[17] eki almış durumdadır. Örnek verecek olursak "*zamanın* / eskittiği", "*gök taşının / yavaşça yanarak gökyüzünü aydınlattığı*" ifadelerinde ilgi eki kullanımı görülmektedir. Ayrıca tamlananı sıfat-fiil içeren bu durumdaki isim tamlamalarında tamlanan unsurlarının da yer değiştirebildiği gözlemlenmiştir. (Karahan, 2019, s. 46) Buna göre; *şimdiki şarkıların / tatmin ve haz duygusunu eskisi gibi veremediği, eskisi gibi tatmin ve haz duygusunu şimdiki şarkıların / veremediği* ifadelerinde olduğu gibi tamlanan unsurda yer değişimleri yaratılabilmektedir.

İsim tamlamalarında ses bilgisel özellikler de gözlemlenmektedir. Tamlama unsurlarının sonunda yer alan kelimenin nomitatif durumda veya henüz tamlaman ve tamlayan ekleri almamış gövdelerde sonda bulunan /*-ç/*, /*-t*/, /*-k*/, /*-p*/ fonemleri ek alımıyla birlikte iki ünlü sesbirim arasında kaldığında /*-c-*/, /*-d-*/, /*-ğ-*/, /*-b-*/ fonemlerine dönüşmektedir: *balı(k) + ın kuyru(k) + u = balığın kuyruğu.* Ayrıca kelime grubunun kurulumunda bünyeye eklenen tamlanan ve tamlayan ekleri ünlü uyumuna uyum sağlamaktadır. (Delice, 2003, s. 38) Bu nedenle uyuma giren eklerde çeşitli alomorflar görülmesi mümkündür. (Demirci, 2017, s. 53) Bu durumda ilgi ekleri +(n)Xn; iyelik ekleri ise +(X)m, +(X)n, +(s)X +(X)mXz, +(X)nXz, +lAr+I (Demir & Yılmaz, 2014, s. 202-204) morfemleri şeklinde gösterilmektedir. Türkçe konuşma dilinde en çok kullanılan isim tamlamalarında üçüncü tekil veya çoğul şahıs iyelik ve ilgi ekleri (Demirci, 2017, s. 54) ile kurulma eğilimi göstermektedir.

[17] Bu çalışma kapsamında her ne kadar Karahan'ın *Türkçede Söz Dizimi*'ne uygun bir terminoloji kullanılarak genitif durumdaki eke "hâl eki" adlandırmasını uygun görerek kullanmışsak da alan yazını açısından bu tartışmalı bir husus olup kimi çalışırlar tarafından bu kullanımın bilimsel olmadığını iddia ettiği görülmüştür. Yerli literatürde Demirci, isim çekim eklerini konu ettiği bölümde hâl eklerini, ilgi ekinden ayırmıştır. (Demirci, 2017, s. 51) Bu karmaşanın temel sebebi diğer hâl eklerinin isimleri yümlemlere bağladığı bilinirken ismi isme bağlayan bir ekin hâl belirtemeyeceği düşüncesi olmuştur. Bunu perçinleyen husus ise yabancı literatürdeki *genitive suffix* ve *case suffix* (Bulak, 2017, s. 101-102) gibi adlandırmalar da olabilmektedir.

Partisip (ortaç) eklerinden -DIK, -DUK ve -AcAK eki almış gruplarda kimi zaman zamirler de dâhil olmak üzere eksiz görülebilmektedirler: "*kuş öttüğü, sen gittiğin*" vb. Buna tamlayanın faile dönüşmesi ve partisiplerin hareket bildirmesi sebep gösterilmektedir. (Ergin, 2009, s. 383) Karahan, bir isim tamlamasında bulunan iki unsuru bağlarken zamirlerin ek aldığını ancak isimlerin hem ek aldığı hem ek almadığı durumların da olduğunu belirtmektedir. Tamlayan unsuru genitif hâlde bulunmakta olup bu hal, ekli veya eksiz görünüm sunabilirken tamlanan daima iyelik ekini bünyesinde barındırmaktadır. Dönüşlülük zamiri olan "kendi" zamiri ise hem belirten hem de belirtilen olabilmektedir: "*kendisinin kitabı, adamın kendisi*" (Ediskun, 1999, s. 115). Zamir barındıran bir tamlamada "*ben+im ruh+um*" ifadesini "*ben ruh+um*" olarak anlamlandıramazken "*çam+ın koku+(s)+u*" ifadesini "*çam koku+(s)+u*" şeklinde de anlamlı bir şekilde görebilmekteyiz. (Karahan, 2019, s. 42) Bu durum tam anlamıyla belirtili ve belirtisiz isim tamlamalarının fark yarattığı noktayı önceleyen bir örneklendirme olmuştur.

2.2.4.1.1. Belirtili İsim Tamlaması

İsim tamlamaları konusunda bahsi geçen tamlamalardan biri de belirtili isim tamlamasıdır. Bu tamlamada tamlayan ilgi eki, tamlanan iyelik ekini alarak belirti eki taşımış olmaktadır. (Korkmaz, 1992, s. 22) Söz konusu ekler ismin doğrudan belirttiği nesneye gelen ilgi eki +Xn, +(n)Xn, tamlanan unsurunun tekil üçüncü kişi +(s)X iyelik eki almış tamlamalardır. (Eker, Ankara, s. 354; Özkan, 2009, s.176) Daha kısa bir tabirle her iki tamlama unsurunun da ek almış hâlde görüldüğü ve aralarında aitlik/sahiplik ilgisi oluşturan kelime gruplarına belirtili isim tamlaması (Güneş S. , 2004, s. 329) adı verilmiştir.

Tamlama içindeki her iki unsurun ek alarak iki ismi birbirleri ile ilişkilendirme niteliği üstlenmiş söz öbeği, belirtili isim tamlaması olarak adlandırılmaktadır. (Karaağaç, 2012, s. 209) Belirtili ad tamlaması (*İng. genitival contruction, Fr.constructive génitive, rapport d'annexion*) Hengirmen'e göre tamlayanın konuştuğu ve dinleyicinin neyin gösterildiğini bildiği bir tamlama türüdür (Hengirmen, 2009, s. 63). Demirci ise isim tamlamalarını belirtili, belirtisiz, takısız ve zincirleme olmak üzere dört başlık altında incelemektedir. (Demirci, 2017, s. 187)

"*Genarative Grammer*" yaklaşımınca "*bir şey+in bir şey+i*" kalıbını çözmüş olan bir dil öğreniri anlam bilimi altyapıya hâkim olduğundan dolayı sınırsız sayıda isim tamlaması oluşturacak kabiliyete sahip olacaktır. (Demirci, 2017, s. 36) Belirtili isim tamlamaları hakkında her ne kadar ekleri alan unsurlar bulunduğu söylense de bazı durumlarda iyelik eklerinin düştüğü görülmüştür. Bir konuşma esnasında söylenen cümle "*Sen+in o iş+Ø n'oldu?*" iken kastedilen cümlenin esas görüntüsü "*Sen+in o iş+in n'oldu?*" olmalıdır. (Demirci, 2017, s. 37) Bu durumu dilin en az çaba yasasına uyum sağlaması olarak düşünmek çok da yanlış bir bakış yaratmayacaktır.

Belirtili isim tamlamasının genel itibarıyla isim tamlamalarında belirtilen özelliklere uyum sağlamakta olup daha özellikli örneklerini burada ele almak gerekli görülmektedir. Belirtili isim tamlamasında bulunan unsurlar yer değiştirebilme hakkına sahiptirler. Karahan'dan aktarılacak örneğe göre "*Kimse duymaz çilesini tütmeyen ocakların. (tütmeyen ocakların çilesi)*" şeklinde yer değişimi mümkün kılınmıştır. (Karahan, 2019, s. 43) İki unsurun da ek aldığı durumlarda ise ögeler arasında farklı ögeler girebilmektedir: "*okul+un zorlu yol+u*". (Demir & Yılmaz, 2014, s. 224) Ancak bu durum belirtisiz isim tamlamaları için geçerli görülmemektedir.

Dil öğretiminde tamlayan ve tamlanan eki olarak karşılaşılan ekler aslında terminolojide sırasıyla genitif ve üçüncü kişi iyelik eki olarak adlandırılmaktadır. (Aksan, 1983, s. 53) Birinci ve ikinci şahıs iyelik ekleri genellikle bu tamlamalarda yer almamaktadır. Demirci bunu üçüncü şahıs ekleri ile daha çok sayıda tamlama üretilebilir (Demirci, 2017, s. 37) olması durumuna bağlamaktadır. Demir ve Yılmaz'a göre ise üçüncü kişi eki almamış olan gruplar, isim tamlamasına benzer bir yapıda olsa da iyelik grubu adını alırken sadece zamir tamlayanlara (Demir & Yılmaz, 2014, s. 223) sahiptirler.

Genellikle ünlü ve ünsüz uyuma girmesi dolayısıyla çeşitli alomorflara sahip olan her iki ek içinde istisnai durum yaratan iki sözcük bulunmaktadır: su, ne. Tamlama kurulumunda genel eğilim "n" yardımcı ünsüzünün kullanımı olsa da söz konusu sözcükler için "y" yardımcı ünsüzü kullanılmaktadır. "*Ne+y+in tat+ı?, Su+y+un tat+ı.*" şeklinde iki cümle ile örneklendirmek mümkün görülmektedir. (Gencan, 1979, s. 158) Ancak "su" sözcüğü için bu durum değişkenlik göstermezken "ne" sözcüğü için hem "y" hem de "s" yardımcı ünsüzünün kullanıldığı durumlar bulunmaktadır. "*Bu da ne+y+in ne+s+i?*"

(Ediskun, 1999, s. 115) Eklerin önüne gelen bu yardımcı ünsüzlerin gelişim ve değişimi Türk dilinin tarihsel sürecinde gözlemlenebilmektedir.

Tamlanan unsuru içinde sıfat-fiil veya sıfat-fiil grubu barındırıyor ise isim tamlamasının belirtisiz olması imkânsız görülmüştür. (Delice, 2003, s. 37) "*Bacağının / kırıldığı gün..*" ifadesinde görüldüğü üzere sıfat-fiil içeren unsur bulunduğundan dolayı ögeler hem ilgi hem iyelik eklerini eksiksiz bir biçimde almış bulunmaktadırlar. Mevzubahis tamlamanın tamlayanı da bir belirtili isim tamlaması kurmuş olabilmektedir. (Aktan, 2009, s. 12) Bu noktada üç isim unsuru bulunmasından ziyade iç içe geçmiş iki tamlama oluştuğu düşüncesi hâkim olmalıdır. "*Makedonya dağlarının eriyen karlarının / serin ve genç suları*". Buna ek olarak Karahan ilgi ekinin en çok iki en az bir kez kullanılması gerektiğini aksi takdirde üç ve üzeri kullanımda anlatım bozukluğu (Karahan, 2019, s. 44) yaratacağına da değinmektedir.

Belirtili isim tamlamasında bulunan tamlanan unsurunun bitiş harfleri olan /*-ç>-c*/, /*-k >-ğ*/, /*-p>-b*/, /*-t>-d*/ fonemlerinde ses olayları görülebilmektedir: "*ağaç+ın dal+ı > ağacın dalı, gözlük+ün cam+ı > gözlüğün camı, kitap+ın sayfa+s+ı > kitabın sayfası, yurt+un kapı+s+ı > yurdun kapısı*". (Hengirmen, 2009, s. 64) Ayrıca ses bilimsel açıdan her iki unsur da aynı derecede vurguya sahiptir. (Aktan, 2009, s. 12)

2.2.4.1.2. Belirtisiz İsim Tamlaması

Tamlayanının eksik olduğu veya nominatif bir hâlde olan belirti eki almamış tamlamalara belirtisiz isim tamlaması adı verilmektedir. (Korkmaz, 1992, s. 23) Bu tamlama türünde tamlanan üçüncü tekil şahıs ekini (Eker, 2015, s. 354) almaktadır. Karaağaç ise çoğul üçüncü şahıs eki +lArI morfemini de bünyelerinde barındırabildiklerinden (Karaağaç, 2012, s. 209) söz etmektedir.

İlgi eki almamış hâlde tamlayan unsuru bulunan (Özkan, 2009, s. 178) bu isim tamlaması türünde isim, konuşan tarafından açık bir şekilde belirtilmemektedir. Bu belirtisizlik durumu eksizlik ile yaratılmakta olup belirtili isim tamlamasından anlamca ayrılşmasında rol oynayan bir yapıdır. Öyle ki aynı iki ismi dahi kullanarak belirtili ve belirtisiz isim tamlamaları oluşturduğumuzda anlam bilimi bir değişim görülmektedir. Hengirmen bu farkı "kadın" ve "çanta sözcükleri ile örneklendirmiştir: "*kadın çantası,*

kadının çantası". İlk ifadede belirtisiz bir ad tamlaması (*İng. shorterned genitival construction, Fr. rappord d'annexion*) ile karşılaşmaktayız. (Hengirmen, 2009, s. 66) Belirtisiz isim tamlamaları, isimlerin belirtme niteliğini ortadan kaldırdığından dolayı ilk örnekte bir tür adı ifade etmektedir. Fakat ikinci örnekteki nesne yalnızca bir kadına "ait" olan çantayı dinleyiciye belirtmiştir.

İlgi ekinin yokluğu tamlamaya genel bir nesneye, kavrama karşılık gelme anlamı katmaktadır. Bu nedenle de bu tamlamalarda iki unsur arasında süresiz bir ilişki bulunmaktadır. Söz konusu ilişki dolayısıyla da belirtisiz isim tamlamalarında, belirtili isim tamlamalarında olduğu gibi unsurlar arasında başka ögelerin girmesi (*İzmir eski Milletvekili* vb. yapılar Türk dil yapısına aykırı bir yapıdadır.) mümkün görülmemektedir. (Karahan, 2019, s. 44) Öyle ki bahsi geçen tamlamaların zaman içinde nesne adına dönüştürülmesi be birleşik sözcük olarak dilsel yaşantılarına devam etmeleri için oldukça uygun bir ortam bulunmaktadır. Söz gelimi Türk dili içindeki birçok birleşik sözcük belirtisiz isim tamlaması yoluyla oluşmuştur: (Johanson, 2007, s. 41) "buzdolabı, devetabanı, atasözü, yayınevi" vb. Ergin ise bu yapıların, yabancı dillerin etkileri dolayısıyla ortaya çıkan yanlış kullanımlar olduğunu ileri sürmektedir. Özellikle "Mardinkapı, Ömer Han, Ahmet Tepe" vb. yer isimlerinin kısaltılması amacı ile sıfat vasfı taşımadığı hâlde ilk isme sıfat görevi yüklenerek kullanılmasına (Ergin, 2009, s. 384) şiddetle karşı çıkmaktadır.

Günümüzde belirtisiz isim tamlamalarında tamlanan ekinin genellikle yer adlarında düşmesi durumu doğal kabul edilmekte olup tamlayan ve tamlanan unsurlarının yer değiştirmesi kabul görmemektedir. (Aktan, 2009, s. 13) Ergin'in karşı çıkmış olduğu yer adları hususu "galata sarayı > galatasaray, fener bahçesi > fenerbahçe" gibi örneklerle kalıplaşmıştır. Ayrıca bu tamlama türünde tamlanana gelen *-lI* morfemi kendisinden önceki iyelik ekini düşürmektedir: "asker şapkası > asker şapkalı". (Karahan, 2019, s. 45) Ayrıca belirtisiz isim tamlamasında, belirtili isim tamlamasından farklı olarak vurgu ilk unsur olan tamlayan üzerine yerleşmiştir. (Karahan, 2019, s. 48) Şimdiye kadar sözü edilen özellikli durumlar dışında belirtisiz isim tamlaması "*isim+Ø isim+iyelik eki*" şeklinde sentagmatik bir formül (Demirci, 2017, s. 38) sunmaktadır.

2.2.4.2. Sıfat Tamlaması

Ural-Altay dil ailesine mensup diğer üyelerde de olduğu gibi Türkçe de "sıfat+isim" söz dizimine sahip bir dildir. (Demirci, 2017, s. 90) Bu nedenle sıfatlar "ön ad" olarak da adlandırılabilmektedirler. Sıfat tamlamaları ise tam da bu noktada bir sıfar vasfı kazanmış unsur ile isim unsurunun birleşiminden doğmuştur. (Ergin, 2009, s. 380) Bu türün doğuşu, isimleri özellikle nitelemek ve belirtmek amacıyla gerçekleşmiştir. (Korkmaz, 1992, s. 133) Sıfat görevli sözcüklerin, isimleri veya zamirleri tümleyerek ortaya "sıfat takımı" adlı kelime grubu oluşmaktadır. (Gencan, 1979, s. 185) Her sıfat, doğası gereği adın önüne geldiğinden ötürü bir sıfat tamlaması oluşturabilmektedir. Zira sıfatı sıfat yapan unsurlardan biri ismi nitelediği veya belirttiğinden ötürü adın önünde bulunmasıdır. Aksi takdirde sıfatları isim soylu sözcükler olarak ele alabiliriz. Ancak bu durumun bir istisnası bulunmaktadır. "Biz Türkler, Türk olan bizler; siz zavallılar, zavallı olan sizler" vb. örneklerde bu kaide bozulabilmektedir. (Ediskun, 1999, s. 145)

Sıfat tamlamalarında tamlayan unsuru sıfat, tamlanan unsuru ise isim olarak konumlanmaktadırlar: "*cesur (ty) kızlar (tn)*". (Hengirmen, 2009, s. 323) Görüldüğü üzere sıfat tamlaması eksiz bir birliktelik sağlayan kelime grubudur. Sıfat grubu unsurları ne kadar genişlerse genişlesin vurgu daima sıfatın (Ergin, 2009, s. 380) veya sıfatı oluşturan grubun üzerinde bulunmaktadır. Sıfat tamlamalarında birden çok isim unsuru bulunduğu gibi (*kalabalık yollar, caddeler, bulvarlar*), ismin birden çok sıfatı da (*iri, tatlı, yeşil, kütür kütür erikler*) bulunabilmektedir. Buna karşın "yüksek dağlar, nehirler > yüksek dağlar + yüksek nehirler" gibi ifadeler anlamsızlık yaratması bakımından sıfat alan unsurun sona alınması (Ediskun, 1999, s. 145) uygun görülmektedir.

Gruplaşma adına herhangi bir eke ihtiyaç duymayan sıfat grubunda tamlayan sıfat-fiil veya sıfat-fiil grubundan oluştuğunda nitelenen nesne hareket vasfı kazanmaktadır: "*mavileşen / manzara, toprağın yeniden gençliğe kavuştuğu / bu mevsim*" (Karahan, 2019, s. 49) vb. şekillerde örnekledirilebilmektedir. Bu nedenle sıfat tamlamalarında nitelik kazandıran ögelerden biri de sıfat-fiil olarak görülebilmektedir: "*gece gel-en adam, olma-y-acak iş, bil-ir kişi, suyun çağla-dığ+ı ırmak*" (Demir & Yılmaz, 2014, s. 227) vb. örnekler nesnelere hareket katması bakımından da önem arz etmektedir.

Tartışmalı hususlardan biri de bazı yapıların zarf grubu mu yoksa sıfat tamlaması mı olduğudur. Kimi çalışmalarda zarfların yalnızca fiilleri niteledikleri bilgisi verilmişse de

Şimşek, "*daha güzel, pek çok*" vb. ifadelerde bulunan ilk sözcüklerin sıfatları pekiştiren zarflar olduğunu düşünerek bu yapıları zarf grubu olarak ele almayı (Şimşek, 1987, s. 367) tercih etmektedir. Ancak Karahan'a göre bu tip yapılar da bir sıfat tamlaması örneği olarak görülmüştür. Öyle ki Karahan; sıfat ve zarfları, miktar ve derece gibi yönleri ile tümleyen zarfların yarattığı "*en / tatlı, daha / gösterişli, çok / doğru*" vb. ifadelerin sıfat tamlaması yarattığını (Karahan, 2019, s. 52) ifade etmiştir.

Ham madde belirten sıfat tamlamaları da bulunmaktadır. Örnek verecek olursak "*demir kapı, gümüş kemer, cam bardak*" vb. tamlamalar karşımıza çıkacaktır. Bu tarz tamlamalar isim tamlamaları ile sıklıkla karıştırılmaktadır. (Karahan, 2019, s. 52) Bu durumda nesnenin hangi maddeden yapıldığını anlamak adına sıfat tamlamasına +DAn morfemi getirilerek "*camdan bardak, camdan yapılmış bardak*" (Aktan, 2009, s. 21) şeklinde tamlama açılımı gerçekleştirilebilmektedir. Sıfat takımları bir çeşit benzetme işlevi de görebilmektedirler: "*kalem kaş, hokka ağız*" vb. (Ediskun, 1999, s. 145)

Türkçede diğer dillerden farklı olarak birçok sıfat tamlaması ile kurulan kalıplar, belirtisiz isim tamlamasıyla oluşturulmaktadır: "*Millet Meclisi (Assemblee Nationale)*". (Banguoğlu, 1986, s. 247) Benzer şekilde yanlış kurulan bir diğer sıfat tamlaması da sıfat tamlamasının önüne gelen isim ile farklı bir tamlama yaratılmaya çalışılmasıdır. Bu durumda ortaya "*devlet eski bakanı*" gibi Türkçenin yapısına aykırı olan bir durum oluşur. Bahsi geçen aykırı durumun savunucuları "eski" sıfatının "bakan" ismini nitelemesi gerektiği düşüncesinden ötürü böyle bir kullanımı doğru bulsa da Türk dili özelinde bir sıfat, kendinden sonra gelen tüm isimleri niteleme vasfına sahiptir. Dolayısıyla doğru kurulan tamlama "*eski devlet bakanı*" (Demir & Yılmaz, 2014, s. 228) şeklinde olmalıdır.

Bir sıfat tamlaması aynı cinsten ancak ve ancak bir sıfat bulunmalıdır: "*Şu üç kitap*" tamlaması doğru iken "*üç, yedi kitap*" gibi bir örnek anlamlı olmamaktadır. "Üç beş" ifadesinin uyum sağladığı her ne kadar akıllara gelmiş de olsa bu ifadenin bir sayı sıfatı değil kalıp hâlde belirsizlik sıfatı olduğu hatırlanmalıdır. (Demir & Yılmaz, 2014, s. 227) Sıfat tamlaması unsurları arasına hiçbir çekim veya çoğul ek girememektedir. (Ediskun, 1999, s. 145) Ancak sıfat ve isim arasına "*dA*" ile "*mI*" edatları girebilmektedir. Örnekleri ise "*Masada üç mü kitap var?, Yanımda bir de kılavuzum vardı.*" (Karahan, 2019, s. 52) şeklinde gösterilmektedir.

2.2.4.3. İsim-Fiil Grubu

İsim-fiil grubu olarak adlandırılan kelime grupları, *-mAk, -mA, -Iş/-Uş* morfemlerini alan unsurlar ile oluşmaktadır. (Delice, 2003, s. 45) *Bu-mA, -mAk, -(y)Xş* eklerini alarak isimleşen bir fiil ve ona bağlanan diğer yardımcı ögelerden meydana gelen (Demir & Yılmaz, 2014, s. 235) Tamlayanı nesne, özne zarf veya yer tamlayıcısı olabilmektedir. Ayrıca isim-fiil grupları doğaları gereği oluş, kılış ve durum belirtme (Korkmaz, 1992, s. 109) vasfına sahiptir. Fiillere gelen söz konusu ekler "*yaz-mak, dinle-me, dik-iş, gül-üş, anla-ma, sev-mek*" vb. isim-fiil örneklerini oluşturabilmekteyiz.

İsim-fiil adlandırmasına "eylemlik", (Hengirmen, 2009, s. 175) veya "mastar", (Ediskun, 1999, s. 247) "adfiil" adları da verilmiştir. Ancak literatürde bu tür kelime grubu adlandırmalarına rastlanamamıştır. Ayrıca kılış bildiren ifadeler için de "tarz adlar (*nom de mainere*)" gibi isimler (Banguoğlu, 1986, s. 221) verilebilmektedir. İsim-fiil grubu unsurları yazı dili dışındaki özel durumlarda kendi aralarında yer değiştirebilmektedirler.

Fiile dayalı tüm kelime gruplarında yüklem görevli hareket adının anlamı, isim-fiil grubu içinde de tamamlanmaya çalışılmıştır. Lakin yüklem görevli olan isim-fiil yargı bildirmemektedir. (Karahan, 2019, s. 55) Bütün fiilimsilerin yaptığı gibi yan cümle oluşturma özellikleri bulunmaktadır. Zira isim-fiil grubu, söz dizimsel açıdan isim görevi yapan bir kelime grubu (Aktan, 2009, s. 65) olarak görülmektedir. Günlük yaşantı dâhilinde kullanılmakta olan "*Yiğit gelişin nereden?, Bakışından ürktüm., Çalışma ibadettir.* " örneklerinde bulunan isim-fiil ekleri almış sözcükler, bir cümlecik kuramamalarından ötürü (Ediskun, 1999, s. 249) yalnızca isim olarak değerlendirilmektedir.

İsim- fiil grubu unsurları her ne kadar yargı bildirmese de içinde barındırdığı isim-fiil unsurunun fiillerde görülen öge yönetme kabiliyeti henüz kaybolmamıştır. (Demir & Yılmaz, 2014, s. 235) Üstelik cümle veya kelime grubu içinde ortak isim-fiille kurulan farklı ögeler bulunduğunda tekrar edilmez ve matematiksel tabirle isim-fiil parantezine alınmış bir hâlde işleme alınırlar. Örnek vermek gerekirse "*Ofisteki duvarın kağıdını değiştirmek, koltukları değiştirmek, aydınlatmayı değiştirmek gerekiyor.*" Cümlesi yanlış bir kurulum oluştururken doğrusunu "değiştirmek" isim-fiili parantezinde kurabilmekteyiz: "*... (duvarın kağıdını + koltukları + aydınlatmayı) (değiştirmek)"*. Ayrıca "*Ve başkasından almak sonra geliş müjdeni.*" (Karahan, 2019, s. 56) ifadesinde görüldüğü üzere sanatsal bir yapı olması dolayısıyla isim-fiillerde yaşanan bu değişim kendine has kabul edilmektedir.

Bilgegil'e göre; isim soylu sözcüklerin, oluşturduğu birleşik ifadelere "tayin grupları" olarak adlandırmıştır. Şimşek ise; isim soylu kelimelerin yükleme ihtiyaç duymaksızın kendilerince etkileşim kurdukları görüşlerine katılmadıklarını belirten Ertane Baydar ve Baydar, bu çalışırların söz konusu kitaplarında sıfat-fiil- isim-fiil ve zarf-fiile yer verilmediğinden bahisle bu kelime gruplarının da var olduğunu ve ana unsurları olan fiilimsilerin, fiil soylu sözcüklerden oluştuğunu belirtmişlerdir. (Ertane Baydar & Baydar, 2001, s. 32) Eylemsilerin birçok kitapta yer almaması veya çok az yer alması bir eleştirel bakış yaratması açısından önem arz etmektedir.

2.2.4.4. Sıfat-Fiil Grubu

Sıfat- fiil eklerini almış bir sözcük ya da unsurun cümle içinde tıpkı isim-fiil gibi bağımlı tümce yapma özelliği taşımaktadır. (Demir & Yılmaz, 2014, s. 235) Ergin tarafından "parisip grubu" olarak adlandırılan bu kelime gruplarının içinde bulunan sıfat-fiil unsurlarının aldığı ekler: *-An, -mEz, -XcX, -DXK, -AsI, -Xr, -AcAK, -mXş* olarak sıralanabilmekledir. (Ergin, 2009, s. 396) Geçmiş zaman anlamı katan *-DXK* morfemi Eski Türkçe'den bu yana benzer şekilde görülmekte olup nadir bir şekilde kalıplaştığı sözcükler de olmuştur: "*tanıdık, bildik, Taptuk, siğdük > sidik*" vb. (Banguoğlu, 1986, s. 193)

Kimi birleşik kelimeler sıfat-fiil kurulumuyla oluşmuştur: "*çöpçatan, gönülçelen, vatansever*" vb. (Karahan, 2019, s. 55) Ortaç olarak da adlandırılan sıfat-fiiller, eklerinin durumuna göre geniş, gelecek ve geçmiş (Hengirmen, 2006, s. 251) zaman anlamlarını yaratabilmektedirler. Bununla birlikte sıfat-fiil grupları bulundukları cümlelerde sıfat, isim ve zarf görevlerinde (Delice, 2003, s. 46) kullanılmaya eğilim göstermişlerdir. Sıfat olarak kullanıldığı duruma, "*Kızının Samim'den ayrılmayan düşünceli gözlerinde şüpheye, öfkeye, meraka benzeyen tuhaf bakışlar uçuşuyordu.*"; zarf olarak kullanıldığı duruma, "*Başını öne eğmiş oturuyordu*"; isim olarak kullanıldığında ise "*Sıcak yaz aylarını geçirmek için deniz kenarlarına, kırlara, tepelere kaçanlara, şimdi birer birer kışlıklarına dönüyorlar.*" (Karahan, 2019, s. 54) şeklinde örneklendirilirler.

Sıfat-fiiller de isim-fiiler gibi tekrar edilmemektedirler. Örnek vermek gerekirse "*Sinemaya ara sıra giden, tiyatroya sık sık giden gençler….*" Cümlesi yanlış bir kurulum

oluştururken doğrusunu "giden" sıfat-fiili parantezinde kurabilmekteyiz: "*...(Sinemaya ara sıra + tiyatroya sık sık) (giden)..."* Mamafih bir sıfat grubu isim-fiil grubuna benzer nitelikte sanatsal yapılar (Zrar, 2017, s. 20) söz konusu olduğunda yer değiştirmede sorun yaşamayacaktır.

Sıfat grubu içinde bulunan unsurlardan en azı özne olarak saptanmıştır. Özneler yalnızca iyelik eki aldıklarında kullanılabilmektedir: "*Bütün hayalleri / yıkılmış (insanlar)*". Son olarak eklemek gerekmektedir ki sıfat-fiil veya sıfat-fiil grubu ile oluşturulan kelime gruplarında vurgu sifat-fiilin hemen önündeki unsurun (Karahan, 2019, s. 55) üzerinde konumlanmaktadır.

2.2.4.5. Zarf-Fiil Grubu

Fiilere gelen *-(X)p, -(y)A, -A.. -A, -(y)AlI, -(y)IncA, -(y)ArAk, -(i)ken, -mAdAn, -DXğXndA, -DIkçA, -mAksIzIn, -(X)r... -mAz, -AsIyA, -DX... -AlI, -yorCasInA, -DX... mX,-mIşCAsInA, -IrCAsInA* vb. morfemlerle oluşturulan kelime gruplarına zarf-fiil (Demirci, 2017, s. 190) adı verilmektedir. Ulaçlar olarak da adlandırılan bu kelime grupları; bağlama, tarz, durum, zaman, neden, şart, kıyaslama (Ediskun, 1999, s. 252) vb. anlamlar yaratabilmektedirler: "*Bahar geleli kargalar sınırsız bir neşe içinde.*", "*Su birikintilerine dikkat etmeden yürüyorlardı.*" (Karahan, 2019, s. 59) örneklerinde sırası ile zaman ve durum anlamları belirtilmektedir.

Ergin'in e göre ise gerundium olarak adlandırılan zarf-fiiller, yarattıkları grup içinde diğer fiilimsiler gibi diğer unsurların sonrasında konumlanmaktadır. (Ergin, 2009, s. 396) Fiilimsilerin söz dizimsel sıralamaları birbirleri ile denk bir eğilim göstermektedir. Bahsi geçen zarf-fiil eklerinden birini almış bir eylem ve bu eyleme bağlı hale gelen diğer unsurlar bütününe, zarf-fiil grupları (Delice, 2003, s. 46), bulundukları cümlelerde zarf göreviyle bağımlı hale gelmektedir. Öyle ki cümlede bulunan diğer unsurlar çözümleme teknikleri ile saptanabilmektedir. Türkoloji camiasında söz konusu cümlelerin bağımlı olmadığı dolayısıyla isim, zarf ve sıfattan ayrı görülmediğine dair tartışmalar sürmektedir. (Demir & Yılmaz, 2014, s. 236) Ancak bu durum basit yapılar için geçerli görülmektedir.

Yüklem görevinde görmüş olduğumuz diğer fiilimsiler gibi zarf-fiil de anlamsal olarak özne, nesne, yer tamlayıcısı, zarf gibi ögeler tarafından tamamlanmaktadır: "*Güneş (ö) / batacağı yere (yt) / iyice (z) / yaklaşınca (y)*" (Karahan, 2019, s. 57), "*Dedem eski günleri (bln) / konuşurken (y)…*". (Zrar, 2017, s. 23) Her ne kadar yüklem görevi olduğunu söylediğimiz kelime grupları, fiilimsiler olmuşsa da zarf-fiil yargı bildirmemektedir. Ulaç (*İng. gerund; Fr. gérondif, converbe*) olarak da bilinen bu kelime grubu, hiçbir zaman eylem çekimi ve kişi kavramı barındıramamaktadır. (Hengirmen, 2009, s. 370) Buna karşılık sıfat-fiil grubu kuran kimi unsurlar bazı durum eklerini aldıklarında zarf-fiil niteliği edinebilmektedirler. (Aktan, 2009, s. 72) Örneklendirmek gerekirse; "*Müzik başladığında, bütün salon bir sessizliğe gömüldü.*" (Karahan, 2019, s. 58) cümlesi incelenmelidir.

Birden fazla zarf-fiil grubunda bulunan *–(i)ken* ve *–(y)sA* eklerinden en sonda bulunanı bir zarf-fiil eki olarak kabul edilmektedir. Diğer fiilimsilerde olduğu gibi matematiksel tabirle zarf-fiil parantezine alınmış bir hâlde işleme alınırlar. Örnek vermek gerekirse "*Üzerine düşünülür ise, ilham alınır ise, işlenir ise, derinleştirilir ise din, en yüksek…*" cümlesinda yalnızca en sondakini zarf-fiil eki olarak kabul ederek doğrusunu "ise" zarf-fiil eki parantezinde kurabilmekteyiz: "(*Üzerine düşünülür + ilham alınır + işlenir + derinleştirilir) (ise)…*". (Karahan, 2019, s. 58)

Zarf-fiil grubu bir cümlede diğer fiilimsilerde de olduğu gibi yüklem olarak kullanılabilmektedir. Bunlara ek olarak da bir zarf-fiil grubunun vurgusu, zarf-fiilin hemen önünde (Karahan, 2019, s. 59) bulunan unsura düşmektedir: "*Bence aşk mutluluktan ölüncedir.*". Ayrıca bazı zarf-fiil ekleri aynı anlamlarda kullanılmasına rağmen anlatımı tekrarla pekiştirecek tekli ve çift halleri bulunmaktadır. Banguoğlu bunun en görünür örenğinin *-A.. -A* ve *-ArAk* ekleri ile örneklendirmiştir. Tekli hâli "*gülerek*" olan zarf-filin, "*güle güle*"; (Banguoğlu, 1986, s. 194) "*koşarak*" birleşiğinin, "*koşa koşa*" çifti bulunmaktadır.

2.2.4.6. Tekrar Grubu

Tekrar grupları aralarında yakın anlamlılık, zıt anlamlılık ve eş anlamlılık vb. ilişkiler bulunan kelimelerin birleşimiyle oluşmaktadır. (Demirci, 2017, s. 189) Kimi çalışmalarda ikilemeler adı ile de anılmaktadır. Tekrar grubu içinde bulunan sözcükler, isim veya fiil türünden olabilmektedirler. Ancak bu iki durumda farklı özellikler ortaya çıkmaktadır. İsim soylu tekrar gruplarında çekim ekleri her iki ögeye de olmak üzere eklenmektedir. Misal vermek gerekirse; "*ana babası*" olarak değil, "*anası babası*" olarak doğru kabul edilmektedir. Ancak sözcükler fiil soylu olduklarında en yaygın kullanımın, ilk ögeden sonra gelen *-Xp* zarf-fiil eki olduğu görülmüştür: "*ölüp bitmek*". Bununla birlikte iki ögenin aynı çekime uğradığı örnekler de bulunmaktadır: "*bağır çağır*". Bu durum daha çok emir eki ve *-DX, -mXş, -Ar* (Demir & Yılmaz, 2014, s. 233) ekleri sözcüklere geldiğinde görülmektedir.

Tekrar grubu oluşturan kelimelerin birleşmesindeki en büyük amaç hem fonetik hem de anlam bilimi güç kazanmaktır. Bu durumda sözcüklerin yinelenmesi veya zıt anlamları ile kurulan (Koç, 1990, s. 142) zenginlik anlatımın kalitesini artıracak bir unsur olarak görülebilmektedir. Kimi zaman ses benzerlikleri yahut vurgularla sağlanan bu anlatımı güçlendirme unsuru, dile şiirsellik katmaktadır. Diğer dillere nazaran Türkçede çok fazla ikileme (*İng. gemination; Fr. gémination*) bulunması ikilemeleri, Türkçenin önem arz eden (Hengirmen, 2009, s. 208) ayırt edici bir özelliği yapmaktadır.

En temel işlevleri; mukavemet, çokluk ve süreklilik olan tekrarlar, iki kelimenin eksiz bir şekilde arka arkaya gelmeleri sayesinde oluşan ve benzer görevleri olan sözcüklerin bütününe (Ergin, 2009, s. 377) verilen isimlerden olmuştur. Alan yazınıda Karahan, Yavuz, Birinci, Yetiş ve Demirci gibi çalışırlar "tekrar grubu" ifadesini tercih ederken Vardar, Korkmaz, Hengirmen, Hatiboğlu, Demir, Kükey, Koç ve Yılmaz "ikileme" ifadesini kullanmayı uygun görmüş olup Ergin ve Beserek gibi çalışırlarınsa yalnızca "tekrarlar" olarak adlandırmalar yaptığı görülmüştür. Bu durum dışında literatürde farklı tanımlarının bulunmadığı göze çarpmıştır.

Bu kelime grubunda tasnif daha çok ses bilgisi, dil bilgisi, yapısı, hece sayısı, türü, anlamı ve dizimi (Demir & Yılmaz, 2014, s. 232) gibi hususlar üzerinden yapılabilmektedir. Ergin ise aynen tekrar, eş manalı tekrar, zıt manalı tekrar, ilaveli tekrar olmak üzere dört farklı başlık altında tasnif etmiştir. (Ergin, 2009, s. 379) İlaveli tekrar balığı esasında ikileme

oluştururken sözcüklerin baş harflerinin yerine veya önüne */m-/* gibi fonemlerin getirilmesi durumudur: ev mev, kalem malem. Banguoğlu bunu bağlam grubundan büzülerek ortaya çıkan bir "koşma takı mı" olarak açıklamaktadır. Ayrıca "koşma takımı"nı ikilemelerin üstünde bir başlık olduğunu ifade ederek tekrar biçimleri ve ön ve son sesleri (Banguoğlu, 1986, s. 36, 252) bakımından da benzetmektedir.

Bir birimi, seslemi yinleme veya aralarında benzerlik bulunan unsurları sıralı şekilde kullanmaya (Vardar, 2002, s. 119) ikileme adı verilmiştir. İkilemeler dilimizin bilinen ilk örnekleri Göktürk Yazıtları'ndan bu yana aktif olarak incelenebilen dile ahenk katan (Hengirmen, 2009, s. 209) nadir dilsel yapılar olması bakımından da önemli görülmektedir. Bu durum Türk dilinin ezgiselliğe olan yatkınlığını gözler önüne seren bir kanıt niteliği taşımaktadır.

Aynı kelimelerin tekrarı ile oluşan (*güle güle, ağır ağır, yanık yanık*), eş veya yakın anlamdaki kelimeler ile oluşan (*doğru dürüst, yalan yanlış*), zıt anlamlı kelimelerden oluşan (*yaz kış, aşağı yukarı*) ve ilaveli kelimelerden oluşan (Karahan, 2019, s. 60) (*yer mer, şarkı markı, açık maçık*) olmak üzere temelde dört türe ayrılabilmektedir. İlaveli kelimelerden oluşan tekrar grupları hususunda bir ekleme yapmak gerekli görülmektedir. Bazı durumlarda yalnızca */m-/* eklemesi olmayıp hece tekrarı yapan gruplar da ortaya çıkabilmektedir. Ergin bunu " *düp düz, çır çıplak*" örnekleri ile sunmuştur. (Ergin, 2009, s. 379) Ancak günümüzde bu yapılar birleşik hâlde yazılmakla birlikte tekrar grubuna girmekten ziyade pekiştirme unsuru olarak görülmektedir.

Tekrar grubu unsurları yarattıkları anlam bakımından yalnız kullanımda beklenen etkiyi verememekle birlikte anlamsız hale de gelebilmektedir. İkilemelerde hece sayısı düşün olan unsurun öne gelme eğilimi bulunmaktadır: "*din iman, kör kütük, kol kanat*" vb. (Hengirmen, 2009, s. 209) Dolayısıyla bu sıralamaların tesadüf sonucu olmadığı söylenebilmektedir. Bahsi geçen gruplar dile doğası gereği bir müzikalite kattığından ötürü kurulumlarında ön ve son benzerliğinin olduğu dikkat çekmektedir: (Delice, 2003, s. 32) "*eciş bücüş, zar zor, çerden çöpten*" vb. Gruplarda ünlü ile başlayan unsurun önde gelme eğilimi olduğu gibi (*er geç, el ayak*) özellikli olarak */a-/* ünlüsünün ön ses olduğu kelimeler de (*az buz, abuk subuk, allak bullak*) ilk sırada (Hengirmen, 2009, s. 210) yer alma eğilimindedir. Ayrıca ilk unsurun içinde */-a-/* sesi olduğunda ikinci unsurun içinde de */-u-/* kullanma eğilimi olduğu (Delice, 2003, s. 32) gözlemlenmiştir.

Ünsüz harflerdeki özel görünümler ise */b-, p-/* ön sesli sözcüklerinin ikinci unsur olmaya daha yatkın olduğu (Delice, 2003, s. 32) (*ev bark, süs püs, eğri büğrü*) ve yukarıda bahsedildiği üzere ön sesteki */m-/* ilavesi olmuştur. İkileme unsurları genellikle ünlü uyumlarına uyarken (*açık saçık, ileri geri, fındık fıstık*) zaman zaman da aykırılık gösterdiği örnekler de kurulmuştur: "*yazıp çizmek, ayrı seçi, yorgan döşek, yol yöntem, içeri dışarı, üstü başı*" vb. (Hengirmen, 2009, s. 212) Fonetik özelliklerin yanında alıntı kelimelerin ikinci unsur olma durumları bulunmaktadır: "*güçlü kuvvetli, kış kıyamet*". (Delice, 2003, s. 32)Tekrar grubunun yalnızca bir unsuru tek başına kullanımdan düşmüş olabilmektedir: "*soy sop, boy bos, ev bark, kap kacak, bet beniz, eski püskü, kul karavaş*". Dil öğretimini kolaylaştırmak adına bu yapılar "biri anlamlı biri anlamsız ikilemeler" adı ile ifade edilse de bu ifadeler anlamsız olmaktan ziyade bırakılmış sözcüklerden oluşmaktadır. (Banguoğlu, 1986, s. 253)

Tüm sözcüler tekrar unsuru olmaya elverişli hâldedir. Ancak bağlama ve çekim edatları bu kuralın dışında kalmaktadır. Grup içindeki ögeler çekim eki alabilmektedir: "*dereden tepeden, işinde gücünde*" vb.. Her türlü sözcüğün tekrar grubu oluşturabileceği gibi söz konusu unsurların; söz dizimde isim, sıfat, zarf ve fiil görevleri üstlenebilmektedir. Örneklendirmek gerekirse isim görevli gruba, "*Kahve mahve yapmam ben sana.*"; zarf görevli gruba, "*Gök mavi mavi gülümsüyor*"; sıfat görevli "*Yeşil yeşil dallar arasından*" ve fiil görevli gruba da "*Yalıya ara sıra bir doktor gelip giderdi.*" (Karahan, 2019, s. 61) ifadeleri örnek teşkil etmektedir.

2.2.4.7. Edat Grubu

Bir isim ve bir çekim edatının bütünleştiği kelime grubuna verilen ad, edat grubudur. "isim + çekim edatı = edat grubu" şeklinde formüle edilebilmektedir: "*gördüğün + gibi*". (Karahan, 2019, s. 62) Banguoğlu bu grubu, birleşik isim tabanları başlığı altında, ""takı öbeği" olarak ele almış olup takılar ve isimlerin birleştiği gruba (Banguoğlu, 1986, s. 245) bu adı verdiğini belirtmiştir. Ergin ise edat grubunun unsurlarının, isim ve son çekim edatından meydana geldiğini; edatın grup içindeki eksiz ve değişmez unsur olduğunu (Ergin, 2009, s. 392) ifade etmektedir.

İlgeçlerin, isim veya isim öbeği ile birliktelik kurduğu "*eve kadar, dün gibi*" örnekleri olan bu grup türüne "ilgeç öbeği" (*İng. prepositional phrase; Fr. groupe relatif*) (Hengirmen, 2009, s. 224) adı da verilmiştir. Edatlar tek başlarına bir anlam ifade edemeseler de (Ediskun, 1999, s. 301) dil bilgisel açıdan cümle içindeki unsurlara sıkı sıkıya bağlıdırlar. (Aktan, 2009, s. 34) Bir edat grubu kurulduğunda, edatın türüne göre cümleye yön, zaman, benzetme, durum, sebep, şart ve miktar (Karahan, 2019, s. 64) belirtme anlamları katabilmektedirler: "Geldiğin için teşekkürler." (sebep), "Kırk kırk beş kadar insan toplandı." (miktar), "Senin gibi kokuyor." (benzetme), "Korku ile bana doğru eğildi." (durum/yer) vb. örneklerle sabit kılınmıştır. Bununla birlikte bahsi geçen kelime grupları cümle içinde sıfat veya zarf görevini (Korkmaz, 1992, s. 51) üstlenebilmektedirler.

Edat gruplarında edat her ne kadar eksiz bir hâlde bulunsa da diğer unsurların hangi durumlarda bulabileceğine dair kurallar ortaya çıkmıştır. Buna göre edat grubunda bulunan isim unsuru; yalın durumda "*el kadar, kedi gibi*", ilgi durumunda "*senin ile, onun kadar, bunun gibi*", yönelme durumunda "*eve doğru, sabaha dek, bana rağmen*" ve ayrılma durumda "*dünden beri, senden başka, benden yana*" vb. bulunabilmektedirler. Edatların zamirden sonra gelmeleri durumunda zamirler çekim eki almaktadır. Ancak bu kuralı bozan kelime grupları da (*benim gibi ~ ben gibi*) (Demir & Yılmaz, 2014, s. 231) bulunmaktadır.

Edatların başka sözcüklerle ilişki içinde bulunduğu (Demirci, 2017, s. 191) bu kelime grubunda unsurlar arasına başka bir kelimenin girmesi doğru görülmemektedir. Ayrıca çekim edatları, isim çekim ve/veya iyelik eklerini aldıklarında isim gibi bir görünüm sunabilmektedir: "*onun gibisini*". (Aktan, 2009, s. 35) Her durumda edat grubunda vurgu, isim veya isim grubunun üzerinde (Karahan, 2019, s. 65) olmaktadır.

2.2.4.8. Bağlama Grubu

Bağlaçların, ad veya ad soylu sözcükleri birine bağlamak suretiyle oluşturduğu bir kelime grubu türüdür. İki ve üzeri isim unsuru bulunduğunda bağlaçlar, sonda bulunan iki ismin arasında girme eğilimi göstermektedir: "dinleme + konuşma + yazma + ve + okuma". Tekrarlı bağlaçların kurucu unsur olduğu bağlaç gruplarında ise hem…hem, ne…ne, ya…ya gibi bağlaçlar, isim unsurunu arasına alacak şekilde konumlanmaktadır: "hem sen hem ben". (Karahan, 2019, s. 65-66) Bu grubun kuruluşunda isim ögeleri, eşit şekilde görev alırken

aynı nitelikte en az iki sözcükten oluşmaktadır. İsimlerden kurulan bağlaç grubunda, bağlaç unsurunun bulunup bulunmadığı kelime grubunu ilgilendirememektedir. Zira bağlaç unsuru bulunmadan da isimler birbirine bağlı olabilmektedir: "*peynir zeytin, analı babalı*". (Korkmaz, 1992, s. 18) Bununla birlikte bir bağlama grubu içindeki her unsurun kendi vurgusunu taşıma yetkisi (Aktan, 2009, s. 58) bulunmaktadır.

Türkiye Türkçesinde toplamda beş çeşit bağlaç bulunmaktadır. Yalın bağlaç: "*e, ile, dahi, de, bile, ama, eğer, yani, lakin, meğer, hem… gibi*". Türemiş bağlaç: "*üstelik, ancak, yalnız, örneğin, gerçekten, kısacası, açıkçası*". Birleşik bağlaç: "*oysa, öyleyse, neyse, yoksa, kimbilir, veyahut, nitekim, meğerse*". Öbekleşmiş bağlaç: "*halbuki, sanki, oysaki, şöyle ki, demek ki, yeter ki, madem ki, farzet ki, şu var ki, tut ki, nerde kaldı ki, ne var ki, değil mi ki; bunun için, bundan dolayı, bu bakımdan, bu yüzden, buna göre, görünüşe göre, o hâlde şu hâlde, bundan başka, senin anlayacağın, sözün kısası, bununla birlikte*". Yinelenen bağlaçlar: "*a … ya…, hem… hem…, ister… ister…, olsun… olsun, kâh… kâh, ister… ister, gerek… gerek…, ne… ne…, ama… ama …"* (Hengirmen, 2009, s. 50) şeklinde sıralanabilmektedir. Bunlardan "veya" ile kurulan bağlama grubuna denkleştirme edatları ile kurulduğu da söylenebilmektedir. Ayrıca ""*hem.. hem*" bağlacının da karşılaştırma edatı olduğu (Ergin, 2009, s. 380) ifade edilebilmektedir.

Bir bağlama edatı olan "*ile*" ifadesinin ekleşmiş hâli *–(y)lA* eki de iki unsuru birbirine bağlama görevini üstlenebilmektedir: "*kalemle kitap*". (Karahan, 2019, s. 66) Ancak bu bağlaç ile isim ve fiil unsurları arasındaki bağı kuran "*ile*" edatının farklı yapılar olduğu bilinmelidir: "*gece ile gündüz*" (bağlaç), "*otobüs ile git*" (edat). (Demir & Yılmaz, 2014, s. 234) Sıralama edatı olarak da adlandırılan "*ve, ile, ilâ*" ifadelerinden sonuncusu olan "*ilâ*" aralık belirten (..den..e kadar) Arapça bir edat olarak bilinmektedir. (Ergin, 2009, s. 379) Ayrıca bağlama edatları yalnızca sıfat, isim, zarf unsurlarını birbirlerine bağlamaktadır. Buna göre bağlama grupları, cümle içinde bulunduğunda bahsi geçen görevleri (Delice, 2003, s. 21) üstlenebilmektedir.

Netice itibarıyla; "[*isim unsuru + (durum eki)] [olduğu kadar ~ gibi] [isim unsuru + (durum eki)] (dA), [bırak(ın)] [isim unsuru+durum eki] [isim unsuru+durum eki] (bile ~ dahi ~ dA), [isim unsuru+durum eki] [bırak(ın)] [isim unsuru+durum eki] [dA~dahi~bile], [isim unsuru+ilgi eki] [yanında] [isim unsuru+durum eki], [isim unsuru+ilgi eki] [yanı*

sıra] [isim unsuru+durum eki], [isim unsuru] [bilemedin] [isim unsuru]" (Gülsevin, 2021, s. 8) söz dizilimleri bağlama grubu oluşma özelliğine sahip görülmektedir.

2.2.4.9. Ünvan[18] Grubu

Bu kelime grubunun unsurları genellikle bir şahıs adının yanına doğrudan ünvan veya akrabalık bildiren isim geldiğinde tamamlanmış olacaktır. Dolayısıyla "şahıs adı + ünvan/akrabalık adı" şeklinde formüle edilebilmektedir. Ancak bunun tam tersi bir formülde kurulum sağlandığında bu ifade ünvan grubu olarak değil birleşik isim grubu (Demir & Yılmaz, 2014, s. 230) olarak adlandırılmaktadır.

Bir cümle içinde bulunan ünvan grubu, isim görevi üstenmiştir: (Karahan, 2019, s. 69) "*Betül Hoca, benim annemdir.*". Bu grubun vurgusu ilk unsurun dolayısıyla şahıs adının üzerinde bulunmaktadır. (Aktan, 2009, s. 43) Ayrıca hâlihazırda bulunan "*hanım*" ve "*bey*" ünvanları yerine gelen *bay* ve *bayan* ifadelerinin tam olarak dilimize uyum sağlayamamasının esas sebeplerinden biri Türkçenin diğer dillerden farklı olarak ünvanı sonda vermesinden (Ergin, 2009, s. 390) kaynaklanmaktadır. Ayrıca bu tip ifadelerle kurulan gruplar ünvan grubu olmaktan ziyade birleşik isim oluştururlar.

2.2.4.10. Birleşik İsim Grubu

Birleşik isimleri oluşturan unsurlar bir şahıs veya nesnenin adı olacak şekilde yan yana gelen isimlerden oluşmaktadır. (Ergin, 2009, s. 385) Birleşik isimlerin grup oluşturabilmesi için en az iki isim unsuruna ihtiyaç duyulmaktadır. Bununla birlikte iki ve üzeri şahıs adlarından meydana gelen özel adlar da (Korkmaz, 1992, s. 45) bu başlık altında yer almaktadır. Karahan, bu grubu bir şahsa ait özel isimler topluluğu olarak (Karahan, 2019, s. 69) tanımlamaktadır. Dolayısyla "isim + isim + …" şeklinde formüle edilmelidir.

Bu grupta bulunan isimler birbirleri ile eksiz hâlde bütünleşmişlerdir: "*Hâlide Edip Adıvar, Ahmet Hamdi Tanpınar, Afyon Karahisar*" (Ergin, 2009, s. 385) Birleşik isim gruplarının yalnızca şahıs isimlerinden meydana gelmekte olduğu söylenmişse de kimi

[18] Sözcük Temmuz 2023 itibarıyla yapılan yeni düzenlemeye göre sözcük "ünvan" olarak değiştirilmiştir. (GTS, 2023)

ünvanları da içinde barındırdığını (Demirci, 2017, s. 193) söylemek daha doğru olacaktır: "Ziya + Gökalp, Bayan + Yılmaz".

Daha öncesinde özel ismin tamlanan unsurunu oluşturduğu sıfat tamlamalarında, zaman içinde şahsa ait isim olma eğilimi görülmektedir: "*Ulubatlı Hasan, Çobanoğullarından İbrahim, İkinci Selim*". Normal kurulum gösteren bir birleşik isim grubunda vurgu en sondaki unsur üzerinde iken sıfat tamlamasından dönüşen birleşik isim grubunda da ikinci unsurda bulunduğu (Karahan, 2019, s. 69) ifade edilmektedir.

2.2.4.11. Ünlem Grubu

Ünlem grupları seslenme bildiren sözcüklerden oluşan bir kelime grubu (Demirci, 2017, s. 191) olarak tanımlanmıştır. Seslenme bildiren ifadelere seslenme edatı adı da verilmektedir. Buna göre; tek sözcük hâlinde bulunan ünlem ifadesinin yanına gelen isim unsuru veya isim görevli bir kelime grubu gelmesi (Ergin, 2009, s. 390) yolu oluşmaktadır. O hâlde "ünlem + isim unsuru" şeklinde formüle edilmiştir.

Ünlem edatına bağlı bulunan bir isim ögesinden oluşan ünlem gruplarında (Eker, 2015, s. 366) bulunan ünlem ifadeleri "*ey, ay, hey, bre a, ya, yahu, be, bravo,* " vb. şeklinde sıralanabilmektedir. Söz konusu kelime grubu, yardımcı unsurun söz dizimsel olarak önde geldiği bir (Demir & Yılmaz, 2014, s. 230) kelime grubudur.

Ünlem grubu içinde birden fazla isim unsuru olabildiği gibi isim unsurları da kelime gruplarından oluşabilmektedir: "*Ey / mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü… (isim unsuru: isim tamlaması), Ey / dipsiz berraklık, ulvi mahkeme…* " (Karahan, 2019, s. 71) Bununla birlikte cümle dışı unsur olarak görülen söz konusu grup, cümle kurulumunda görev almadığı (Aktan, 2009, s. 58) belirtilmektedir.

Ünlem grubunda, ünlem unsuru ve isim arasına herhangi bir noktalama işareti kullanılmamakta olup ancak ve ancak grubun bitimine ünlem veya virgül işareti (Delice, 2003, s. 23) koyulmalıdır. Seslenme ve hitabet amaçlı kurulan bu grupta vurgu doğası gereği ünlem edatının üzerinde (Karahan, 2019, s. 71) bulunmaktadır.

2.2.4.12. Sayı Grubu

Basamak sistemince düzenlenmiş sayı adlarının yan yana gelmesi sonucu oluşan bir kelime grubu (Karahan, 2019, s. 71) olarak tanımlanabilmektedir. Dolayısıyla "sayı ismi + sayı ismi + sayı ismi+…" şeklinde formüle edilebilmektedir.

Sayı isimleri eksiz birleşmekle birlikte sondan başa doğru artış gösteren bir düzene (Aktan, 2009, s. 55) sahiptir. Sayı grupları üç türde incelenmektedir. Tek kelimeden oluşanlar: "*bir, iki, üç, dört…*". Sıfat tamlamasından oluşanlar: "*altı yüz, on bin, sekiz milyon*". Sayı gruplarından oluşanlar: "*yirmi beş, altı yüz iki, on bin sekiz yüz altmış beş*" (Karaağaç, 2012, s. 189) şeklinde tasnif edilmiştir. Görüldüğü üzere büyük sayı önce, küçük sayı sonra gelmektedir. (Eker, 2015, s. 361)

"Kelime grubu hâlindeki sayılar, sıfat tamlaması veya sayı grubu kuruluşundadır. Sıfat tamlaması ana sayılar, sayı grubu ise ara sayılardır. Sıfat tamlamasında vurgu birinci, sayı grubunda ise ikinci unsur üzerindedir." (Karahan, 2019, s. 72; Aktan, 2009, s. 55) Üç bin, yedi yüz (sıfat tamlaması), otuz iki, yüz otuz bir (sayı grubu).

Sayı grubunda milyona kadar iki unsur vardır. Milyonlu sayılar üç unsurludur. Milyarlı sayılar dört unsurludur. Her unsur kendi içinde sayı grubu, sıfat tamlaması olabilir. Veya tek kelime olabilir. (Aktan, 2009, s. 56) Sayı grubunun vurgusu, ikinci isim (küçük sayı ismi) üzerindedir (Ergin, 2013, s. 391): "*otuz bir, altmış yedi".*

2.2.4.13. Birleşik Fiil

Yardımcı bir fiille bir ismin veya bir fiil şeklinin meydana geldiği kelime grubu (Ergin, 2009, s. 386) olarak tanımlanmaktadır. "Bir hareketi karşılamak veya bir hareketi tasvir etmek üzere yan yana gelen kelimeler topluluğudur." (Karahan, 2019, s. 73) "Bir eylemle ya da başka türden en az bir sözcükle kalıplaşmış eylem." (Koç, 1992, s. 53)"Bir ad veya ad soylu Türkçe veya yabancı kökenli bir kelime ile etmek, edilmek, olmak, olunmak, eylemek, kılmak, kılınmak, yapmak yardımcı fiillerinin birleşmesinden ya da belirli kurallar içinde bir araya gelmiş iki ayrı fiilin anlamca kaynaşmasından oluşmuş birleşik yapıdaki fiil türlerine denir." (Korkmaz, 2014, s. 489)

Birleşik fiilin iki türü bulunmaktadır: İsimle yapılan birleşik fiiller (bir hareketi karşılayan birleşik fiiller), fiillerle yapılan birleşik fiiller (bir hareketi tasvir eden birleşik fiiller) şeklinde açıklanmaktadır. Sırasıyla incelediğimizde ilk grupta da iki ayrı oluşum yolu karşımıza çıkmaktadır: Türkçe ya da yabancı kökenli bir isim ile, yardımcı fiilden oluşan ve isim ile asıl fiil birleşmesinden oluşan birleşik fiillerden (deyimleşmiş) oluşan birleşik fiiller olmak üzere ayrılmaktadırlar.

Türkçe ya da yabancı kökenli bir isim ile, yardımcı fiilden oluşan "isim + yardımcı fiil" şeklinde formüle edilebilmektedir: "*rica etmek, satın almak, kabul etmek, yardım etmek*". Buna göre "*etmek, olmak, yapmak, eylemek, kılmak, bulunmak*" yardımcı fiilleri (Karahan, 2019, s. 73) kullanılır. Asıl unsur olan isim başta, yardımcı fiil sonda bulunur. Yardımcı fiil bir çekim görevi yapar ve isim unsurunu fiilleştirir. (Aktan, 2009, s. 45) Bu grubun en çok kullanılan yardımcı fiilleri "etmek" ve "olmak" fiilleridir. Diğer yardımcı fiillerin kullanım sıklığı daha azdır. (Aktan, 2009, s. 45; Karahan, 2014, s. 74) Zan, af, his… gibi tek başına kullanılmayan isimler, yardımcı fiile birleşik yazılır. (Aktan, 2009, s. 46; Karahan, 2014, s. 74)

"Bu birleşik fiillerin isim unsuru, bir sıfat-fiil olabilir. Sıfat-fiil, olmak ve bulunmak gibi yardımcı fiillerle birleşik. "*ol-*"un yardımcı fiilin sıfat-fiillerle kurduğu birleşik fiillerde; - mIş ekli sıfat-fiiller, bitmiş ve tamamlanmış bir hareketi, *-Ir / -Ar* ekli sıfat-fiiller devam etmekte olan bir hareketi, *-AcAk* ekli sıfat-fiiller, niyet hâlinde bir hareketi; sıfat-fiil görevinde de kullanılabilen –yor ekli sıfat-fiiller ise, yakın geçmişte ortaya çıkan tamamlanmış veya devam etmekte olan bir hareketi karşılarlar." (Karahan, 2019, s. 74-75)

Birleşik fiillerde birden fazla isim unsuru bulunabilir: (Aktan, 2009, s. 46) "*Mutlu, başarlı ol*". Birleşik fiillerin isim unsuru kelime grubu olabilir: (Karahan, 2019, s. 75) "*Dün gece odada otururken bir hışırtı duyar gibi olduk*." (isim unsuru: edat grubu), "*Sınavdan istediğim sonuç çıkarsa çok mutlu ve huzurlu olacağım*." (isim unsuru: bağlama grubu) Grubun vurgusu isim ögesi (Aktan, 2009, s. 45) üzerindedir.

İsim ile asıl fiil birleşmesinden oluşan birleşik fiillerin (deyimleşmiş) gösterimi "isim + asıl fiil = birleşik fiil" şeklinde görülebilmektedir. Bu grupta yardımcı fiiller yerine asıl fiiller kullanılır. Bu grupta yer alan kelimelerden biri veya hepsi ya sözlük anlamlarını kaybetmiş ya da deyimleşmiş hâldedir. "*Yol al-, kan kustur-, el koy-, yatağa düş-*" (Karahan, 2019, s.75) örneklerinde olduğu gibi görülmektedir. Bu grubun isim unsuru, isim çekim eki

alabilir: "*Bu elbise hoşuma gitti.*". Bu birleşik fiillerin bazılarında isim unsuru bir tamlayan ile genişler. Hatta bazen bu genişleme cümledeki bütün kelimeleri içine alabilir: "*Memlekete dönmek hepimizin içine sinmiş*." (Karahan, 2019, s. 76) Grubun unsurları, kelime grubu olabilirken "*Tası tarağa / topla.*" vurgu birinci unsur (Aktan, 2009, s. 45) üzerindedir konumlanmıştır.

Bir diğer husus ise fiillerle yapılan birleşik fiiller (bir hareketi tasvir eden birleşik fiiller) alt başlığıdır. Bu birleşik fiiller, zarf-fiil eki alan bir fiil ile bir tasvir fiilinin birleşmesinden meydana gelmektedir. Bu birleşik fiillerde, ana unsur başta, tasvir fiili ise sonda bulunur. Anlamı üzerinde bulunduran bu unsur, *-A, -I, -Ip* zarf-fiil eklerinden birini (Karaağaç, 2012, s. 194) taşımaktadır. O hâlde "*Fiil + zarf-fiil eki + yardımcı fiil = birleşik fiil*" formülü kullanılabilir.

"*Bil-, ver-, dur-, gel-, git-, kal-, koy-, gör-, yaz-* yardımcı fiilleri asıl fiile yeterlik, ihtimal, tezlik, devamlılık, yaklaşma gibi anlamları kazandırır." (Karahan, 2019, s. 77) Örnek vermek gerekirse; "b*il- yeterlik, ihtimal (yazabil-), ver- tezlik, kolaylık (yapıver-,) yaz- yaklaşma (düşe yaz), git-, koy-, göre-, dur- devamlılık (oturup dur, sürüp git-), gel-, kal- beklenmezlik (şaşa kal-, çıka gel-)*" şeklinde sıralanabilmekledir. Bu birleşik fiillerin birinci unsuru bir kelime grubu olabilir: "*dışarıdaki sese fark ede / biliyordu*.". Son olarak eklemek gerekmektedir ki bu grubun vurgusu, birinci unsur üzerinde (Karahan, 2019, s. 79) konumlanmış hâldedir.

2.2.4.14. Kısaltma Grupları

Söz konusu öbekler ve cümlelerde meydana gelen kısalmalar, öbeklerinin çeşitli bozulumları neticesinde ortaya çıkan kelime gruplarıdır. Özel bir kurala tabi değildirler. Büyük bir kelime grubundan kalıplaşarak ayrılmış olabilmektedirler. (Ergin, 2013, s. 396) İlgi, yaklaşma, bulunma ya da uzaklaşma durum eklerinden herhangi birini alan kelimeyle, bir başka kelimenin kalıplaşarak bütünleşmesi yoluyla ortaya çıkmaktadırlar." (Eker, 2015, s. 366) Kısaltma grupları var olan kelime gruplarının, zaman içinde yıpranmış ifadelerden meydana gelen gruplar (Karahan, 2014, s. 79) olarak görülmektedir

İki isim unsuru ile oluşan kısaltma grubunun ikinci unsurunun genellikle bir nitelik ismi olduğu bilinmektedir. Ancak bu kurala uymayan örnekleri de vardır. "*Oğluna / düşkün (anne), kol kola (gezmek), cana / yakın (arkadaş)*" Ayrıca kısaltma gruplarının, söz dizimi içinde isim, sıfat ve zarf görevi aldıkları (Aktan, 2009, s. 74) söylenmektedir. Söz konusu grupların genellikle isim-fiil, sıfat-fiil veya zarf-fiil gruplarından kısalarak oluştuğu göz önünde bulundurulmalıdır. Klişeleşmiş hâlde örnekleri olan bu gruba verilen örnekler (Karahan, 2014, s. 79): "*Karnı aç (olan) sıfat-fiil grubu, Başı açık (olarak) zarf-fiil grubu*" şeklinde çeşitlendirilebilmektedir.

Kısaltma gruplarının unsurları kelime grubu olabilir: "*Annesine / çok bağlı (çocuk) (ikinci unsur: sıfat tamlaması)*". Ayrıca kısaltma grupları, söz dizimi içinde isim, sıfat ve zarf görevi yaparlar (Karahan, 2014, s. 80). Bu grubun vurgusu ikinci unsur üzerindedir. Bununla birlikte Kısaltma grupları yapıları bakımından ilgi, belirtme, yönelme, bulunma, uzaklaşma hâl ekleri ve isnat grubu başlık altında incelenebilir.

İlgi Grubu: Delice'nin tanımıyla ilgi hâli eki alan isim ile yalın bir isim unsurunun oluşturduğu gruba (Delice, 2012, s. 41) verilen addır.

"İsim + ilgi hâli eki + yalın isim > Biz + im ev"

Belirtme (yükleme) Grubu: Belirtme hâl eki alan bir isim ie yalın hâlde bulunan bir başka isimin oluşturduğu kelime grubuna yükleme adı verilmiştir. (Delice, 2012, s. 41)

"İsim + belirtme hâl eki + yalın isim > Yüz + ü aşkın adam"

Yönelme (yaklaşma) Grubu: Yaklaşma/yönelme hal eki alan isim unsuru yalın hâlde bulunan bir başka isim ile kurulum gerçekleştirdiğinde yönelme grubu oluşmaktadır.

"İsim + yönelme hâl eki + yalın isim > Dil + e kolay"

İkinci unsuru yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grupları:

"İsim + isim + yönelme eki > Git git(d) + e " (Aktan, 2009, s. 76; Delice, 2012, s. 43; Karahan, 2014, s. 81) şeklinde sıralanabilmektedir.

Bulunma (kalma) Grubu: Bulunma hâl eki alan bir unsurun (isim olmak kaydıyla) bir diğer yalın isimle oluşturmuş olduğu kelime grubu olarak tanımlanmaktadır. Bu grupta iki unsurunda kelime grubu olacağı örnekler görmek mümkündür.

"İsim + bulunma hâl eki + yalın isim > Sene + de bir gün"

İkinci unsuru bulunma hâli eki taşıyan kısaltma grupları:

"İsim + isim + bulunma hâli eki > Keman el + de (yola çıktı) (Delice, 2012, s. 42; Aktan, 2009, s. 77) şeklinde gösterilebilmektedir.

Uzaklaşma (çıkma) Grubu: Bu kelime grubu çıkma hâl eki alan isim ile yalın hâlde bulunan bir diğer isim unsuru ile kurulum gösterdiğinde oluşmaktadır. Grubun ilk unsur da kendi içinde kelime grubu oluşturabilmektedir. (Delice, 2012, s. 40; Karahan, 2014, s. 82; Aktan, 2009, s. 78)

"İsim + çıkma hâl eki + yalın isim > Göz + den uzak"

Vasıta Grubu: Unsurlardan ilkinin vasıta eki aldığı ve ikincisinin yalın hâlde bulunduğu kısaltma gruplarına. (Karahan, 2014, s. 83; Aktan, 2009, s. 80) vasıta grubu adı verilmiştir.

"İsim + vasıta hâli eki + yalın isim > Çimen + le kaplı"

Eşitlik Grubu: Unsurlardan ilkinin eşitlik eki almış isim unsuru ile yalın durumdaki bir diğer isim unsurunun meydana getirdiği (Karahan, 2014, s. 83; Aktan, 2009, s. 80) kelime grubuna verilen addır.

"İsim + eşitlik hâl eki + yalın isim > Yaş + ça küçük"

İsnat Grubu: 3. kişi iyelik eki almış hâldeki isim unsuruyla bir diğer sözcüğün birleşmesi ile oluşmaktadır. Bir diğer ifadeyle tamlayan ve tamlananı yer değiştirmiş sıfat tamlaması görünümündedir (Eker, 2015, s. 367) Söz konusu grup unsurları kendi içlerinde kelime grubu oluşturmaya uygun hâldedir. (Aktan, 2009, s. 74)

"İsim + iyelik 3. kişi eki + isim > El + i hızlı" olarak örneklendirilmiştir.

2.3. Hukuki Terminoloji

Bu tez çalışması disiplinler arası bir altyapıya sahip olması bakımından, dil bilimsel terminolojinin yanı sıra hukuki terminolojiye de yer vermek gerekli görülmüştür. Çalışma kapsamı dolayısıyla bu bölüm argo, küfür, sövme, iftira ve tehdit gibi kavramları tanımlarken bu kavramların birbirlerinden farkı ortaya koyularak hukuki görünümü sunulacaktır. Hakaret kavramı çalışmanın temeline oturtulmasından mütevellit, daha geniş bir yere sahip olup tanımlaması ve tasnifi verilen kavramın, tarihsel süreçte hukuktaki yeri ortaya koyulacaktır. Akabinde hakaret suçunun dünya hukukundaki yansımaları ele alınarak Türk Ceza Kanunu özelinde yapılan literatür taramasının bir sonucu olarak suçun maddi ve manevi unsurları, özel görünüş biçimleri, muhakemesi ve cezası ifade edilmeye çalışılacaktır.

2.3.1. Hakaret

2.3.1.1. Tanımı ve Sınıflandırılması

Türk dilinde istihkar, aşağılama, hor görme, tenzil, onur kırma ve herhangi bir olguyu küçülten söz veya davranışlar bütününe *hakaret* adı verilir. (GTS, 2023) *Hakaret* özünde insanların birbirlerini kötülemek adına kullandıkları söz ve davranışlarla ele alındığında, zarar verme kastı taşıması bakımından bir psikolojik şiddet örneği olarak görülmelidir. Yun, Shim ve Jeong'a dayanarak diyebiliriz ki; bireysel veya toplumsal olsun, hakaret ve alay etmek, tahkirin muhatabına ve onun/onların benlik algısına yapılan bir saldırıdır. (Orbay, 2022, s. 274) Ancak bu edime sahip yapılar toplumumuzda zaman zaman güldürü[19], alay, refleksif tepki, nida ve ünlem gibi eylemlerde de sıkça karşımıza çıkmaktadır.

[19] Güneş, "Mizah Dergilerinde ve İnternette Küfürlü Sözlerin Yazımları" adlı çalışmasında yalnızca mizah amaçlı kullanılan hakaret, küfür ve argoları derleyerek bu ifadelerin otosansür ile nasıl bilinçli bir şekilde deformeye uğradıkları üzerine çalışmış olup birçok dergi, gazete ve internet sitelerinde mizah unsuru olarak hakaretlerin üzeri kapalı bir şekilde yansıtıldığını ifade etmiştir. bk. age., s. 66. Bu durum hakaretlerin halk arasında son derece şifrelenmiş hâlde otosansürlü şekilde ifade edilen uzlaşımsal bir eğlence şekli olduğunu düşündürmektedir. Öyle ki kimi kısaltmalar (aq, ybsg, a.k., amk), dil konuşurları tarafından açılımlarının bir hakaret bildirdiği bilinse de orijinal yazımlarının aksine, komik ve sempatik bulunmakla birlikte kişilerde "aşağılanma" edimini gerçekleştirmemesi bakımından da ilgi çekici görülmektedir

Hakaret doğası gereği küfür ve sövgü ile ilişkili olduğu kadar lanet, beddua ve tehditle de ilişkilendirilmektedir. Tüm bu saldırılara uğrayan ancak durumu yargıya taşıdıklarında müşteki sıfatıyla anılan insanların; değer yargıları, bu manipülatif saldırılar karşısında, kimlik problemlerine ve davranış bozukluklarına yol açabilmektedir. (Orbay, 2022, s. 274) Buna rağmen her toplum için geçerli olan gerçek şudur ki *argo, hakaret* ve *küfür* kavramlarının var olmadığı hiçbir alan neredeyse bulunmamaktadır. Hakaret dili toplumla öylesine girişik hâle gelmiştir ki birçok sözcük hem tahkir anlamlarını hem de fonetik yapılarını asırlarca koruyarak günümüze dek gelebilmiştir. Aktunç'un DLT'den aktarımlarına dayanarak örneklendirilen *kançık/kancık* "dişi köpek, genellikle kadına hakaret yollu sövme (DLT), güvenilmez kimse (TDK)"; *oynaş* "sevişen kadın (DLT), bulundukları toplum tarafından onaylanmayan ilişkiler yaşayan erkek ya da kadın[20] (TDK)" (Aktunç, 1998, s. 18) vb. birçok ifade bu yorumu kanıtlar nitelikte görülmektedir.

Günümüz çalışma hayatında *mobbing* olarak adlandırılan daha çok *hakaret* içerikli bir bağlama sahip olan bu psikolojik şiddet örneği, son yıllarda hayatımıza girmiş bir kavramdır. Bu olgu üzerine birçok çalışma yapılmakta olup akademik ortamlarda dahi uygulanan *mobbing,* tehdit ve hakaretlerin sebebi araştırıldığında oldukça ilgi çekici sonuçlar elde edilmiştir. Buna göre kişilerin bu kapsamda psikolojik şiddete maruz kalma sebepleri; başarılı olmak, genç olmak, tek olmak, YÖK tarafından atanmak, sosyal olmak, cinsiyet vb. durumlara dayandırılmış olup kimi pasif agresif tutumların yanında sıklığı en yüksek olan davranış ise *hakaret* ve *bağırma* olarak saptanmıştır. (Kayacı, 2014, s. 72) Montagu, özellikle erkeklerin birbirleri ile hakaret içerikli hikâyeler, fıkralar ve güldürü ögeleri paylaşmakta olduğunu ve bunu gruptan dışlanmamak adına devam ettirdiklerini belirtmiştir. (Montagu, 2001, s. 12) Buna göre hakaret, toplumun farklı katmanlarında farklı işlevlere oturtulmuş olup söz gelimi bu işlevler, akademide "üstünlük kurma kaygısı" taşırken Montagu'nun örneği ile de "var olma kaygısına" dönüşebilmektedir.

Wacker ve Dziobek'ten aktaran Orbay, her ne kadar teoride "şiddetsiz iletişim" çalışmaları ile ayrıştırıcı, fiziksel veya toplumsal bazlı, cinsiyetçi hakaret ifadelerinin kaldırılması adına barışçıl çalışmalar olduğunu belirtmiş olsa da (Orbay, 2022, s. 274)

[20] Dil ayrımcılığı, cinsiyet eşitliği vb. konuların toplumda değer kazanması ile eskiden yalnızca kadın için kullanılan bu ifade güncel Türkçe sözlükte her iki cinsiyet içinde kullanılmaktadır. Bu gibi durumlar, ırk ayrımına sebebiyet veren kimi sınıfsal ifadelerde de geçerli olup Türk Dil Kurumu tarafından dilde eşitlik kapsamında 22 Aralık 2003 tarihinden sonra geniş çaplı bir düzenleme çalışması ile güncellenmiştir. Buna göre; Gürsoy Naskali "Hakaret Kitabı"nda Çingene ve Arap gibi sınıf yahut ırk belirten ifadeler ile ilgili deyim ve sözlerin, sözlükteki olumsuz karşılıklarının değiştirildiğini ifade etmiştir. bk. age., s. 6.

hakaret, argo ve ötekileştirme pratikte kolaylıkla yok edilebilecek kavramlar değillerdir. Zira her olgu zıddı ile anlamlı hâle gelecek olup "benlik" olduğu müddetçe "ötekilik" de var olmaya devam edecektir. Öyle ki bu ifadeler yüzyıllardır sözlüklerden dahi dışlanmış olmalarına rağmen hâlen toplumla birlikte yaşamaya devam etmektedir. Elbette ki bu hakaret ve sövgü içerikli yapıların derlenmesi ve incelenmesi; bu köklü ve bir o kadar da güçlü ifadeleri belleğine atan dil birikimini korumak ve geliştirmek adına, dil çalışırlarının asli görevi olmakla birlikte dil doğası gereği değişen, gelişen ve kaybettiklerimizin yanında daha da önemli görülen kaybolmayan kavramları gözlemleyebilme ve koruyabilme imkânı tanımaktadır.

Hakaretler bir toplumda kültürel olarak anlam kazanırlar. Bu nedenle hakaret, argo ve küfür belirten sözlerin üzerinde konumlandırılmalıdır. Zira bir sözcük asırlardan beri küfür olarak addedilebilir ancak hakaretler kimi zaman anlam bilimi açıdan normal görülen birtakım sözcüğün, sosyokültürel dönem bazlı, hakaret olarak lanse edilmesine sebebiyet verebilmektedir. Bu nedenle değişkenler yaratma işlevi oldukça güçlü olan hakaretler bir sosyal sınıf için manevi anlam taşımakta olup diğer sınıf veya gruplara hakaret işlevi ile sirayet edememektedir. (Montagu, 2001, s. 92) E. Gürsoy Naskali'nin örneklendirmesinden yola çıkacak olursak; *yobaz* sözcüğü günümüzde hakaret yoluyla kullanılmakta olup sözcüğün kökenine gidildiğinde olumsuz bir anlam yaratacak verinin bulunamadığı söylenmektedir. (Gürsoy Naskali & Altun, 2010, s. 1) Keza *zibidi* sözcüğü sözlükte bir giyim tarzını yansıtmaktayken kelimenin anlamının üzerine, zaman içinde olumsuz bir anlam yüklenmeye başlanmıştır. Bu nedenle hakaretler, argo ve küfür kadar net tanımlara ve tasniflere müsait görülmemektedir. Hakaret tasnifleri daha çok elde edilen verilen üzerinden eş zamanlı toplumun sosyokültürel yapısına göre göreceli olarak düzenlenmektedir. Altun, argo ve küfür ifadelerini tenzih ederek en genel hâli ile bir hakaret tasnifi yapmış olup incelemelerin gidişatında da son derece önem arz eden bir sınıflandırmaya imza atmıştır. (Altun H. O., 2010, s. 7) Bu tasnifi tablolaştırarak daha açık bir şekilde ifade etmekte fayda görülmüş olup tablodaki hakaret ifadeleri, hakaret davalarından elde edilen tez çalışmasının temel verileri ile doldurulmuştur."

Tablo 2.2. Altun'un Hakaret tasnifi

Bireyi Konu Eden Hakaretler		**Toplumu Konu Eden Hakaretler**	
Fiziksel Özellikler	"Gargamel" 2020/407	Etnik, dinî	"Yahudi" 2020/416
	"Topal" 2020/407		"Dinsiz" 2020/416
	"Eş cinsel" 2020/416	İdeolojik	"Fetöcü" 2021/211
Zihinsel Özellikler	"Manyak" 2021/237		"Diktatör" 2020/123
	"Yırtık" 2021/483	Sınıfsal	"Üçkâğıtçı" 2019/128
	"Şizofren" 2021/296		"Karı kılıklı" 2021/296
	"Aptal" 2019/92		"Kılıbık" 2021/296

Yukarıdaki tasnife göre yerleştirilen tablo verilerinde de görülmektedir ki; hakaret yollu kullanımlarda sözlük anlamlarında hakaret içermeyen hatta ve hatta sözlüklerde yer almayan ifadeler bulunmaktadır. Bununla birlikte hakaretin içeriği oluşturduğu dil suçu bakımından önem arz etmektedir. Öyle ki ilk çağlardan bu yana hakaretin oluşturduğu tahribata göre çeşitli suçlar işlenmiş olup davaları görülmüştür.

2.3.1.2. Hakaret Suçu ve Tarihsel Süreçte Hukuk

Bu bölümde hakaret suçu kapsamında antik dönemlerden günümüze kadar oluşturulmuş olan hukuk sistemlerinin genel görünümünü sunmak amaçlanmıştır. Buna göre bölüm; "Antik Dönem", "İlahi Dönem" ve "Günümüz Hukuk Dünyası" olmak üzere üçe ayrılmış olup ilk bölümde, daha çok coğrafi bir tasnif yapılmışken ikinci bölümde dinî sınırlılıklar belirtilmiştir. Çalışmada önem arz ettiğine inanılan Sümer, Mısır, Roma, Babil, Hitit, Çin, Yunan, Japon, Türk, Moğol, Yahudi, Hristiyan ve İslam hukuk sistematikleri, hakaret suçu sınırları dışında da genel bilgi vermek amacı ile ele alınmıştır.

2.3.1.2.1. Antik Dönem Hukuku

Mezopotamya ve Nil Nehri

Dil suçu bağlamında ilk kanun koyucunun kim olduğu tam olarak bilinmese de tarihin ilk kanun koyucusu MÖ 2300'lerin ikinci yarısında yaşayan *Lagaš Kralı Urukagina* adlı Sümer kralıdır. (Tosun, 1973, s. 563) Tarihin ilk mufassal kanunları olan *Hammurabi Kanunları*[21]'ndan 170 yıl kadar öncesine dayanan eski hukuk geleneği, (Weidner, 1950, s. 379) birçok sosyal alanı koruma altına almış olup dil suçları da bunlara dâhil etmektedir. Buna göre *Hammurabi Kanunları*'nda; "*iftira etmenin"* (madde 1), mahkemeyi ve jürileri yanıltmak suretiyle *"yalan söylemenin"* (madde 3) cezası ölüm olarak belirlenmiştir. (Memiş, 2021, s. 16) Bunların yanında hakaret suçu barındırdığını bizlere düşündüren madde 132'ye göre de *kadının eşine kötü sözler söylemesinin* cezası nehre atılmak olarak ifade edilmiştir. (Duymuş Florioti & Demirci, 2013, s. 31) Öyle ki Mezopotamya toplumları, kimi suçlarda karara varılamadığında nehri, bir hakem olarak görmüşlerdir. Bu durumun, suyun "*arındırma*" gücüne olan inancın, evrenselliğinden ortaya çıkmış olabileceği düşünülmektedir.

Dünya tarihinin en önde medeniyetlerinden biri olan Mısır, bir tarım toplumu olması bakımından yasaları da genellikle arazi ve arsa alım satımı üzerine gelişmiştir. "Firavunlar Hukuku" olarak da adlandırılan bu sistemin temellerinin Bocchoris tarafından atıldığına dair güçlü bir inanış bulunmaktadır. Ancak cezai uygulayımlar oldukça ağır görülmektedir. Zira cinayete teşebbüs dahi idam ile sonuçlandırılmaktadır. Nitekim farklı medeniyetler ile yaşanan etkileşimler ceza yöntemlerinin hafiflemesini sağlamıştır. (Ekinci, 2021, s. 34) Buna göre Antik Mısır'da; *totem hayvanlarının öldürülmesi*, *sözden dönmek*, *iftira* vb. suçlar idam ile sonuçlanırken *yalancı şahitlik*, *casusluk*, *zina*, *suça engel olmamak* gibi suçlar ise daha çok *uzuv kesmek*, *dil koparmak*, *dayak* gibi cezalara tabidir. Ancak daha ağır suçlar için "*ateşte yakmak, suda boğmak, kızgın demirle dağlamak*" (Yurtseven, 2021, s. 605) vb. pek de insanî görülmeyen yaptırımlar da uygulanmıştır.

[21] Hammurabi, Bâbil'in koruyucu tanrısı olan Madruk'tan aldığını ifade ettiği emirle adaleti sağlamak adına bir düzenleme yaparak üzerinde bir prolog, 1 epilog ve 282 madde bulunan -ki bunların yaklaşık 30 maddesi okunmaz hâldedir- yazı dili Akadca olan bir dikili taş meydana getirtmiştir. Yazıt günümüzde Louvre Müzesi-Paris'te sergilenmektedir. Hammurabi Kanunları daha çok hırsızlık, yalan, mülk, evlilik, meslek, tarım, sanat, esir ve köleler üzerinde hüküm vermektedir. (Keleş, 2021, s. 807) Bu hükümlerin arasında net bir hakaret ifadesi bulunmasa da kötü sözler bağlamında kullanılan ifadeler, iftira ve tehdit suçları da bulunmaktadır.

Hitit Hukuk Sistemi, emsal cezai uygulamalara nispeten daha mutedil görülmektedir. (Yurtseven, 2021, s. 604) Buna rağmen kimi suçlarda mesuliyet şahsı aşarak yaşadığı topluma kadar yayılabilmektedir. Sonrasında Hitit kanunları, bu konuda cezayı bireyselleştirme düzenlemelerine uğramış olsa da *isyan etmek* ve *dine hakaret etmek* gibi suçlar kutsala saldırı olarak görüldüğü için ceza sadece faile değil, onun tüm ailesine ve soyuna yayılmaktadır. (Ekinci, 2021, s. 64) Bu suçun bir kişi tarafından işlenmesi dolayısıyla bir nevi Tanrı tarafından ailecek lanetlenmiş sayıldıkları söylenebilir.

Türkistan ve Doğu Asya

Türk medeniyeti hakkında en erken bilgi alınabilen yıllar, MÖ 220 yılı ve sonrası olup öncesine dair bir bilinmezlik bulunmaktadır. Hukuk tarihinin en önemli medeniyetlerinden biri İslamiyet öncesi Türk toplumlarıdır. (Altunbaş, 2022, s. 19) Nitekim hukuk ve yasalar[22] Türk toplumları için o kadar mühim görülmüştür ki kutsal kana sahip olduğuna inandıkları Kağan ve Hatunlarından dahi yasaları önde tutmuş olup bu düşünsel altyapı ile "*Töre konuşunca Han susar.*" atasözüne zemin oluşturmuşlardır. *Töre* (törü)[23] adı altında kanunları olan ve bu yasalara son derece bağlı olan Türkler de birçok eski medeniyet gibi yazılı olmayan kurallarla haklarını korumuşlardır. (Mandaloğlu, 2013, s. 135) Bu nedenle bu döneme ait bilgilerin çoğunluğu, Çin kaynakları sayesinde günümüze ulaşmıştır. Ögel'e göre, Türklerde *töre* kurultay ile oluşturulmakta olup adını devletin kurucusundan[24] almaktadır. Destanda, Oğuz Kağan'ın cepheden döner dönmez ilkin zafer için ikinci olarak da *töre* için bir toy[25] düzenlediği (Akpınar, 2009, s. 12) söylenmektedir.

Çin kaynaklarından edinilen verilere göre, Hun töresinde büyük suçların cezası genellikle ölüm olarak belirlenmekle birlikte ceza yöntemleri değişiklik göstermektedir. Bunlardan bazıları "*araba ile ezilmek*", "*damgalanmak*", "*sopa cezası*" vb. (Altunbaş, 2022, s. 20) cezalar olarak görülmektedir. Ancak o dönemde ele geçirilmiş yazılı kaynakların

[22] Kadim Türkler, hâkim yahut yargıç sözcüğü için "*yargan*" ifadesini kullanmışlardır. Ayrıca *"yargan*"ların kendilerine özel makamlarının da bulunduğu bilinmektedir. (Cin & Akgündüz, 2011, s. 73) Bu sözcüğün varlığı Türklerin hukuka bakışını ve bağlılığını açıklar nitelikte görülmektedir.
[23] *Töre* arkaik hali ile *törü* ifadesi tam anlamı ile yasa, kanun demek olup Türk lehçe ve ağızlarında ortaklık gösterip Moğol ve Macar dillerine de verinti sözcük olarak geçmiştir. Bilinen kaynaklara göre sözcük, Tabgaçlardan bu yana (Kafesoğlu, 1984, s. 247) söz varlığımızca korunmaktadır.
[24] Buna göre törelerin adları için örnek vermek gerekirse "*Oğuz Kağan Törüsü*", "*İstemi Yabgu Törüsü*", "*Bumin Han Törüsü*" vb. şekilde sıralanabilmektedir. Detaylar için *bk. Bahaeddin Ögel, "Devlet Meclisi ve Kurultay"*.
[25] Eski Türklerde özel günlerde, kutlama amacı ile verilen geniş çaplı ziyafet, şölen. (GTS, 2023)

olmaması bakımından *töre* sözcüğünü ilk kez Orhun Kitabeleri'nde; "*İkin ara idi oksuz Kök-Türk ança olurur ermiş. Bilge Kagan ermiş, alp kagan ermiş. Buyrukı yime bilge ermiş erinç, alp ermiş erinç. Begleri yime budunı yime tüz ermiş. Anı üçün ilig ança tutmış erinç. İlig tutup törüg itmiş.*", "İkisi arasında Gök Türkler efendisiz (yani hür ve müstakil olarak) oturuyordu. Bilici hakanlar idiler, kahraman hakanlar idiler. Bütün buyrukları bilici idiler, alp idiler. Bütün beyleri, bütün hâlkları doğru idiler. Bunun içindir ki, bu kadar büyük bir devleti idare edebiliyorlardı ve devleti idare ederken kanunlar yapıyorlardı." (Gökalp, 1976, s. 12) şekliyle görmekteyiz. Günümüze dek varlığını koruyabilen ilk yazılı Türk kanunları Uygurlara ait olmakla birlikte bunlar mufassal bir şekilde yazılmamış olup kişiler arası veya tüzel kişiler arası sözleşmelerle (Yakut, 2002, s. 402) sabit görülmüştür.

İslamiyet öncesi Türklerde hukuk sistemi genellikle *aile*, *borç*, *savaş* vb. kavramlar üzerine tertip edilmiş olup tam anlamıyla bireye karşı dil suçu[26] bağlamında bir veriye ulaşılamamıştır. Ancak Göktürklerde Tengri'ye (Gök Tanrı) hakaret edildiğinde, yedi tanık ifadesi ile failin suç işlediği sabit görüldüğünde "*taşlanarak ölme*" cezası uygulandığı (Yurtseven, 2021, s. 609) bilinmektedir. Ayrıca Türklerin sosyal ilişkilerine bakıldığında kişinin hatırasına hakaret kapsamına girecek nitelikte olaylar yaşanmıştır. Türklerde ataya büyük bir değer verilmekte ve saygı duyulmaktadır. Ancak ölü gömme gelenekleri dolayısıyla mezarlara soygun yapılmaktadır. Öyle ki kimi tarihçiler Atilla'nın gerçekleştirdiği II. Balkan seferini, Hun hanedan mezarlığını soymak suretiyle açan Margus piskoposuna sebeplendirmektedirler. (Gömeç, 1998, s. 48) Türkler bu davranışı büyük bir hakaret olarak görmekte olup bunun temel sebebi, ölüm sonrası dünya inançları dolayısıyla mezarlara cenazeleri ile gömmüş oldukları eşyalara, *öteki dünyada* ihtiyaç duyacak olmalarından kaynaklı (Sarı, 2017, s. 61) görülebilmektedir. Son olarak Türklerin sosyal hayatlarına göz atıldığında *hakaret* bağlamı çok az yerde görülmektedir. Buna göre Dede Korkut'ta Salur Kazan'ın hikâyesinde yağma amaçlı yapılan toyların hep birlikte yapılması

[26] Türk *konilik* (adliye) çerçevesinde, her ne kadar dil suçu barındıran herhangi bir kanun tam anlamıyla belirtilmemiş de olsa; hafif görülen suçların cezası, genelde en fazla 20 gün olmak üzere ki bu durumun yaşantı biçimlerinden mütevellit sınırlandığını düşünmekteyiz- hapis cezası olarak kararlaştırılmıştır. Bu durum bize *töre*nin hakaret suçu için de böyle bir cezayı uygun görebileceğini düşündürmüş olup nihayetinde net bire bilgi bulunmamaktadır. Kesin olarak bilinen belli başlı suçlar ve cezalar ise "*Adam öldürmenin cezası idamdı; soygun, hırsızlık ve hayvan kaçırma kesin surette yasaktı. Ele geçirilen soyguncu, suçüstü yakalanan hırsız öldürülür, malları müsadere edilir, ailesi efradının hürriyetleri kısıtlanırdı. Ciddi bir tehlike ile karşılaşmadıkça ok-yay kullanmak yasaktı. Barış zamanında başkasına kılıç çekmenin cezası da ölümdü. Zinanın cezası da idamdı. Irza tecavüz en ağır suçlardan sayılırdı. Bu da bazen iki taraf arasında uzlaşma olmazsa idamı gerektirirdi Ordudan kaçanlar ve vatana ihanet edenlerin cezası da ölümdü*." (Kafesoğlu, 1984, s. 292) şeklinde belirlenmiştir.

gerektiği ve yağmaya çağırılmamanın hakaret sayıldığı dolayısıyla savaşa sebebiyet vereceği (Akpınar, 2009, s. 27) ifadeleri netlik kazanmaktadır.

Eski Çin Medeniyeti hukuk sistemine bakıldığında Türklerin aile sistemlerinden çok farklı görülmemektedir. Bu noktada Çin ailesinde de anne ve babaya (Türklerden farklı olarak özellikle babaya) saygı göstermek çok önemli bir husus olarak görülmüş olup ebeveynlerini aşağılama kastı ile onlara hakaret eden çocuklara, ölüm cezası verildiği (Demir, 2017, s. 37) söylenmiştir. Türk toplumları ile uzun süre komşuluk yapmış olan Çin medeniyetinde "ceza-infaz" anlayışı çevre medeniyetlerden daha ağır olmakla birlikte Türkleri etkilemeyi de başarmıştır. Öyle ki herkesçe bilinen "Çin işkencesi" tabiri de bu sebeple ortaya çıkmıştır. Buna göre Çin Hukuk ceza türleri; "*Deri yüzme (剥皮), bedeni ikiye ayırma (腰斩), arabayla sürükleme (车裂), beş parçaya ayırma (俱陰刑), binlerce çizik atıp (ölümü uzatmak 凌迟), boğma (缢首), deşme (宫刑), ayak kesme cezası (刖刑), şişleme (插针), canlı canlı gömme (活埋), zehirleme (鸩毒), sopa ve dayak (棍 刑) ...*" (Kırilen, 2014, s. 79) vb. şeklinde sıralanabilir. Bunun dışındaki cezai uygulamaları ise çağdaşı toplumlara benzer şekilde "*bacakların kesilmesi, kısırlaştırma, burun kesilmesi*" vb. (Demir, 2017, s. 41) şekilde belirlenmiştir.

"*Taihô*" ve "*Yôrô*" kanunlarının bilinen ilk yazılı kanunları olduğu düşünülen Japon Hukuku'nda ise ceza yöntemleri nehir hakemliğinden farklı değildir. "*Kukatchi*" adı verilen ceza yöntemine göre, zanlının elini kaynamış hâlde olan suya sokup söz konusu su içerisine daha önceden atılmış olan taşı alması beklenir. Bu esnada eli yanmaz ise suçlu olmadığı (Ekinci, 2021, s. 114) yanar ise suçlu olduğu düşünülmektedir. Öte yandan Çin etkisi uzunca süre gözlemlenen Moğol Hukuk Sisteminde ceza-infaz sistemi Uluğ Yasanın kontrolünde bulunmaktadır. Cengiz Han Yasası olarak da adlandırılan bu kanun gereğince üç çeşit olmak üzere cezai işlem uygulanmıştır: *ölüm*, *sopa*, *sürgün*. Uluğ Yasa daha çok yöneticileri ve askerî gerekleri korumak adına koyulmuş bir yasa olmuşsa da *cinayet, cinsel suçlar, hırsızlık, yalan söylemek, su ve göl gibi kutsal sayılan yerlere zarar vermek (tuvalet ihtiyacını gidermek)*" (Riasanowsky, 2011, s. 195) vb. durumlarda ölüm cezası uygulamayı öngörmüştür.

Diğer Asya medeniyetlerinden biri olan Hint Hukuku ise *hakaret, kasten yaralama, darp, dolandırıcılık, fuhuş, hayvana zarar verme* vb. suçlarda adli para cezası verilirken *taciz* gibi cinsel suçlarda *sürgün* cezası verilmiştir. (Ekinci, 2021, s. 88) Ancak *zina* suçu yaptırımları, faillerin mensubu oldukları kasta göre değişiklik göstermektedir. Genellikle

ölümle sonuçlanan bu suçlarda cezai uygulayım "*hayvanlara parçalatarak öldürme, yakarak öldürme, kazığa oturtarak öldürme, fillere ezdirerek öldürme*" (Yurtseven, 2021, s. 606) vb. işkenceyi andıran yöntemlere sahiptir. Manu Yasalarınca diğer medeniyetlerin hukuk sistemlerinde de olduğu gibi köleler de birçok haktan mahrum bırakılmakla birlikte onlara eziyet ve hakaret edilmesi de mübah görülmektedir. (Bozkurt, 1981, s. 68) Bu durum diğer birçok medeniyetten farklı olması bakımından ilgi çekici bulunmuştur.

Akdeniz Havzası

Sokrates, Platon ve Aristoteles gibi düşünürleri yetiştiren Yunan Medeniyetinde, bilim ve düşünce hayatının gelişmesi neticesinde, hâlkın refah ve kültür düzeyi artmıştır. Böylece toplumsal bilince erişen hâlk, demokrasi ve siyasetin o topraklarda ortaya çıkışına zemin hazırlamışlardır. Akabinde kimi bilge insanlar tarafından kanunlar tertip edilmeye başlanmıştır. (Ekinci, 2021, s. 121) Yunancada "onur ve şeref yoksunu" anlamına gelen "*atimia*" cezası, devlet aleyhinde işlenen suçlara karşılık, faillerin vatandaşlık haklarından sürekli veya geçici olmak üzere yoksun bırakılması durumudur. (Sina, 2016, s. 433) Eski Yunan'da ölüm cezaları uygulamaları ağır şekillerde gerçekleştirilmiştir: "*Uçurumdan atarak, zehirleyerek, boğarak, taşlayarak, kılıçla boynunu bedenden ayırarak, ölene dek döverek öldürme yoluna gidilmiştir.*" (Yurtseven, 2021, s. 605) Yunan Hukuk'unda ise suçlar resmî ve hususi olmak üzere ikiye ayrılıp *hakaret* suçunun devlet memuruna karşı işlenmiş olması, bu suçu resmî hâle getirmiş olup "atimia" cezasına çarptırılırken dine karşı suçları da hâlk mahkemesi (Ekinci, 2021, s. 134) yargılamıştır.

İnsanlara ilişkin hukuk "*Ius quod ad personas pertinet*[27]" adı altında ele alınan hakaret suçu; MÖ 753-MS 565 yılları aralığında Roma Hukuku kapsamında, *ius civile* tanınırlığı olan bir haksız fiil (*delictum)* çeşidi olarak görülen *iniuria* kavramı çerçevesinde meydana gelmektedir. Daha açık bir şekilde ifade etmek gerekirse söz konusu kavram, tarihsel süreçte birçok şümul değişimine uğramış olup Roma Hukuku ve modern hukuk açısından son derece önem arz etmektedir. (Demirkalp, 2021, s. v) İnsanlara İlişkin Hukukta, Kişiler Hukuku ve Aile Hukuku olarak iki ayrı kolu inceleyen Gaius; (Karadeniz Çelebican,

[27] Gaius, "Institutiones" eseriyle Roma Hukuku'nu sistematik bir biçimde inceleyen bilinen ilk hukukçu olup özel hukuku sınıflandırırken ilk kısmı olduğu düşünülen bölüm bu şekilde adlandırılmıştır. (Karadeniz Çelebican, 2014, s. 110) Ancak bu noktada Roma Hukuk geleneği doğası gereği "persona" ifadesi ile köleler ve tüzel kişiler kapsam dışı bırakılmıştır. bk. age., s. 126.

2014, s. 113) haksız fiiller taksonomisinde, kişiliğe karşı yapılan saldırıları *iniuria* (Karadeniz Çelebican, 2014, s. 11) olarak tanımlamaktadır.

Netice itibarıyla *iniuria*, genelde "*Iniuria ex eo dicta est, quod non iure fiat: omne enim, quod non iure fit, iniuria fieri dicitur...*", "Hukuka aykırı yapılan her şeye iniuria denir; dolayısıyla, hukuka aykırı olan her şey iniuria'dır…" (Tarhan, 2019, s. 18); özelde *"...specialiter alias contumelia, quae a contemnendo dicta est, quam Graeci ὑβρις appellant, alias culpa, quam Graeci αδικημα dicunt, sicut in lege Aquilia damnum iniuria accipitur, alias iniquitas et iniustitia, quam Graeci αδικια vocant...*", "…(*iniuria*) özel olarak, kimi zaman *contemnere* kelimesinden türetilen ve Yunancası ὑβρις (*hubris*) olan 'hakaret' anlamında; kimi zaman mala zarar verme (suçları) ile ilişkili *lex Aquilia*'da bulunan ve Yunancası αδικημα (*adikima*) olan 'haksızlık' anlamında; kimi zaman ise Yunancası αδικια (*adikia*) olan 'adaletsizlik', 'adalete aykırılık' anlamlarında kullanılmaktadır…" (Tarhan, 2019, s. 21) şeklinde açıklanabilmektedir.

Hakaret suçunu içerisine barındırması bakımından çalışma açısından da önem arz eden *iniuria* veya kimi araştırmacılara göre "*injuria* (hakaret, müessir fiil, meskene tecavüz)" (Ekinci, 2021, s. 192) olarak adlandırılan kavram ise "*Preator* Hukuku"yla genişlemiş olup suç fiilleri daha açık ve kapsamlı hâle gelmiştir. Örnek vermek gerekirse, hakaret söylemlerinde bulunmak, sövmek "*contumelia*", özel mülkiyet çevresinde yüksek sesler çıkarmak suretiyle rahatsızlık vermek "*convicium*", toplumun etik değerlerine uygun olmayan davranışlar sergilemek[28] (özellikle kadınlara ve gençlere yönelik) (Demirkalp, 2021, s. 24) vb. suçlar çerçevesinde toplanmıştır.

Romalı hukukçular arasında ikilik yaratan bir husus vardır ki o da hakaret suçunun cezası olarak söylenmektedir. Zira XII Levha Kanunu'nda yer alan "*malum carmen*" ve "*occentatio*" kavramların *büyü* ile ilgili olduğu düşünülse de hakaret suçuna sebebiyet verecek sözler olarak değerlendiren hukukçular da vardır. Ancak bu durum birçok hukuk çalışırı açısından tartışma götürür hâldedir. Bu noktada temel sebep, "*malum carmen*" ve "*occentatio*" suçlarının cezasının ölüm olarak belirlenmesinin bir dil suçu için fazla ağır (Tarhan, 2019, s. 43) olduğu düşüncesidir. Buna karşın *iniuria* suçunun cezasının *kısasa*

[28] Dönem içerisinde etik değerler günümüzden çok farklı görülmemekte olup suç teşkil eden davranışların laf atmak, söz ile sarkıntılık etmek, büyü yapmak, (bilhassa bir kadın şahsı) takip etmek olarak görülmelidir. Bunların yanında dönem itibarıyla kölelik olgusunun var olması bakımından bir kişinin kölesine kötü tutum ve davranışlar sergilemek de kölenin efendisine yapılmış bir saygısızlık olarak görülerek suç teşkil etmektedir. Öyle ki "*Ius quod ad personas pertinet* " ifadesindeki "*Lat. personea*" Gaius'a göre "*hürler ve köleler*" şahıs anlamından çok insanlar anlamına gelmektedir. Ancak bilinmektedir ki Roma hukukunda köleler her zaman, hak ehli değil, hak nesnesi konumunda görülmüşlerdir. (Gürdoğan, 2012, s. 52)

kısas esasından, adli para cezası belirlenerek tazmin yoluna gidildiği gözlemlenmiştir. (Demirkalp, 2021, s. 41) Önceki dönemlerde hakaret ve iftira suçlarının cezasının veya tespit edilememesinin sonucunda nehre atılarak -yüksek ihtimal dâhilinde- ölümle neticelendirilen davaları göz önünde bulunduracak olursak konunun tartışma yaratmış olması gayet tabiidir.

Roma Ceza Hukuku'nda şerefe karşı suçların, özel hukuk kapsamında korunarak genel olarak tazmin ile cezalandırıldığı görülmektedir. Lakin ilerleyen süreçte resmî veya hususi yazılara ve kitaplara yapılan hakaretler; sanat eseri veya tarihî eserleri deforme etmek suretiyle yazılar yazmak "*pasquil*[29]" nispeten daha ağır cezalara çarptırılmış olup (Korkarer, 2008, s. 8) sözlü hakaretlerin suç teşkil etmesi ve cezalandırılması hususu ise ilk olarak sahnelenen tiyatrolarda bulunan siyasi hicivler (Özer, 2009, s. 7) ile ortaya çıkmıştır. (Öçkoymaz Altun, 2010) Roma Hukuku'nda hakaret suçunun nasıl cezaya tabi olduğu gibi cezaya tabi görülmeyen durumlar da son derece önemli bir mevzudur. Bilindiği üzere hakaret suçu vb. suçların taksirle işlenmiş olması gibi durumlarda, yaşı veya akıl sağlığı dolayısıyla kast ehli olmayan sanıklara ceza verilmemekte olup bu geleneğin Roma Dönemi'ne uzandığını söylemekte fayda görülmüştür. Öyle ki Roma Dönemi mahkemeleri, hakaret suçundan söz edebilmek adına, suç failinde özel kasıt aramıştır. (Öçkoymaz Altun, 2010, s. 11) Ayrıca yine bu dönemlerde suç faili suçu; "*medeni ölüm*" mahkûmuna veya kimi "*haysiyet kırıcı meslekler*" statüsünde bulunan kişilere yönelik gerçekleştirmiş ise hakaret ve sövme ifadeleri (Gürdoğan, 2012, s. 52) cezaya tabi görülmemektedir.

2.3.1.2.2. İlahi Dönem Hukuku

Yahudi Hukuku

Tevrat'ın Hz. Musa'ya diğer kitabî dinlerden önce indirildiğine inanılması hem ilahi hukuk açısından hem de teoloji açısından önem arz eden bir husus olmuştur. Dinî hukukların genelinde "*şer'i hukuk*" söz konusu olup yasalar Tanrı tarafından belirlenmiştir. (Yaşar, 2011, s. 1-2) Birçok medeniyet ve dinde olduğu gibi Yahudilikte de en büyük görülen suçlardan biri *zina*dır ve suç işleyen tarafların "*Tanrının eliyle karet*" (Salihoğlu, 2011, s. 271) ile cezalandırılacağı belirtilmiştir. Ayrıca Musevi Hukuku'nda evlenmek üzere

[29] Germen dillerindeki "hiciv, yergi, satir, hiciv ve yergi ile ilgili" anlamına gelen "*pasquinade, pasquillic*" sözcüklerinin bu sözden türediği düşünülmektedir.

sözlenen kişilerden birinin sözü bozması, bir suç olarak görülmüş olup kişinin toplum içindeki saygınlığını korumak adına, sözü bozan tarafın diğer tarafa para cezası ödeyerek (Yaşar, 2011, s. 18) tazmin edebileceği söylenmektedir.

Yahudilerde her türlü dinî, toplumsal ve cezaî yargı otoritesine "Beth Din" adı verilmektedir. Bu hahamlık mahkemesince hükümler, Musevi yasaları "*pentateuch*" gereğince verilir. Lakin o dönemlerde sözlü tefsirlerle "*Midraş*" sabit görülen kanunlar, sonrasında yine sözlü olmak üzere "*Minşa*" adı altında toplanmış olup bu yapıtın yorumlanması neticesinde de "*Talmud*" oluşturulmuştur. (Yaşar, 2011, s. 5) "*Talmud*"a göre saygısızlık, küçük düşürme ve alay etme gibi durumlar, bir suç olarak görülmüş olup "*apikoros*" terimi ile karşılanmıştır. Daha çok "*…bir Tora*[30] *âlimini küçümseyen ya da bir Tora âlimi huzurunda arkadaşını küçümseyen veya onunla alay eden kişi…*" anlamı taşıyan bu sözcüğe "saygısızlık" anlamı, "Aramice אפקירותא (*afkiruta*)" (Bektaş, 2020, s. 31) sözcüğüne yakın görülmesi dolayısıyla ortaya çıkmıştır.

"*Mişna*" ve "*Talmud*" Yahudiliğin ilahi hukuk kaynaklarının temeli (Altuncu, 2022, s. 35) olmakla birlikte bilhassa "*Talmud*", dil suçu bağlamında oluşturulan kanunları oldukça -dönemi hukuk kaynaklarına nazaran- geniş kapsamlı ele alınmıştır. Öyle ki bu noktada gıyapta ve alenen işlenen hakaret suçları şu şekilde sıralanabilmektedir: "*Ölümünden sonra olsa dahi Tevrat âlimine hakaret etmek, mahkeme elçisine hakaret etmek, bir Yahudi'ye köle demek, herhangi bir Rabbani kaideyi yahut Musa Yasası'nı hafife almak, Tanrı'nın adını boş yere ağza almak, başkalarının Tanrı'nın ismine (zatına) hürmetsizlik etmelerine sebep olmak (hilul ha-Şem), Kişinin kendisini tahkir etmesi…*". Tüm bu suçlar, *"herem*[31]" cezasına çarptırılması öngörülen yirmi dört günah içinde ele alınmış (Bektaş, 2020, s. 104) olup en ilgi çekici suç ise Yahudi Hukuku'nun bireyin kendine karşı onur kırıcı ve aşağılayıcı davranışlarını dahi sınırlandırmış olmasıdır. Ancak hakaret suçuna bu denli hassasiyet göstermiş olan "*Talmud*" hakkında Hristiyanlığın kutsal değerlerine karşı hakaretler içerdiği

[30] Tora yahut "Sefer Tora (ספר תורה) " Tanrı'nın Hz. Musa aracılığı ile insanlara gönderdiğine inanılan "*be-Reşit* (Yaratılış), *Şemot* (Mısırdan Çıkış), *va-Yikra* (Levililer), *ba-Midbar* (Çölde Sayım) ve *Devarim* (Yasanın Tekrarı)" kutsal metinlerin bütünü, "Tevrat tomarı" (Altuncu, 2022, s. 30) olarak açıklanmaktadır. Dolayısıyla Musevilerin en kutsal yapıtı olarak görülmelidir. Taşıdığı simgesel kutsallık hakkında detaylı bilgi için bk. age., s. 46.

[31] "*Herem*", bir çeşit aforoz olup toplumdan dışlanmayı da beraberinde getiren süresiz bir cezadır. (TDV, 2022)

iddiası[32] üzerine soruşturma açılmış olup mahkemece suçlu bulunan "*Talmud*"un yakılmasına hükmedilmiş ve bu eylem 1242'de gerçekleştirilmiştir. (Özmen, 2021, s. 457)

Son olarak "*Kudüs Talmudu*"nda geçen "*o sofer*", "*o rabbiler*" ifadeleri; bir kimsenin, hocasından söz ederken "*ünvanı kullanmamak*" suretiyle yalnızca adını kullanması; din alimlerinin, "*Rabbilerin bize ne yararı var*?" şeklinde sorgulanması; bir kimsenin, bir hahamın önüne geçecek şekilde "*oturması*"; *"Tora*"nın ilahiliğinin "*sorgulanması*", "*inkâr*" edilmesi "*apikoros*" olarak görülmüş ve bu terim Yahudiler tarafından "Sadukiler[33]" için de hakaret yollu kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca Yahudi Hukuku'nda da diğer ilahi hukuklarda da olduğu gibi suç işleyen inançlı "*Yahudi apikoros*" ve inançsızlar "*goy apikoros*" arasında hükümlerin uygulanış farklılıkları[34] (Bektaş, 2020, s. 31, 34) da dikkat çeken unsurlar arasında görüşmüştür.

Kanonik Hukuk

"İsevî Şeriat" olarak da adlandırılan bu ilahi hukuk sistemi, inanıldığı üzere Yahudiliği yıkmak için değil; onu, "tamam etmek" ve düzenlemek adına Hz. İsa'ya gönderildiği düşünülen İncil'den esinlenilerek ortaya çıkarılacak olup (Başoğlu, 2007, s. 29) Roma'nın çeşitli sosyal baskıları ve cezalandırmaları dolayısıyla daha yavaş olmak üzere sancılı bir süreç de olsa ortaya koyulmuştur. (Başoğlu, 2007, s. 35, 37) XII. yüzyıla gelindiğinde Hristiyanlığı kabul eden Roma Devleti sayesinde güçlenmiş olan Kilise ve VII. Gregorius'un çeşitli çabaları ile arşiv çalışmaları yapılmış, Kanonik Hukuk düzenlenmiştir. (Bahçekapılı, 2011, s. 40) İsevi şeriat, henüz ilk dönemlerinde korunamamış ve kutsal kaynağa bağlı bir "hukuk" geliştirilememiş olup (Başoğlu, 2007, s. 35) diğer ilahi hukuklardan dahi geç düzenlenmiş olması (Bahçekapılı, 2011, s. 47) yönüyle güvenilmez bulunabilmektedir.

[32] Bu iddialara göre, "*Talmud*"da Hz. İsa'nın bir *mamzer* (gayrimeşru çocuk) olduğu dolayısıyla Hz. Meryem'in de *zina* yaptığı ve bu nedenle kendisine "*setat da* (sap- תטס)" fiilinden türetilen "*Setada-Sotah*" adının verildiği (Özmen, 2021, s. 452) yazmaktadır.

[33] Sadukilik, bir çeşit Yahudilik mezhebi gibi görülebilmekle birlikte Sadukiler, "ahiret" inancı dolayısıyla Farisilerden ayrılmışlardır. Bu inancı reddeden Sadukiler; Tanrı'nın ölüm sonrası yaptırımlarına, ruhani varlıklara ve kadere, Tevrat'ta yazmadığı gerekçesiyle inanmamaktadırlar. (Akalın, 2012, s. 87)

[34] Yargı otoritesi tarafından, Yahudi olmayanlara "millet" anlamı taşıyan "*goy/goyim*(çoğ.)" adı verilmekte olup bu kimselerin dinî bilgilere vâkıf olmamaları sebebiyle onlara daha öğretici bir tutum sergilenmesi; buna karşın Yahudi olanlara da -suçun boyutuna göre- "*teşuva"* (tövbe) hakkı tanınmış (Bektaş, 2020, s. 71) olması dikkat çeken bir diğer husus olarak görülmüştür.

Hristiyanlığı kabul ederek gücünü ellerine alan Romalılar, *heretik* (sapkın) olduğuna inandıkları görüşleri ve eserleri tamamen yok etmeyi veya *aforoz* etmeyi devam ettirmişlerdir. (Başoğlu, 2007, s. 36) Genel anlamda Kilise doktrinlerine başkaldıran kişiler, *excommunication* yani *aforoz* edilmiştir. Matta İncil'ine göre, bir suçun sabit görülebilmesi adına en az iki tanığa ihtiyaç duymaktadırlar (Ekinci, 2021, s. 265) Büyük günahlar için birçok toplumun uyguladığı g*öze göz, dişe diş* yöntemini, -her ne kadar Markos İncili, suçlara karşılık ağır şiddet içeren cezaları öngörmüşse de ("*Eğer elin sürçmene sebep oluyorsa onu kes ... Eğer gözün sürçmene sebep oluyorsa onu çıkar...* "; Markos 9:43-50) (Başoğlu, 2007, s. 30) – Hristiyanlar tarafından kabul edilmemiştir. Matta İncil'ine göre "kötüye karşı koymak" yerine "dayak yedikten sonra diğer yanağı çevirmek" (Matta 5/38-38) (Ekinci, 2021, s. 265) buyrulmuştur.

Kanonik Hukukta dil suçları bağlamında en net görülen veri şu şekildedir: Tanrı'nın elçisi olarak görülen başrahiplerin *Tanrı'nın Kırbacı* olma yetkinlikleri bulunmaktadır. Buna istinaden manastırdaki başrahiplere, Aziz Augustinus tarafından *uyarılara cevap vermeyen, küstah, inatçı* tutumlar sergileyen rahipleri kırbaç ile cezalandırma hakkı tanımıştır. Sonraki yüzyılda birbirlerine *sert* sözler ve *hakaretler* sarf eden rahibelere fiziksel şiddet içeren disiplin cezaları[35] uygulanması öngörülmüştür. (Güzeldal, 2021, s. 211) Netice itibarıyla Hristiyan Hukuku, Roma Hukuku'nun tam anlamıyla yerini tutabilecek kapsamda olmayıp her ne kadar Hristiyanlık etiğini merkeze koymuş da olsa kaynaklarının vahiy olduğunu savunmamakta ve kanunlarına uyulmamasının "öteki dünya"da cezai yaptırıma sebebiyet (Başoğlu, 2007, s. 40) vermeyeceğini belirtmiştir. Ayrıca Hristiyanlık tarihinin en önemli *aforoz*u "Büyük Ayrılık", 1054 yılında gerçekleşmiş olup Roma ve Bizans kiliselerinin birbirlerini *aforoz* etmeleri neticesinde kesin olarak (Yılmaz M. , 2017, s. 22) ayrışmıştır.

[35] Hristiyanlık tarihinin önde gelen din adamlarından Arlesli Caesarius tarafından kaleme alınan "*Regula ad Virgines*" (Rahibeler Kuralı) adlı tüzükte hakaret suçunun cezasının bedensel yaptırımları olacağını belirtmiştir. Bunun yanında bu cezaları "şifa verici müdahaleler" olarak lanse etmiştir. bk. age., s. 213.

İslam Hukuku

MS VII. yüzyılın başlarında İslam'ın ortaya çıkışı ile İslam hukuku *fıkıh*[36] anlayışı etki göstermeye başlamıştır. İslam hukukunda hakaret "حقر" bir diğer tabir ile *zillet*, özellikle Hz. Peygamber'e hakaret söz konusu olduğunda *sebb*[37] ve *şetm* olarak ifade edilmektedir. (Yıldız, 2018, s. 134) Fıkıh ve Osmanlı kanunları içinde suçlar üçe ayrılmış olup *iftira* ve *hakaret* suçları *kazf* terimiyle ifade edilmektedir. Buna göre hakaret suçu için fıkıhta, genel olarak bir ceza türünün uygulandığı söylenebilir: tazir, Tazir cezasının gerekçeleri, üç ayrı şekilde sunulmuş olup dine yönelik suçlar, devlete ve kişilere karşı suçlar ve suça teşebbüs (Ekinci, 2021, s. 342) olarak değerlendirilmektedir. Dine karşı suçlar kapsamında, Müslüman kimselere doğrudan *taharetsiz, Yahudi, kâfir* denmesi; Müslüman kimselerin kutsal gördüğü olgulara karşı, aşağılayıcı ve alay eder davranışlar sergilenmesi; Müslüman kimselerin din büyüklerine ve onların tutum ve duruşlarına karşı hakaret ve lanet edilmesi, tazir suçunu oluşturan unsurların bir kısmı olarak görülebilmektedir. Kişilere karşı suçlar kapsamında ise -özellikle anne ve eş sıfatı bulunan- kadınlara cinsel içerikli hakarette bulunmanın cezası tazir-i şedit ve hapis olarak hükmedilmiştir. (Erkek, 2010, s. 80) Nitekim cezalara gerekçe görülen maddi ve manevi suç unsurlarının oluşması adına failin *akıl, kasıt, büluğ, irade* kavramlarına da sahip olması beklenmektedir.

İslam Hukuku'nun temelinde iki unsur bulunmaktadır. İlki kanun koyucu olan Tanrı'nın emirleri, ikincisi ise Tanrı'nın elçisi olan Hz. Peygamber'in sözleri bir diğer ifade ile "sünnet"tir. (Ovacı, 2015, s. 70) Peygamber[38]'in yolundan ilerleyen Ehl-i Sünnet ise, birçok hususta hassasiyet göstermiş olup sahabelere *sevmeyi imanın bir gereği* olarak *hakaret etmeyi, dil uzatmayı* bir nifak unsuru olarak benimsetmiştir. (Demir M. , 2011, s. 91) Bunun üzerine Medineli sahabi Avîm gibi birçok sahabi, Müslümanlara dil uzatanlara yönelik sözler söylemiş ve onları uyarmışlardır:

"ان الله اختارني و اختار لي أصحابا فجعل لي بينهم وزراء و أنصارا و أصهارا فمن سبهم فعليه لعنة الله و
"الملائكة و الناس أجمعين لا يقبل منه يوم القيامة صرف و لا عدل

[36] Fıkıh ifadesi, her ne kadar İslam hukuku olarak ifade edilmişse de İslâm Ansiklopedisi'ne göre "bir şeyi bilmek, iyi ve tam anlamak, derinlemesine kavramak" olarak açıklanmıştır. bk. (TDV, 2022)

[37] Yıldız'a göre kimi alan çalışırı tarafından "sebb" sözcüğünün iftira suçuna da tekabül ettiği söylenebilir. (Yıldız, 2018, s. 134) Lakin lügata bakıldığında bu sözcük için iftira anlamı taşıdığına dair bir veri bulunamamıştır. bk. (KL, 2021).

[38] Hz. Muhammed'in güzel sözler söylemek ve kalp kırmamak adına söylediği, eşi Hz. Âişe'nin Hz. Peygamber'den duyduğunu iddia ettiği, "*Sonra gelenler evvelkilere dil uzatmadıkça bu ümmetin sonu gelmez*." sözü hakaret suçuna gösterilen hassasiyeti göstermekte olup farklı değerlere dair olumsuz söylemlerin bulunduğu rivayetlere ait detaylı bilgi bk. age., s. 101.

Sahabi Avîm tarafından söylendiği düşünülen bu sözler, "*Allah beni ve benim için bir ashap seçti. Ve benim için onların arasından vezirler, yardımcılar ve akrabalar seçti. Kim onlara dil uzatırsa Allah'ın, meleklerin ve tüm insanların laneti onların üzerine olsun. Kıyamet günü (kurtulmaya yönelik) hiçbir çabaları (ne fidyeleri ne de tövbeleri) kabul görmeyecektir*." (Demir M. , 2011, s. 99) şeklinde çevrilmiştir. İslam Hukukunun, diğer dinî hukuk sistemlerinden farklı olarak "*sebb*" ve "*şetm*" içeren ifadeleri; hiçbir sınıfa, ırka, dine yönelik kullanılmayacağı fikri üzerinde net bir duruş göstermesidir. Ayrıca "*sebb*" sözcüğü Müslümanların kutsal kitabı olan Kur'an'da "*6 En'am 108*."de olmak üzere bir kez geçmektedir ve Tanrı "*Müslümanlardan, kâfirlerin dua ettiği değerlere hakaret etmemelerini…*" (Acar, 2017, s. 25) buyurmuştur.

İslam Hukukuna göre, had ve kısas suçlarından farklı olarak tazir gerekçesiyle uygulanan cezalar yalnızca devlet tarafından değil bununla birlikte efendi-köleye, koca-kadına, öğretmen-öğrenciye uygulanabilir hâlde görülmektedir. (Göksoy, 2021, s. 33) Hatta ve hatta bu cezai uygulama çocuklara dahi uygulanabilmektedir. Ancak uygulama sırasında herhangi bir yaralanma, sakatlık ve ölüm durumunda tazmin edilmesi (TDV, 2022) gerekmektedir. Ayrıca tazir cezasının suç-ceza dengesine bakıldığında ilahiyat çalışırları tarafında muntazam bulunmuştur. Öyle ki bir Müslüman bir kimseye "*Ey Yahudi!*", "*Ey muhannes*[39]" şeklin (hakaret yollu) seslenirse cezası "*yirmi sopa*" olarak belirlenmiştir. Zira bir hadise göre "*Müslümana hakaret fısktır.*[40]*"* ve tazir cezasına çarptırılması beklenir. Lakin hakaret etme durumu taraflar arasında karşılıklı bir hâl almış ise olayın durumuna göre; nefret söylemini ilk başlatana ceza verilebilir, her iki taraf da ceza alabilir, her iki taraf da ceza almayabilir. (Polat, 2019, s. 85) Son olarak hakaret bağlamında ele alınabilecek bir suç daha bulunmaktadır. İslam Hukuku'nda dinden dönmek suretiyle farklı bir dine geçiş yapmak veya din tercihinde bulunmamak "*irtidat*" suçu unsurlarını oluşturmaktadır. Buna göre sözel unsurlar, bilinçli bir şekilde dine küfürlü söylemlerde bulunulması; davranışsal unsurlar, *"puta tapmak*", hakaret niyeti ile *"Kur'an'ı bulunmaması gereken yerlere atmak"*, kasıtlı olarak *"abdestsiz namaz kılmak*" (Polat, 2019, s. 114) vb. durumlar da hakaret eylemi olarak görülmüştür.

[39] "Muhannes" ifadesi ile kasıt hal ve hareketleri ile kadın gibi olan, kadına benzemeye çalışan, kadınsı erkektir. Kimi kaynaklara göre Hz. Peygamber bu durumu lanetlemiş olup yaptırımlarda bulunmuş (TDV, 2022) ve sözün farklı bağlamlardaki kullanımını hakaret eylemi olarak görmüştür. Günümüzde benzer durum "*eşcinsel*", "*gay*" ve "*lezbiyen*" gibi sözcüklerde toplum içerisinde gözlemlenmektedir. Öyle ki tez kapsamında incelemiş olduğumuz 2020/416 numaralı dava dosyasında da "*eşcinsel*" sözcüğünün hakaret yollu kullanıldığı tarafımızca tespit edilmiştir.

[40] "Fısk"(الفسق) din yasalarına aykırı davranışlarda bulunmak anlamına gelen bir *fıkıh* terimidir. (TDV, 2022)

2.3.1.2.3. Günümüz Hukuk Dünyası

Bir kimsenin bireysel hak ve özgürlüklerinin korunması noktasında *şeref, haysiyet, onur, saygınlık, itibar* vb. olguların korunması gerek tarihsel süreçte gerekse günümüzde önem arz eden bir husus olmuştur. Dolayısıyla bu değerler evrensel olarak da hukuk sistemlerince koruma altına alınmıştır. Bu noktada çeşitli ülkelerin hukuk sistemlerince "*hakaret*" içerikli suçların nasıl bir görünüm sunduğunu ortaya koymakta fayda görülmüştür. 1994'te son hâlini alan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı üyesi 16 ülke[41], hakaret suçunun devlete veya devleti temsil eden sembollere yönelik işlenmesini yasalarca korumaktadır. Yaptırım türleri ve süreleri değişkenlik göstermekle birlikte kimi ülkelerde (Almanya) uzun süreli hapis cezaları uygulanabilmektedir. Dışarıda kalan diğer 16 ülke ise devlet otoritesine yönelik hakaret suçlarına (Acay, 2021, s. 98) cezai işlem uygulamaktadır.

İngiltere dışında kalan Türkiye de dâhil olmak üzere tüm Avrupa ülkeleri Kıta Avrupası Hukuku'nu benimsemiştir. Kara Avrupası şeklinde de adlandırılan bu sistemin temelleri, Roma Hukuku'na dayandırılmaktadır. Dünyada en çok benimsenen hukuk sistemi olmasının yanı sıra dünya üzerinde "Sosyalist Hukuk Sistemi", "İslam Hukuku Sistemi", "Anglo-Sakson Hukuk Sistemi" vb. hukuk sistemi çeşitleri bulunmaktadır. ABD, İngiltere, Avustralya ve Kanada gibi ülkelerin büyük bir bölümleri Ortak Hukuk'u benimsemiştir.

İtalyan Ceza Hukuku çerçevesinde "*hakaret*" ve "*sövme*" suçlarına yönelik yaptırımlarda TCK ile benzerlikler taşıdığı görülmüş olup suçun gıyapta, alenen veya görev başındaki kamu görevlisine karşı alenen işlenmesi gibi durumlarda İCK hükmünce cezai artırıma gidilebileceği ifade edilmektedir. (Acay, 2021, s. 96) İCK-599. maddesince "*karşılıklı tahkir ve tahrik*" durumunda tarafların ceza almaması hâkimin inisiyatifinde görülmüştür. Ayrıca İCK-594 ve İCK-595 maddelerinde hakaret içerikli eylemlerin karşı tarafın haksız eylemleri karşında refleksif olarak kullanılmış olması durumunda cezai yaptırıma gerek görülmediği (Özen, 2002, s. 29) de belirtilmiştir.

[41] "ABD, Almanya, Andorra, Arnavutluk, Avusturya, Azerbaycan, Belarus, Belçika, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Ermenistan, Estonya, Finlandiya, Fransa, GKRY, Gürcistan, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Kanada, Karadağ, Kazakistan, Kırgızistan, Kuzey Makedonya, Letonya, Lihtenştayn, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Moğolistan, Moldova, Monako, Norveç, Özbekistan, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya Federasyonu, San Marino, Sırbistan, Slovakya, Slovenya, Tacikistan, Türkiye, Türkmenistan, Ukrayna, Vatikan, Yunanistan" katılımcı ülkeler ve "Fas, Tunus, Cezayir, Mısır, İsrail, Ürdün Afganistan, G.Kore, Japonya, Tayland, Avustralya" işbiliği ortakları olmak üzere tüm üyelerin güncel görünümü bu şekildedir. *bk.* https://www.mfa.gov.tr/turkiye+ve+avrupa+guvenli+ve+isbirligi+teskilati+ agit .tr.mfa Erişim Tarihi: 20.05.2020.

Son zamanlarda siber suçların artışı sosyal mecraların, birçok suça açık hâle getirilmesine neden olmuştur. Endonezya Hukuku'nda 2016'da güncellenmiş olan "ITE (*Electronic Information and Transaction*) 2008" kanunu kapsamında madde 27'nin 3. fıkrası gereğince "*hakaret/iftira*", "*nefret söylemi*" gibi suçlar da sanal suçlar olarak görülmeye başlanmıştır. (Gedikli, 2020, s. 247) Malezya hukuk sistemince hakaret suçuna karışan taraflardan mahkemece haklı bulunan taraf, haksız bulunan taraftan adli para cezası veya ihtiyati tedbir (Binti A Rahman, 2021, s. 121) talep edebilmektedir. Amerikan Yüksek Mahkemesi'nce devlete ait "negatif yükümlülükler", ifade özgürlüğü kapsamında daha öncelikli görülmüş olup özellikle sosyal medyada "*nefret söylemi*"ne dair sınırlamalar yapmaya uzak bakmış olsa da artış gösteren "*yalan habercilik*" neticesinde "Almanya Sosyal Medya Kanunu"nu takip eder nitelikte düzenlemeler (Özeler Sezici, 2022, s. 115) yapmaya gereksinim duymuştur.

Özellikle sosyal mecralar ve diğer internet araçları ile işlenmiş olan hakaret suçları ile ilgili Alman Hukuku 1996 yılında ilk düzenlemeleri gerçekleştirmiş olup son yıllara kadar yasaları güncelleyerek söz konusu suça ilişkin çeşitli cezai yaptırımlar uygulamaktadırlar. (Acay, 2021, s. 94) Özellikle asılsız paylaşımlar, "*ırkçılık*" ve "*nefret söylemleri*"ni durdurabilmek adına 2017'de çıkarılan "The Network Enforcement Act (NetzDG-Sosyal Ağlarda Hukuk Uygulamasının İyileştirilmesi Hakkında Kanun)" yasası ile sosyal ağ işletmelerine de cezai yaptırımda sorumluluk yüklenmektedir. Öyle ki işletmeler, "*Bir yıl içinde hukuka aykırı içerikten dolayı yüzden fazla şikâyet alan sosyal ağ işletmeleri, platformlarında kanuna aykırı içerikle ilgili şikâyetlerin ele alınması hakkında her 6 ayda bir Almanca rapor hazırlamakla*" mükellef tutulmuş (Gedikli, 2020, s. 235) olup söz konusu mücadelenin tarafı hâline getirilmiştir.

Birleşik Krallık Hukuku kendi içinde değişkenlik gösterse de İngiltere ve Galler için tam anlamıyla yazılı bir anayasaya sahip olmadıklarını söylemek yerinde olacaktır. Daha çok "*Anglo-Amerikan* (Common Law-Ortak Hukuk)" sistemi benimsenmiş bu ülkelerde, öncelik "içtihat (*case law*)" ve "yasama (*statutory law*)" olarak görülmektedir. Duruşmalar "*dolandırıcılık, hakaret, iftira, kanun dışı tutuklama*" gibi suçlar dışında tek hâkim otoritesinde görülürken bu suçlar söz konusu olduğunda jüri duruşmaya katılım sağlamaktadır. Ayrıca bu hukuk sisteminde, Türk adliyelerinde hakaret davalarının görüldüğü asliye ceza mahkemeleri; "*Chancery*", "*Queen's Bench*" ve "*Family*" olmak üzere üç farklı kısma ayrılmış olup elli bin Sterlini aşan "tazminat davaları", "deniz hukukuna ilişkin uyuşmazlıklar", "ticarî uyuşmazlıklar", "hakaret davaları" vb. duruşmalar "Queens Bench"te (Güralp, 2010, s. 160, 164) görülmektedir.

Rusya Federasyonu ceza hukuku kapsamında, bir eylemin kanunca suç olarak görülmesi, yeterli sayılmamakla birlikte Rus mahkemeleri, suç teşkil eden eylemlerin aynı zamanda "sosyal tehlikeli" statüsüne girmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu durum bazen kanunlarla suçun sabit görülmediği noktalarda da toplumsal bir tehlike yaratan eylemlerin suç olarak kabul edilmesinde rol oynamaktadır. Öyle ki RFCK madde 14/2 hükmü gereğince "*Bu Kanunda öngörülen herhangi bir fiilin unsurlarını biçimsel olarak içerse bile, az önemli olduğu için sosyal tehlikeli sayılmayan hareket (hareketsizlik) suç sayılmaz*." (Hüseyinoğlu, 2020, s. 830) toplumsal fayda söz konusudur. Rusya yakın tarihte sansasyonel bir sosyal medya manipülasyonunun öznesi hâline getirilmiş olup bunun üzerine 2019'da yürürlüğe koyduğu dezenformasyon kanununu çerçevesinde; suçun faillerinin, kamu organlarına alenen "saygısız" paylaşımlar yapılması hâlinde 15 gün hapis cezasına çarptırılacağı belirtilmiştir. Ayrıca Rusya Hükümeti, COVİD19 kapsamında yapılan "*yalan haberler*"i önlemek adına faillere en az üç en fazla beş yıl olmak üzere hapis cezası vermeyi (Gedikli, 2020, s. 249-250) öngören bir yasayı daha yürürlüğe koymuştur.

Türk Dünyası ülkelerinde ve özerk bölgelerde genellikle RFCK etkisi kendini göstermektedir. Başkurtların hukuk tarihinde Geleneksel Hukuk, Rus Hukuku ve İslam Hukuku'nun etkin olduğu söylenebilir. Öyle ki Çarlık Dönemi'nde İslam Hukuku ve Geleneksel Hukuku benimseyen Başkurt toplumunda bir vaka örneğine bakıldığında anne kız arasında açılan bir hakaret davası görülmüştür. Davalı olan kız, İslam Hukuku yaptırımları dâhilinde görülmemek adına din değiştirerek bir Hristiyan ile evlenmiş davacı anne şikayetinden vazgeçtiğinde ise kız tekrar Müslüman olmuştur. Günümüzde genel olarak RFCK'yi uygulayan Başkurtların, Geleneksel Hukuk çerçevelerini de Rusya Federasyonu anayasasına uygun hâle getirme gereksinimi duyduğu (Botashev, 2017, s. 94) ifade edilmiştir. Türk Dünyası üyesi olarak görebileceğim bir diğer ülke de Kıbrıs olup Osmanlı Dönemi'nde "*şetm*" suçu olarak geçen "hakaret" ve "sövme" içerikli suçlara "değnek" suçu verildiği bilinmektedir. Ancak kadılara ve dinsel ögelere hakaret edilmesi zaman zaman "ölüm"le cezalandırılmıştır. Kıbrıs Türk Hukuk'u günümüzde "*ahkam-ı umumiye*" adıyla "*common law*"a dayanan bir mevzuata sahip (Turhan, 2008, s. 283) görülmektedir. Günümüzde Türk Dünyası birliği çalışmaları hukuk alanında da ilerlemişi olup yakın tarihte "T.C. Adalet Bakanlığı ile Azerbaycan Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Arasında İşbirliğine İlişkin Protokol" imzalanmıştır. (Altan, 2009, s. 88) Bugün kimi araştırmacılar Türk Devletleri arasında başlatılan "ortak kanun" yapımı ve "ortak ağ" çalışmalarının bütüncül ve sürekli olması (Karagülmez, 2009, s. 186) temenni etmektedir.

Amerikan Hukuk'unda, aralarında "*hakaret*" ve "*küçük düşürme*" (defamation) suçlarının da yer aldığı birçok suçu yoruma açık olması bakımından göreceli bulunmuş olup Yüksek Mahkeme kararınca ifade özgürlüğüne yönelik Anayasa düzenlemesi sunulmuştur. ABD Anayasa'sı Ek Madde-1 gereğince *"nefret* söylemi" vb. belli kategoriler, anayasal aykırılıklar barındırmaması gerekçesiyle genel kapsamda ifade özgürlüğü olarak (Özeler Sezici, 2022, s. 101) değerlendirilmektedir. Türk Hukuk sistemini de bünyesinde barındıran Kara Avrupası hukuk sistemi için "*ifade özgürlüğü*"nün salt bir hak olarak görülmemesi; onu Ortak Hukuk sisteminden ayıran farklardan biridir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni merkeze alan KAH ve ASH'nin "*ifade özgürlüğü*" noktasında benzer olduğu durumlar şu şekilde sıralanmıştır:

I. "İfade özgürlüğü ayrım gözetmeksizin herkese eşit olarak uygulanmaktadır, herhangi bir coğrafi sınırlama öngörülmemiştir.

II. Birtakım sınırlamalara tabi olmakla birlikte özgürlüğün maddi kapsamı geniştir, siyasi, kültürel ve ticari söylem de dâhil olmak üzere her türlü bilgi ve fikri kapsamaktadır.

III. Rahatsız edici, şok edici, kızdırıcı ve tiksindirici söylemlerin de bu özgürlükten faydalanması mümkün olabilir.

IV. İfade özgürlüğü, bilgi ve fikirlerin hem alınmasını hem de iletilmesini içermektedir. Bu sebeple hem dinleyicilerin hem de konuşmacıların haklarını korumaktadır.

V. Herkes fikirlerini dilediği bir iletişim aracını kullanarak bildirmekte özgürdür."

Buna göre, iki hukuk sistemi arasında birçok benzerlik olduğunu söyleyebildiğimiz gibi "*ifade özgürlüğü*" kapsamına giren suçların değerlendirilmesi hususunda da farklar olduğunu (Özeler Sezici, 2022, s. 114) belirtmek gerektiği düşüncesindeyiz. Netice itibarıyla ASH'de "mutlak" görülen ifade özgürlüğü hakkı KAH'de belirli durumlar ve çeşitli suçlar adına sınırlılıklar göstermektedir. Özellikle söz konusu "*basın özgürlüğü*" olduğunda ise AGİT üyesi ülkelerde "hakaret yasaları"nın uygulanmasında, medya özgürlüğü taraftarı İsviçre, Danimarka ve Almaya gibi birçok ülkede, pek az örnek dışında -bu ülkelerde bulunan basın mensuplarının söz konusu suçlardan tutuklu yargılanması gibi- rutin dışına çıktığı görülmüştür. Bu noktada daha kısıtlayıcı görülen AGİT ülkelerinin başında ise İtalya, Yunanistan, Macaristan, Portekiz, Azerbaycan ve Türkiye'nin (Acay, 2021, s. 97) geldiği söylenmektedir.

Dünya hukukunda *"mobbing*" olgusu da hakaret suçu içermesi bakımından önemsenmekte olup Fransa hukukunca 1992'de kanunlaştırılmıştır. Avrupa Sosyal Şartı ve İnsan Hakları Ulusal Dayanışma Kurulu tavsiyesi üzerine, 2002'de yasa genişletilmiş ve *"mobbing*" kapsamında görülen hakaret/şiddet içerikli davranışların suç teşkil ettiği görüşü güçlenmiş neticesinde de suç boyutlarına göre faile, adli para veya hapis cezası öngörülmüştür. (Akı, 2011, s. 90) Ancak son yıllarda dünya hukukunda *"hakaret suçu*"nun, suç olmaktan çıkarılmasına karşı bir yönelimin olduğu söylenebilmektedir. Bugün AGİT, bu suç kategorisinin cezalandırılması neticesinde özellikle basın yayın organlarının ifade özgürlüğüne set çekildiğini düşünmekte olsa dahi AGİT ülkelerinin yaklaşık %75'inin mevzuatlarında hakaret bir suç olarak görülmekte ve neticesinde adli para cezasından hapis cezasına, zorunlu işçilikten kimi yasal haklara (sürekli veya geçici olmak üzere) el koyulmasına dek birçok yaptırımın uygulandığı raporlanmaktadır. (OSCE, 2017, s. 5) Tahmin edileceği üzere geriye kalan yaklaşık %25'lik kısım ise daha çok ASH'yi benimsemiş ülkelerden oluşmaktadır.

Suç olmaktan çıkarılma eğiliminde görülen "*hakaret*"in Türk Hukuku'na yansımalarını ele almak gerekirse Demokratikleşme paketi çerçevesinde "*Nefret Suçları Yasa Tasarısı*"na göre, TCK-125 hükmünce korunan *"şeref*" olgusuna karşı saldırılarda uygulanan cezaî yaptırımlardan hapis cezasının çıkarılmasına dair çalışmaların başlatıldığı söylenebilmektedir. Öyle ki kimi alan çalışırlarınca bu düzenleme yavaş ve kademeli uygulanmak şartı ile Türk Hukuk sistemini ileriye taşıyacak bir unsur olarak görülmektedir. (Sınar, 2014, s. 114) kimi çalışırlarsa hakaretin tamamıyla suç unsuru oluşturmasının yürürlükten kaldırılmasının gerekli önlemler dolayısıyla sadece özel hukuk çerçevesinde telafi edici tazminin uygulanmasını yetersiz görmekle birlikte caydırıcı bir yaptırımın öngörülmesinin daha sağlıklı olacağı (Oral & Baş, 2023, s. 534) düşüncesindedir.

Genel anlamda AGİT kapsamında "*nefret söylemi*", "*küfür*", "*hakaret*", "*sövme*" ve "*dinî hakaret*" gibi olguların hukukî yaptırımlarında bir karmaşa hâkim olup 2009 yılından bu yana birçok ülkede veya belli ülkelerin belli bölge yönetimlerinde "*hakaret yasaları*" yürürlükten kaldırılarak cezaî yaptırımların durdurulması öngörülmüştür. Aynı biçimde bu ülkelerde kaldırılan yaptırımların yanı sıra "*küfür*" gibi ifadeler barındıran durumlarda ise kademli bir yaptırım uygulanmaya başlanmıştır. Buna karşın Rusya Federasyonu'nda olduğu üzere kimi ülkelerde söz konusu suça karşın cezaî yaptırımları ağırlaştırılarak (OSCE, 2017, s. 6) AİHM önerilerinden uzaklaşma yoluna gitmiştir.

2.3.1.3. Hakaret Suçunun Unsurları ve Korunan Değer

Bir kimsenin temel bireysel hak ve özgürlükleri ele alındığında eski çağlardan günümüze "*şeref*" ve "*haysiyet*" değerlerinin korunması göz ardı edilemeyecek kadar önemli görülmektedir. Bu noktada söz konusu değerler; başta "temel haklar" dâhilinde oluşu ile anayasa hukuku, cezaî yaptırımları dolayısıyla ceza hukuku, bireysel bir hak oluşu ile de özel hukuku sınırları içerisine almaktadır. (Karayalçın, 1962, s. 252) Kişisel değerlerin korunması hakkında bilgi verilirken "kişi" ve "kişilik" kavramlarının hukuki görünümünü belirtmek bu noktada önem arz eden bir husus olmuştur. Hukuki olarak hak ehli olan varlıklar, kişi olarak görülmüş olup bu kavram sadece insan olarak düşünülmemelidir. Türk Medeni Kanunu, "kişi" kavramını net çizgilerle belirlememiş olsa da hak ehliyeti bağlamında ele alınan TMK md. 8'e göre bu kavramın tanımının "hak ve borçlara haiz olabilen varlıklar" olduğu düşünülmektedir. Aynı şekilde "kişilik" kavramının sınırlarının da net bir sınıra sahip olmamasının yanında kavramın, sosyal değişkenlere bağlı olarak görecelik yaratacağı görülmektedir. Buna göre "kişilik"; "kişi" kavramını da içine alan hem "hak ehliyeti" hem "fiil ehliyeti"ne sahip olup "kişi"nin, kişisel değerler bütünden meydana gelmiş bir kavram olarak açıklanabilmektedir. İsviçre'den iktibas edilen TMK'de "kişi" yalnızca hak ehliyeti (TMK md. 8) vasfıyla değil "onur, saygınlık[42], özgürlük" (TMK md. 23-24) gibi korunan değerler (Demirkalp, 2021, s. 84-85) kavşağında vücut bulmaktadır.

Hukukta şahsiyetler (kişiler) ikiye ayrılmaktadır: gerçek kişi (hakiki şahıs), tüzel kişi (hükmi şahıs). Şahsiyetin bütünüyle merkeze koyularak korunması; "*şeref*", "*saygınlık*" ve "*haysiyet*" değerlerine yönelik saldırılar ile vuku bulurken sosyal, siyasi ve etik düzlemde belirli edimlere odaklanan edim bilimi yaklaşımlar olduğu gibi moralist yaklaşımlar da bulunmaktadır. (Karayalçın, 1962, s. 253) Kişilik haklarının manevi değerlerini oluşturan "*şeref*" ve "*haysiyet*" temelde kişilerin bulundukları dönem, toplum ve ekonomik düzeye göre değişiklik gösterebilir nitelikte de olsa hukukta korunmalarının gerekçeleri sırasıyla şöyle söylenebilir: Herkesin en başta insan olduğu için doğuştan sahip olduğu "*onur*", kişilerin bir gayret neticesinde edinmiş olduğu maddi ve manevi değerler doğrultusunda kazandığı "*saygınlık*". (Demirkalp, 2021, s. 90)

[42] Türk Dil Kurumu *Güncel Sözlük*'e göre "İnsanın kendine karşı duyduğu saygı, şeref, öz saygı, haysiyet, izzetinefis." olarak tanımlanan onur sözcüğü, *(fr.) honneur* sözcüğünden alıntılanmıştır. Saygınlık ise "Saygı görme, değerli, güvenilir olma durumu, itibar, prestij" (GTS, 2023) olarak tanımlanmakla birlikte haysiyet kavramı ile eş yönde görülebilmektedir.

Her kişi doğumdan ölüme süregelen kazanımlar taşımaktadırlar. Bunlar hukuk tarafından korunan, insana sadece "insan" olduğu için verilmiş haklardır. Günümüzde insanların hepsinde doğuştan gelmek üzere "asgari bir şeref" düzeyi bulunmaktadır. Bugün "şeref" kavramının değeri, dünya üzerindeki çağı takip eden hukuk sistemleri, istisna gözetmeksizin korumakta olsa dahi eski çağlar için durum bu denli mutlakiyet arz etmemektedir. Öyle ki eski çağlarda birçok insanın seçimlik veya seçimlik olmayan sebeplerden ötürü özellikle kanun önünde "*şerefsiz*" sayıldıkları görülmektedir. (Gürdoğan, 2012, s. 52) Tarihsel süreçte bu duruma birçok medeniyetten örnekler vermek mümkündür.

Roma Hukuku'na göre, niteliği düşük kabul edilen kimi meslek grupları bulunmaktadır. Örnek vermek gerekirse oyunculuk ve (hür kişi olarak) gladyatörlük mesleklerinin icrasını yapan kişiler, alt sınıfta görülmekte; "*auctorati*" kavramı ile tanımlanan kimi mesleklerin -"…ücret karşılığında, tehlikeli sirk oyunlarına katılmak için faaliyetini bir müteşebbise bağlayan kimseye '*auctoratus*' vb."- icracıları hür bir Romalı olsa dahi bu statüsü değişmemekle birlikte hukuk nezdinde pek çok hakkı kısıtlanmakta ve dolayısıyla "şerefsiz (*infamis*[43])" konumuna düşmektedir. (Türkoğlu Özdemir, 2005, s. 216) Hatta ve hatta Antik Yunan Dönemi'nde, belli suçlar devlete karşı işlendiğinde kişilere verilen "*atimia*" suçunun da doğrudan sözlük anlamı, "şerefsiz, onursuz" (Sina, 2016, s. 433) olarak karşılık bulmaktadır.

Bir kişiye verilmiş olan şeref hakkı iki bölüme ayrılmakta olup bunlar; iç şeref (*subjektif*), dış şeref (*objektif*) hakları olarak tanınmaktadır. Sırasıyla kişinin kendi özelinde değerlendirdiği "*şeref*" ve dış dünyanın kişi üzerine atfettiği "*şeref*" olgusu (Özen M. , 2022) şeklinde açıklanabilmektedir. Bu durumun çalışma gereğince önem arz etmesinin en temel sebebi, herkesin ortak ve doğuştan "şeref" hakkının var oluşu, hakaret suçu kapsamında isnat edilen fiillerin, herkeste farklı etkiler yarattığının idrak edilmesidir. Buna göre okuryazar olmayan bir kimseye isnat edilen "kara cahil" ifadesi, bir profesörde farklı etkiler uyandırabilmektedir. (Gürdoğan, 2012, s. 53) Bu nedenle korunan değerler kişisel hassasiyet ve yıpratıcılık çerçevesinde de değerlendirilerek cezai yaptırımlara başvurulmalıdır.

[43] *Infamis* olarak adlandırılan bu grup hukuk nezdinde kimi kamu hizmetleri ve yasal haklarından mahrum bırakılmaktadır. Bu duruma "seçme ve seçilme hakkını yitirmek" dışında da oldukça özellikli örnekler ve gerekçeler sunulmuştur: "…uygunsuz davranışları dolayısıyla ordudan kovulmuş askerler, tiyatro oyuncuları, fena meslek sahipleri, gladyatörler, kamu ya da özel suçlardan veya şirket, vesayet, vekâlet, vedia, inançlı sözleşmelere aykırı davranmaktan ötürü mahkûm olanlar, müsrifler, kocasının ölümünden sonra bir sene beklemeden evlenen kadınlar ve bunlarla evlenen erkekler ve bu evliliğe rıza gösteren aile babaları, aynı zamanda iki defa nişanlanan veya evlenenler…". Detaylı bilgi için bk. age., s. 217.

Herhangi bir yasa hükmünce korunan hukukî değeri, önemini ve sınırlarını daha net bir biçimde idrak edebilmek adına hükümler; gerekçeleri ile ele alınmalı, kanun koyucunun baktığı pencere açılmalıdır. TCK-125'te hakaret suçu, genel hatlarıyla tanımlanmış olup söz konusu fiillerin cezaî işleme tabi tutulması adına somut eylem ya da olgunun isnat edilmesi gerekmektedir. Bu durumları örneklendirmek gerekirse görev başındaki bir devlet çalışanının "rüşvet" aldığı isnat edilirse bunun hakaret suçu olarak kabul edildiği ifade edilmektedir. Lakin isnat edilen hususun gerçekliğinin kanıtlanması durumunda, fail/failler cezaya tabi olmayabilmektedir. Keza bir kişiliğe art niyetli veya kötü görülen nitelikler veya hâller atfeden söz ve söz öbeklerinin kullanılması "somut bir fiil ya da olguyu irtibatlandırmadıkları hâlde" suçu oluşturmaya yeterli görülmektedir. Dolayısıyla suç faillerinin, mağdurlara yönelik "serseri, hayvan, alçak[44]" ifadeler yöneltilmesi; soyut fiil olarak "hırsız, rüşvetçi, sahtekâr, fahişe[45]" vb. ithamlarda bulunması; fiziksel özelliklerine yönelik veya bir hastalığı, mağduru hedef gösterecek şekilde izafe etmek adına "psikopat, frengili, aidsli[46]" veya küçük düşürme adına "faşist, komünist, mürteci[47]" vb. (TCHM, 2022, s. 326) sözlerinin sarf edilmesi hakaret suçunun delili olarak gösterilebilmektedir.

Türk Hukuku'nda korunan bu söz konusu değerler sadece yaşayan, canlı varlıkları kapsamakla kalmamaktadır. Buna göre TCK md. 130'da görülmektedir ki ölen kişinin korunması gereken "şeref" ve "onur" gibi değerlere sahipliği söz konusu olmadığı için ölen bir kimsenin ancak ve ancak hatırasına "saygısızlık" yapılması -ölen kişinin cesedine tahkir yollu zarar verme vb.- gibi durumlarda failler cezalandırılmaktadır. (TBMM, 2003, s. 540) Böyle bir durumda kişilik hakkı mirasçılara geçmese de eylemden etkilendikleri için hakaret suçuna karşı dava açabilecekleri (Duran Altınışık, 2022, s. 8) ifade edilmektedir.

---

[44] Farsça kökenli olan "serseri" sözcüğü, TDK *Güncel Sözlük'*te hakaret yollu bir anlam taşımamakla birlikte sıfat olarak kullanıldığında "Belli bir işi ve yeri olmayan, başıboş kimse", "Tutarsız, beğenilmeyen davranışları olan (kimse); daltaban."; mecazlı kullanımda ise "Belli bir hedefi olmayan, belli bir hedefe atılmamış olan, rastlantıyla gelen (kurşun, mayın vb.)" anlamına gelmektedir. Keza "alçak" sözcüğünün mecazlı anlamı "Bile bile en kötü, en ahlaksızca davranışlarda bulunan; pespaye:" şeklinde olumsuz bir anlamda açıklanmıştır.

[45] Sözcük, "Başkasının malını çalan kimse; uğru" şeklinde açıklanmış olup olumsuz anlam taşıması bakımından kanun nezdinde hakaret olarak görülmektedir. Sözcük, "Rüşvet alarak iş gören kimse." şeklinde açıklanmış olup olumsuz anlam taşıması bakımından kanun nezdinde hakaret olarak görülmektedir. Farsça kökenli bu sözcük, "Sahte işler yapan; düzmeci, sahteci, yezit." şeklinde açıklanmaktadır. Arapça kökenli olan bu sözcük "Toplumda cinsel ilişki açısından geçerli olan ahlak kurallarına uymayan kadın; or.spu, kötü kadın, mal, paçoz." Şeklinde açıklanmaktadır.

[46] *fr. Psychopathe* sözcüğünden dilimize geçen sözcüğün anlamı "Bir suç oluşturmamakla beraber toplum düzenine aykırı davranışlarla beliren kişilik bozukluğuna yakalanmış olan" şeklinde açıklanırken diğer sözcükler sözlükte bulunmamaktadır.

[47] Bu sözcüklerin de net bir hakaret anlamı olmadığı görülmektedir. Detaylı bilgi için *bk.* (GTS, 2023)

Şerefe karşı suçlar dâhilinde "TCK-125 maddesince korunan söz konusu değerlere saldırının mağdurunun herkes olabileceği gibi yalnızca bir makama ve makama gelen güncel "şahsa[48]" hitap eden "Devletin Egemenlik Alametlerine ve Organlarının Saygınlığına Karşı Suçlar" adı altında TCK-299 hükmü gereğince uygulanan yaptırımlar, Cumhurbaşkanına hakaret suçu dolayısıyla TCK-125'e benzer değerlere yönelik görülmektedir. Ancak bu yaptırımlar arasındaki belirgin farklar, AİHS madde 10 özelinde AİHM nezdinde kişilerin "*ifade özgürlüğü*" hakkına zede verecek türden tehlikeli görülmektedir. (Açar, 2022, s. 158)

Orta Doğu ülkelerinde durum Türkiye'den farklı değildir. Öyle ki İran'da yapılan bir çalışmaya göre, hakaret suçu kapsamında korunan değer "toplumun ve bireylerin onuru" olarak ifade edilmiştir. Ancak verilen İslami yasakların caydırıcılıkta yetkin görülmediği ayrıca hakaretin mağdurların "benlik" algısına göre değişiklik gösterebileceği (Shakarbigi, Niazi, & Ahmadi, 2013, s. 379), buna uygun düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir. İfade özgürlüğüne yönelik I. Dünya Savaşı'ndan sonra en elle tutulur düzenleme 1798'de ABD'de ortaya çıkan "*İsyana Teşvik Yasası*" olmuşsa da bu yasa için de devlete ve devlet organlarına nefret söylemlerinde bulunmak yasaklanmış olup suçu işleyenlerden tazminat talep edilmiştir. (Özsoy, 2005, s. 35)

Birçok ülkede hakaret suçu ile korunan değer kişinin ifade özgürlüğüne ve dolayısıyla "itibar"ına verilen önemin arkasında kalmıştır. Polonya Hukuku'nda ise TCK'de olduğu gibi "hakaret suçu"na yönelik çeşitli cezaî yaptırımlar uygulanmaktadır. Ancak demokratik ülkeler, ifade özgürlüğünün siyasi sürece dâhil oluşunu kaldıracak düzeye gelmişlerdir. Lakin AİHM henüz cezaî uygulamalara yönelik net bir taraf oluşturmamıştır. (Moran, 2018) Dünya hukukunda söz konusu korunan değerler, Fransız Anayasası (1946), İtalyan Anayasası (1947), Alman Anayasası (1949) ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1961) mevzuatlarında bireysel hak ve özgürlükler sınırlarında alenen belirtilmiş olup özellikle Alm. A.'da birinci madde olarak karşımıza çıkan "*İnsan haysiyetine dokunulamaz. Her türlü devlet otoritesi, insan haysiyetine saygı göstermek ve onu korumakla görevlidir.*" (Karayalçın, 1962, s. 256) ifadesi durumun önemini izah etmektedir.

[48] Esasında TCK-299 hükmünün yalnızca makamı koruma gayesi olduğu bilinse de Açar'a göre TCK-125'in 3. Fıkrası gereğince suçun, kamu görevlilerine "görevleri dolayısıyla" işlenmesi durumunu şart koşulmakta olup TCK-299'da söz konusu temelde benzer şekilde kamu görevlisine yönelik bir suça ilişkin yaptırımlarda, mümasil bir sınır koyulmamış oluşunu, Kanun koyucu tarafından madde unsurlarının yalnızca makamı koruma gayesi ile değil eş zamanlı olarak şahsın da koruma altına aldığını savunmaktadır. Öyle ki bu madde ile mevzu bahis olan cumhurbaşkanına hakaret suçunun 765 sayılı mülga kanunda yer almaması (Açar, 2022, s. 159) da alan çalışırlarının dikkatlerini çeken bir başka husus olmuştur. Bu durum genel anlamda hem eşitlik ilkesi hem de ifade özgürlüğü bağlamında eleştirilere maruz kalmaktadır.

Suç teşkil eden ve neticesinde korunan bir diğer husus da ölü bedene ait kemik veya parçaların hakaret yollu eylemlere maruz bırakılmasıdır. Bu durum elbette toplumun gerektirdiği değerler çerçevesinde ele alınmakta olup bu tür eylemlerin "tekme atmak", "tükürmek", "parçalamak" veya uygunsuz yerlere "cesedi veya kemikleri atmak" gibi somut eylemler olması beklenir. (Cebe, 2011, s. 88) Türk Hukuku'nda ölü bir beden olan ceset ve insan formu taşımayan ceset parçaları, kemiler ve organlar ayrıca korunmuştur. Kanunen koruma altına alınmayan parçalar ise bünyeye sonradan yerleştirilen teknolojik cihazlar veya protezler (Mahmutoğlu, 2010, s. 133) olarak tanımlanmaktadır.

2.3.1.3.1. Maddi Unsurlar

Hakaret suçu özelinde maddi unsurlar neticelendirilecek olursa; suç oluşturacak hareketler ki bunlar yukarıda belirtilmiştir, seçimlik hareketler ki huzurda ve ihtilatlı[49] durumların görünümlerini belirtmiştik, netice ve nedensellik (Özen M. , 2022, s. 210) olarak ele alınabilmektedir. Söz konusu suça ilişkin fiil, fail ve mağdur unsurları kimi çalışmalarda müstakil maddeler hâlinde ele alınmışsa da Alman ekolü çevresinde oluşturulmuş alan yazınıda maddi unsurlar çerçevesinde de değerlendirildiği görülmüş olup çalışma kapsamınca bu madde altında ele almak daha uygun görülmüştür.

2.3.1.3.1.1. Fiil

TCK'nin 125. maddesince açıkça görülmektedir ki herhangi bir kişinin prestijine zarar vermek suretiyle somut bir fiil isnat etmek, bir olgu isnat etmek veya sövmek seçimlik hareketlerinden en az birini gerçekleştiren kişi saldırıda bulunmaktadır. (Öçkoymaz Altun, 2010, s. 56) Suçun maddi unsurlarının gerçekleşebilmesi adına bu davranış ve tutumlar merkeze alındığında, huzurda ve gıyapta suçun işlenmesi fark gözetilmeksizin değerlendirilmektedir. Şeçimlik hareketler doğrultusunda suç teşkil eden hakaret ifadeleri, suçun işlenmesine olanak sağlayan her türlü vasıta yoluyla -yazı, fotoğraf, resim, söz,

[49] Hakaret suçunun taraflarından olan mağdura karşı gıyapta hakaretin suç sayılarak ceza alabilmesi adına suç sayılan eylemin, fail hariç olmak üzere üç ve üçten fazla kişi ile ihtilat edecek şekilde (Özen M. , 2022, s. 213) gerçekleşmesi beklenmektedir.

karikatür, mimik vb.- isnat edilebilmektedir. (Gürdoğan, 2012, s. 88) Bu noktada çalışma dâhilde bulunan sonuçlanmış hakaret davalarında karşımıza çıkan araçlar daha çok teknolojik araçlar olmuş olup suç mahalli sayılan ortamlarda da telefon görüşmeleri ve sosyal mecralar dikkat çekmektedir.

765 sayılı mülga TCK'ye göre sövme suçu, hakaret suçu ile ayrı ele alınmış olup sövmenin daha refleksif bir davranış olarak görülmesi gerekçesiyle daha hafif yargılanması uygun görülmüşse de (RG, 13/03/1926, S, 320) düzenlemeye tabi olan 5237 sayılı kanun TCK-125 nazarında görülmektedir ki söz konusu iki suç arasında önem ve ağırlık farkı ortadan kaldırılmış olup eşit şekilde yargılanmaktadır." (RG, 12/10/2004, S. 25611) Zira isnadın seçimlik hareketler çerçevesinde değişkenlik göstermesi suçun mahiyetinde başlı başına değişiklik yaratmayacağı gibi söz konusu dil suçunun ağırlığı sosyal parametrelerle de doğrudan ilişkili görülebilmektedir.

Kanun koyucularca bilinen bir ilişki durumu daha bulunmaktadır. Fiili isnat eden fail ile fiil arasında kanunlar tarafından cezai işlem uygulanmadan hemen önce psikolojik bir bağ aranmaktadır. Bu bağ en düşük düzeyde "irade" ile isnat etme durumu olarak kabul edilmiştir. Öyle ki bu bağ bulunamadığı takdirde kişi sorumlu tutulamamaktadır. Ayrıca yeni düzenlemelere göre failin fiili ve mağdur arasında farklı bir derecelendirme aranmakta olup failin istem bilincine göre taksir alanı değişebilmektedir. (Soyaslan, 2014, s. 83) Netice itibarıyla fiillerin, fail tarafından kast yolu ile işlenmiş olması durumu kanun nezdinde öncelenmektedir.

2.3.1.3.1.2. Fail

Belirtilen eylemlerde bulunan herkes, suç faili olabilmektedir. Ancak suçun işleniş şekline göre çeşitli düzenlemeler bulunmaktadır. Buna göre yazılı bir yayın organı aracılığı ile hakarette bulunulduğunda, yanının yazarı belli ise fail belli görülmektedir. Ancak yayının yazarının belli olmaması, yazarın suçu işlediği tespit edilen süreçte cezai ehliyetinin olmaması[50], yurt dışında bulunması veya hâlihazırda herhangi bir sebeple hükümlü olması

[50] Ruh ve sinir hastalıkları kapsamında hükmedilen TCK madde 32 gereğince akıl hastalığı bulunan kişilerin gerçekleştirdiği fiilin hukuki sorumluluklarını algılayamamaları nedeniyle ve yine benzer sebeplerle TCK'nin 31. maddesinin birinci fıkrasınca on iki yaşını henüz doldurmayan çocuklar hakkında cezai soruşturma ve kovuşturma yapılamamaktadır. (RG, 12/10/2004, S. 25611)

ve cezaya tesiri olmaması durumlarında bahsi geçen yayınlarda sorumlu şahıslar olan yönetmen, müdür ve danışman vb. (Şahbaz İ. , 2016, s. 1494) makamlar sorumluluğu almış kabul edilmektedir. Bu durum "basamaklı sorumluluk" olarak da adlandırılmaktadır.

Hakaret suçunun faili bir tüzel kişi olamamaktadır. Tüzel kişiler yalnızca suçun mağduru olabilmektedir ve dolayısıyla müşteki durumunda görülebilmektedir. Ayrıca bilinmektedir ki TCK 125. madde kapsamınca tüzel kişiler hususunda bir düzenleme yapılmamıştır. (Korkarer, 2008, s. 34) Ancak TCK'nin 20. maddesi gereğince tüzel kişileri cezai sorumluluğunun olamayacağı "Ceza sorumluluğu şahsidir." ilkesince bilinmektedir. Ayrıca önem arz eden bir husus daha bulunmaktadır ki o da ölü kişiler üzerine yapılan düzenlemeler olarak söylenebilmektedir. Ölülerin herhangi bir hakaret suçunun faili olamayacağı gibi mağduru olabilmesi durumu da doktrinde tartışmalı görülmektedir (Onar, 2016, s. 43). Bu hususun daha çok mağdur maddesi içinde ele alınması gerekli görülmektedir.

2.3.1.3.1.3. Mağdur

Kökeni Arapça olan bu terim hukuki terminolojiye mensup olması dolayısıyla doğrudan yargı sitemindeki tanımlarının alıntılanması daha anlaşılır olması bakımından gerekli görülmüştür. Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Hukuk Sözlüğü'nde müşteki terimi "Şikâyette bulunan, şahsî davacı. İlgili makama derdini aktaran." (HS, 2022) olarak tanımlanmış olup çalışma kapsamında da bu tanım çerçevesinde kullanılacaktır.

Hakaret suçunun mağduru, hakaret fiiline maruz bırakılan kişi olup durumdan şikayetçi olduğu takdirde müşteki olarak adlandırılır. Bir hakaret suçunun mağduru herkes[51] olabileceği gibi şerefe karşı suçlar bağlamında her kişi eşit hak ve özgürlüklere sahip görülmektedir. Bir hakaret davasında bulunan en önemli unsurlardan biri de mağdurun belirlenmesi olarak ifade edilebilir. Zira isnat edilen fiil zaman zaman kanıtlar dâhilinde yargıya ulaşamamaktadır. Mağdurun belirlenmesi hususunda ele alınan kimi noktalar bulunmaktadır. Matufiyet şartı[52] bunların başında gelmektedir[53]. Davanın beraatine sebebiyet veren "delil yetersizliği" hususuna karşın geliştirilen söz konusu düzenleme ile

[51] Mağdurun algılayış, anlayış ve isnat yeteneği gözetilmeksizin herkes hakaret suçunun mağduru olabilir.
[52] İçtihatlar dolayısıyla hukuk sistemimizde bulunan bir düzenleme olup "yöneliklik" durumunu açıklayan bir terim olarak kabul edilmektedir.
[53] Mağdurun belirlenmesine ilişkin madde TCK m. 126 olarak belirlenmiştir.

(Korkarer, 2008, s. 38) fiilin mağdura yönelikliği açık hâle getirilmektedir. Dolayısyla mağdurun doğrudan isminin belirtilmesi gerekli bulunmamaktadır.

Günümüz hukuk sisteminde bir kimsenin mağdur olabilmesi için antik dönemlerde olduğu gibi "şerefli" veya "şerefsiz" ayrımı bulunmamaktadır. Bu durum Türk Hukukunca korunma altına alınmış doğal bir değer olarak görülmektedir. Buna göre, TCK 125 maddesi gereğince her kimse için doğuştan koruma altına alınmıştır. Mağdur olarak görülen kişi kendine karşı olan öz saygısını yitirmiş dahi olsa hakaret fiili açıkça belirtilmiş ise kişinin mağduriyeti istemine bırakılmaksızın kabul edilmektedir. Ancak Türk Ceza Kanunu'na göre hakaret suçu bir kamu davası olarak görülmemekte olup kişinin şikayetine doğrudan bağlı görülmektedir. (Doğan, 2021, s. 197) Öyle ki mağduriyetin karşılanabilmesi adına mağdurun hukuki mahiyette şikayetçi olması elzem görülmüştür.

Hakaret suçuna maruz kalan mağdurun gerçek anlamda mağduriyetini belirleyebilmek adına hakaret fiilinin, isnat edenin ve mağdurun özel durumları dışında tutulması gerekmektedir. Bu nedenle bir kimsenin özel bir hassasiyeti veya alınganlık gösterdiği özellikli durumlar, eğer ki objektif olarak da hakaret niteliği taşımıyorsa, mağduriyet geçerli kılınmamaktadır. (Oral & Baş, 2023, s. 483) Elbette ki yargısal değerlendirmeler, bu tez çalışması için de son derece önem arz eden sosyal değişkenler ve gelenek durumları göz önünde bulundurularak objektif bir bakış sunulmaktadır.

Doktrine göre ölü kimselerin hakaret suçu mağduru olup olamayacağı kesin görülmemekle birlikte farklı iki olumlu iki de olumsuz olmak üzere dört farklı düşüncenin ağır bastığı söylenebilmektedir. Öncelikle olumsuz olan görüş; bir ölünün, yaşayan bir kimse gibi hakları olmadığını ifade ederek -ki suçtan bahsedebilmek için haktan söz edebilmek gerekmektedir- ölü kimselerin hakaret suçu mağduru olamayacaklarını savunmaktadır. (Onar, 2016, s. 43) Bir diğer güçlü argüman ise her ne kadar ölü kişilerin manevi sorumlulukları ailesine teslim edilmiş hâlde olduğu kabul edilse de sonraki nesillerin tarihi öğrenme hakkı olduğu üzerine kurulmuştur.

Olumlu görüşlerden birincisi, ölü kimselerin yaşadıkları süreç içinde belli bir sosyal çevrede etkileşimde bulundukları ve dolayısıyla bu etkileşimin ölü kişi ile manevi etkileşim kuran kimseler yaşadığı müddetçe manevi kimliğinin yaşamaya devam edeceği düşünülmektedir. Bu nedenle de ölü bir kimse hakaret suçunun manevi kimliğine zarar vermesi bakımından mağduru olabilmektedir. Son görüşe göre de bir ölünün hakaret suçu

mağduru olmasının tarih çalışırları için bilimsellik dışı bir netice yaratmayacağı ve araştırma özgürlüğünün olumsuz anlamda etkilenmeyeceğini savunmaktadır. (Onar, 2016, s. 44)

Birçok çalışır bu noktada olumlu görüşlere katılmaktadır Öyle ki TCK md.130 hükmü gereğince ölü kişinin hatırası koruma altına alınmıştır. Ölünün hatırasına hakaret, temelinde birkaç konu daha önem arz etmektedir. Bunlardan ilki cesedin bütünüyle veya yalnızca kemiklerinin alınması ile işlenen hakaret suçudur. Bu durum ölüye karşı tahkir edici davranışın yanı sıra Umumi Hıfzısıhha Yasası'nca da suç teşkil etmektedir. Hükme göre (m. 300) saiki fark etmeksizin bir mezarı izinsiz açmak ve (Cebe, 2011, s. 87) ölü bedene ait parçaları çıkarmak bir suç olarak görülmektedir.

2.3.1.3.1.4. Netice ve Nedensellik

Hakaret suçu tam anlamıyla neticeli bir suç olarak görülmemektedir. Zira hakaret suçu oluşumu dolayısıyla harekete tabi görülmüştür. (Özen M. , 2022, s. 215) Bir hakaret suçu temelde ifade etme durumudur. Bu noktada önem arz eden ve tartışmaya açık olan durum da suçun zarar veya tehlike suçu olduğu hususudur. Soyaslan'nın Antolisei'den aktarımından yola çıkarak hakaret suçlarını, zarar suçundan ziyade tehlike suçu olarak kabul etmenin, daha doğru olacağını ifade etmek yerinde bir söylem olacaktır. Nitekim mağdura doğrudan veya mağdurun gıyabında hakaretamiz konuşma gerçekleştiren kişinin (fail), isnat ettiği fiilin gerçekçiliği (Soyaslan, 2014, s. 304) bağlam kişileri için değişkenlik gösterebilmektedir.

Söz konusu suçun nedensellik bağı tespit edilse dahi önem taşımamaktadır. Zira hakaret suçu ani hareket gerektiren bir suç olarak görülmektedir. Bu sebeple nedensel bir beklenti taşımamakla birlikte mağdurun şeref ve saygınlığının tehlikeye girmiş olması yeterli görülmektedir. (Özen M. , 2022, s. 215) Ancak bahsedilen durum TCK md. 125'in birinci fıkrası kapsamında kabul görmektedir. Zira mevzu bahis maddenin üçüncü fıkrasının (a) bendince kamu görevlisinin korunan değerleri devlet görevi yükümlüğüne bağlı olduğundan dolayı nedensellik aranabilmektedir. (Onar, 2016, s. 87)

Türk Hukuk Sistemi çerçevesinde tüm bunlara ek olarak ihtilatlı durumlarda da nedensellik aranabilmektedir. (Karagöz, 2010, s. 136) Bu noktada kurulan nedensellik daha çok failin katılanlar arasındaki ihtilat kastının bulunup bulunmadığı üzerinedir. Sanıkların

kendilerine özel notları, günlük ve anı defterleri gibi yazılı ifadeler ve gizli bir biçimde dinlenen sözler ve ses kayıtlarında ihtilat kastı bulunmadığından suç değeri taşımamaktadır. (Özen M. , 2022, s. 216) Bu tür deliller kişilere ait özel bilgiler içerdiğinden kişinin düşünce özgürlüğü olarak görülürken bu delillerin yargıya sunulması kişisel verilerin korunması hususunda da düşündürücü bir duruma sebebiyet verebilmektedir.

2.3.1.3.1.5. Suçun Nitelikli Hâlleri

Mağdurun kamu personeli olması durumunda görev yapanın işi dolayısıyla devleti temsil ettiği kabul edilmektedir. Bu nedenle hakaret suçunun devlete karşı yapılan bir meydan okuma olduğu da düşünülerek ceza artırımı uygulanmaktadır. Ancak burada hakaret içeriği kişiye görevi nedeniyle değil de şahsi bir mesele sebebiyle isnat edilmiş ise suç TCK md. 125 fıkra bir hükmü gereğince (Soyaslan, 2014, s. 337) değerlendirilecektir. Aksi takdirde yargılama TCK madde 125'in üçüncü fıkrası (a) bendine göre gerçekleştirilecektir. 01/03/1926 kabul tarihli 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'na nazaran genişletilmiş olan düşünce ve inanç durumlarının belirtilmesi, değiştirmesi ve yayma eğilimi göstermesi dolayısıyla; içinde bulunduğu manevi sistemin kurallarına uygun davranışlar sergilemesi (TCK md. 125/3-b) dolayısıyla suçun işlenmesi (Özen M. , 2022, s. 222), cezada artışa sebebiyet veren nitelikli hâller arasında bulunmaktadır.

Genel kastın kâfi görüldüğü bir diğer nitelikli hâl de kişinin bağlı bulunduğu din nezdinde kutsiyet atfedilmiş değerleri, konu etmek suretiyle suçun işlenmesidir. Özel olarak açıklamak gerekirse; kutsal bir motifin yakışıksız bulunan bir ürün üzerine (iç çamaşırı, ayakkabı, çeşitli dış giyim ürünleri vb.) (Özen M. , 2022, s. 223) yerleştirilmesi durumudur. Bu nitelikli hâl ile işlenmiş suça verilebilecek cezanın alt sınırı bir yıldan az olmamak (Doğan, 2021, s. 211) şartı ile belirlenmektedir.

Hakaret suçunun aleniyet yaratan bir durumda[54] işlenmesi durumu her ne kadar tartışmalı görülen bir durumda dahi olsa daha önceden kaldırılmış olan basın-yayın yoluyla hakaret durumu da aleniyet barındırması bakımından nitelikli hâl olarak (Özen M. , 2022, s. 223) görülebilmektedir. Alenen işlenen hakaret suçunun, birden fazla kişinin bulunduğu

[54] Hakaretamiz fiiller yahut kalabalık içerisinde bulunan kişiye yönelik aşağılayıcı jest ve mimikler de suçun işleniş biçimine dâhil görülmektedir.

belirsiz bir bağlamda işlenmiş olmasının nitelikli hâller statüsüne gireceği söylenmektedir. Söz konusu nitelikli hâl ile suçun işleniş biçiminde (TCK md.125/4) aleniyet yaratan faile mütalaa edilen cezanın 1/6 oranında artırılmasına (Cebe, 2011, s. 2, 43) hükmedilmektedir.

Hakaret suçunda cezayı kaldıran veya azaltan nitelikli hâller bulunaktadır. Bunlar yargı önünde sözlü savunma[55] amacıyla, karşılıklı olmak koşuluyla, haksız fiile karşılık olarak ve şiddet içerikli durumlara karşı yapılan hakaretlerdir. (Soyaslan, 2014, s. 325) Cezayı kaldıran durumlardan biri karşılıklı hakaret olarak ele alınabilmektedir. Karşılıklı hakaretin cezai işleme tabi tutulmaması (TCK md. 129/3) üzerine çeşitli görüşler olsa da bu teorilerden en güçlüsü eski Roma Hukuku'nda "Kötülük, kötülüğü götürür." (Gürdoğan, 2012, s. 251) ilkesi ile ilişkilendirilmektedir.

Karşılıklı hakaretin cezayı azaltan bir sebep olarak görülmesi için belli başlı şartlar aranmaktadır. Karşılıklı işlenen suçların yalnızca hakaret suçu olması ve aralarında nedensellik bağı olması gerekmektedir. Ek olarak bu tür suçlarda isnadı ilk gerçekleştiren kişi haksız görülmektedir. (Özen M. , 2022, s. 225) Her ne kadar karşılıklı hakaret, cezai işlemi hafifleten bir sebep olarak literatürde yer almakta olsa da hakaret içerikli ifadelerin ağırlık durumlarına göre cezalandırma yöntemleri değişiklik gösterebilirken; tarafların eşit içerikte suç fiilini gerçekleştirdikleri, delillerle sabit kılındığında aynı derecede cezalandırılabilir yahut cezalandırılmayabilmektedir.

Failin, haksız tahkir altında kaldığı durumlarda, mağduriyet durumu anlık duygular doğrultusunda gerçekleştiğinden dolayı değişik sonuçlar ile karşılaşılabilmektedir. Haksız fiil mağdurunun, tepkisel olarak içinde bulunduğu duruma bir karşı duruş sergileme ihtiyacı doğabilmektedir. Yargısal düzlemde doğal[56] görülen bu durum sebebiyle işlenen suçun cezası kimi zaman 1/3 oranında hafifletilebilirken kimi zamansa cezaya hükmedilmemesi kararı ile dava sonuçlanabilmektedir. Örnek vermek gerekirse kasten yaralama suçu bir haksız fiil şartı sağlayarak karşılığında isnat edilen "sövme" fiilinin, cezai işleme tabi tutulmadığı bilinirken; cinsel dokunulmazlık ihlaline maruz kalan veya hürriyeti tehdit

[55] İslam Hukuku'nda şikâyet hakkı genel olarak şetm suçu sayılmasa da "zina" gibi kazf şikayetleri bunun dışında tutulmuş olup ispat edilememesi durumunda iddiayı atan kişi had ile cezalandırılmaktadır. (Korkarer, 2008, s. 11) Bu sayede iftira engellenmeye çalışılmıştır.

[56] Psikolojik boyutuyla ele alınan tahrik hususu, bir çeşit "hiddet" yansıması olarak görülmekte olup doğallığı basit bir refleks oluşundan gelmektedir. (Özen M. , 2002, s. 29-30) Bu nedenle tahrik dolayısıyla işlenen suçun faile doğrudan yüklenmesi adaletli bir yargılama olmayacaktır.

altında olan mağdurun hakaretamiz ifadelerinin cezası (Garipoğlu Özen, 2021, s. 1142-1141), inisiyatifli olarak hafifletilebilmektedir.

Cezayı kaldıran sebepleri TCK md. 127, 129/1-2-3 hükümleri ile açıklanmaktadır. Buna göre bir sanığın ispat hakkını kullanarak başarılı olması durumunda kişi ceza almamaktadır. Ancak bu durum sövme suçu için geçerli olmayabilir. (Özen M. , 2022, s. 226) Zira burada eylemin kanıtlanabilirliği söz konusu olduğundan mütevellit ancak ve ancak somur bir fiilin isnadı ispatlanabilir. Sövme suçu ise manevi bir değerin ihlali ortaya çıkmaktadır. Hakaret suçunun haksız bir fiile karşın işleniyor oluşunun inisiyatifli olarak cezaya sebebiyet görülmediği durumlar olduğundan yukarı bahsetmiştik. Benzer şekilde söz konusu suçun kasten yaralamaya karşı tepkisel bir biçimde işlenmiş olması da (Özen M. , 2022, s. 226) cezayı ortadan kaldıran şartlar arasında görülmektedir.

2.3.1.3.2. Manevi Unsurlar

Hakaret suçu bağlamında manevi unsur ele alındığında kasıt söz konusudur. (Onar, 2016, s. 112) bu nedenle hakaret suçunun taksirler işlenmesi mümkün görülmemektedir. Bu noktada kasıt ifadesini açmakta fayda görülmekte olup failin isnadı bilinçli bir şekilde gerçekleştirmesi beklenmektedir. Ancak failin latife amaçlı söylemiş olduğu hakaret içerikli ifadeler nesnel olarak hakaret içerikli ise cezai yükümlülüğü bulunmaya devam edecektir. (Özen M. , 2022, s. 215) Öyle ki bir ifadenin ne amaçla söylendiğinden çok tarafın algılayışı ve toplumsal temelde ifadenin nesnel anlamı önem arz etmektedir.

Manevi unsur özünde fail ile mağdur ilişkisindeki bağ olarak tanımlanmaktadır. Bu bağ, hemen hemen her suçta görülebilmektedir. Hukuksal boyutta ilgilenilen esas bağ ise taksir-kasıt ilişkisi olarak söylenebilmektedir. Doktrinde "kasıt" özelinde bir tartışma olduğu da bilinmektedir. (Onar, 2016, s. 45) Örnek olarak Fransa Hukuku, bir beyanın "hiciv" kastı olduğunu ve hakaret kastı olmadığını düşündüğünde bu durumu bir suç olarak değerlendirmemektedir. (Korkarer, 2008, s. 20) Lakin Türk Hukuk sistemi failin eylemindeki saikini öncelememektedir. Tartışma götürür mahiyette "genel kasıt" tanımının gerek doktrinde gerekse yargıtay uygulamalarında yaygın görüş olarak gözlemlendiği (Gürdoğan, 2012, s. 216) söylenebilmektedir.

Somut bir fiil isnat etmek ve sövme suçu arasındaki farkı en iyi ortaya koyan olgu, manevi unsur olarak ifade edilmiştir. Bir eylem somut bir fiil de olsa bir soyut değeri ifade ediyor da olsa mahkeme kararı, hâkim tarafından hikâyenin gidişatına göre şekillendirilebilmektedir. Ayrıca manevi unsur, benzer yakınlıkta görülen suçları birbirinden ayırmada yardımcı bir rol üstlenmektedir. Örnek verecek olursak failin bir mağduru takip etmek veya öpmek suretiyle gerçekleştirdiği eylemi, cinsellik kastı ile gerçekleştirmediğinde bu durum bir hakaret suçu olarak değerlendirilebilir. Öyle ki cinsellik kastı olduğu durumda esasen cinsel saldırı suçuna tekabül eden bir fiil olarak değerlendirilmektedir. (Korkarer, 2008, s. 57) Netice itibarıyla manevi unsur, suçun arka planını idrak etmek, fail psikolojisini anlamak, suçluların cezalandırılmasında daha doğru sonuçlara ulaşmak ve daha adil bir yargılama yapabilmek adına mühim bir görev üstlenmektedir.

2.3.1.3.3. Hukuka Aykırılık Unsuru

Adli bir vakada eylemin hukuksal düzlem ile çelişik olması durumuna hukuka aykırılık adı verilmektedir. (Gürdoğan, 2012, s. 139) Hukuk literatüründe hukuka aykırılık unsuru, hukuka uygunluk nedenlerini açıklayarak izah edilmektedir. Zira hukuka aykırılık unsurunun varlığını konuşurken bu olgunun ortadan kalmasına sebebiyet veren unsurlar da hukuka uygunluk unsurlarıdır. (Mola, 2021, s. 121) Hukuka uygunluk göstermeyen bir fiilin yalnızca TCK'ye değil bütünsel Türk Hukuk sistemine mugayir olması beklenmektedir. (Tatar, 2009, s. 76) Lakin hukuka aykırı olmasına karşın bir başka hukuksal forma uygun görülen durumlar da bulunmaktadır. Öyle ki bir eylemin cezai işleme tabi olması için hem hukuka aykırılık barındırması hem de tüm hukuki sisteme ters düşmesi (Cebe, 2011, s. 50) gerektiği söylenebilmektedir.

Bir eylemin hakaret olarak görülmesine rağmen hukuka uygunluk gösteren; yasa hükmünün gerçekleştirilmesi, amir emrinin yerine getirilmesi, hakkın kullanılması (terbiye etme, haber verme, eleştiri, ifade özgürlüğü, düşünceyi açıklama hakkı), isnadın ispatlanması vb. sebepler bulunmaktadır. Örnek vermek gerekirse bir kişinin bir suçun tanığı olarak isnat etmesi dolayısıyla bir başka kişi hedef göstermesi ve rencide etmesi bakımından doğru bir durum olarak değerlendirilememekte iken TCK-178, 279 ve 280. maddelerine dayanarak yasa emrini yerine getirmesi sebebiyle (Tatar, 2009, s. 77) suç teşkil etmemektedir.

Anne, baba ve çocuk üçgeninde ebeveyne/bakım verene yüklenmiş sorumluluklar (TMY m. 340) bulunmaktadır. Bu sorumlulukların yanı sıra bakım verenin, çocuğu terbiye etme hakkı doğmakta olup terbiye yöntemlerinin mensup olunan kültürün gelenek ve göreneklerine uygun olması beklenmektedir. Bu uygunluğun sağlandığı eylemler doğrultusunda "azarlama, uyarma, ceza verme" gibi eylemler, içerikleri topluluk içinde ağır mahcubiyet yaratmayacak şekilde sadist ve çarpıkça düşünceler barındırmadığı takdirde, hukuka uygunluk oluşturmaktadır. Yetke hakkı resmî olarak yalnızca anne/baba üzerinde görülmekte olsa da Türk gelenekleri açısından bu kişiler dışında aile büyükleri, öğretmen ve aile dostları gibi çocukla yakın ilişkide bulunan kimseler için de hak görülebilmektedir. (Karagöz, 2010, s. 39) Terbiye hakkı[57]nın kötüye kullanımı TCK md. 232/2 hükmü gereğince korunmaktadır.

İhbar ve şikâyet etme hakkı hakaret suçunun olduğu kadar iftira suçu dâhilinde de hukuka uygunluk sebebi (TCK md. 127) olarak görülmektedir. (Doğan, 2021, s. 221) Mamafih kişilerin sözlü veya yazılı iddia ve savunmalarında bulunan ifadeler de dokunulmazlığa sahip (TCKm.128) olarak hukuka uygun (Cebe, 2011, s. 56) bulunmaktadır. Öyle ki özgür bir iddia ve savunma belgesi, yargılama sürecinde rasyonel gerçekliğe ulaşılmasında tamamlayıcı rol üstlenmektedir. (Mola, 2021, s. 124) Bu menfaat ilişkili dokunulmazlık, söz konusu durumun hukuka uygunluk sebebini oldukça net bir şekilde gerekçelendirmektedir. Ayrıca belirtmek gerekmektedir ki bu sebep çerçevesinde kişinin hakkını aramasına ve tartışmasına olanak tanınarak hukuki ve idari makama karşı bireysel menfaati koruma özgürlüğü (Korkarer, 2008, s. 129) sunulmaktadır.

Hukuka aykırılık ve bunu takiben hukuka uygunluk unsuru beraberinde ifade özgürlüğü olgusunu ön plana çıkaran bir durum olmuştur. Dünya Hukuku'nda son derece önemli görülen ve bir noktada da gelişmişlik göstergesi olarak da değerlendirildiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bu noktada basın özgürlüğü hususu da gün yüzüne çıkarak ifade hakkı ile sıklıkla birlikte anılmaktadır. Netice itibarıyla suç, bir ihlal yaratması bakımından hukuka aykırıdır. Ancak hukuka aykırılık; suçun bir unsuru olmaktan çok suçun doğasına girişik, mündemiç bir hâldedir.

[57] Türk Hukuk sistemi içerisinde bir kocanın karısını terbiye etme yahut disipline etme hakkı kesinlikle bulunmamakta olup (Karagöz, 2010, s. 40) eşin şeref ve saygınlık ihlali karşısında böyle bir gerekçe sunulamayacağı ve sunulduğu takdirde kabul görmeyeceği net bir şekilde belirtilmektedir.

2.3.1.4. Hakaret Suçunda Kusur

Bu suç kapsamında kusurluluğu oluşturan etkenler; cebir, şiddet ve tehdit altında kalma; maddi unsurlarda hata yapılması vb. etkenler olarak görülmektedir. Bir kimsenin bir başka kimsenin zoruyla gerçekleştirmiş olduğu eylemler hakaret suçunda kusur yaratmaktadır. Benzer şekilde kusurluluk yaratan bir diğer duruma örnek de şu şekilde açıklanabilir: Kişi, hakaretamiz konuşmanın mağdurunun kamu personeli olduğunu bilemeyebilir. Böyle bir durumda suçun maddi unsurlarında kusur görülerek eylem, temel şeklinde değerlendirilip (Mola, 2021, s. 177) yargılanacaktır.

2.3.1.5. Hakaret Suçunun Özel Görünüş Biçimleri

2.3.1.5.1. Teşebbüs

Hakaret suçunun ihtilatlı olmadığı kimi durumlar dışında teşebbüs mümkün görülmüştür. Huzurda hakaret ve çeşitli iletişim araçları aracılığıyla işlenen hakaret suçlarında harekete bitişiklik söz konusu olduğundan ötürü teşebbüs mümkün sayılmaktadır. (Özen M. , 2022, s. 221)

2.3.1.5.2. İştirak

Hakaret suçuna iştirak mümkün olup özel bir görünüm sunulmamaktadır. (Soyaslan, 2014, s. 1496) TCK'nin 37. maddesinin birinci fıkrası gereğince kanun içeriğine uygun şekilde müşterek hâlde suçu işleyen kişilerin her biri fail olarak görülmekte olup şerik suç yükümlülüğü her bir fail için ayrı ayrı (Mola, 2021, s. 182) uygulanmaktadır.

2.3.1.5.3. İçtima

Bu bölüm genel anlamda hukuk literatüründe birleşik suç, zincirleme suç ve fikri içtima olmak üzere üç farklı başlık altında ele alınmaktadır. Bu noktada bileşik suç unsuru oluşabilmesi için hakaret suçunun bir diğer suçun kurucusu konumunda olmalıdır. Bir başka görünümde ise cezayı artıran nitelikli hâl olarak rol oynaması gerekmektedir. (Özen M. , 2022, s. 221) Gerçekleşemeyen bu pozisyonlar dolayısıyla hakaret suçu özelinde birleşik suç bulunamamaktadır.

TCK md. 43'ün birinci ve ikinci fıkralarınca gerekli koşullar sağlandığı takdirde zincirleme suç söz konusu olabilmektedir. (Özen M. , 2022, s. 221) günümüz kitle iletişim araçları ile topluluğa karşı veya birden fazla kişiye aynı fiille suç işleyen kişi, mağduru belli olmaksızın gereği uygulanmaktadır. Eğer ki bir hakaret suçunda isnat edilen fiil hakaret içeriğinin yanında müstehcenlik içermekteyse bu durum, fikri içtima yaratan bir unsur olarak (Özen M. , 2022, s. 222) kabul edilmektedir.

2.3.1.6. Hakaret Suçunun Muhakemesi

Hakaret suçunun yargıya intikal edebilmesi adına şikâyet esas görülmektedir. Ancak hakaretin mağdurunun kamu personeli olması durumunda ise şikâyete bağlı kalınmaksızın resen dava açılmaktadır. Mağdur kişinin şikâyet beyanından vazgeçmesi durumunda cezaya gerek görülmeyerek dava düşerken kamu personelinin beyanında yaptığı herhangi bir değişiklik yargısal düzlemde anlamlı bir görünüm sunmamaktadır. (Karagöz, 2010, s. 122) Zira kamu personeline yapılan her türlü eylem görevlinin görevi dolayısıyla işlendiğinde devlete karşı yapılmış kabul edilmektedir.

Kamusal düzenin sağlanması adına her kişiye ihbar, savunma ve şikâyet hakkı tanınmaktadır. (Korkarer, 2008, s. 129) Hakaret suçu da bir şikâyet esaslı suç olması bakımından uzlaşım yapılmaya müsait durumdadır. Ara bulucular vesilesi ile her iki taraf da uzlaşma hususunda mutabık olurlar ise cezai işleme gerek görülmemektedir. Ancak uzlaşım başarıya ulaşmadığında muhakeme bitmiş sayılmamakla birlikte sürdürülmeye devam edilecektir. (Tatar, 2009, s. 268) Uzlaşım yolu şikâyet beyanıyla bağıntılı olduğu için kamu görevlisine karşı işlenen bu suç resen takibat edilecektir.

Uzlaşma adına görev alan avukatlar adli hiyerarşide "yargı merci olarak görülmektedir. (Korkarer, 2008, s. 131) Uzlaşım usulüne yönelik detaylar CMK 253-255 (RG, 17/12/2004, S, 25673) maddelerinde ifade edilmektedir. Uzlaşım sağlanamayan durumlarda davanın, cumhuriyet savcısı mütalaası ile CMK m. 171 gereğince açılması gerekmektedir. Zira hakaret suçu kapsamında mağdurun kanunen bireysel başvuru yapma hakkı bulunmamaktadır. Bu nedenle dava açma yükümlülüğü cumhuriyet savcısına verilmiştir. (Tatar, 2009, s. 268)

Hakaret suçlarında yargı yetkisi, suçun eyleme geçirildiği bölgenin bağlı bulunduğu adliyedeki asliye ceza mahkemelerine verilmiştir. Eğer ki suç bir girişim boyutunda kalmış ise yetki, teşebbüs edilen suçun en son icra edildiği bölge mahkemesinde bulunurken; zincirleme suç olarak değerlendirilen eylemlerde ise eylemin en son icra edildiği bölge mahkemesi yetki sahibi konumundadır. (Tatar, 2009, s. 268) Layenkati bir biçimde işlenmiş suçlarda ise kesintinin yaşandığı bölge mahkemesi yetkilendirilmiş olup (Mola, 2021, s. 194) tüm diğer durumlar için yetki, CMK m. 12/1 vd. hükmüyle sabit görülmüştür.

2.3.1.7. Hakaret Suçunun Cezası

Hakaretamiz söylemler, geçmişten günümüze hemen hemen her hukuk sisteminde cezaya karşılık bir suç olarak görülmektedir. Derinlemesine incelendiğinde ise özellikle daha gelişkin hukuk sistemlerinde suçun ağırlık durumlarına göre de cezalandırma yöntemleri değişiklik göstermektedir. Roma Hukuku'nda benzeri ilkelere rastlamak da mümkündür: "*Dignitas deliquentis percutant auget*… (suç işleyenin özel durumu suçu ağırlaştıracaktır.)". Bu örnek modern hukuka benzerliği göstermesi bakımından önem arz eden bir ilkedir. Misal olarak bir çocuğun babasına karşı işlediği hakaret suçu, cezayı artırıcı sebep olarak görülebilmektedir. (Demirkalp, 2021, s. 43) Öyle ki genel anlamda değer yargılarını ihlal eden bu gibi suçlarda suçun bağlamı ve mensup olunan kültür cezalandırma usulünde büyük ölçüde rol oynayabilmektedir.

Modern Türk hukuku, İsviçre medeni kanununu temele alan Alman ve Fransız etkilerini de bünyesinde barındıran bir sistem olup 1 Temmuz 1926'da kabul edilmiş Ceza Kanunu ise İtalyan hukuk sisteminden ödünçlenmiştir. (Jescheck, 1991, s. 15) Buna göre 01/03/1926 kabul tarihli 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu, madde 159, 165, 175, 176,

178, 266, 268, 483, 488 ve madde 158 hükmü gereğince hakaret ve sövme suçu birbirlerinden farklı şekillerde cezalandırılabilmektedir. (RG, 13/03/1926, S, 320) Ancak yürürlüğe girdiği günden bugüne elliden fazla kez değiştirildiği düşünülen Türk Ceza Kanunu'nun 26/09/2004 kabul tarihli, 5237 sayılı kanunu, madde 125/1 hükmü gereğince; "Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır." (RG, 12/10/2004, S. 25611) Buna ek olarak hakaret ve sövme suçu bir tutulmuş olup şerefe karşı suçlar kapsamında ele alınmışlardır.

Hakaret suçunun faili, ait olduğu toplumun hukuk sisteminde maddi ve manevi suç unsurlarının değişken yaratması bakımından hakaret suçu bağlamında bazı makam, konum ve kişiler için farklı hükümler yoluyla cezalandırılabilir. Bunlar Atatürk'e ve Cumhurbaşkanına isnat edilen olumsuz söylemler kapsamında düşünülmektedir. Öyle ki Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında 5816 sayılı kanun, madde 1 gereğince "Atatürk'ün hatırasına alenen hakaret eden veya söven kimse bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." (RG, 31/07/1951, S. 7872) Adalet Bakanı tarafından yürütülen bu kanun, yalnızca Mustafa Kemal Atatürk özelinde beş maddelik bir yasadır. Buna karşın Cumhurbaşkanına hakaret suçu TCK madde 299 1 ve 2. fıkraları çerçevesinde sabit görülmekle birlikte cezası, "Cumhurbaşkanına hakaret eden kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Suçun alenen işlenmesi hâlinde, verilecek ceza altıda biri oranında artırılır." (RG, 12/10/2004, S. 25611) şeklinde belirlenmiştir.

Osmanlı hukuk sistemi içinde fıkıh kapsamında Hz. Peygamber özelinde hakaret suçu cezası farklılık göstermekte olup Hz. Peygamber'e hakaret eden Müslüman veya gayrimüslimlere verilen aslî cezaların ölüm ve tazir olduğu belirtilmiştir (Yıldız, 2018, s. 142) Lakin TCK kapsamında yalnızca peygamberler özelinde bir kanun bulunmazken; kamu barışına karşı suçlar kapsamında, TCK 216 maddesinin 3. fıkrası gereğince "Hâlkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılayan kişi, fiilin kamu barışını bozmaya elverişli olması hâlinde, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." (RG, 12/10/2004, S. 25611) ve şerefe karşı suçlar kapsamında TCK madde 125'in üçüncü fıkrasının (c) bendine göre; "Hakaret suçunun, kişinin mensup bulunduğu dine göre kutsal sayılan değerlerden bahisle, işlenmesi hâlinde, cezanın alt sınırı bir yıldan az olamaz." (RG, 12/10/2004, S. 25611) şeklinde bir düzenleme yapılmıştır

Hakaret suçu bir dil suçu olup asliye ceza mahkemeleri yetkisiyle yargılanmaktadır. Yargılama usullerinde birçok etken bulunduğu net bir şekilde görülmektedir. Bu suçun temel cezalandırılma gerekçesi kişinin öz değerlerini korumak başta olmak üzere değerlendirilebilirken kanunun kimi hakların özgürce kullanımını engellemesinin de önüne geçilmektedir. Öyle ki bir yasa, kanun koyucu tarafından belli hakları korumak adına ortaya çıktığında aksi yönde belli hakları da engellemekte olabilmektedir. Hakaret suçu özelinde bu durum ifade özgürlüğü hakkı için konuşmaktadır. Ancak cezalandırma esasları son derece incelikli ve hukuk düzeni bütününce gerçekleştirilmekte olup kişileri kişilerden, yargıyı toplumdan hatta ve hatta toplumu da yargıdan koruyacak şekilde düzenlenmiştir.

2.3.2. İftira Suçu, Şartları ve Cezası

Bühtan veya kara çalma işi olarak da adlandırılan Arapça kökenli bu terim, hukuki terminolojiye mensup olması dolayısıyla doğrudan yargı sitemindeki tanımlarının alıntılanması daha anlaşılır olması bakımından gerekli görülmüştür. Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Hukuk Sözlüğü'nde iftira terimi "Bir kimseye gerçek olmayan, olumsuz bir durumu, bir suçu, amaçlı olarak, bilerek yükleme." (Hukuk Sözlüğü, 2022) olarak tanımlanmış olup çalışma kapsamında da bu tanım çerçevesinde kullanılacaktır.

İftira suçu geçmişten günümüze hatta ve hatta ilk kanunlar olan *Hammurabi Kanunları'*nda dahi cezası sabit görülen bir dil suçudur. Öyle ki *Hammurabi Kanunları* m. 127, 161, 282'de açıkça görülmektedir ki evlilik, çeyiz, borç, köle/efendi ve ebeveyn/çocuk ilişkilerinin yanında kutsallık arz eden konular da iftira suçunun konusu olmuşlardır. Karşılığında ise dönem şartları gereğince ağır görülen cezalandırma usulleri (kulak, dil vb. organların kesilmesi) de bulunmaktadır.

Eski Yunan Hukuku'nda *"probole*" olarak isim bulmuş olan iftira suçunun temel anlamı "iddia etmek" olarak çevrilmiştir. Bilhassa toplum önünde ileri sürülen bir görüş neticesinde adli vaka gerçekleşebilmektedir. Toplumu kandırmak, yanlış yönlendirmek gibi davranışları sergileyen kişilere karşın uygulayımda olan bu suç, kutsal törenleri aşağılama, hakaret etme vb. eylemleri de beraberinde getirebilmektedir. Yargılamada halkı da arkasına alan bu düzenlemenin (Sina, 2016, s. 442) de en az *Hammurabi Kanunları* kadar ağır karşılıkları olabilmektedir.

İftira suçu İslam Hukuku'nda da oldukça hassas bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Her şeyden önce "iffetsizlik" isnadı İslamiyet çerçevesinde son derece büyük bir günah olarak açıklanmıştır. Söz konusu hukuk sisteminde de isnat hakkı bulunmakta olup bu hak, bahsi geçen isnat adına oldukça zorlu şartlara sahiptir. Buna göre kadı; bir kişinin "iffetsizlik" isnadını ispatlayabilmek adına sanığın mevzubahis olayı dört farklı tanığın birebir görmesi ve duruma açıkça şahitlik etmelerini beklemektedir. Şayet durum ispatlanamaz ise isnat sahibi seksen sopanın vurulması suretiyle cezalandırılacaktır. (Erkek, 2010, s. 80) Köle ve gayrimüslimler için cezalandırma yöntemleri değişiklik gösterebilmektedir.

Türk Ceza Kanunu kapsamında Adliyeye Karşı Suçlar adı altında ele alınan madde 2671 iftira suçu ise "Yetkili makamlara ihbar veya şikâyette bulunarak ya da basın ve yayın yoluyla, işlemediğini bildiği hâlde, hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir yaptırım uygulanmasını sağlamak için bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat eden kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." (RG, 12/10/2004, S. 25611) hükmü gereğince iftira suçunun, bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat edilmesi gerekçesiyle (Turkcemer, 2022, s. 513) oluşması dolayısıyla bu çalışmanın sınırlılıkları dışında tutulmuştur.

Dünya Hukuku'nda ise iftira suçuna yönelik farklı uygulayımlar söz konusudur. Örnek vermek gerekirse İngiltere'de açılan bir iftira davasında isnat edilen fiili kanıtlama yükümlülüğü davacıya verilirken ABD'de tam aksi sanığın yüklenici (Shuy, 2010, s. 10) konumunda olduğu görülebilmektedir. Söz konusu suç Türk modern hukuk düzenin şerefe karşı bir suç olmaktan daha çok adli makamları yanılma kastına dayanan bir suç olarak görülmektedir ve bu suç hakkında yapılan düzenlemeler 4 Kasım 1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) kapsamında da ifade özgürlüğü ve basın yayın özgürlüğü konularında evrensel boyutta önemli rol oynamaktadır.

2.3.3. Tehdit Suçu, Şartları ve Cezası

Bu terim Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'te de aynı anlama gelmekle birlikte hukuki terminolojiye mensup olması dolayısıyla doğrudan yargı sitemindeki tanımının alıntılanması daha anlaşılır olması bakımından gerekli görülmüştür. "Tehdit" terimi "Bir kimseyi, gelecek herhangi bir tehlike ile korkutma." ve "Tehlikeli ve zararlı bir durumu önceden hissettiren belirti." (GTS, 2022) olarak tanımlanmış olup çalışma kapsamında da bu tanım çerçevesinde kullanılacaktır.

Türk Ceza Kanunu, tehdit suçuna yönelik mağduriyeti, adliyeye karşı suçlar bağlamında, 106. maddesi ile korumaktadır. Bu koruma kapsamı TCK ile değişiklik göstermiş olup ETCK'de tehdit suçu 188. ve 191. maddelere tekabül etmektedir. Tehdit suçu bir soyut tehlike suçu olması bakımından suçun ağırlığının araştırılma yükümlülüğü hâkime ait görülmemekte olup tehlikenin soyut bir biçimde mevcudiyet göstermesi yeterli sayılmaktadır. (Egemenoğlu, 2017, s. 60)

Tehdidin, diğer suçlardan farklı olan yönü şöyle açıklanmalıdır ki; eylemin failin inisiyatifinde bulunmasından mütevellit gerçekleşmesine gerek duyulmamasıdır. Bir kişinin tehdide maruz kaldığını beyan ederek hayat ve beden bütünlüğü endişesinde olduğunu ifade etmesi; failin, mağdur üzerinde korku yaratması, suç teşkil ettiğinin göstergesi olacaktır. (Sözüer, 1994, s. 130) Ayrıca bu suçun gerçekleşebilmesi için mağdur ve failin aynı ortamda, karşılıklı iletişimde olmaları gerekmemektedir. Bu noktada suçun gerçekleşmesindeki en büyük unsur mağdurun tehdit edildiğinden bir şekilde haberdar olması (Yazıcıoğlu, 1993, s. 238) olarak açıklanmıştır.

Tehdit suçu; silahla, mektupla, sözlü veya değişik şekillerde mesaj verecek jest, mimik veya özel işaretlerle işlenebilmektedir. Cezası altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile hükmedilmiştir. (Ek cümle:12/5/2022-7406/6 m.) Cezanın özel olarak kadına işlenmesi hâlinde alt sınırın dokuz aydan az olamayacağına ve altı aya kadar olan hapis cezalarının adli para cezasına dönüşebileceğine hükmedilmiştir. (RG, 12/10/2004, S. 25611) Tehdit suçu; genellikle hakaret, kasten yaralama ve öldürme, mal varlığına zarar verme suçları ile eş zamanlı gerçekleştirilebilmektedir.

3. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Söz Eylem Kuramı (Speech-Act Theory)

Dil bilimi tarihinde yıllar içinde meydana getirilen dilsel verileri yalnızca biçim boyutu ile değerlendirmeyi esas almış birtakım eğilimlere karşı ortaya atıldığı düşünülen bu kuramın temelinin oluşturulmasında Leonard Bloomfield (Aksan, 1994, s. 121) ve Burrhus Frederic Skinner gibi dile davranışçı bir yaklaşımla bakan isimler (Demirci, 2010, s. 63) yer almaktadır. Böylece dilsel veriye iletişim düzleminde kültürel, psikolojik, felsefi vb. yönleri ile de yaklaşabilme fikri gelişerek yeni kuramların ortaya çıkışına ışık tutmuştur. Söz Eylem Kuramı (*Speech-Act Theory*) da *kullanım bilimi, pragmatik* bir diğer adıyla *edim biliminin* sınırlarında, söz konusu gelişmelerin izinde ortaya atılmış bir dilsel çözümleme sistemi olarak görülmektedir.

XX. yüzyılın başlarında dilin biçimsel özellikleri dışında da etki alanının olduğu düşüncesinin akademik ortamlarda karşılık bulması neticesinde dil felsefesi çalışırı John Langshaw Austin'in "Bir şey söylemek, bir şey yapmaktır." tezini ortaya atması (Yılmaz E. , 2020, s. 91) üzerine Söz Eylem Kuramı ortaya çıkmıştır. Austin'in 1962 yılında -ölümünden sonra- yayımlanmış olan *How to Do Things With Words?* adı verilen on bir dersi, kuramın öncü kaynağı olarak kabul edilmektedir. Bahsi geçen derslerin yayımlanması ile edimsellik *performativity*, eylemsellik *illocutary* gibi kavramlar önem kazanmış olup Austin ve öğrencisi John Rogers Searle tarafından -J. R. Searle hocası J. Austin'in çalışmalarına 1965 yılı ve sonrasında katkı sağlamıştır.- söz konusu tez, (Ak, 2020, s. 6) kuramsal boyutta sistemli hale getirilmiştir.

Söz Eylem Kuramı, iletişim ortamında önem arz eden mesajın iletici ve alıcı arasında anlamlı bir yol izleyebilmesinin söz ve söz öbeklerinin ötesinde dil dışı değişkenlerin de değerlendirilmesi gerektiği fikrini öncelemektedir. (Aksan, 1994, s. 121) Böylece kuram, işlevsel-kavramsal yaklaşımların da bir parçasını oluşturarak dilin gündelik kullanımına odaklanılmış olup felsefi sorunların, dilsel çözümlemelerle giderilebileceği (Kılıç, 2012, s. 249) fikri ile eş doğrultuda görülmektedir.

J. L. Austin derslerinde bir dil konuşurunun iletişim esnasında üç eylemi ortaya koyarak sağlıklı bir diyalog kurduğu fikrini ileri sürmüştür. Söz konusu ders notlarında bu üç eylem; duygular "*feelings*", düşünceler "*thoughts*" ve niyetler "*intentions*" (Austin, 1962,

s. 40) olarak adlanmıştır. Henüz dördüncü dersinde bu ifadeleri terimsel olarak kullanmadığını ifade eden Austin'in bu sözcüklerle anlatılmak isteneni; düzsöz edimi "*locutionary act*", edimsöz edimi "*illocutionary act*" ve etkisöz edimi "*percotulionary act*" terimleri ile kavramlaştırmıştır. (Yılmaz E. , 2020, s. 93) Buna göre dili kullanmanın cümle kurmaktan çok daha karmaşık bir olgu olduğu anlaşılmaktadır.

Söz eylem veya konuşma edimi olarak Türk diline çevrilen "*speech act*" ifadesini ilk kez kullanan Austin'in; edimsel ve betimleyici kategorilerine yoğunlaşmış oluşu, kavramların geniş bir kapsam alanına sahip olması bakımından Yan Huang gibi edim bilimi çalışırları tarafından geliştirilmesi gereken bir konu olarak değerlendirilmiştir. (Zerey, 2019, s. 22) Öyle ki kuram yeniden şekillenerek edimsel sözcelerin ve içinde bulundukları bağlamın önemi fark edilmiştir. Bu nedenle de Söz Eylem Kuramı; konuşurun temel niyeti ile doğrudan ilişkili görülen eyleyici gücü "*illocutionary force*"nün yanında alıcıda oluşturduğu nihai tesirleri "*perlocutionary effect*" de içinde bulunduran söz eylemleri araştırma gereci olarak konumlandırmaktadır. Söz eylemler, doğaları gereği meydana geldikleri andan itibaren durumsal bir değişim yaratmalarıdır. Zira konuşurun esas niyeti de cümle kurma işinden ziyade söz konusu değişimi yaratabilmektir.

J. R. Searle söz eylemi, "*Konuşmanın, kurala bağlı davranışının bir biçimi*" olarak tanımlamıştır. Böylece edimler ve içerikler birbirinden ayrılmaktadır. Ancak çözümlenen sözcenin anlamsal yapısının, konuşur niyeti ile ilgili oluşunun yanında uzlaşımsal (Duman, 2022, s. 81) boyutunu da ele almak gerekmektedir. Buna göre konuşurlar, ortaya koyduğu sözce ile beyan etme, uyarma, sorma, talep etme, söz verme vb. edimler sergileyebilmektedirler. Searle'e göre ancak ve ancak bütünsel bir bakışta dilin edimsel analizi gerçekleştirilebilmektedir. Kimi zamansa sözceler içlerinde barındırdıkları yüklem ile edimlerini açıkça ifade etmektedirler: "*Seni uyarıyorum!*".

"**[1]** *Buraya gelin lütfen.* (buyruk)

[2] *Buraya gelebilir misin?* (soru)

[3] *Buraya gelmeni istiyorum.* (bildirim)"

Verilen farklı söz dizimsel biçimlerin hepsi talepte bulunduğunu beyan etmektedir. Öyle ki edimler her zaman sözcelerin içinde bir yüklem olarak bulunmayabilirler. Söz

konusu ifadelerde görüldüğü üzere söz eylemler, söz dizim ve anlamdan bağımsız olarak gelişebilmektedir. Ancak birçok bağlamda [1] ve [3]'ün benzer *edim gücüne* sahip oldukları gerçeği de göz önünde bulundurulmalıdır. Farklı kurulumlarda olan söz dizimsel biçimlerin, farklı bağlamlarda benzer edimlere sahip olabileceğini gösteren Searle, anlam ile edimsel gücü ayrı şekillerde değerlendirmenin gerekliliğini savunmaktadır. (Leech & Short, 1981, s. 291) Aksi takdirde Searle söz konusu durumun bir oyundan ziyade yalnızca resmî kurallar sistemini gördüğümüz bir beyzbol turnuvasına benzeyeceğini (Searle, 1969, s. 17) ifade ederek tezini somutlaştırmıştır.

Sözce, bir dilde bulunan en küçük parça olarak görülmekte olup Söz Eylem Kuramı'nın temel malzemesi konumuna getirilmiştir. Kuramın kurucuları olarak görülen Austin ve Searle, sözcelerin çeşitli mental bağlar ile ortaya çıktığını düşünmektedir. (Ak, 2020, s. 7) Ancak Searle edimleri, Austin'den farklı olarak sınıflandırarak kuramı geliştirmiştir. Buna göre Searle, etkisöz edimi "*percotulionary act*" dışındaki adlandırmalardan düzsöz edimi "*locutionary act*" ve edimsöz edimi "*illocutionary act*" ayrımına karşı çıkmış olup önermesel edim "*propositional act*"i, iki bölüme ayıracak şekilde ortaya atmıştır: gönderme edimi "*reference act*", yükleme edimi "*prediction act*". Bununla birlikte sözceleme edimi "*utterance act*" ve edimsöz edimi "*illocutionary act*"'nin, önermesel edim "*propositional act"* ile ayrımını belirtilmektedir.

Tablo 3.3. J. L. Austin ve J. R. Searle'ün Edim Gruplandırmaları

J. L. Austin	**J. R. Searle**
Düzsöz Edimi	Sözceleme Edimi
Edimsöz Edimi	Edimsöz Edimi
Etkisöz Edimi	Etkisöz Edimi
	Önermesel Edim

Alan yazınında birçok dil bilimi çalışırının çeşitli sınıflandırmalar yaptığı bilinse de Searle'ün yukarıda verilen tasnifi ve uygunluk koşulları (işlemsel, uygulayımsal, buyruksal, anlatımsal, betimleyimsel), (Yılmaz E. , 2020, s. 92) kuram çalışırları nazarında sıklıkla tartışma götürür bir işlev üstlenmiştir.

3.1.1. Hakaret Bildiren İfadelerde Söz Eylemin Önemi

Söz Eylem Kuramı'nın ortaya atılmasından yaklaşık yirmi yıl sonra hakaret bildiren ifadelerin söz konusu kuramla incelenebileceği fikri ortaya atılmıştır. Michael Hancher ise bu kuramın hukuksal uygulayım alanlarında oldukça etkili olacağı düşüncesinde olmuşsa da kuram, hukuk çalışırları arasında beklenen ilgiyi görememiştir. Bunun üzerine Hancher, "Speech Acts An The Law" adlı çalışması ile söz eylemlerin hakaret bildiren ifadeler için son derece önem arz edebileceğini düşünerek hakaret davalarının söz konusu teori ile incelenmesi gerektiğini (Hancher, 1980, s. 247) savunmuştur.

Hancher, Söz Eylem Kuramı'nın ve hukuksal düzlemin eş güdümlü yaklaştığı "başarılı olma" ön koşulu ile özellikle edimsel çıkarımlara "*uptake*" yoğunlaşmıştır. (Nieto Guillén, 2020, s. 3) Öyle ki bir söz eylemin dava açmaya yeterliğini olması için alıcıda değişiklik yaratacak boyutta gerçekleşmiş olması beklenmektedir. Ancak Hancher'e göre önermesel edim, edimsöz edimi ve etkisöz edimi önem arz etmemekle birlikte sanığın yalnızca iletişim kurma niyetinin olması; onu, suçlu bulmak için yeterli bir argüman olarak değerlendirilmiştir. (Hancher, 1980, s. 246) Buna karşılık ortaya koyulan haksız fiilde, kasıt ve edimsel çıkarımlar gerçekleşmediği takdirde ortada bir dil suçu da bulunamamaktadır.

Peter Meijes Tiersma'nın bir hukukçu ve dil bilimci olarak dikkatini çeken bu husus sonucunda ise "The Language of Defemation" adlı çalışmayı meydana gelmiştir. P. M. Tiersma, Söz Eylem Kuramı'nı özellikle hakaret suçu üzerine yoğunlaşabilmek adına kullanmayı amaçlamıştır. (Tiersma, 1987, s. 303) Özellikle hakaret suçu kapsamında çalışmaların söz eylemler çerçevesinde ele almanın gerekliliği hakaret ifadelerinin dil bilimi çalışırları tarafından dahi -Ki dil bilimi çalışırları gramer referansları ve fonetik çalışmalar üzerine uzman yetisine sahiptirler.- bir sözcenin yaratıcısının esas niyetini kesin olarak saptayamamaktadırlar. Ancak bu noktada devreye söylem yapısı ve söz eylemler girerek çeşitli edim bilimi araçları ile gizli görülen dilsel ipuçlarını analiz edebilmeyi mümkün kılmaktadır. (Shuy, 2010, s. 239) Öyle ki doğal yollarla oluşturulmuş sesli ve yazılı dilsel kanıtların derin amaçlarına inebilmek söz eylemlerle başarılı hale getirilebilmektedir.

Dil bilimi aracılığıyla hukuksal düzeleme de katkı sağladığı düşünülen Tiersma'nın, niyet kavramını son derece öncelediği bilinmektedir. Söz gelimi anlam bilimi araçları, bir

sözcedeki olumlu veya olumsuz anlamları anlayabilirken kimi edim bilimi araçları ise ifadelerin nefret söylemi "*hate speech*" olup olmadığı ile ilgilenebilmektedirler. Ancak Tiersma, niyeti ortaya koyabilme kaygısının, suç kastının "*criminal intent*" idrak edilebilme ihtimali ile doğru orantılı olduğu görüşü dolayısıyla çalışma sahasının özellikle hakaret ve iftira davalarına yöneltilmesi gerektiği (Nieto Guillén, 2020, s. 4) düşüncesinde olmuştur.

Adli dil bilimi çalışmaları sürecinde söz ve söz öbeklerinin olumlu, olumsuz veya tarafsız anlamlarının olabileceği fikrinin hakaret davaları özelinde yetersiz geldiği fark edilmiştir. Buna göre yalnızca bir sözcenin anlamının hakaret bildirme durumu, suç kastını ve niyetini anlamada kesin sonuç vermemektedir. Bu noktada yeni değişkenlerin devreye girmesi önem kazanmıştır: konuşmacı-dinleyici ilişkisi, cinsiyet, yaş, statü ve bağlam. (Olsson, 2008, s. 10) Böylece nefret söylemi kapsamında niyete ulaşılabilirlik gerekçeli karar dosyalarında söz konusu değişkenlerin hâlihazırda bulunuyor oluşu ile hakaret davalarının analizini daha tutarlı kılmaktadır.

Nefret söylemi çalışmalarında, anlam edim bilimi "*pragmasemantic*" yaklaşımıyla analiz edilen çalışmalar bulunmaktadır. Ancak bu çalışmalar veri toplama sahalarını daha çok sosyal medya ve sanal ortamlardan sağlamışlardır. Bu çalışma sahalarının sosyal medya olarak belirlenmesinde nefret söyleminin sosyal medya araçlarının kolay erişebilir ve anonim işlevler yüklenmesi neticesinde söz konusu ortamlarda nefret söyleminin zaman içinde yaşadığı artışını (Mintowati & Dasion, 2019, s. 268) da gerekçelendirebilmektedir. Öyle ki birçok hakaret davasında incelenecek olan suç mahallinin de sanal ortamlar olduğu bilinmektedir.

Hukuksal düzlemde söz konusu durumların çeşitli dil bilimi araçları ile analiz edilmesinin önemi belirtilmişse dünya çapında yeterli konuma gelemediği düşünülmektedir. Öyle ki Shuy, *The Language of Defamation Cases* kitabını kaleme alma amacının, hakaret avukatlarına, savcı ve hakimlere yeni bir bakış kazandırabilme kaygısı olduğunu açıkça belirtmiş olup bu noktada alanın gelinmesi istenen konuma ulaşma konusundaki başarısızlığının altında da yetersiz üreten dil bilimciler olabileceği fikrini belirtmiştir. (Shuy, 2010, s. 238) Açıkçası hakaret davaları özelinde hukuksal metinlere ulaşabilmek ve veri toplama yöntemleri geliştirebilmek alan çalışırları için fazlasıyla zorluğa sahiptir.

3.2. Nezaket Kuramı (Politeness Theory)

Sosyal canlılar olarak hayatlarını idame ettiren insanların yaşadığı topluma göre değişkenlik gösterebilen uzlaşımsal kurallar bütünü bulunmakta olup toplum genelinin bu bütünlüğe uyması beklenmektedir. Kişinin kendi dışında iletişime geçtiği, aynı sosyal ortamı paylaştığı insanlara karşı saygılı ve kibar davranması (GTS, 2023) prensibine, nezaket veya naziklik adı verilebilmektedir. Nezaket, yalnızca insanlara yaklaşım ile sınırlı kalmamakla birlikte davranışsal oluşunun yanında duygusal, düşünsel ve dilsel olarak da uyumlu olma gereksinimi içermektedir.

Nezaket, bir dil bilimi görüngüsü olarak alan çalışırlarının yanında sosyologların, psikologların ve filozofların da yakın takibinde olmuştur. Nezaket olgusunun yetersiz sosyolojik araçlarla değerlendirildiği saptırımlar kabul edilmekte olsa dahi sosyolengüistik, edim bilimi, uygulamalı dil bilimi, sosyal psikoloji, söylem analizi ve antropoloji gibi alanların çalışma sahasına doğrudan girmiştir. (Brown & Levinson, 1987, s. 2) Zira nezaket, var oluşu bakımından toplumdan topluma değişebilirken zaman içinde de gelişim ve dönüşüm göstermektedir. Toplumdan doğrudan etkilenen dil de bu çeşitliliğe uyarlanmaktadır. Bu nedenle her toplumda ve dolayısıyla dilde; saygılı olmak, kibar olmak, mütevazı olmak vb. toplumsal bakışta iyi ve olumlu kabul edilen (Yılmaz, 2020, s. 81) dilsel ya da dil dışı tutumlar bulunmaktadır.

XX. yüzyılın ikinci yarısında nezaket kavramı, dil bilimi ve dil felsefesi kavşağında bir fenomen olarak incelenmeye başlanmıştır. "The Logic of Politeness: or, Minding Your p's and q's" adlı Robin Tolmach Lakoff'a ait olan bu çalışma, 1973 yılında yayımlanarak nezaket çalışmalarının başlangıcı olma vasfı taşımaktadır. R. T. Lakoff, söz konusu çalışmada dönüşümcü dil bilgisi "*transformational grammar*" perspektifi ile yetişen dil bilimcilerin -kendi de dâhil olmak üzere- söz dizimsel yaklaşımlarla bir cümlenin iyi veya kötü olduğuna karar verebileceklerine olan inanışlarını genişletmeyi amaçlayarak sözü edilen yargılamanın tek başına yeterli olamayacağını belirtmiştir.

Toplumsal çatışmaların önüne geçilebilmenin en medeni şeklinin zaman içinde uzlaşımsal olarak geliştirilen nezaket formları olduğunu düşünen R. T. Lakoff; aynı koşul ve eylemlerin farklı kültürlerde, farklı nezaket seviyeleri ile değerlendirilmesi durumunu, (Lakoff, 1975, s. 64) nezaket kurallarının evrensel olmadığı görüşünü kanıtlar nitelikte açıklamıştır. Bununla birlikte her ilişkiye özgü, sezdirimsel olarak gerçekleşen tutarlı

iletişimler *iş birliği ilkesi* çerçevesinde değerlendirilmektedir. Buna göre İngiliz dil filozofu Helbert Paul Grice'ın İş Birliği İlkesi "*Cooperative Principle (CP)*", konuşma eylemlerinin kendi içlerinde anlamlı görünümler sunarken bağlam dışı dinleyicilerin anlam veremeyeceği dilsel alışverişleri, iş birliği etkinlikleri "*cooperative activity*" olarak tanımlamıştır.

[4] Bundan başka ekmek var mı? [**5]** Birazdan markete gideceğim.

Austin ve Searle'ün yarattığı kelimelerle "bir şey yapmak '*do*' " fikri, söylemin dilsel biçimlenişi ile sözcelerin anlamları arasında her zaman paralellik bulunmadığını göstermiştir. H. P. Grice da tam olarak söylem ve anlamın arasında bulunan farklar dolayısıyla ortaya çıkan örtülü anlamlarla ilgili kesinlik ve anlaşılırlık araştırmaları yapmaya başlamıştır. Grice'ın ortaya koymayı hedeflediği esas yaklaşım, [4] ve [5] örnekleri arasında nasıl bir varsayımla tutarlı bir iletişim sağlanabildiğini açıklayabilme kaygısı olmuştur.

Bir ana dili konuşunun yukarıdaki diyaloğa dâhil olurken evde konuşurun belirttiği ekmekten başka ekmek kalmadığı ancak dinleyicinin markete giderek ekmek alabileceğini belirttiğini anlaması mümkün görülmektedir. Grice, bu anlam ve söylem farkına rağmen sağlıklı bir iletişim kurulmasının belli kurallar "*the maxims*" dâhilinde oluştuğunu ifade etmektedir. Bunlar nicelik "*quantity*" kuralı, nitelik "*quality*" kuralı, bağıntı "*relation/relavance*" kuralı ve tarz "*manner*" kuralı (Davies, 2000, s. 2) olmak üzere dört düzeyde incelenmektedir. Bu kurallar sırasıyla

> ***Nicelik:*** Yalnızca gerekli ölçüde bilgilendirmenin yapılması,
> ***Nitelik:*** Yalnızca doğruluğundan emin olunan ve kanıtlı olan ifadelerin kullanılması,
> ***Bağıntı:*** Konuyla ilgili konuşulması,
> ***Tarz:*** Mürtereddit olunması, belirsizlikten kaçınılması, kısa konuşulması, düzenli konuşulması kurallarını savunmaktadır. (Grice, 1975, s. 45-46)

[6] X sokak nerede? **[7]** Y civarında.

Grice'ın İş Birliği İlkesi dâhilinde *kuralları* "*maxims*", çalışmanın esas kuramına katkı sağlaması bakımından kısaca açıklamak gerekli görülmüştür. Nicelik kuralına göre konuşurun ölçülü bir bilgilendirme yapmış olması beklenmektedir. Dinleyicinin kurala uygun olması durumunda **[6]** sorusuna sadece sokağın lokasyonunu belirtecek kadar bilgi

vermesi, konuşurun konuma nasıl ve ne ile ulaşacağına dair yanıtı aranmayan bilgileri vermemesi gerekmektedir. Nitelik kuralı, iletişimin doğru ve eksiksiz olması hususunu gözetmektedir. Bu nedenle bir konuşurun **[6**] gibi bir soru yöneltmesi durumunda verilecek **[7]**, "Y tarafında olmalı." benzeri ifadeler, konuşurda, dinleyicinin sorunun cevabını bilmediği fikrini uyandırırken dinleyicinin bilmediğini paylaşmıyor oluşu da söz konusu kuralı geçersiz kılmaktadır. Bağıntı kuralı ise iletişim bağlamı ile doğrudan ilişkili olup anlamdan çok edim bilimsel bir kuraldır. (Yılmaz, 2020, s. 74-76) [**6]** sorusunun yöneltildiği bir dinleyici, söz konusu sokakta bulunan bir satıcıdan bahsetmemelidir. Aksi takdirde cevap, bağlamından saptırılmış ve bağıntı kuralı ihlal edilmiş olur.

Tarz kuralı ise alt kuralları "*sub-maxims*" ile tanımlanmakta olup *müteredditolma* durumu, karşıya sezdirim yoluyla bilgi gizleme; sezdirime gerek duyulmaması için *belirsizlikten kaçınma*; ölçüsüz ve gereksiz bilgilerden uzaklaşarak sağlıklı bir iletişim kurma amacıyla *kısa konuşma* ve olay akışının doğru aktarımının sağlıklı bir diyalog için önem arz etmesi bakımından *düzenli konuşma* kuralı olarak açıklanabilmektedir. Söz konusu kuralların ortaya çıkışı, nezaket yaklaşım temelli çalışmalarda öne çıkan yüz "*face*", dolaylılık "i*ndirectness*" ve çeşitli uygunluk koşullarının kavramsal oluşumunda destekleyici (Hirik, 2023, s. 603) nitelikte görülmektedir. Buna karşılık ilke ve kurallarının eleştirildiği yönleri de bulunmaktadır.

Grice'ın "Logic and Conversation" adlı çalışmasında, konuşurun söylediklerinden daha çok fayda elde ederek daha fazlasını söyleyebilmesinin ima, deyim ve sezdirimlerle oluşabileceğini kabul eden Bruce Fraser; Bach ve Harnish (1978), Sperber ve Wilson (1988) gibi araştırmacılar başta olmak nezaketin, göreceli oluşu ve birçok alan çalışırının bu durumu göz ardı ettiği ve nezaket-kabalık ifadelerinin sayısız sayıda olasılıkla kurulabileceği gerekçesiyle *CP*'nin eleştiri aldığını belirtmiştir. (Fraser, 1990, s. 24) Öyle ki nezaket ifadelerini, kuralcı "*normative*" perspektiflerle açılamanın gereğinden fazla sınırlayıcı olacağının da altını çizmek gerekmektedir.

Gallaher'den aktaran Yılmaz, Amerikan, Rus ve Anglo-Sakson kültürü olmak üzere üç farklı coğrafyadan kültürlerarası değerlendirmeler sunmuştur. Buna göre Amerikan kültürüne sahip olan konuşurlar yüzleşmelerden kaçınma eğilimi göstermekteyken Rus kültürü edinmiş konuşurlar dolaylı stratejiden çok dolaysızlığa yakınlık göstermişlerdir. Ancak Anglo-Sakson kültürü çerçevesinde ise dolaylı stratejiler nezaket seviyesini düşüren

eylemler olarak görülmüş olup söz konusu tutuma maruz kalan dinleyiciler bunu bireysel saldırı olarak algılamışlardır. (Yılmaz, 2020, s. 82) Bu nedenle nezaketin temelden toplumsal bir olgu oluşu toplumların nezaket beklentilerini değiştirirken; nezaket çalışmalarının da yöntemlerinde değişiklik yapılması gerekmektedir.

Edim bilimi çerçevesinde konuşur ve dinleyici arasında bulunan kimi parametrik ögeler; güç, dayatma derecesi ve sosyal mesafe olarak görülmüştür. Bahsi geçen ögeler, edimler ve tercihler ile doğrudan ilişkilendirilmekle (Yılmaz, 2020, s. 81) birlikte iletişimin nezaket seviyesinin belirlenmesinde de rol oynamaktadır.

[**6]** Yiyecek bir şey var mı? **[7]** Yiyecek hiçbir şey mi yok?

Her iletişim bütünü, içinde nezaket stratejilerini barındırmayabilir. Ancak her sağlıklı etkileşimin nezaket stratejileri ile oluşturulduğu söylenebilir. Özünde Nezaket Kuramı, [**6]**'nın **[7]**'den daha nazik algılanması durumunun insanlar tarafından nasıl anlaşıldığını ortaya koymaya çalışmaktadır. (Levinson, 1983, s. 53) Zira **[7]** örtülü anlamı ile olumsuzluk çağrışımı yapması bakımından **[6]** sözcesinden kaba görülebilmektedir. Ancak bu durum diyalog kişilerinin sosyodemografik yapılarına göre değişkenlik gösterebilmektedir. Nezaketin edim bilimi gereçleri ile incelenmesinin temel sebeplerinden biri de sosyokültürel bir olgu (Yılmaz, 2020, s. 81) olarak varlığını sürdürmesidir.

Austin'in Söz Eylem Kuramı ile Grice'ın İş Birliği İlkesi; dil bilimi alanında felsefi görüşlerin dile uyarlanması, mantık ile ilişkilendirilmesi ve edimsel çıkarımları açısından önem kazanmış olup Nezaket Kuramı'nın da altyapısal destekleyicisi konumunda görülmektedir. Söz konusu kuramların çalışma sahasına etkisi güncel bir şekilde devam etmektedir. (Huang, 2007, s. 3; Zerey, 2019, s. 13-14). Özellikle nezaket çalışmalarında en kabul gören çalışmalardan biri de -tez çalışmasının kuramsal bütünlüğü için önem arz eden- Brown ve Levinson'un Nezaket Kuramı olmuştur.

3.2.1. Brown ve Levinson'un Nezaket Kuramı

Nezaket Kuramı çerçevesinde Brown ve Levinson'ın Kuramı (1987) dil ve kültür çalışmalarında pragmatik bakış açısının yaratıldığı formlarını ortaya atarken sözlü dilde oluşan etkileşimin önemine odaklanmış olup yaptıkları çalışmalar sonucunda en yaygın kullanıma sahip olan bir teori üretmişlerdir. Brown ve Levinson nezaketi, bilinen sözlük anlamı ile ele almamakla birlikte bahsi geçen kavramı, sağlıklı bir iletişimde anlamlı bir sürdürebilirlik yakalanması açısından oluşturulan dil tutumu (Brown & Levinson, 1987) olarak açıklamıştır. Öyle ki nezaket terimi yalnızca "nazik olma" eyleminden tetikleyici bir konumuna da taşınmıştır.

B&L, araştırmalarında çoğunlukla yüz yüze iletişime odaklandıkları bilinmekte olup bu noktada yüz "*face*", ve model kişi "*model person*" kavramlarına açıklık getirmek yerinde olacaktır. Öncelikle yüz kavramı *loss of face* "itibarını kaybetme", *lose face* "aşağılanma, yüzü kalmamak" vb. deyimlerden[58] alınan ilhamla ilk olarak Goffman tarafından ortaya atılmıştır. Ayrıca bir kişinin iki tür yüzü olduğu da söylenmektedir: Olumlu yüz "*positive face*", bireylerin onaylanma takdir görme vb. arzularıyla; olumsuz yüz "*negative face*" ise eylem özgürlüğü ve dayatmadan kaçınan arzuları temsil etmektedir. (Yılmaz E. , 2020, s. 89) Olumlu yüz *benlik, öz-imaj* vb. terimlerle de ifade edilebilmektedir.

Sağlıklı bir iletişim çerçevesinde var olan kişilerin olumlu ve olumsuz yüzleri, karşılıklı bir anlaşma neticesinde varlıklarını sürdürebilmektedirler. Aksi takdirde bireylerin yüzlerine gelebilecek olası bir saldırı, itibarın zedelenmesine vesile olabilmektedir. B&L söz konusu duruma, olumlu veya olumsuz yüzü tehlikeye sokan durumlar olduğunu ifade etmişlerdir. (Brown & Levinson, 1987, s. 61; Goffman, 1956, s. 12) Goffman'ın söz konusu kavramları, kişiyi ve kişinin benlik algısın koruma altına alınması ise yüz koruma stratejileri olarak ortaya çıkmıştır.

[58] Türk dili özelinde aşağılama üzerine olan deyimlerin, yabancı dillerden farklı olarak sıklıkla "göz" yahut "bakış" kavramları ile ilgili olmaktadır. Bu nedenle terimin göz, görgü yahut bakmak ile ilgili farklı versiyonlarını geliştirmenin uygun olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 3.4. Yüzü Koruma Stratejileri ve Olumsuz Nezaket Stratejileri

Yüz Kavramı	
Olumlu Yüz	**Olumsuz Yüz**
Dinleyici ile ilgilen.	Dolaylı ol.
İlgiyi yoğunlaştır.	Soru ifadeleri, hafifletici ifadeler kullan.
Grup içinde kimlik işaretleyicileri kullan.	Kötümser ol.
Anlaşmaya var.	Dayatmayı en aza indir.
Anlaşmazlıktan kaçın.	Saygı göster.
Ortak alan kur.	Özür dile.
Şaka yap.	Muhatabı kişisizleştir.
Konuşurun bilgisini ve ilgisini varsay.	Yüzü tehdit eden eylemleri belirt.
Teklif et, söz ver.	Muhataba yönelik adlandırmalar yap.
İyimser ol.	Muhatabın bir kusuru olup olmadığını kayıt altına al.
Konuşur ve dinleyicinin ortak etkinlikte bulunmasını sağla.	
Nedenler iste, nedenler öne sür.	
Duygu ve düşüncelerde karşılıklı olunduğunu ileri sür.	
Hediyeler ver.	

Yukarıda iki başlık altında kişinin olumlu yüzünü koruyan ilkeler ve olumsuz nezaket ilkeleri bir arada verilmiştir. Söz konusu ilkeler B&L tarafından süper strateji "*super strategy*" (Hirik, 2023, s. 606) olarak da adlandırılabilmektedir. Kuram kapsamında dört farklı nezaket davranışı stratejisi geliştirmiştir;

Dolaysız/kayıtlı "*the bald on-record*",

Dolaylı/kayıtsız "*off-record indirect*"

Pozitif görgü,

Negatif görgü (Brown & Levinson, 1987, s. 68-92) şeklinde sıralanmaktadır.

Nezaket davranış ilkelerinde bulunun dolaylılık dinleyiciye eylemin doğrudan niyetinin açıklanıp açıklanmadığı üzerine kurulması bakımından önem arz etmektedir. Öyle ki dolaylı görülen kayıtsız/kayıt dışı davranış türü metaforik bir kavram alanına sahiptir. Dolayısıyla sezdirimsel dil ürünlerinin sıklıkla kullanıldığı stratejilerdir.

Brown ve Levinson'ın kuramı nezaket ve nezaketsizlik davranış durumlarının analizinde yeterli olacak yetkinliğe sahip görülmüşse de kuram kapsam alanının daha küçük çaplı bir coğrafyaya hizmet ediyor olması bakımından eleştiri almıştır. Buna göre Brown ve Levinson'ın kuramı bireysel perspektife sahip olan toplumlar ile daha kolektif yapıdaki toplumlar arasında değişkenlik gösterebilecek olup kuramın evrensel olmadığı (Leech, 1983, s. 80) gibi uzak doğu dillerine de uygulanamayacağı (Yılmaz E. , 2020, s. 89) belirtilmiştir. Bununla birlikte J. Culpeper ve R. J. Watts gibi araştırmacılar tarafından ise bir davranış ile birden fazla stratejinin uygulanabilirliğinin sorgulanmaması ve kuramın iletişim içinde sıklıkla gönderici konumundaki insana odaklanması da (Watts, 2003, s. 88; Culpeper, 2016, s. 424) eleştiri almıştır.

3.3. Kabalık Kuramı (Impoliteness Theory)

Kabalık toplum içinde hoş görülmeyen tutum ve davranışlar bütünü olarak görülmektedir. Nezaket Teorisi'nin (IP) zıttı olarak ortaya atılan bu kuram Jonathan Culpeper tarafından Brown ve Levinson'ın Nezaket Kuramı'nın yeterli görülmediği alanları geliştirerek tasarlanmıştır. Kabalık ve nezaket kavramları birbirlerinin zıttı olarak görülmüş olup kabalık "*impoliteness*" kavramı üzerinde çeşitli görüşler sunulmuştur. Buna göre kaba görülen bir davranışın temel niyeti, kaos yaratmak ve bununla birlikte nezaket davranışlarının gerekli görüldüğü noktalarda sergilenmemesi (Lakoff R. , 1989, s. 103) durumu olarak ifade edilmiştir.

Kabalık tanımı yapan bir diğer alan çalışırı ise L. M. Beebe olmuştur. Toplumun belirlediği kurallar dışına taşan davranışlar ve kişilerin benliğine zarar veren eylemler Beebe tarafından kaba davranışlar olarak nitelenmiştir. (Beebe, 1995, s. 159) Buna karşılık bahsi geçen kuram geliştiricisi Culpeper, Brown ve Levinson'ın Nezaket Kuramı'nda ortaya

koyulan nezaket stratejilerini değerlendirerek söz konusu stratejilere karşılık kabalık ilkelerini belirlemiş ve Kabalık Kuramı'nı ortaya atmıştır. (Culpeper J. , 1996, s. 358; Spencer-Oatey, 200, s. 334)

Nezaket ve kabalık kavramları toplumun yapısı ile doğrudan ilişkili olgular olması bakımından genelgeçer sınırlıklar belirlemek oldukça zor görülmektedir. Öyle ki toplumun en küçük parçasını oluşturan insanın da bireysel görüş ve yönelimleri de bu noktada devreye girmektedir. Bu nedenle Brown ve Levinson'ın nezaket stratejilerini de Culpeper'ın kabalık stratejilerini de evrensel, tamamlanmış ve değiştirilemez ilkeler olarak ele almamakta fayda görülmektedir. Öyle ki Culpeper, kabalık kapsamında ortaya koyduğu ilk çalışmayı yeniden düzenleyerek kuramı güncellemiştir:

(1) Konuşurun, muhatabının haysiyetine zarar verme amacı gütmesi,

(2) Muhatabın, davranışı haysiyetine karşı bir tehdit olarak değerlendirmesi

(3) Veya söz konusu iki durumun da gerçekleşmesi beklenmektedir. (Culpeper J. , 2005, s. 43)

V. Gulilén Nieto, ifadelerin gerçekten kabalık bildirip bilmediği hususunu şu şekilde senaryolaştırmıştır:

> **a)** Konuşur kasıtlı olarak yüz saldırısında bulunur, dinleyici davranışı tehdit olarak algılar.
>
> **b)** Konuşur, kasıtsız olarak yüz saldırısında bulunur, dinleyici davranışı tehdit olarak algılar.
>
> **c)** Konuşur, kasıtlı olarak yüz saldırısında bulunur, dinleyici davranışı tehdit olarak algılamaz,
>
> **d)** Konuşur, kasıtsız olarak yüz saldırısında bulunur, dinleyici tehdit olarak algılamaz. (Nieto Guillén, 2020, s. 9)

Gulilén Nieto'nun senaryoları Culpeper'e göre daha özellikli (spesifik) görülebilir. Zira Gulilén Nieto söz konusu senaryoların mahkemeler tarafından değerlendirilebilecek

olasılıkları ifade etmiştir. Öyle ki çalışma kapsamınca hakaret davalarının üzerinden değerlendirmeler yapılıyor olması Culpeper'in oluşturduğu basamaklardan yalnızca **(3)** ile ilgili çıkarım yapılacağının göstergesi olmuştur. Zira konuşur ve dinleyici arasında açılan bir davanın olması, bulguların; Culpeper'e göre daima **(3)**, Gulilén Nieto'ya göre (a) ya da (b) senaryolarına dâhil olma zorunluluğunu garanti etmektedir.

Netice itibarıyla yukarıda verilen basamak ve senaryolardan kabalık ifadelerinin algılandığı kişide neler hissettirdiği önem arz etmektedir. Dinleyicinin ifadeyi anlamaması veya kaba görmemesi dava açılma ihtimalini de ortadan kaldırabilmektedir. Bahsi geçen basamaklar, kabalık bildiren söz ya da davranışlarının anlamsal açıdan son derece zor değerlendirilebilir olduğunun da göstergesi olmuştur.

Hakaret bildiren ifadelerin veya kaba davranışların istemsiz gerçekleştirilemeyeceği düşüncesi ile (b) ve (d) senaryolarının geçerli görülmediği çalışmalar bulunmaktadır. Bousefield'dan aktaran Yertutan, kabalığın bilinçli bir eylem olduğunu savunmuş olup kabalık çalışmalarında saldırganlık ve kasta önem verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Aksini iddia eden çalışmacılar ise- Holmes, Marra, Schnurr, Terkourafi- davranış kastı olup olmamasının öneminin olmadığını esas önem arz eden durumun dinleyicinin saygınlığının hedef alınması (Yertutan, 2018, s. 17) olarak savunmuşlardır.

Kabalık ifadelerini sınıflandırabilmek adına Culpeper (2009), kaba ifadelerin üç ana başlık altında incelenebileceği bir şema oluşturmuştur. Buna göre ifadeler durumsal, kalıplaşmış ve sezdirilen olarak değerlendirilmektedir. Culpeper, anlaşılır olmak adını tüm bu ulamlara örnekler vermiştir. Oluşturulan bu şema oldukça detaylandırılmıştır. (Aydınoğlu, 2013, s. 421-422) Ancak Culpeper'in de ifade ettiği gibi çeşitli toplumlarda farklı çalışma evrenlerinin çeşitli örneklemlerinde tabloya uyum sağlayamayan örnekler ile karşılaşılabilir.

3.3.1. Kabalık Tetikleyicileri

Tablo 3.5. Kalıplaşmış İfadeler

KALIPLAŞMIŞ İFADELER		
Tür	Ulamlar	Örnekler
Hakaretler	Kişiselleştirilmiş olumsuz seslenme durumları	*seni şişman salak/ lan manyak/ öküz/ hödük/ beyinsiz vs.*
	Kişiselleştirilmiş olumsuz yargılar	*öyle aptalsın ki/ sen hiçbir şeyi doğru yapamazsın/ beni iğrendiriyorsun vs.*
	Kişiselleştirilmiş olumsuz gönderimler	*senin o kokmuş ağzın vs*
	Kişiselleştirilmiş üçüncü kişi olumsuz gönderimleri (hedef duyarken)	*bu kaçık sürtük*
Sert Eleştiriler / Şikâyetler		*bu tamamen iğrenç vs.*
Tatsız Sorular ve/ya Önsayıltılar		*neden hayatımı cehenneme çeviriyorsun? / bana yine yalan mı söylüyorsun? / yine ne oldu? vs.*
Küçümsemeler		*bu çok çocukça vs.*
İleti Güçlendiricileri		*beni dinle /anladın mı? /anladın değil mi? vs.,*
Kovma		*defol / kaybol / siktir git vs.*
Susturucular		*çeneni kapat / kes sesini vs.*
Tehditler		*eğer…yapmazsan tokadı patlatırım hazır olsan iyi olur yoksa …, … suratını dağıtmadan önce vs.*
Olumsuz İfadeler (küfürler, beddualar vs.)		*cehenneme git / siktir vs.*

(Culpeper, 2016, 438-440; Yertutan, 2018, s. 20)

Culpeper, kalıplaşmış ifadeler içinde hakaretleri, üç ayrı ulamda incelenmiş olup örneklerini *beden olumsuzlama, aşağılama, hor görme, görmezden gelme* vb. söz edimlere tekabül edecek şekilde oluşturmuştur. Tatsız sorular türü, gerçek anlamda soru bildirmeyen can sıkıcı soruları ele alırken ön sayıltılarda, muhatap hakkında veya muhattabın yaptıkları hakkında varsayılan ifadeleri bildirme sonucu oluşan kabalık tetikleyicileri görülmektedir. Söz konusu varsayımlar *yalan söyleme*, *kandırılma* vb. söz edimlerini içermektedir.

Tablo 3.6. Sezdirimsel İfadeler

SEZDİRİMSEL İFADELER			
Tür	**Ulamlar**	**Alt Ulamlar**	**Örnekler**
Durum Odaklı	İç Uyumsuzluk	Eş Zamanlı	Birinin yaptığı işin iyi olduğunu tam tersini ima eden bir tonla söylemek
		Art Zamanlı	Bir başçavuşun eğitimdeki bir kadın askere "insanları bu küçük hareketinle gerçekten etkiledin kızım" demesi.
	Dış Uyumsuzluk		Şikâyet mektubunda "ÇOK ÇOK ÇOK teşekkürler" kalıplaşmış kibarlık ifadesinin kullanılması
Şekil Odaklı			Karşıdaki kişinin bir konuyu bilememesi üzerine "Herkes bilir bunu!" denmesi
Bağlam Odaklı	Belirtisiz Davranış		Güç sınırlarının ihlal edilmesi
	Davranışta Bulunmama		Birine verdiği hediyeden ötürü teşekkür edilmemesi

(Culpeper, 2016, 438-440; Yertutan, 2018, s. 20)

Sezdirimsel ifadeler, kaba ifadelerin daha çok üstü kapalı formda örtük anlamlarla iletildiği mesajlar olarak değerlendirilebilir. Buna göre durum, şekil ve bağlam olmak üzere üç farklı türe sahiptir. İç uyumsuzluk ulamı ile dış uyumsuzluk arasında söylenilen ve kastedilen düşüncelerin sözceleriyle uyuşması farkı bulunmaktadır. Dış uyumsuzluk ise daha çok yazılı ve dijital deliller için uygun bir tetikleyici türü olmuştur. Bağlam odaklı ifadelerde bulunan belirtisiz davranış ulamı ise daha çok güç eşitsizliğine veya toplumsal hiyerarşiye karşı çıkılan noktalarda bir kabalık tetikleyicisi olarak tespit edilebilmektedir.

4. BÖLÜM: VERİ TABANI VE YÖNTEM

4.1. Veri Tabanı

4.1.1. Örneklem

Araştırmanın veri tabanını oluşturabilmek adına hakaret davalarının görüldüğü mahkemeler belirlenmiştir. Buna göre hakaret davalarının asliye ceza mahkemelerinde sonuçlandığı bilinmektedir. Adli kurum ve makamlarla gerekli görüşmeler gerçekleştirdikten sonra ekler bölümünde sunulmuş olan Ankara Batı Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonu Başkanlığınca verilen 2021/1033 karar doğrultusunda tez örnekleminin belirlenme süreci başlamıştır.

2021/1033 numaralı karar neticesinde Ankara Batı Adliyesi 13. Asliye Ceza Mahkemesinin kurulumundan çalışma başlangıç tarihine (**2021**) dek sonuçlanan tüm hakaret davalarının karar dosyalarına erişim sağlanmıştır. Böylece **2021** yılında **95**, **2020** yılında **110** ve **2019** yılında ise **45** sonuçlanmış hakaret davası olmak üzere toplam **250** hakaret dava dosyası çalışmanın veri tabanını oluşturmaktadır.

Şekil 4.6. Veri Tabanı Dava Dosyalarının Yıllara Göre Dağılımı

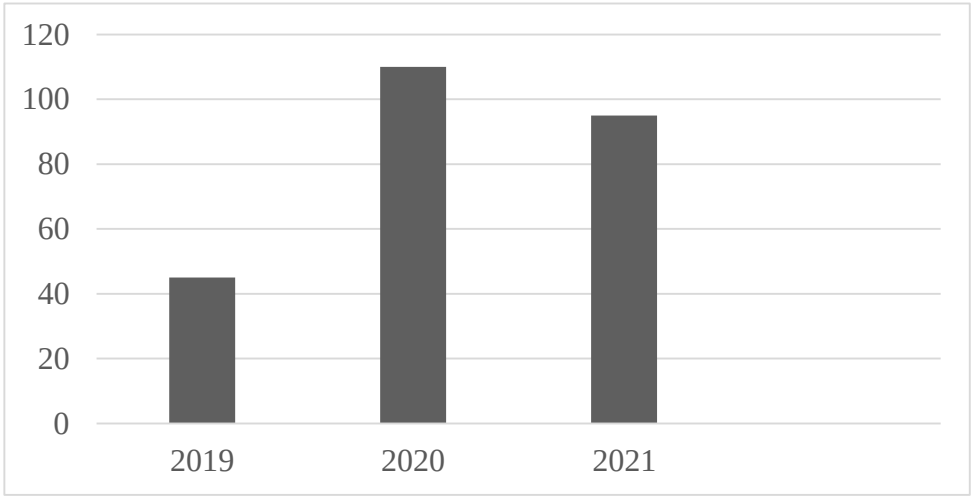

4.2. Yöntem

Araştırma dava dosyalarında mevcut olan karar metinleri, Ankara Batı Adliyesi 13. Asliye Ceza Mahkemesi arşivi içinde, tarama usulü ile incelenmiş olup çalışma evreni, adli yargının karar verdiği ölçüde belirlenmiştir. Çalışmanın örneklem çerçevesi de hukuksal düzenin imkân verdiği çalışma evreni kapsamında rastlantısal örneklem seçme tekniği ile belirlenmiştir.

Dava dosyalarının örnekolay niteliği taşıması dolayısıyla çalışma kapsamında içerik çözümlemesi yapılması araştırmanın nitel olarak desenlendirildiğini göstermektedir. Zira nitel araştırmalar; doğal olarak gelişen çeşitli karmaşık görünümlerin, geniş ve gerçekçi bir perspektiften araştırma sorularının neden, nasıl ve niçinlerini ortaya koymayı elverişli hale getirirken (Berg & Howard, 2019, s. 200-391; Fraenkel & Wallen, 2000, s. 669; Yıldırım & Şimşek, 2005, s. 39) yarattığı geniş bakış açısı sayesinde de oluşum şekilleri ve sıklıklarına dair yorumlandırma yapma imkânı sunmaktadır.

Nicel araştırma yöntemi, istatiksel verileri yorumlayarak tespit edilen çeşitli durumlar arasında neden-sonuç ilişkilerini fark ederek olası genel yargılar çıkarımlanmasına yardımcı olmaktadır. Çalışmanın sayısal verilerden yardım alınması ancak nicel paradigmanın doğası gereği geniş bir örneklem sayısı olması gerekliliğine uyum sağlayamaması dolayısıyla (yarı-)nicel bir araştırma olarak da görülebilmektedir.

Bu çalışmada **250** karar incelenmiş olup **1112** hakaret bildiren ifade saptanmıştır. Saptanan hakaret ifadeleri, söz dizimsel olarak kelime grupları çerçevesinde tasnif edilmiş olup edim bilimsel açıdan Söz Eylem Kuramı “speech act” kuramı ile söz edimleri tespit edilmiştir. Sıklık listesi verilen söz edimlerinden hareketle hakaret ifadelerindeki kabalık tetikleyicileri elde edilmiştir.

Karar dosyalarından elde edilen veriler; suçun faili ve mağdurunun sosyal değişkeleri, suç unsuru, hakaret türü, karar, suç tarihi ve yeri gibi işlevsel ulamlara ayrılmış olup mağdur beyanı ve fail savunması da gerekli görüldüğü takdirde kullanılması adına verilere eklenmiştir. Analizi yapılan verilerden suç unsurlarının, hükmolunan kararlar üzerindeki etkisini görebilmek adına Pearson’ın Ki-Kare bağımsızlık testi uygulanmıştır.

5. BÖLÜM: BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışmada hakaret davalarında bulunan karar metinlerinin taranmasıyla elde edilen verilerin, Söz Eylem Kuram'ı ile ele alınarak söz edimleri tespit edilmiş ve çalışmanın temel kuramı olan Kabalık Kuram'ı (Culpeper,2016) ile kabalık tetikleyicileri saptanmıştır. Hakaret bildiren örnekolay ifadelerinde fail sözcelerindeki niyetin bulunması amacıyla edimlerin saptanması, kabalık tetikleyicilerinin saptanmasında ve mağdurların maruz kaldıkları kabalık stratejilerinin net bir şekilde analiz edilmesine yardımcı olmuştur.

Araştırma soruları doğrultusunda hakaret ifadelerinin yargıdaki görünümü ile kabalık tetikleyicilerinin ilişkilerini ortaya koyma amacıyla yapılan Pearson'ın Ki-kare testi ve verilerin sosyodemografik görünümleri sunulmuştur. Ayrıca hakaret anlamı bulunmayan ifadelerin hukuksal düzlemde hakaret olarak ele alınarak ceza hükmü verilmesi hakkında yorumlar sunulmuştur.

Hakaret bildiren ifadelerin dil bilgisel görünümlerinin tespitinin, hakaret ifadeleri hakkında anlamlı sonuçlar çıkarılmasında etkili olup olmadığı irdelenerek hakaret ifadelerinde kelime grupları tespiti yapılmıştır.

5.1. Söz Edimlerin Tespiti

Alay Etme

"Oğlum, annen kick boksu çok seviyor. Çaydanlığa döner tekme attı." (2020/184)

"Tam da başkasının köpeğini kendi köpeği gibi lanse edip ortalıkta gezen senin gibi kahpelerden bahsetmiş reis :) anladın ne demek istediğimi bravo zekisin demek ki.." (2020/119)

"Sultan I. Mahvettin ve yaveri II. Çarkettin" (2020/123)

“Antalya'ya gidiyoruz oğlumun cici annesiyle. Bir daha arayıp sorarsan ki sorma İ. (tanık) satsın seni, parayı bulunca bir G. (tarafların müşterek çocuğu) daha yaparsın ha ha ha.” (2021/47)

“Senin anneni de alalım aramıza ne dersin, sence nasıl s… hoşlanır?” (2021/306)

“Yavrum bekle kavuşacağım sana la kim kimle uğraşıyor? ” (2019/30)

“Tertemiz bir dayak istiyorsunuz, siz isteyin ben hepinizi tertemiz döverim.” (2019/284)

“Gazi HZ.LERİ İsmet Paşa ile öpüşürken…” (2020/416)

“Yahudi İslam düşmanı Mustafa Kemal Çankaya Köşkü’nde Topal Osman’la saklambaç oynarken kara çarşaf giyip gerici yobaz olmuş.” (2020/416)

“Rögar kapakları kaldı. Onu da bir alsaydınız.” (2020/332)

Aşağılama

“Pislik, aşağılık adam, köpek…” (2020/184)

“Sen insan değilsin.” (2020/184)

“Pislik, hoşt köpek, hain…” (2020/131)

“B.ka batmışın, çırpın belki çıkarsın.” (2020/162)

“Ortalık malları…” (2020/285)

“Senin anan o....u, sen de o.…usun.” (2020/375)

“Sen kıçı kırık birisin.” (2021/415)

“Gerek yok senin gibi kokmuşu ne yapacağım?” (2021/463)

“Kızımın g.tüne kurban ol.” (2021/483)

“Ne rezil, ne adi, ne şerefsiz bir mahluk olduğuna inandık.” (2019/59)

“Yavşaklar, kendinizi bir b.k sanıyorsunuz.” (2019/284)

“Okudun da adam mı oldun?” (2020/64)

“Okumayla avukat olmakla adam olunmaz.” (2020/136)

“Seni kaç paraya aldılar?” (2020/330)

“Sen o….usun, annen seni pazarlamak için mi yanına aldı?” (2021/30)

“Müptezel” (2021/99)

“Fiyatın bu kadarmış.” (2021/324)

“Doktor oldun da bir halt mı oldun?” (2021/395)

“…var hakemi S. T. (müşteki) adi satılmış köpeksiniz, satılmış köpekler…” (2021/418)

“Kaşar o....u. Benim kızım senin gibi g.tünü satmıyor.” (2021/483)

“Sen kaç paralık adamsın?” (2019/128)

“Allah’ımın maymunu kaşar. Kudur köpek, pislik…” (2019/196)

“Ucuz insan, cahil insan, mal…” (2019/309)

“Kış kış kış” (2021/85)

“Para için kendini sattın.” (2021/47)

“ ‘Tamam’ deme bir de sürtük.” (2020/162)

“Sürtük” (2020/444)

“…adi, it…” (2021/192)

“O....u kahpe, sen kimlerin altına yatıyorsun?” (2020/279)

“O....u parası ye!” (2021/483)

“G.tünüz b.ktan çıktı adam oldunuz, laf söylenmiyor.” (2020/43)

“Polis züppesi, insanım diye gezme… …H. (müşteki) züppesi… .” (2020/346)

“Sen o….usun, kahpe, fahişe… (2020/21)

“Bak, ben geldim Ankara’ya. Neredesin erkek bozuntusu?” (2021/242)

“Bir de avukatlık makamına oturacaksın öyle mi? Mevki sahibi olmuş ama adam olamamışsın” (2020/136)

"İ. (tanık) evinde s… kapı da başka biri atletle çıksın. 'Ha ha ha' diye sesini duyayım. Burası F. (özel isim) evi değil desin. Ben de yutayım öyle mi? Bir de F. (tanık) görmüş İ. (tanık)'in evine girerken. …orda çalışıyorum diye kandır beni. İ. (tanık) domates, biber ekmeye köye göndersin. İ. (tanık) senin p.....kliğini yapıyor. Orada sana da o....uluk yakışıyor zaten." (2021/47)

Ayrımcı Olma

"Karı gibi dedikodu yapma, bilmem ne yapma?" (2021/296)

"Erkeğim diye gezme karı kılıklı. Karı gibisin sen." (2021/296)

"Seni o fabrikada karı yapacağım." (2021/482)

"Karı gibi kaçıyorsun." (2019/128)

"Beni erkek olan çıkarır." (2019/260)

"Karı gibi evine sahip çıkmıyorsun, ananın lafına gidiyorsun." (2019/311)

"Adamsan beni ara lan! ...adamsan ararsın." (2021/117)

"Karaktersiz korkaklar erkek değil etekli erkekler." (2020/136)

Beden Olumsuzlama

"Şerefsiz babası belli olmayan sıfatsız…" (2020/136)

"Çok kilolusun." (2020/148)

"Gargamel, topal bacak" (2020/407)

"Yarasa yüzlü." (2020/443)

"Tipine s.çayım." (2021/463)

"Küçük kuru a.ın var ya yırtık. Ne bağırıyorsun?" (2021/483)

"Koca memeli yağ tulumu…" (2019/30)

Bilgi Çarpıtma (Dezenformasyon)

“Mustafa Kemal’in annelere tavsiyesi: ‘Çocuklarınızın sağlığı için bira içirin. Bira sütten daha sağlıklıdır.’ ” (2020/416)

“Osmanlı’yı yıkıp Lozan'da toprakları satan iki eşcinsel… (2020/416)

Buyurma

“Evi boşaltın, o… çocukları.” (2020/151)

“Takıldığınız erkeklerin yanına gidin, orada yatın.” (2020/160)

“A… s…, sus artık, bıktım senden.” (2020/170)

“Ya beni burada öldür ya da buradan s… git.” (2020/205)

“Onun bir şeyi yok benim hastama bak.” (2020/293)

“S… git bu evden seni istemiyorum.” (2020/395)

“Evimden çık o....u.” (2020/229)

“Kahpe tohumluğu yapma.” (2020/43)

“Adam olun lan.” (2020/196)

“Kıçı kırıklık yapma!” (2021/415)

“Dırdır etme.” (2020/394)

“S… git bu evden.” (2020/380)

“Ben S. (sanık) bana bak, bana ulaş p.....k, karını sat bana paramı ver.” (2021/117)

“Şerefsizlik yapma.” (2021/170)

“Şerefsizlik yapma lan p.....k.” 2021/196

“Dursana a… k…” (2021/207)

“Bunalıma sokma, [yanlış yapıyorsun.]” (2021/30)

“Yalan söyleme!” (2021/113)

“Bırak beni.” (2020/4)

“[Alayınız o….usunuz!] 2015-2016 yıllarında da @tff.org H. G. (müşteki), A. P. (müşteki), H. Ö. (müşteki) gibi şeref yoksunlarını istifa ettirin.” (2021/211)

“Lan s… benimkini de paylaş.” (2021/313)

“Ağlama la köpek, kudurma la zibidi.” (2021/3499)

“Kahpe kalk mutfağı toparla.” (2021/286)

“Evden git, evde istemiyorum seni git.” (2021/478)

“Kahpe p……k oğlumu ver.” (2021/483)

“Bana maval okuma, s… git.” (2019/68)

“Defolun gidin buradan S. (müşteki)…” (2019/304)

“Sanal soytarılık yapma.” (2019/317)

Dayatma

“Eşek gibi bakacaksın çocuklarına.” (2021/483)

“Beni sevk etmek zorundasın.” (2020/64)

“Avradını kendin getireceksin bana.” (2019/1)

“D. (müşteki) buradan gideceksiniz.” (2019/304)

“Ben geliyorsam sen de geleceksin.” (2019/319)

“Bu evden s… olup gideceksin.” (2020/205)

“Bu evi boşaltacaksınız. Bu ev, günlük ev.” (2020/151)

“Yarın evden sessiz sedasız gideceksin. Polise kimseye bir şey söylemeden evden defolup, s… olup, gideceksin.” (2021/478)

“S… olup gideceksin p.....k daha ne duruyorsun? O… çocuğu buradan defolup gideceksin.” (2020/205)

“K. (müşteki) g.tünü s… yine de o nafakayı ödeyecek ve o çocuklarını görecek.” (2020/255)

"Geleceksin şerefsiz." (2020/102)

"Yönetimi bırakacaksın" (2021/363)

"Bu iş olacak, öyle ya da böyle olacak." (2021/297)

Eleştirme

"Bir de kendini Allah'a bir tutanlar olur, şimdi bunlar ölünce bunlara şehitlik mertebesi verir bizim milletimiz." (2020/241)

"AKP ve #HırsızTayyip adamı yardan atar sonra anasına taziyeye gider. Bunlar böyle şerefsiz." (2021/369)

"Enerjiye damat bakıyor, eğitime oğlu, sağlığa hanımı bakıyor, iletişime kızı bakıyor. Diktatör deyince de kızıyor." (2020/123)

Geçiştirme

"He soytarı he, la bir s… git soytarı." (2019/317)

Görmezden Gelme

"Gelin pisliğinizi alın yoksa ben bunu sabaha kadar öldürürüm." (2020/205)

"Bunu götürün, götürmezseniz bunu uykuda öldüreceğim." (2020/205)

"Muhatap olma bu o... çocuklarıyla…" (2021/494)

"Bu doktora bir çare bulun yoksa ben bunu uçururum." (2019/213)

"Borcum var ama ödemeyeceğim. Elinden geleni ardına koyma. Anasını avradını s…, o… çocuğu" (2019/188)

"Valla kapıyı suratına çarparım.[59]" (2021/529)

[59] Söz konusu ifadenin görmezden gelme, karşısındakini yok kabul etme edimi içerdiği düşülmektedir. Zira bu ifadeler TCK 16/1-1. cümlesinde düzenlenen bir başkasının kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleşeceğine yönelik sözler olmadığı, kapıyı suratına çarparım şeklindeki sözlerin ise geniş yorumlanması neticesinde tehdit ettiğinden bahsedilmeyeceği; zira toplumda "kapıyı suratına çarp-"tan kastedilenin, istenmeyen bir kişinin suratına kapının kapatılmasıyla görüşmek

Göz Korkutma

“Bu sular seni boğar.” (2020/119)

“Haydi bir daha avukatlık yap bakalım sahtekâr.” (2020/121)

“Polisi ara, bak çıkınca neler olacak görürsün.” (2020/137)

“Ben sivillerin hepsini tanırım. Baş komiserinizi tanırım, illa onları mı arayayım?” (2020/50)

“Kötü olur, g.tün yiyorsa bir daha köyü ara göreyim.” (2020/280)

“Kim bu parayı hangi a… k… çocuğu alabiliyorsa alsın.” (2021/363)

“Kanlarına susadılarsa bir daha geçsinler. Bekle ne olacak?” (2020/299)

“Sakın arayıp da bana bir şey söyleme. Çok kötü olur tamam mı? Arama!” (2020/346)

“G. (müşteki), kaydet kime gösteriyorsan göster. Kuran’ıma yemin olsun karşılığı olacak sana. Bu mesajların da delil olsun. Kahpelik yapılan ama illaki düşeceksin elime.” (2021/30)

“Aç telefonu, babanın evine gidiyorum. Seni, aşiretini bu Ankara'da gezdirmem bak gör.” (2021/42)

“Zaten Sincan Karakolu’ndakilerle husumetim var.” (2021/137)

“H. (müşteki) köye gelirse döveriz, köye sokmayız.” (2021/201)

“Yani işiniz bitti. Çarşamba Ankara’da Etimesgut Karakolu’nda görüşürüz. Size rahat yok.” (2021/242)

“Beni kimse tanımaz, ben çirkinleşirsem kimse önüme geçemez.” (2021/296)

“Sen erkeksen, adamsan dayımı ara, dayımla konuş. Erkekse karşıma çıksın.” (2020/136)

“Ben gelmiyorum. Yiyorsa beni buradan götürün.” (2019/313)

“Hemen düzeltin ağzınıza s.çmayayım” (2019/284)

istemediğini anlatma yolu olarak bilindiği, bu sebeple atılı suçun yasal unsurlarının oluşmadığı mahkemece kabul edilmekle sanığın CMK 223/2-a maddesi gereğince beraatine hükmedilmiştir.

“Şansını zorluyorsun vallahi. Bir hışımla çıkarım soluğu orada alırım.” (2021/296)

“Polisler gelsin sizi şimdi kurtarsın.” (2021/345)

“Elimde A. T. adına düzenlenen açık senet var, elindeki tüm malını mülkünü alırım, daha kötüsünü yaparım.” (2021/375)

“Ben doğuluyum oğlum, sen kime şekil yapıyorsun?” (2021/479)

“Bunun hesabı sorulacak unutma.” (2019/59)

“Aç şu telefonu, beni eve getirtmek zorunda bırakma.” (2019/59)

“Benim amcam Gaziantep'in en iyi avukatı, mafya babalarına kafa tutmuş silahlı saldırıya uğramış biri. Benim kim olduğumu bilseydin ateşlerin içinden geçtiğimi bilirdin.” (2019/196)

“Haydi gelsinler alsınlar, bakalım kim kimi öldürüyor.” (2019/208)

“Davayı geri almazsan seni öldürürüm.” (2019/309)

“Beni deli etme, beni dükkâna getirtip bağırtıp dağıttırma.” (2019/319)

“Sakın gelme! Hem döverim hem kovarım. Telefonu aç bak gelir orada döverim seni.” (2020/100)

“Benimle barış yoksa seni de kendimi de öldürürüm” (2020/351)

“Biriyle evlenirsen a… a… sokarım seni.” (2020/162)

“Benim oğlum polis seni evinden aldıracağım, seni s… .” (2020/165)

“O....u bundan sonra bir yere gitmeyeceksin, yoksa seni öldürürüm.” (2020/444)

“Halen burada bekleyin şimdi görürüz kim kime ceza yazıyor.” (2020/50)

“Sen şöyle gel bir ben orada sana borcunu vereceğim alabilirsen. Gel o zaman dükkânıma gidelim orada gününü göstereyim.” (2020/39)

“Hepinizi kaldıracak kadar mermim var.” (2021/126)

“Daha çok aç kalacak senin p.çlerin. O p.çlerini kapıya koyacağım.” (2020/299)

“G.tün yiyorsa dışarı çık.” (2019/284)

“Benim arabamı buradan kaldıranın anasını avradını s… . ,Bu dükkânı yok ederim.” (2021/320)

“Siz benim kim olduğumu biliyor musunuz? Siz bana kimlik soramazsınız. Siz ceza yazamazsınız.” (2020/50)

“Bana paramı ver yoksa karını yatağından alıp satıp paramı kurtaracağım.” (2021/117)

“Sana burada yöneticilik yaptırmam.” (2021/363)

“Ceza yazarsanız burada sizi gezdirmeyiz.” (2020/50)

“Siz bizi tanımıyorsunuz.” (2021/207)

“Sen kiminle uğraştığının farkında değilsin.” (2021/143)

“O....u, kimseden korkum yok, kimin gücü yeterse alsın bakalım.” (2020/265)

Gözden Düşürme

“Çocukları alamazsın sen babalık mı yaptın şerefsiz?” (2020/136)

“Sen o kadar haysiyetli biri olsaydın kendi p.çlerine bakardın.” (2020/299)

“…ister nerede yatacaksınız? Senin ne b.klar yediğini, her şeyini öğrendim.” (2021/242)

“Senin bacın hangi sülaleden, kimin altına yatmış, bir sor.” (2020/381)

Hayal Kırıklığı Yaşama

“Bana söz vermiştin niye içiyorsun? Bu mu senin sözün?” (2019/273)

Hesap Sorma

“Hayırdır, ne ihbarda bulunuyorsun? Dava açıyorsunuz ya delikanlı gibi karşıma çıkamıyor musunuz?” (2019/244)

"Senin erkekliğinde problem var da niye dolandın benim paçama? Onu niye yazmadın benim erkekliğim zayıf diye?" (2021/113)

"Niye şerefsizlik yapıyorsun?" (2019/273)

İlenme

"Allah belanı versin." (2020/184)

"Lanet olsun! Allah seni bildiği gibi etsin." (2020/131)

"Allah senin belanı versin." (2020/155)

"Senin çocuğun yok mu? Bu yaptığın senin çocuğundan çıksın şerefsiz." (2021/390)

"Melek lan bunlar p.ç. İnşallah en büyük cezayı alırsın." (2021/538)

"Hakkım haram olsun ben seni bu yüzden mi yetiştirdim o… evladı." (2021/501)

"Allah senin belanı versin, ellerin kırılsın senin." (2019/141)

"Bu saatten sonra O. (müştekinin adı) rahat uyuyama." (2021/270)

İtibar Zedeleme

"Bu şerefsiz, karşılıksız çeklerle mal alıyor, ama az kaldı bulacağım a… k… bebesini. Y. (müşteki) Efendi, seni de… Bu o… çocuğunun evini bilen var mı? Elvankent'te oturuyormuş. Telefonları güncelledi. Facebook'tan engelledi. Telefonlarını da kapattı ama bulacağız." (2020/405)

"Doktor yalanına devam etmiş ve hala çürük elma olarak mesleğe devam…[60]" (2021/87)

"L. B. (müşteki)… Romanov koyunu on doğurdu yalancıları… L. B. (müşteki), …büyük hayvan vurgunu…, Çiftlikbank II. … L. B. (müştekinin)…[61]" (2021/117)

[60] Sanığın söz konusu ifadeleri CİMER şikâyet başvurusunda yer almaktadır.
[61] Sanık; söz konusu ifadeleri, içinde müştekinin fotoğraflarının da bulunduğu videoların başlıkları halinde dijital ortamda (Instagram, Youtube) yayınlamıştır.

“Çalışılmaz, üçkâğıtçı firma. Orada bir tane yönetici var asker emeklisi. Tam süzme o… çocuğu. Çalıştığımız proje gelmiş iki g.t L. (müşteki) ve F. (müşteki) kâğıt imzalatmaya çalışıyorlar ihbar tazminatı ödememek için.” (2021/500)

“Pislik, adi, mahlukat yapma! Öğretmenlik gibi kutsal bir mesleğe layık değilsin sen. Men etsinler seni meslekten.” (2019/141)

D. Ç. (müşteki) denen şahıs benim bu sektörde tanıdığım en düzenbaz, yalancı kişidir. Sizi çalıştırır, bir bahane ile ekmeğinizin, alın terinizin üzerine yatar, paranızı vermez. Kul hakkı yiyen ama beş vakit namaz kılıyor gibi görünen biridir. Diğeri de onun yardakçısıdır. Arkadaşlar bu iki kişiye dikkat edin. Bu R. S. (tüzel kişi) diye bir firma, sahibi D. Ç. (müşteki) diğeri F. Ç. .” (2019/168)

İtham Etme

“O....u S. B. (müşteki)” (2020/119)

“Şerefsiz, hain, pislik” (2020/131)

“Resimde görülen şahıslar, darbeyi organize edenlerdir. Araştırmaya gerek yok.[62]” (2020/123)

“Yuvamı sen yıktın, o....u.” (2020/148)

“Şerefsiz p.....k, sen diğer kadınlarla hep birlikte oluyorsun.” (2020/178)

“On yedi değil yirmi beş senedir sizde İstanbul. Az çaldınız, yetmedi değil mi? (2020/332)

“Kapıcılıktan atıldın sen hiçbir işe bakmıyorsun. Sen şerefsizsin, aşağıyı pislik götürüyor. Senin yüzünden. Şerefsiz bütün suçlar senin.” (2020/210)

“Sahtekâr, geri zekâlı.” (2020/229)

“Yalancı tanıklık yapıyorsun.” (2020/330)

“Nasıl senin yüzünden olmuş. Sen nasıl can vereceksin acaba? Zaten sen insan değilsin. Baban oldu malından, ne kaldı sana? Anca babanın malına gücün yeter, başkasının

[62] Sanık, “Bir siyasi iktidar kendisine yapıldığının iddia edildiği bir darbe girişiminin araştırılmasını niçin istemez?” ibareli bir görsel içeriğin üzerine "bahsi geçen ifadeleri yazmak suretiyle dijital ortamda içerik paylaşarak müştekileri terör örgütü ile ilişkilendirmiştir.

malına hempa salmışsın. Gözünü toprak bürümüş. N. (özel isim) yengemi çok seviyordum. Sen mal için canından ettin. Mal için mezara koydun değdi mi? Otur da öbür dünyanı düşün. Sen insan canı aldığın için cehennemliksin." (2020/346)

"Sen beni evliyken de aldatıyordun. Kimlerle yatıp kalktın o....u? (2020/356)

"Açsana lan o… çocuğu, senin ananı bacını s… emek hırsızı. Açsana lan telefonu hırsız." (2021/83)

"Romanov koyunu yalancı, dolandırıcı…" (2021/117)

"Çocukları kim korkuttu? Kim geldi? İftiracı, yalancı, terbiyesiz…" (2021/120)

"Hırsız" (2021/147)

"Karımla aramı siz açtınız. Ananızı avradınızı s… (2021/183)

"@tff.org N. Ö. (müşteki) baş fetöcü. Bu haftaki çocuğu A. P. (müşteki) teröristi." (2021/211)

"Kaşar orospu, senin yüzünden kardeşimin yuvası yıkılıyor!" (2021/213)

"Sapık." (2021/296)

"Ceplerinizi boşaltın!" (2021/314)

"Aklını s… dolandırıcısı." (2021/349)

"Utanmaz herif. Senin gibiler yüzünden piyasa yükseliyor." (2021/349)

"Azılı hırsız hem de…" (2021/369)

"Fetö'nün siyasi kanadı ve arka bahçesi A (tüzel kişi). T. (müşteki) F. (katılan) denen şerefsizin bu kadar palazlanmasındaki tek sorumludur. 15 Temmuz'da ölen yüzlerce vatandaşın sorumlusudur." (2021/369)

"…Siz kaşındınız...çok azmışsın..." (2019/30)

".mk hırsız, hırsız seni, hırsızsın…" (2019/59)

"Zaten, kimin üçkâğıtçı olduğu belli, yavşak." (2019/128)

"Haram yiyen hırsız dolandırıcılar…" (2019/284)

"Sen okula gitmiyorsun, namussuzluk yapıyorsun." (2020/33)

“Senin görevin başı sıkışmış insanları korumak, sen yukarıdakilerin tarafını tutuyorsun.” (2021/390)

“Eroin bağımlısı, önce arkadaşına attı sonra baldızına attı. Bunu da öğrendim. Baldızıyla da ilişkisi varmış.” (2019/205)

“Sen ne biçim doktorsun? Manyak.” (2020/293)

“Mahkeme Başkanı, Mahkeme Başkanı, sana söylüyorum. 19 yaşında bir çocuğu yaktınız. Vicdanınız rahat mı? Bu hak mı?” (2021/166)

Kararlı Olma

“Bu 4.000 tl'ye karşılık 400.000 tl harcarım. Sana bu parayı vermem (2021/375)

“Polis züppesi diyorum sana çünkü haklıyım.” (2020/346)

Kınama

“Yazık ettin.” (2020/346)

“Yazık yazık, rezil insan.” (2021/81)

“K...tları eve getiriyorsun. Odaya kapanıyorsun. Şimdi mi ana oldun pislik?” (2021/483)

“Kadın canından oldu sen nasıl öleceksin? Senin malların kime kalacak H. (müşteki) züppesi?” (2020/346)

“[Bunalıma sokma], yanlış yapıyorsun.” (2021/30)

Karşı Çıkma

“Şerefsiz, adi sensin!” (2021/192)

“Şerefsiz bir insan değilim.” (2020/102)

“Ben salak değilim.” (2021/296)

“Kendini gidip sağda solda s…, gelip burada kabadayılık yapamazsın sen.” (2019/128)

“Burada ben yukarıda dayak yedim mağdur olan benim. Senin burada benim üzerime yürümeye hakkın yok. Böyle terbiyesizlik, karaktersizlik yapmaya hakkın yok.” (2021/390)

“Burasını ben kiraladım, benim yerim ve burayı tahliye etmiyorum, beni kimse çıkaramaz” (2019/260)

“Tedavi hakkımız engellenemez.” (2019/304)

“Asıl şerefsizliği siz yaptınız. Beni kovarken hiç ses çıkarmadınız. Arkamdan iş çeviriyorsunuz” (2020/210)

“Karınızı s…sem bu kadar ceza alırdım.” (2021/166)

“Sensin .mk salağı.” (2021/463)

Küfretme

“A… k…” (2020/48)

“Senin gibi evladın ta a… k… . Senin gibi evladın karakterini s…” (2020/43)

“Bir gün karşıma çıksan seni s… oğlum ölsün, kızımı Ankara s… .” (2020/280)

“Senin a.na koyarım, şerefsiz o....u.” (2020/24)

“Kahpe, fahişe, a… s… .” (2020/21)

“Geçmişini s…, a… k… o….usu” (2020/69)

“Senin karını s…, sen onun bunun p……kliğini yapıyorsun, şerefsiz, p……k” (2020/312)

“S… olun gidin!” (2021/242)

“Bir s…sene lan, nasıl s…muş.” (2021/463)

“Allah’ını, kitabını s…, senin a… s…, a… k…, senden ayrılmayan annemi s.” (2020/68)

“S… g… p……k” (2020/205)

“S… git lan, s… seni ha.” (2020/196)

“S… onları, s… gidin buradan. ananı s… . Siz kimsiniz lan? (2020/4)

“G. (sanık) o k…tının da oğluna da söyle onu da aynı s…” (2020/237)

“S. git işine bak.” (2020/80)

“Sizin ananızı s., sülalenizi, bacını s… .” (2020/95)

“Karını s…, ananı s…,” (2019/195)

“Senin ananı, sülaleni, kızlarını s… .” (2020/3)

“Benim adım da G. (sanık) ise senin yedi ceddini s… ant olsun…” (2019/30)

“Ananı s… babanı, kardeşlerinin avradını s…, o o.…u yanında mı?” (2020/44)

“Senin ananı bacını s…” (2020/338)

“Senin ananı avradını s… .” (2020/98)

“Onu bıçaklamayanın a… k…, o… çocuğu annesini s… onun bacısını s… .” (2020/89)

“Ne diyorsun lan a… k… oğlu? Senin Allah’ını kitabını s…, a… k… bebesi, ben oğluyum babam öldü.” (2020/113)

“A… k… senin s… belanı.” (2020/118)

“O....u, a… k… .” (2020/133)

“Siz ananı avradını s… senin. Ecdadını s… şerefsiz. Neredesin lan? Bana adres ver. Seni bulduğum yerde ölünü s… . O… çocuğu, o silahını g… sokarım senin.” (2020/138)

“Senin ecdadını s…, a… k… çocuğu. Gel a… çaktığımın çocuğu, Alnıaçıklar’ın ordayım gel. Getir la şu silahımı benim a… k… çocuğunun s… anasını. Getir getir şu silahımı benim. Alnıaçıklar'a gel a... k… şu silahımı ver lan bana, ver şu silahımı.” (2020/138)

“Hepinizin a… k…, sizin a… koyarım. A… k… .” (2020/151)

“A… y… girsin.” (2020/155)

“Geçmişini s… .” (2020/251)

“O....u evladı.” (2020/164)

“Le dürzü ol dürzü…” (2021/113)

“Ben de senin ananı avradını s…, senin yapacağın işi s… . Oğlunun da senin de g.tünü s… . Senin a… k…” (2020/165)

“Senin ananı avradını s… .” (2020/172)

“K…t, o.…unun bebesi, akşam seni s… geleceğim bekle. Ananı avradını s…, o....u çocuğu… He anladım. O....u çocuğu, ananın yanındasın paran bitmiştir şimdi. Seni de ananı da s… . P.....kler, s… olun hayatımdan. K.vat.” (2020/99)

“Ananı avradını s… .” (2020/106)

“S… ameliyatını…” (2020/210)

“Senin ananı s…, o....u çocuğu, p.ç, şerefsiz.” (2020/197)

“Seni öldüreceğim, senin a… k…, senin ananı avradını s…” (2020/266)

“Yapacağınız işi sikeyim a… k… böyle işin.” (2020/300)

“O....u, şerefsiz, s… git bu evden.” (2020/317)

“Senin gelmişini geçmişini s… .” (2020/338)

“Senin ananı avradını s…” (2020/354)

“A… k… çocukları…” (2020/347)

“Senin de a… k… .” (2020/364)

“Sizin ananızı avradınızı s… o....u…” (2020/363)

“Senin ananı bacını ve kızını s…” (2020/372)

“Ecdadını s…, senin ananı s… .” (2020/394)

“Kardeşini nasıl s…, şerefsizsin, namussuzsun. O k.vat kardeşinin arkasına sığın, kardeşinin a… nasıl koyuyorum bak.” (2020/381)

“Seni de ecdadını da s…” (2020/434)

“Ananı avradını s…” (2020/439)

“Geri zekâlı a… k…” (2020/444)

“A… k… şerefsizi…” (2020/446)

“O....u çocuğu, p.ç, senin a… k… o....u çocuğu, p.....k, şerefsiz.” (2020/453)

“Senin belanı s… .” (2021/9)

“Kralının anasını s… .” (2021/30)

“S… git şuradan, elimde kalacaksın.” (2021/85)

“Hepinizin a… k…, sizi şerefsizler, o....u çocukları. Senin ta a… k… .” (2021/85)

“Senin ta anana s…, s… git” (2020/265)

“Ben senin gelmişinin geçmişinin ta a… k… .” (2021/74)

“Ananı avradını s…, a… k… oğlu.” (2021/107)

“Senin ananı avradını s… o....u çocuğu… Ananızı avradınızı s…, siz kimsiniz?” (2021/135)

“A… k… çocukları, anasını s…, s… gidin.” (2021/137)

“A… k…” (2021/143)

“Sizin a… k… .” (2021/158)

“Sizin ananızı avradınızı sikeceğim". (2021/207)

“A. P. (müşteki) sen tam bir o… çocuğusun. A. P. (müşteki) babanın düşmanları, ananı s…” (2021/233)

“S… git a… k… o….usu.” (2021/351)

“Polisin de devletin de sizin de a… sizin a… korum o… çocukları…” (2021/388)

“S… sizin polisliğinizi…” (2021/390)

“O....u, s… git” (2021/394)

“Senin ananı avradını s…” (2021/420)

“Ulan a... k… kahpesi, a.. k… kaşarı” (2021/452)

“K. (müşteki) s… belanı…” (2021/463)

“S… git, .mk malı, la s… git işine bak.” (2021/463)

“O....u, kahpe, ananı s…, babanı s…, o....u anan, o....u kızı.” (2021/478)

“S… git” (2021/481)

“Seni s…, seni sabah bakacağız lan bak senin o g.tünü nasıl s…., g.t bak sen gör ben senin o g.tünü nasıl s. namussuz senin bacını da s…” (2021/482)

“Ananı s…, o....u” (2021/493)

“Altınlarınızı s… bana tamam mı? Altınınız falan geçmişini s…” (2021/529)

“Sizin ananızı avradınızı, beşikteki çocuğunuzu, gelmişinizi geçmişinizi s… Senin ananı avradını s…, o....u çocuğu.” (2019/72)

“A. k. hepinizin.” (2019/94)

“Senin aileni de ananı avradını da s…” (2019/127)

“Senin hayatını s…, a… k… bebesi” (2019/128)

“Senin karını s…, Ç. (sanığın eşinin soyadı)’lerin kızını s… Ç. (sanığın eşinin soyadı)’lerin sülalesini s…” (2019/1)

“Senin gelmişini geçmişini s…” (2019/173)

“O....u senin sülaleni s… o....u çocuğu. Senin ananı avradını s… o....u çocuğu seni s…” (2019/208)

“S… yapacakları işi…” (2019/213)

“O....u çocuğu, a. k. çocuğu sizin ananız bacınız yok mu, ananızı s… S… mi ananı?” (2019/34)

“A… k… çocuğu.” (2019/235)

“Temsilciler kurulunu da s…, şerefsizler…” (2019/284)

“O....u çocukları geleceğinizi s…” (2019/284)

“Sizin ananızı s…, o....u çocukları senin ananı s… seni F. (tanık) s… seni burada s… seni kocama s… o....ular” (2019/298)

“Senin a… k… o....u çocuğu ananı avradını s…” (2019/301)

“Senin belanı s… .” (2019/313)

“S… git…” (2019/315)

“Ağzını yüzünü anneni babanı s… .” (2019/320)

Küçümseme

“Ha dışardaki köpek ha sen…” (2021/463)

“Ne acelen var lan senin? Sana ne oluyor lan?” (2020/19)

“Sen kimsin? Bir s.kim değilsin.” (2020/80)

“Kahpe, o....u seni genelevine satacağım.” (2020/44)

“Çaylak S. (müşteki)” (2020/119)

“A... k… ne lan, siz nesiniz lan, siz dayı mısınız lan?” (2020/138)

“Bekçiler kim? Ben bekçilere kimlik vermem.” (2020/4)

“Sen kim oluyorsun? (2020/196)

“Zaten malsın, bugüne kadar neyi becerebildin ki?” (2020/205)

“Siz kimsiniz? Bırakın lan siz kimsiniz?” (2020/50)

“Sen nasıl burada otursun da işlem yapmazsın…” (2020/343)

“Sen kimsin lan a. k. çocuğu?” (2021/71)

“Sen kim oluyorsun da beni yönetim binasından kovuyorsun?” (2021/147)

“Siz kimsiniz lan, manyak mısınız?” (2021/209)

“Ara lan, çık telefona, neredesin lan?” (2021/242)

“Sen kimsin lan?” (2021/320)

“15 Temmuz’un mimarı Cumhurbaşkanı Tayyip yeni anayasa dedi. Eskisini yedi yuttu da yenisi kaldı .mk.” (2021/369)

“Size mi soracağım lan aracımı nereye park edeceğimi? Siz kimsiniz lan?” (2021/374)

“Bir adamı aşağı indiremediniz, o....u çocuğu.” (2021/390)

“Sen gel benim ayakkabımın bağcıklarını bağla.” (2021/390)

“Siz kimsiniz bana iftira atıyorsunuz? (2021/494)

“Sen ne anlarsın a.?” (2021/528)

“O....u, kahpe, sen kimsin de bana iftira atıyorsun?” (2019/159)

“Kimsin lan sen yelloz?” **(**2019/196)

“Sen kimsin o....u?” (2019/298)

“Bu kadar mı sizin mertliğiniz, erkekliğiniz?” (2019/244)

“Alabiliyorsan üç katı al tamam mı? Haydi!” (2019/244)

“Bir de devletten maaş alıyorsun, kaç para maaş alıyorsan o maaşı sana ben vereyim.” (2021/390)

“İki gram akılla yaşam mücadelesi veriyorsun.” (2019/196)

“Sen kimsin lan köpek senin ananı s…” (2020/265)

“Polise polissin lan. Sen kimsin a. k.? Polismiş seni süründürmeyenin de…” (2021/456)

“Benim vergilerimle çalışıyorsun.” (2019/213)

“Annen de genelevde çalışıyor, annen ne ki sen ne olasın.” (2020/44)

“Kendini bir şey sanma.” (2020/407)

“Benim malımla bana meydan okuyor.” (2020/251)

“L. (müşteki) sözde müdür k.vat.” (2021/500)

“Bir b.kum yapamazsın (2021/463)

Merak etme

“Bunların hepsini ödeyeceksin biliyorsun değil mi? (2021/306)

“Ne bakıyorsun y…?” (2021/325)

“Neden şikayetçi oldunuz? Hepinizin a… k… (2021/345)

“Neredesin senin a… k… gel, lan a… telefonu neredesin? (2021/479)

“Her gün ne b.k yemeye anana gidiyorsun? Ne tribindesin a… k…?” (2020/100)

“Ne b.kumu yedin?” (2021/483)

“Sen kimsin k.vat? G. (müşteki)'nin babası mısın” (2021/494)

“Geri zekâlı, aptal, senin adın ne? (2019/92)

“Neden ailem hakkında dedikodu yapıyorsun? (2019/127)

“Ne bakıyorsunuz? Bir şey mi oldu?” (2019/34)

“Arkadaşıma ne yapıyorsunuz? İşkence mi yaptınız? (2019/304)

“Sizi kim çağırdı lan buraya a… k… çocukları?” (2021/137)

Ötekileştirme

“Manyak.” (2021/237)

“Sen Allahsızsın…” (2020/184)

“Sen büyücüsün, sen falcısın.” (2020/148)

“Şerefsiz Çingenler.” (2020/155)

“Ne o o… çocuğu, Keziban’ın doğurduğu. Ha nonoş gezdirmişim ha seni…” (Müştekinin anne adının “Keziban” olmadığı bilinmektedir.) (2020/205)

“Akşam çakımı yedi ibneler…” (2020/241)

“Allahsız, namussuz…” (2020/343)

“Yahudi, dinsiz Mustafa Kemal… ….gerici, yobaz olmuş” (2020/416)

“Osmanlı’yı yıkıp Lozan'da toprakları satan iki eşcinsel…” (2020/416)

“Pislik, ibne, top.” (2021/99)

“İbne misin? Neden yol vermiyorsun?” (2021/170)

“Pislik, şizofren…” (2021/296)

“A… k… psikopat manyağı seni…” (2021/306)

“A… k… manyak kaşarı…” (2021/306)

“Fiyatı fazla yaz üstüne hakaret et sözde Müslüman adamsın, CD (cross dressing).” (2021/349)

“Karı satan ibne…” (2021/482)

“Senin gibi gevşekleri çok gördüm lan ibne…” (2019/128)

“Travesti…” (2019/30)

“Dinsizler, kitapsızlar…” (2019/284)

“S… şimdi ağzına bir dinle çingene seni s…sin. Gülme, yüzünü s… şimdi bak ha.” (2019/196)

“Biz bu mahallenin bebesiyiz. Siz yokken biz vardık mahallede.” (2020/50)

“Anan deliydi, sen de onun gibi delisin…” (2020/148)

“Ne işin var Ankara'da Mersin'in köyünden gelmişsin b.k” (2020/407)

Öz Eleştiri

“Ben seni insan yerine koyanın ağzına s.çayım ben.” (2021/463)

“Seni şike o….usu yapmazsam... Size bu saatten sonra çocuk verenin a... k..., p.ç ...tel orospusu...” (2019/30)

“Yazık! Seninle evlendiğim için herkesten ve kendimden utanıyorum.” (2019/317)

Rencide Etme

“Defol git! Ara sıpalarını gelip alsınlar seni, Laliş/Lalliş.” (2020/69)

“Takıldığınız erkeklerin yanına gidin orada yatın.” (2020/160)

“Sen de erkek misin? Zaten kalkmıyor, bir işlevi yok.” (2020/205)

“G. (müşteki) bitiksin, yapmayacaktın. Bırakmam G. (müşteki) sok o boş aklına. G. (müşteki) ben seni hak etmediğin kadar seviyorum.” (2021/30)

“Gerçekten normal değilsin sen hastasın. Normal bir kadın bunları yapmaz.” (2021/120)

“Midemi bulandırıyorsun mesaj yazarken bile midemi bulandırıyorsun.” (2019/317)

“Sen nasıl yemek yapamazsın?” (2020/380)

“Küfürden, ahlaksızlıktan güç alan zavallı. Çok komplekslisin.” (2019/317)

Rezil etme

“Seni köy meydanında eşek gibi anırtacağım, senin için çok kötü olur.” (2021/113)

“N. (müşteki) ve seni tamam mı? Sizi ben televizyona çıkaracağım. Televizyona umuma açık yerde. Müge Anlı’ya çıkaracağım.” 2021/242

“Kimin ne olduğu belli olsa da kimin ne olacağı belli olmaz, ben buyum.[63]” (2020/159)

“Senin öyle bir resmini atsam ki o gruplara utancından çıkamazsın piyasaya.” (2019/59)

“Her ne kadar L…(müştekinin sanal adı) olsan da S…(müşteki) olduğunu bilmeyen yok, istiyorsan soy ismi T.C. de yazalım.” (2020/119)

“Ankara eskorttur tavsiye ederim.” (2020/295)

Sitem Etme

“Çok mu mutlu oldunuz şimdi, görevinizi yaptınız?” (2020/300)

“Ne istedin N. (özel isim) yengemden? N. (özel isim) yengemi çok seviyordum. Yaşasaydı tüm dünyayı dar mı getirecekti? Düşün, mirasla doymadın mı? Malı mal ile gömmezler. Bir gün sen de toprak olacaksın. Dünya malı dünyada kalırmış. (2020/346)

“Sen hak ettin, benim gururumla oynadın. İyi niyetimi suistimal ettin.” (2021/47)

[63] Sanık; müştekinin kendi hesabına gizlice girmek suretiyle müştekinin özel fotoğraflarını, bahsi geçen ifadeleri yazarak paylaşmış olup kişinin iffetsiz bir yaşam sürdüğü iddiasını öne sürerek müştekinin ailesinin de paylaşımı görmesi amacıyla aile üyelerinin sosyal medya hesaplarını da gönderiye etiketlemiştir.

“G. (müşteki) seni kimseye yar etmem, keşke ölseydim. (2021/30)

Sövme

“O… çocuğu, p.ç, şerefsiz, k.vat… p.....k kim o k.vat kim? (2020/24)

“Sen kahpesin.” (2020/184)

“Geri zekâlılar, kaltaklar, o....ular, şırfıntı” (2020/130)

“Geri zekâlı, salak.” (2020/181)

“Neredesin mal? Ben ne yapayım geri zekâlı? Yakını uzağı bilmiyorsan ben ne yapayım geri zekâlı?” (2020/205)

“Yavşaklar.” (2020/12)

“İlk hamleyi yapan sensin geri zekâlı.” (2019/196)

“Geri zekâlı, salak, şerefsiz…” (2020/324)

“Geri zekâlı.” (2020/434)

“O....u, kahpe.” (2019/285)

“O....u çocuğu şerefsiz, yavşak.” (2021/212)

“O....u çocuğu, kahpe, şerefsiz.” (2019/247)

“Alçak, kansız, kanı bozuk, şerefsiz, p.zevengin çocuğu…” (2020/43)

“Sevimsiz" (2020/131)

“Salak mısınız, geri zekâlı mısınız? Gözünüzün önündeki aracı görmüyor musunuz da geldiniz çarptınız? Sen salak mısın oğlum? Mal canın yongasıdır. Geri zekâlı, salak mısın, a… k… malı?” (2021/248)

“Geri zekâlı” (2021/251)

“A. P. (müşteki) tüm Fenerbahçe camiası girsin sana o.ç.” (2021/277)

“A… k…, siz beyinsiz misiniz, anlamıyor musun?” (2021/297)

“Geri zekâlı.” (2021/463)

“Mal, s…” (2021/528)

“Yavşak.” (2019/68)

“O.…unun, kahpenin kızı.” (2020/174)

“Beyinsiz ve aptal P. (müşteki)… (2019/30)

“P……gin oğlu.” (2021/207)

“O.…u, kahpe.” (2020/214)

“Kahpe, fahişe…” (2019/30)

“Mal, p.ç o… çocuğu…” (2021/121)

“O.…u, o.…u çocuğu…” (2019/122)

“B.k iç, ağzına s.çarım oğlumun b.kunu ye.” (2019/208)

“O….u, kahpe, senin sülalen kahpe… P……k, senin anan bacın da kahpe, anan bacın o.…u.” (2020/3)

Şarta bağlama

“A. P. (müşteki) gibi itleri temizlemezseniz adam değilsiniz!” (2021/211)

“Kızımı vermezsen başına bela olacağım.” (2020/131)

“Şikâyet etmezsen şerefsizsin, o… çocuğusun.” (2021/375)

“Beni sevk etmezsen revirden çıkmayacağım.” (2020/64)

“Senin huzurunu bozmak için elimden ne geliyorsa onu yapmazsam namusum iki paralık olsun.” (2021/270)

“A… k… oğlu, almazsan savunmamı, senin ananı avradını s…” (2021/107)

“Geri zekâlı, çeneni tutmazsan böyle dayak yemeye devam edersin.” (2020/355)

“Kızıma bir daha mesaj atarsan gelir seni ellerimle öldürürüm” (2021/306)

“Durmazsan seni döverim.” (2021/414)

“Erkekliğin varsa gel, ne yapacaksan yap.” (2020/165)

“Sende biraz yürek varsa mahkemede ol.” (2019/30)

“Soyadımız düşsün. Ne b.k yiyorsan ye!” (2019/319)

“Eğer açmazsan senden adisi yok.” (2019/196)

“Seni domaltıp s…meyen M. (sanık) s…sinler.” (2019/59)

“Ne kadar alabileceksen hepsini al onları sana pamuk diye tepmezsem şerefsizim.” (2019/244)

“Üstündeki üniformaya saygım var. Yoksa seni s…” (2019/313)

Şantaj Yapma

"14 yaş Etimesgut an.l or.l vardır. Fiyat sudan ucuz Y. İ. Ö. (müşteki).[64]" (2020/409)

Şaşırma

"Anasını avradını s… halen bizimle mi uğraşıyorsun or..pu çocuğu?" (2021/230)

"Resimleri nasıl atarsın lan kılıbık?" (2021/296)

"Kızıma mesaj atmak nedir a… k… beyinsiz salağı?" (2021/306)

"Nasıl iğrenç bir şeymişsin sen be?" (2021/306)

"Lan a… k… bu araç bu fiyat eder mi?" (2021/349)

"Sen kimsin? Kapıyı benim suratıma nasıl kapatırsın?" (2021/395)

"Param bitti, köpek olduk ha?" (2021/463)

"Sen nasıl bir o… çocuğusun?" (2020/43)

Şikayet Etme/Şikayetlenme

"Bu itler beni darp etti, bunlar it." (2021/137)

"Abi yetişin! A… k… bekçisi beni kovalıyor." (2020/4)

"G. (Müşteki)'nin yaptığından haberiniz yok." (2021/494)

"O….u fahişe seni s… bu ne senden çektiğimiz?" (2019/298)

[64] Sanık, reşit olmayan müştekinin kendisi ile bulunan gönül ilişkisine son vermesi durumunda yukarıda bahsi geçen ifadeleri, müştekinin mahallesine asmak suretiyle şantaj yaparak müştekiye korku verme amacı gütmüştür.

“.mk polisler bitti bir de başımıza bu ukala bekçiler çıktı. Kafayı yiyeceğim ya!” (2020/241)

“Bir saattir sizi bekliyoruz. Ölsek ertesi gün haberiniz olacak. KADES uygulamasından birçok kez butona bastım kimse gelmedi.” (2021/390)

“Senin p.çlerine bakmak zorunda değilim. Adam gibi nafakanı gönder.” (2020/299)

Tehdit Etme

“Sizi öldürürüm, kendimi de öldürürüm kimse cesedinizi bulamaz.” (2020/21)

“Sonumuz televizyonlarda gördüğümüz kadın cinayetleri gibi olacak.” (2019/247)

“Burada seni öldürürüm, seni kim alır? Adam gibi dur, seni Yenikent’te yaşatmam.” (2020/19)

“Bu saatten sonra ya Ankara sana ya bana… Allah şahit gerisini anladın, sen elinden geleni yap, ben de elimden geleni yapacağım.” (2019/59)

“Arabanın arkasına takıp seni Kırıkkale'ye kadar sürükleyeceğim. Sizi öldüreceğim, hepinizi, kardeşlerini, seni… Artık bunun sonu ne olursa olsun sizi öldüreceğim. Sizi öldüreceğim, sizin sonunuz benim elimden olacak, ben zaten ölmüş bir insanım sonum hapis olsa da sizi öldüreceğim.” (2020/95)

“Kızını o….u diye Facebook'a koyacağım. K. (müşteki)'nin kızı o….u diyeceğim. Seni el âleme rezil edeceğim. O… çocuğu seni öldüreceğim. P.ç senin buradan ölün çıkacak.” (2020/85)

“Alayınızın a… teker teker gömeceğim.” (2020/237)

“Sana soracağım, bu burada kalmayacak.” (2020/363)

“Burada barındırmayacağım sizi.” (2020/312)

“Ölünü sererim buraya.” (2020/434)

“Aşağı in, seninle görüşeceğiz” (2021/143)

“Gelirsem ağzına çarparım.” (2020/300)

“Onu delik deşik edeceğim.” (2020/89)

“Seni öldüreceğim.” (2020/372)

“Seni geberteceğim bir daha karşıma çıkma.” (2021/85)

“Bugün okulda yüzleşeceğiz, ev basmak neymiş görüşürüz.” (2021/296)

“Gel buraya öldüreceğim. Seni öldüreceğim. A. k. çocuğu, çık dışarı seni yaşatmayacağım.” (2020/118)

“Yerlerinden mesleklerinden attıracağım, o son kez avukatlık makamına oturacak, mevkiinden edeceğim.” (2020/136)

“Hayatının a… k… senin. İnsanların arasına çıkamayacaksın.” (2021/306)

“155’i ara hemen gelsin, bunu öldüreceğim ya da bu beni öldürecek. Ben seni yaşatmam.” (2020/251)

“O iki gram aklını alırım ben.” (2019/196)

“Şerefsiz, p.....k, seni öldüreceğim.” (2020/137)

“Size burada marketçilik yaptırmayacağım.” (2020/363)

“Sizi öldürürüm.” (2020/151)

“Seni öldürürüz, o….u, seni geberteceğim, seni öldüreceğim.” (2020/155)

“S… git vurunca seni uzatırım.” (2019/285)

“Seni de aileni de öldürürüm"2020/172

“Ekmeğimden oldum, bu burada kalmayacak. Allah şahidim olsun bu böyle kalmayacak.” (2021/107)

“Lan a… k… oğlu, bak Allah şahit sana etek giydirip o gruplarda paylaşmayan en adi şerefsizdir.” (2019/59)

“Ara, seni öldüreceğim. Seni dilim dilim kestireceğim. Sana bir şey yaptırmayacağım. En sevdiğini alacağım elinden.” (2020/99)

“Ağzınızı burnunuzu kırarım. Niye bakıyorsunuz? Sizi döverim, a… koyarım.” (2020/74)

“Okulda hayatınızı bitireceğim. Sizi okuldan attıracağım. Sizin hayatınızı karartacağım, a… koyacağım.” (2020/191)

“Seni camdan aşağı atarım. Seni bu evde yaşatmam. Sizi bu eve sokmayacağım. Sizin sülalenizi s… .” (2020/201)

“Beni acil ara, ben E. (sanık). Köyü arayıp da annemi arıyorsun. Bak koçum seni yakarım, kendimi de yakarım.” (2020/280)

“Gelirim o sokak istasyon karşısına. O sağlam kalan bacağını da B. (katılan) kırar.” (2020/299)

“Sizin gibi soysuzlar… Erkekliğin varsa ara, soysuz boşuna blok çekme, senin o şişeyi götüne sokacağım” (2021/242)

“Sizi öldürürüm.” (2020/317)

“O ‘at hırsızı’ lafını da yedireceğim sana.” (2020/299)

“Ankara'yı sana zehir edeceğim.” (2019/284)

“Sizinle dışarıda görüşelim. Siz görürsünüz.” (2020/74)

“Kızını ne hakla dövdüğümü sana göstereceğim.” (2020/207)

“Karaktersiz, şerefsiz, Ankara’yı sana dar edeceğim, sana neler yapacağım” (2020/117)

“Ben seni öldürmeyeceğim ama başkasına öldürteceğim. Kahpe senin kanını akıtacağım.” (2020/331)

“Seni aşağı inersem öldürürüm.” (2020/98)

“Seni her türlü yakacağım.” (2020/330)

“O….u senin a… s… . Seni, oğlunu, kocanı öldürürüm.” (2020/348)

“Seni gebertirim.” (2020/394)

“Seni öldürürüm, seni gebertirim, seni et gibi doğrarım.” (2020/380)

“Seni öldüreceğim.” (2020/2939)

“Seni öldürürüm, gebertirim.” (2020/446)

“Serefsiz, o… çocuğu, seni öldürürüz, yaşatmayız.” (2020/451)

“Bana ismini söyle seni şikâyet edeceğim.” (2019/84)

“O….u, seni öldürürüm.” (2021/9)

“Sen E. (müşteki) değil misin? Senin de gelip a… k… o….u üçünüzü bir aynı yerde s… merak etmeyin siz. Elimde on beş tane mermi var. Bu on beş mermiyi de sana sıkacağım. Seni vuracağım, yanına geleceğim.” (2021/43)

“Oğlunu bir daha göstermeyeceğim.” (2021/47)

“Şerefsiz, ölümün benim elimden olacak. Yönetici olduğum binanın önünden neden taş alıyorsun?” (2021/78)

“Sizi yaşatmayacağım.” (2021/74)

“Seni boğazlar öldürürüm, s… git, o….u, seni parçalarım.” (2021/96)

“Senin anneni s…, o….u çocuğu şerefsiz. Seni dövüp eve kilitleyeceğim.” (2021/97)

“Gidip de dayıma mı mesaj atıyorsun? Serhat küfür etmiş diye… Ettim de uygulayacağım da…” (2021/117)

“Kızlarını s…, seni öldürürüm, senin oğlunu öldürürüm. Benim evime gelemezsin, ananı bacını s…, senin oğlunu, seni öldürürüm. Seni yaşatmayacağım, seni öldüreceğim.” (2021/126)

“Karımı elimden adlı ben de onunla görüşeceğim. Bacısını kaçıracağım, karı yapacağım.” (2020/89)

“Sizin kafanıza sıkarım, hepinizi tek tek vurarak öldürürüm.” (2021/137)

“Seni geberteceğim, seni öldüreceğim" 2021/147

“Seni öldürürüm…” (2021/158)

“A… koduğumun bebesi, kaçma gel buraya. Seni geberteceğim.” (2021/159)

“A. k. sizi geberteceğim.” (2021/183)

“Senin yaşamaya hakkın yok, seni öldüreceğim.” (2021/192)

“Adam tutup seni vurduracağım şerefsiz.” (2021/201)

“Seni öldüreceğim, kafanı kıracağım.” (2021/212)

“Seni s…, öldürürüm, elimde kalırsın, o....u kahpe.” (2021/227)

“Senin kalemin kırıldı artık. Sen benim yeğenimi annesiz bırakmayı göze almışsan seni öldürmeyi göze almışımdır. O kapıdan çıktın gideceğin yer kara topraktır. Seni bulup kafana sıkacağım. Sizi yaşatmayacağım, vuracağım. Ne zaman olsa gözüm üzerinizde. Bana bir şey olsa arkadaşlarımı göndereceğim.” (2021/213)

“Seni s…, seni öldüreceğim, şerefsiz p.....k.” (2021/225)

“A. k. çocuğu, git şuradan seni öldürürüm.” (2021/218)

“Sen affet diye köpek olsan da canımı sıkanın, canını alacağım bu saatten sonra.” (2021/270)

“Seni kurşun yağmuruna tutacağım. Arabanın içinde boğarak öldüreceğim. Ananı avradını s… Hayatında görmediğin işkenceyi göreceksin.” (2021/282)

“Ananızı avradınızı s…, sizi yaşatmayacağım.” (2021/320)

“İş çığırından çıktı, kan akacak. Kamyonla gelir seni ezerim.” (2021/320)

“O....u, şerefsiz, seni öldürürüm. Seni döverim.” (2021/333)

“Sizi arabanın arkasına bağlar sürüklerim o....ular size göstereceğim.” (2021/345)

“O....u, kahpe seni bu evden göndereceğim.” (2021/286)

“Senin evini basarım, seni burada öldürürüm. Buradan git, seni öldürürüm, senin a…” (2021/363)

“Ananı avradını s…, seni öldüreceğim.” (2021/406)

“Bir eve gidelim seni öldüreceğim, doğrarım, o… çocuğu p.çin evladı, a… k… senin.” 2021/407

“Bu eczaneyi kapattırırım, seni s…, Nereye şikâyet edersen et kaşar, bu camı indirim.” (2021/409)

“Seni s…, yaz bir kenara seni s… .” (2021/452) (mahkemece tehdit görülmüş)

“O....u seni öldüreceğim, sen akşam eve geleceksin, senin katilin ben olacağım.” (2021/457)

“Sıkıyorsa gelin, toplu katliam yaparım.” (2021/463)

“Ya ölün çıkacak ya da gideceksin.” (2021/478)

“Seni öldürürüm.” (2021/481)

“Kaldıracağım sizi, senin kızın G. (müşteki) o… …Seni mahvedeceğim, senin hayatını bitireceğim. O, o… çocuklarıyla tek tek görüşeceğiz ve o o....uyu mahvedeceğim, hayatını söndüreceğim.” (2021/494)

“Göstereceğim sana, dibine kadar uğraşacağım seninle, her zaman arkanı kollayarak yürü, kapına dayandıklarında görürsün.” (2019/59)

“Çoluğunuzu çocuğunuzu dağa kaldıracağım, sizi öldüreceğim, geberteceğim.” (2019/67)

“Ö. (katılan) seni s…, şerefsiz, kurtulacağını zannetme, kahpe. 10.000 tl senin yüzünden giden para maneviyat hariç, rakı şişesini a… sokacağım, bir bacağı olmadan yaşanırsa sen de yaşa. Şerefsiz seni s…, bunun bedelini ödeyeceksin, amma kanınla, amma canınla…” (2019/111)

“Bana yaptıklarının hesabını vereceksin, seninle hesaplaşacağız, seninle görüşeceğiz. Senin Azrail’in olacağım, seninle görüşeceğim. Senin ecelin olacağım.” (2019/113)

“Evine barkına gelirim, o evi senin başına yıkarım.” (2019/128)

“Diyarbakır fuarını başına yıkacağım.” (2019/1)

“Seni öldüreceğim, boğazını kesip bırakacağım.” (2019/247)

“Seni öldürürüm.” (2019/250)

“Burayı başınıza yıkarım. Avukat, icra memuru dinlemem.” (2019/260)

“A… k… seni gebertirim.” (2019/273)

“Sizi buradan attıracağım, seni süründüreceğim, seni öldürürüm.” (2019/298)

“Sana dünyayı dar edeceğim.” (2019/311)

“Yaptığın şeyler yanına kalmayacak, hepsinin hesabını soracağım senden.” (2019/317)

“Seni öldüreceğim.” (2019/320)

“Bunlar senin yanına kalmaz kahpe.” (2020/44)

“Seni yazdım seninle görüşeceğiz, unuttum sanma.” (2020/80)

“Benim anneme babama bunu yaşattın ya, ne olacağını göreceksin.” (2020/98)

“Hesap zamanı gelecek her şeyi zamana bırakacağım, görüşeceğiz p.çin dölü” (2020/136)

“.mk kızı, şerefsiz, yürürken gölgenden kork, görüşeceğiz, o.…usun.” (2020/192)

“Sen bittin, seninle işimiz burada bitmedi.” (2020/338)

“Bu olay burada kapanmayacak!” (2020/330)

“O….u bak, ben sana akşam ne yaptıracağım oğluma, şerefsiz, o….u…” (2020/443)

“Şerefsiz, o….u çocuğu, bundan sonra görürsün sen.” (2021/121)

“Seni artık buralarda barındırmam.” (2021/147)

“Sana gününü göstereceğim. Dışarıya gel, şerefsizlik yapma!” (2021/395)

“Senin bulunduğun konumu değiştiririm, senin hayatın bitti.” (2019/92)

“Aşağıya gel, sana göstereceğim” (2019/122)

“Ben seni tek yakalamayacak mıyım? Sen göreceksin.” (2019/159)

“Çıkınca seninle görüşeceğiz. Dışarıya çıkınca seninle görüşeceğiz" (2019/195)

“Sen bittin. Hiç kurtuluşun yok.” (2019/30)

“Siz daha göreceksiniz.” (2019/304)

“Canımı kopardığının hesabını soracağım hesabını sen vereceksin. Sen kork benden.” (2019/309)

“Beni U. (tarafların müşterek çocuğu) ile sınamanın ne olduğunu göstereceğim sana.” (2019/317)

“Bunlar senin yanına kalmaz.” (2020/44)

“Sen bittin bak sana neler yapacağım hesaplaşacağız.” (2019/196)

“Gel gel sen Alnıaçıklar’ın oraya gel ben sana Bağlum'da Hanya'yı Konya'yı göstereceğim.” (2020/138)

“Bir bin bakalım arabaya ben sana ne yapacağımı biliyorum. Ben bak seni şimdi nasıl s…, bak benim kim olduğumu öğreneceksin.” (2020/12)

“10 yıl hapis yatarım her şeyi göze alırım. Bekle Allah büyüktür, dünya küçük… Tamam mı? Sana o küfrü yedireceğim. Senin için 10 yıl hapis yatarım seni de s… bekle.” (2020/280)

“Ulan o… çocuğu az kaldı bekle, ben seni çıktığın yere nasıl parça parça sokacağım gör. Bekle bugünden sonra bayram da bitti, seni a… nasıl koyacağımı gör. N. K. (müşteki) o parayı size yedirmeyeceğim.” (2020/405)

“Bu dünya ikimize de dar ya sen ya ben…” (2021/81)

“Seninle işim bitmedi, seninle çok pis oynayacağım.” (2021/71)

“Ananı s…, seni burada yaşatmayacağız, gezdirmeyeceğiz.” (2021/143)

“Ben S..(sanık) açık açık tehdit ediyorum seni. Bundan sonra bak gör neler olacak, artık kendinden bile kork.” (2021/270)

“Sana çok şeyin bedelini ödeteceğim. Senin g… sokacağım bunları. O telefonu, o telefona basan parmaklarını… Seni, hayatını s… . O paraları teker teker rulo şeklinde

sokacağım. Para hafif kalabilir. Sana bilumum aletleri sokacağım. Senin hayatını s… ben." (2021/306)

"Aşağı gelirsem gebertirim seni." (2020/407)

"Öldürürüm seni." (2020/205)

"Bu sefer seni cümle âleme rezil edeceğim. O kocan olacak herifi bulup senin ne mal olduğunu anlatacağım." (2019/309)

"Ölümle yüz yüze geldin." (2021/143)

Utanma

"Ablalarım abilerim kusura bakmayın. Bu o… çocuğunun anasını avradını s…" (2021/538)

Uyarma

"Akıllı ol dedim sana dinlemedin." (2020/119)

"Uzak dur yanan sen olursun." (2019/196)

".mk çocuğu sizde sıra demedim mi? (2020/237)

"Benim sabrımı taşırmasınlar son ikazım. Beni insanlıktan çıkarma herkes haddini bilsin." (2020/299)

"Ağzını yüzünü bana kırdırtma." (2019/313)

"Aklını başına al. Bir daha konuşmana fırsat vermem. Sana susuyorum. Akıllı ol, sabrımı zorlama, çok coşuyorsunuz. Ağır gidin. Sonra yemin ederim canımı sıkmaya başladınız haberin olsun." (2021/30)

“Bu size son şans, tamam mı? Sansınız nedir biliyor musunuz? O yanındaki şerefsiz olan kadın N. (müşteki) tamam mı? Kızımın şu an göz yaşları akıyor. O şerefsiz parasını vermiyorsa bile nafaka da hakkını çeksin. Ben o parayı kızıma vereceğim, tamam mı? Ondan sonra bize ne karşın ne edin. (2021/242)

“Bak senin mahallede geziyoruz, emniyete gidiyorum soysuzlar.” (2021/242)

“La birinizi de Allah’ıma sabaha bulamayacak, kaybedeceğim. Bak ben sana söyleyeyim de.” (2021/529)

“Terbiyesiz, insan ol, ayağını denk al.” (2019/309)

“C. Y.'den uzak dur, onun bulunduğu ortama girme.” (2021/414)

“Senin ağzına s.çarım, bak beni delirtme.” (2021/463)

“Ateşten korkmayan biri var karşında haberin olsun.” (2019/196)

Üstünlük Kurma

“Y… yiyin, benim sayemde ayaktasınız, sikecem sizi, kansızsınız, orospusunuz, (2020/312)

“Ben size yapacağımı biliyorum, ben sağlık personeliyim.” (2020/300)

“Bu fuarı bana bırakıp gideceksin, ben emniyet falan tanımam. Ben Ç.(sanığın eşinin soyadı)lerin damadıyım. Ben her dediğimi yaparım, şimdi seni buradan aldıracağım” (2019/1)

“Ben nerede çalışıyorum duysan dudağın uçuklar.” (2019/284)

“O o....u çeneni ben kapatmayı öğreteceğim sana.” (2021/270)

“Benim sekiz dokuz suçum var. Ben senden mi korkacağım?” (2020/363)

“Sen beni saf yerine koydun. Benim senin peşine adam takacağımı düşünmedin mi?” (2021/47)

Yadırgama

“Pis o....u, g.tü başı açık dışarı çıkmış.” (2020/155)

“Sen şerefsizsin, evime giremezsin, senin annen baban nasıl evlat yetiştirmiş?” (2020/39)

“Sen ne diye yayılarak oturuyorsun? Kalk, al, gel.” (2020/343)

Yaftalama

“Pedofili, p.....k, fetöcü, şerefsiz.” (2021/270)

“İslam düşmanı Mustafa Kemal…” (2020/416)

“Mal düşmanısın.” (2020/346)

“İspiyoncu.” (2020/106)

Yoksunluk Bildirme

“Şerefsizler ben buraya 4.000 tl hava parası ödedim.” (2019/260)

“Pislik, namussuz…” (2021/483)

“Klavye kahpesi…” (2019/30)

“İşkence yapan şerefsizdir, şerefsizler.” (2019/304)

“Sen de erkeklik denen bir şey yok, sende insanlık yok, adamlık yok.” (2020/136)

“Ulan şerefsiz sende şeref, namus yok.” (2019/309)

“Şerefsiz bir insansın sen.” (2020/102)

“Şerefsiz, k...t.” (2020/375)

“Şerefsiz.” (2020/386)

“Niteliksiz, karaktersiz.” (2020/285)

“Şerefsiz, karaktersiz.” (2020/293)

“Soysuz.” (2021/242)

“Şerefsiz, namussuz…” (2021/147)

“Sevgiden merhametten yoksun insan müsveddesi.” (2019/141)

“Şerefsiz, pezevenk.” (2020/137)

“Nerede sende o yürek? Erkek misin sen?” (2020/205)

“Şerefsiz, namussuz. Sen şerefsizsin.” (2020/184)

“Şerefsiz, o....u.” (2020/446)

“Şerefsiz.” (2019/68)

“Şerefsiz, o… çocuğu” (2021/192)

“Birazcık haysiyet, gurur insanlık da olmayan iğrenç bir yaratıksın.” (2021/306)

“Sen hastasın terbiyesiz.” (2019/317)

“O. çocuğu, şerefsiz" (2018/132)

“Karaktersiz A. (müşteki adı)” (2021/483)

“Sende biraz onur, gurur olsaydı evliliğimizin bitmesine sebep olan iş yerinde tekrar çalışmazdın.” (2019/319)

“Beyinsiz salak.” (2021/113)

“Eğitimsizler, karaktersizler, cahiller…” (2019/84)

“Karaktersiz evlatsınız.” (2020/43)

5.1.1. Tespit Edilen Söz Edimlerin Kullanım Sıklıkları

Tablo 5.7. Dava Dosyalarında Saptanan Söz Edimlerin Kullanım Sıklığı

Sıklık	Yüzde	Söz Edimler
1	%0,18	*hayal kırıklığı yaşama, şantaj yapma, utanma, geçiştirme*
2	%0,37	*bilgi çarpıtma, kararlı olma,*
3	%0,55	*eleştirme, hesap sorma, öz eleştiri, yadırgama*
4	%0,74	*Gözden düşürme, sitem etme, yaftalama*
5	%0,92	*kınama*
6	%1,11	*görmezden gelme, itibar zedeleme*
7	%1,29	*beden olumsuzlama, şikayet etme, üstünlük kurma*
8	%1,48	*ayrımcı olma, ilenme, rencide etme, şaşırma*
10	%1,85	*alay etme, karşı çıkma,*
12	%2,22	*merak etme*
13	%2,40	*dayatma, uyarma*
23	%4,25	*ötekileştirme*
28	%5,18	*buyurma, yoksunluk bildirme*
30	%5,55	*sövme*
33	%6,11	*itham etme*
36	%6,66	*aşağılama*
37	%6,85	*küçümseme*
45	%8,33	*göz korkutma*
98	%18,14	*küfür etme*
139	%25,74	*tehdit etme*

5.2. Kabalık Tetikleyicilerinin Tespiti

5.2.1. Kalıplaşmış İfadeler

Çalışma sonunda elde edilen bulguların çalışma örneklemi doğrultusunda hakaret davası dosyalarında Culpeper'ın Kabalık Tetikleyicileri (2016) tespit edilmiş olup tüm söz konusu tetikleyicilere verilecek örnekler bulunmuştur. Kabalık tetikleyicilerinde çoğunluğun kalıplaşmış ifadelerle oluşturulduğu gözlemlenmiştir. Kalıplaşmış ifadeler bağlamında her bir kabalık tetikleyicisine sözlük anlamı hakaret bildirmeyen ifadelerin örnek verilmesine öncelik verilmiş olup örnekolay verileri tartışma bölümünde sunulmuştur. Örnekolayların tamamı *Ekler*'de sıralanmıştır.

5.2.1.1. Hakaretler

5.2.1.1.1. Kişiselleştirilmiş Olumsuz Seslenmeler

(1) "Müptezel" (2021/98: aşağılama)

(2) "Polis züppesi, insanım diye gezme… …H. (müşteki) züppesi…" (2020/346: aşağılama)

(3) "Çaylak S." (müşteki)" (2020/119: küçümseme)

(4) "Çingene" (2019/196: ötekileştirme)

(5) "Gargamel," (2020/407: beden olumsuzlama)

(6) "Zibidi." (2021/3499: buyurma)

(7) "Karı kılıklı." (2021/296: ayrımcı olma)

(8) "Klavye kahpesi…" (2019/30: yoksunluk bildirme)

(9) "Pedofili," (2021/270: yaftalama)

5.2.1.1.2. Kişiselleştirilmiş Olumsuz Yargılar

(10) “Çok komplekslisin.” (2019/317: rencide etme)

(11) “Çok kilolusun.” (2020/148: beden olumsuzlama)

(12) “Sen büyücüsün, sen falcısın.” (2020/148: ötekileştirme)

(13) “Ha nonoş gezdirmişim ha seni…”(2020/205: ötekileştirme)

(14) “Karı gibisin sen.” (2021/296: ayrımcı olma)

(15) “Yazık! Seninle evlendiğim için herkesten ve kendimden utanıyorum.” (2019/317: öz eleştiri)

(16) “Eğitimsizler, karaktersizler, cahiller…” (2019/84: yoksunluk bildirme)

5.2.1.1.3. Kişiselleştirilmiş Olumsuz Gönderimler

(17) “Bırakmam G. (müşteki) sok o boş aklına. (2021/30: rencide etme)

(18) “O yarasa yüzünü...” (2020/443: beden olumsuzlama)

(19) “O o....u çeneni” (2021/270: üstünlük kurma)

5.2.1.1.4. Kişiselleştirilmiş Üçüncü Kişi Olumsuz Gönderimler

(20) “Bu doktora bir çare bulun” (2019/213: görmezden gelme)

(21) “Gelin pisliğinizi alın (2020/205: görmezden gelme)

(22) “…bu ukala bekçiler…” (2020/241: şikayet etme)

5.2.1.2. Sert Eleştiriler / Şikâyetler

(23) “K.vatları eve getiriyorsun. Odaya kapanıyorsun.” (2021/483: kınama)

(24) “Öğretmenlik gibi kutsal bir mesleğe layık değilsin sen.” (2019/141: itibarını zedeleme)

(25) “Senin gibiler yüzünden piyasa yükseliyor.” (2021/349: itham etme)

(26) “Bu araç bu fiyat eder mi?” (2021/349: şaşırma)

(27) “Bir de kendini Allah’a bir tutanlar olur, şimdi bunlar ölünce bunlara şehitlik mertebesi verir bizim milletimiz.” (2020/241: eleştirme)

(28) “Bir saattir sizi bekliyoruz.” (2021/390: şikayet etme)

5.2.1.3. Tatsız Sorular / Ön Sayıltılar

(29) “He anladım. O....u çocuğu, ananın yanındasın paran bitmiştir şimdi.” (2020/99: sövme)

(30) “Sen kime şekil yapıyorsun?” (2021/479: göz korkutma)

(31) “annen seni pazarlamak için mi yanına aldı?” (2021/30: aşağılama)

(32) “Doktor oldun da bir halt mı oldun?” (2021/395: aşağılama)

(33) “Seni kaç paraya aldılar?” (2020/330: aşağılama)

(34) “Çocukları alamazsın sen babalık mı yaptın şerefsiz?” (2020/136: gözden düşürme)

(35) “Bana maval okuma” (2019/68 : buyurma)

5.2.1.4. Küçümsemeler

(36) “Bu haftaki çocuğu A. P. (müşteki)” (2021/211: itham etme)

5.2.1.5. İleti Güçlendiricileri

(37) “…tamam mı? (2020/346: göz korkutma)

(38) “bir dinle” (2019/196: ötekileştirme)

(39) “Mahkeme Başkanı, Mahkeme Başkanı, sana söylüyorum.” (2021/166: itham etme)

5.2.1.6. Kovma

(40) “Kış kış kış” (2021/85: aşağılama)

(41) “Defol git! 2020/69: rencide etme)

(42) “Buradan defolup gideceksin.” (2020/205: dayatma)

5.2.1.7. Susturucular

(43) “Sakın arayıp da bana bir şey söyleme. Arama!” (2020/346: göz korkutma)

(44) “ ‘Tamam’ deme bir de” (2020/162: aşağılama)

(45) “lan canımı sıkma, kes” (2021/298: buyurma)

5.2.1.8. Tehditler

(46) “Ateşten korkmayan biri var karşında haberin olsun.” (2019/196: uyarma)

(47) “Sonumuz televizyonlarda gördüğümüz kadın cinayetleri gibi olacak.” (2019/247: tehdit etme)

(48) “Valla kapıyı suratına çarparım. ” (2021/529: görmezden gelme)

(49) “Sizi ben televizyona çıkaracağım.” (2021/242: rezil etme)

5.2.1.9. Olumsuz İfadeler

(50) “S… ameliyatını…” (2020/210: küfretme)

(51) “O telefonu, o telefona basan parmaklarını… Seni, hayatını s… .” (2021/306: tehdit etme)

(52) “Le dürzü ol dürzü…” (2021/113: küfretme)

(53) “Senin çocuğun yok mu? Bu yaptığın senin çocuğundan çıksın şerefsiz.” (2021/390: ilenme)

(54) “Lanet olsun! Allah seni bildiği gibi etsin.” (2020/131: ilenme)

5.2.2. Sezdirimsel İfadeler

5.2.2.1. Durum Odaklı

5.2.2.1.1. İç Uyumsuzluk

Eş Zamanlı

(55) “Oğlum, annen kick boksu çok seviyor. Çaydanlığa döner tekme attı.” (2020/184: alay etme)

(56) “..anladın ne demek istediğimi bravo zekisin demek ki..” (2020/119: alay etme)

Art Zamanlı

(57) “Sultan I. Mahvettin ve yaveri II. Çarkettin” (2020/123: alay etme)

(58) “Mustafa Kemal Çankaya Köşkü’nde Topal Osman’la saklambaç oynarken kara çarşaf giyip (2020/416: alay etme)

(59) “On yedi değil yirmi beş senedir sizde İstanbul. Az çaldınız, yetmedi değil mi?” (2020/332: itham etme)

5.2.2.1.2. Dış Uyumsuzluk

(60) “Yavrum bekle kavuşacağım sana la kim kimle uğraşıyor? ” (2019/30: alay etme)

(61) “Gazi HZ.LERİ İsmet Paşa ile öpüşürken…” (2020/416: alay etme)

5.2.2.2. Şekil Odaklı

(62) “Zaten Sincan Karakolu’ndakilerle husumetim var.” (2021/137: göz korkutma)

(63) “Ben doğuluyum oğlum,” (2021/479: göz korkutma)

(64) “Sen gel benim ayakkabımın bağcıklarını bağla.” (2021/390: küçümseme)

(65) “Keziban’ın doğurduğu. (2020/205: ötekileştirme)

(66) “…ve hala çürük elma olarak mesleğe devam… ” (2021/87: itibarını zedeleme)

(67) “Resimde görülen şahıslar, darbeyi organize edenlerdir. Araştırmaya gerek yok. ” (2020/123: itham etme)

(68) “Zaten, kimin üçkâğıtçı olduğu belli,” (2019/128: itham etme)

(69) “erkek değil etekli erkekler.” (2020/136: ayrımcı olma)

5.2.2.3. Bağlam Odaklı

Belirtisiz Davranış

(70) “Benim sayemde ayaktasınız.” (2020/312: üstünlük kurma)

(71) “Ara lan,” (2021/242: küçümseme)

(72) “Ara sıpalarını gelip alsınlar seni, Laliş/Lalliş.” (2020/69: rencide etme)

(73) “Otur da öbür dünyanı düşün.” (2020/346: itham etme)

(74) “kalk mutfağı toparla.” (2021/286: buyurma)

(75) “Kalk, al, gel.” (2020/343: yadırgama) (sağlık personeli hasta arasında olduğu için)

Davranışta Bulunmama

“Susması.” (2021/30: uyarma)

5.3. Kabalık Tetikleyicisi Türlerinin Hükümlere Göre Dağılımı

Tablo 5.8. Suç Unsuru ve Karar Çapraz Tablo

Suç Unsuru * Karar Crosstabulation

			Karar					Toplam
			Beraat	Düşme	HAGB	Tazminat	Mahkûmiyet	
Suç Unsuru	Kalıplaşmış İfadeler	Veri Sayısı	233	171	379	90	93	966
		% within SucUnsuru	24.1%	17.7%	39.2%	9.3%	9.6%	100%
		% within Karar	88.6%	91.0%	83.8%	84.9%	90.3%	86,9%
		% of Total	21.0%	15.4%	34.1%	8.1%	8.4%	86,9%
	Sezdirimsel İfadeler	Veri Sayısı	30	17	73	16	10	146
		% within SucUnsuru	20.5%	11.6%	50.0%	11.0%	6.8%	100%
		% within Karar	11.4%	9.0%	16.2%	15.1%	9.7%	13,1%
		% of Total	2.7%	1.5%	6.6%	1.4%	0.9%	13,1%
Toplam		Veri Sayısı	263	188	452	106	103	1112
		% within SucUnsuru	23.7%	16.9%	40.6%	9.5%	9.3%	100%
		% within Karar	100%	100%	100%	100%	100%	100%
		% of Total	23.7%	16.9%	40.6%	9.5%	9.3%	100%

Çalışma kapsamında **1112** suç unsuru saptanmış olup bunlardan **966**'sı, kalıplaşmış ifadeler; **146**'sı ise sezdirimsel ifadelerden oluşan kabalık tetikleyicileridir.

Hakaret davalarından hareketle elde edilen her iki kabalık tetikleyicisinin de suç unsuru olarak kullanıldığı durumlarda en çok hükmolunan karar hükmün açıklanmasının geri bırakılması (HAGB) olarak saptanmıştır. Ancak kalıplaşmış ifadeler kullanımının yaygın olduğu davaların sonuçlarında en az tazminat kararı verilmişken sezdirimsel

ifadelerin kullanımının yaygın görüldüğü dava dosyalar, en az mahkûmiyet suçu ile neticelendirilmiştir.

Çapraz tablo sayesinde görülmektedir ki beraat kararları içinde, kalıplaşmış ifadeleri suç unsuru olarak kullanımı **%86.6** iken sezdirimsel ifadelerin suç unsuru olarak görüldüğü davalarda daha az beraat kararı çıkmıştır. Mahkûmiyet kararı ile neticelenmiş davalar içinde, kalıplaşmış ifade suç unsuru kullanımı **%90.3** olarak görülürken hürriyet bağlayıcı cezaların **%9.7**'si sezdirimsel ifadelerin kullanımının suç unsuru niteliği taşıdığı davalardan oluşmaktadır.

5.4. Bulguların İstatiksel Görünümü

Çalışmanın nicel araştırma yöntemi kapsamında elde edilen istatiksel veriler, SPSS istatistiksel analizleri IBM SPSS Statistics 22.0 yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Suç unsurları ve hükümler arasındaki ilişki, uzman istatikçi[65] eşliğinde yapılan Pearson'ın Ki-kare testi ile sunulmaktadır.

Tablo 5.9. Hakaret Suçu Taraflarının Cinsiyet Dağılımı

Mağdur	Sıklık	Yüzde	Fail	Sıklık	Yüzde
Kadın	131	43.7	Kadın	78	22.0
Erkek	169	56.3	Erkek	276	77.7
Toplam	300	100	Toplam	354	100

Dava dosyalarında gerek mağdur **(%56.3)** gerekse fail **(% 77.7)** konumunda olan tarafların çoğunluğunun erkek cinsiyetinde olduğu söylenebilmektedir. Suça karışan kadın sayısı toplamda erkek sayısına oranla az görülmekte olup söz konusu dil suçunun mağduru olan kadınlar, fail konumunda olan kadınlardan **%25,35** oranında fazladır. Elde edilen örnekolayların verilerinde, erkeklerin daha çok fail konumunda olduğu görülmüştür.

[65] İstatik Uzmanı Utku ARSLANOĞLU

Tablo 5.10. Hakaret Suçu Taraflarının Eğitim Durumu

Mağdur	Sıklık	Yüzde	Fail	Sıklık	Yüzde
Lise	110	36.7	Lise	107	30.2
Doktora	1	0.3	Doktora	1	0.3

Tablo verilerine göre hakaret suçuna karışan tarafların eğitim düzeylerine bakılarak lise mezunu olan kişilerin mağdur veya fail konumunda oluşu fark etmeksizin daha çok suça karıştıkları gözlemlenirken daha yüksek eğitim durumuna sahip kişilerin söz konusu suça karışma eğilimleri düşük görülmektedir.

Tablo 5.11. Hakaret Suçu Taraflarının Yaş Dağılımı

Mağdur	Sıklık	Yüzde	Fail	Sıklık	Yüzde
21-25	46	15.3	31-35	63	17.8
1-5	3	1.0	76-80	1	0.3

Dil suçuna maruz kalan insanların, çoğunlukla **21-25** yaş arası gençlerden; azınlıkla ise **1-5** yaş aralığındaki çocuklardan oluştuğu görülmüştür. Suça maruz bırakanların ise en az **76-80** yaş aralığında; en çoksa **31-35** yaş aralığında dil suçu işleme eğilimi olduğu görülmüştür.

Tablo 5.12. Hakaret Suçu Taraflarının Statüleri

Mağdur	Sıklık	Yüzde	Fail	Sıklık	Yüzde
Ev hanımı	63	21.0	Ev hanımı	42	11.9
Mimar/Mühendis	1	0.3	Mali Müşavir	1	0.3

Hakaret suçu davalarında hem mağdur hem de fail konumunda en çok suça karışan meslek grubu ev hanımları olmuştur. Mimar ve mühendislik alanı çalışırları dil suçuna daha az maruz kalırken mali müşavirlerin daha az suç işlediği söylenebilmektedir.

Tablo 5.13. Hakaret Suçu Taraflarının Sosyal Mesafeleri

Mağdur	Sıklık	Yüzde	Fail	Sıklık	Yüzde
Tanış değil	54	18.0	Akrabalık	51	14.4
Öğretmen -öğrenci	1	0.3	Sanal arkadaşlık (oyun, sosyal medya)	3	0.8

Hakaret suçu kapsamında suça maruz kalan mağdurların çoğunlukla sanıkları tanımadığı görülmekle birlikte faillerinse en çok akrabalık ilişkisi kurdukları kişilere karşı dil suçunu işleme eğilimlerinin yüksek olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 5.14. Hakaret Suçu Davalarında Tarafların Medeni Hal ve Çocuk Durumları

Mağdur	Sıklık	Yüzde	Fail	Sıklık	Yüzde
Evli	189	62.7	Evli	232	65.8
Bekar	111	36.7	Bekar	121	34.2
Mağdur	Sıklık	Yüzde	Fail	Sıklık	Yüzde
Çocuklu	100	33,3	Çocuklu	106	29.9
Çocuksuz	200	66.7	Çocuksuz	248	70.1

Suça karışan mağdur ve faillerin medeni halleri ve çocuk durumlarına dair verilere bakıldığında evli insanların bekarlara oranla daha çok suça karışma eğiliminde olduğu ancak faillerin **(%70.1)** ve mağdurların **(%66.7)** çoğunlukla çocuk sahibi olmayan insanlardan oluştuğu gözlemlenmiştir.

Tablo 5.15. Hakaret Suçunda Alenilik

Mağdur	Sıklık	Yüzde	Fail	Sıklık	Yüzde
Ev ortamı (balkon/yatak odası)	62	20.7	Ev ortamı (balkon/yatak odası)	81	22.9
Eğitim ortamı (Dershane/okul/spor salonu)	4	1.3	Eğitim ortamı (Dershane/okul/spor salonu)	3	0.8

Tablo 5.16. Hakaret Suçu Davalarında Görülen Diğer Suç Türleri

Mağdur	Sıklık	Yüzde	Fail	Sıklık	Yüzde
Hakaret, Tehdit, Kasten Basit Yaralama/Teşebbüs	54	18.0	Hakaret, Tehdit, Kasten Basit Yaralama/Teşebbüs	78	22.0
Hakaret, Tehdit, Taciz	1	0.3	Hakaret, Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Bırakma	1	0.3

Verilere göre hakaret suçu davalarında söz konusu suç ile birlikte en çok tehdit, kasten basit yaralama ve kasten basit yaralamaya teşebbüs gibi suçlar işlenmiş olup mağdurlar söz konusu suç ile birlikte tehdit ve taciz gibi suçlara maruz kalırken failler hakaret suçunun yanında en az, kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma suçlarını işlemişlerdir.

Tablo 5.17. KT ve Hükümlerin Pearson'ın Ki Kare (*Chi-Square*) İstatistiği

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	8.470[a]	4	0.076
Likelihood Ratio	8.652	4	0.070
N of Valid Cases	1112		

H0: Davalardaki suç unsurları ile hükmolunan kararlar arasında anlamlı fark yoktur.
H1: Davalardaki suç unsurları ile hükmolunan kararlar arasında fark vardır.
p>0.05 olduğundan H0 hipotezi reddedilememektedir.

Ki kare testi sonucunda elde edilen p değeri **0.076** olarak bulunuştur. Belirlenen anlamlılık düzeyi **0.05** olarak seçilmiştir. Elde edilen p değeri, belirlenen anlamlılık düzeyinden büyük olduğundan dolayı, H0 hipotezi reddedilememektedir. Bu nedenle davalarda suç unsurları kapsamında ele alınan kabalık tetikleyicileri ile hükmolunan kararlar arasında anlamlı fark olmadığı söylenebilmektedir.

5.5. Bulguların Söz Dizimsel Sınıflandırılması

5.6. İsim Tamlaması Kurulumunda Olanlar

5.6.1. Belirtili İsim Tamlaması Kuruluşunda Olanlar

"…***kardeşlerinin avradı****nı*…" (2020/44)

"*Bunlar* ***senin yanın****a kalmaz kahpe…* (2020/44)

"…***p……gin çocuğu…*****"** (2020/43)

"***Arabanın arkası****na takıp seni K…'ye kadar sürükleyeceğim*" (2020/95)

"***Sizin sonunuz benim elim****den olacak*" (2020/95)

"*Artık* ***bunun sonu*** *ne olursa olsun sizi öldüreceğim*." (2020/95)

"*Tam da* ***başkasının köpeği****ni kendi köpeği gibi*.." (2020/119)

"…*görüşeceğiz,* ***p.çin dölü***…" (2020/136)

"*Getir la şu* ***silahımı benim****. Şu silahımı ver lan bana, ver şu silahımı*…" (2020/138)

"*..K...t,* ***o.…unun bebesi***…" (2020/99)

"…*Ben* ***sivillerin hepsi****ni tanırım. Başkomiserinizi tanırım*…" (2020/50)

"…*biz bu* ***mahallenin bebesi****yiz siz yokken biz vardık mahallede*…" (2020/50)

"…***kahpenin kızı****…*" (2020/174)

"*P.ç,* ***senin*** *buradan* ***ölün*** *çıkacak*." (2020/85)

"…***senin p.çlerin****e bakmak zorunda değilim, adam gibi nafakanı gönder daha çok aç kalacak* ***senin p.çleri****n" (2020/299)

"…*kahpe,* ***senin kanını*** *akıtacağım*." (2020/331)

"*…kendini bir şey sanma aşağı gelirsem gebertirim seni, gargamel, topal bacak, ne işin var Ankara'da**? Mersin'in köyü**nden gelmişsin b.k…*" (2020/407)

"*…şerefsiz, ölümün benim elimden olacak. **Yönetici olduğum binanın önü**nden neden taş alıyorsun?*" (2021/78)

"*…**senin erkekliğin**de problem var da niye dolandın benim paçama onu niye yazmadan **benim erkekliğim** zayıf diye…, …le dürzü ol dürzü…*" (2021/113)

"***Senin kalemin** kırıldı artık sen **benim yeğenim**i annesiz bırakmayı göze almışsan seni öldürmeyi göze almışımdır*." (2021/213)

"*Kaşar o....u senin yüzünden **kardeşimin yuvası** yıkılıyor*!" (2021/213)

"*…O yanındaki şerefsiz olan kadın N… tamam mı?, ….**kızımın şu an gözyaşları** akıyor…*" (2021/242)

"*Salak mısınız, geri zekâlı mısınız, **gözünüzün önü**ndeki aracı görmüyor musunuz da geldiniz çarptınız*?" (2021/248)

"*Sen salak mısın oğlum? Mal, **canın yongası**dır*." (2021/248)

"*…seni kurşun yağmuruna tutacağım, **arabanın içinde** boğarak öldüreceğim, … hayatında görmediğin işkenceyi göreceksin…*" (2021/282)

"*…um**un** psikopat **manyağı** seni, … um**un** manyak **kaşarı***" (2021/306)

"*Sen gel **benim ayakkabımın bağcıkları**nı bağla, **senin çocuğun** yok mu, bu yaptığın **senin çocuğun**dan çıksın, şerefsiz*." (2021/390)

"*Kul hakkı yiyen ama beş vakit namaz kılıyor gibi görünen biridir, diğeri de **onun yardakçısı**dır.*" (2019/168)

"***Allah'ımın maymunu** sen bittin, bak sana neler yapacağım kaşar, kudur pislik köpek hesaplaşacağız. Kaşar maymun s… g… pişman edeceğim*." (2019/196)

5.6.2. Belirtisiz İsim Tamlaması Kuruluşunda Olanlar

"…***kahpe tohumluğu*** *yapma…*" (2020/43)

"…***ne tribi****ndesin a…*" (2020/100)

"*Tam da başkasının köpeğini* ***kendi köpeği*** *gibi…*" (2020/119)

"*Bir de* ***avukatlık makamı****na oturacaksın öyle mi?*" (2020/136)

"*…yerlerinden mesleklerinden attıracağım,* ***hesap zamanı*** *gelecek…*" (2020/136)

"*…Erkekse karşıma çıksın****, mevki sahibi*** *olmuş ama adam olamamış…*" (2020/136)

"…***ortalık malları****…*" (2020/285)

"…***polis züppesi****, insanım diye gezme…*" (2020/346)

"*Yahudi, dinsiz,* ***İslam düşmanı****…*" (2020/416)

"*…açsana lan o...* ***emek hırsızı****, açsana lan telefonu hırsız…*" (2021/83)

"Bak senin mahallede geziyoruz, emniyete gidiyorum soysuzlar, size rahat yok, bak ben geldim Ankara'ya neredesin ***erkek bozuntusu?***" (2021/242)

"*…seni* ***kurşun yağmuru****na tutacağım, arabanın içinde boğarak öldüreceğim, ... hayatında görmediğin işkenceyi göreceksin…*" (2021/282)

"*Sevgiden, merhametten yoksun* ***insan müsveddesi****…*" (2019/141)

"*Men etsinler seni meslekten sevgiden merhametten yoksun* ***insan müsveddesi****, ellerin kırılsın senin"* (2019/141)

"***Eroin bağımlısı****, önce arkadaşına attı sonra baldızına attı, bunu da öğrendim, baldızıyla da ilişkisi varmış*." (2019/205)

"…***klavye kahpesi****…koca memeli* ***yağ tulumu****…sende biraz yürek varsa mahkemede ol...*" (2019/30)

"*...siz kaşındınız...çok azmışsın...size bu saatten sonra çocuk verenin a... k... siz kaşındınız...p.ç...****tel o….usu****...*" (2019/30)

5.7. Sıfat Tamlaması Kurulumunda Olanlar

"***O kahpe*** *yanında mı?*" (2020/44)

"*…p.ç****, şerefsiz, k…t****"* (2020/24)

"***O p……k*** *kim* ***o k…t*** *kim*?" (2020/24)

"*…****şerefsiz namussuz kadın****…*" (2020/184)

"*…****pislik, aşağılık adam****…* (2020/184)

"***Şerefsiz bir insan*** *değilim*" (2020/102)

"***Bu sular*** *seni boğar*." (2020/119)

"*Çaylak S…*" (mağdurun adı) (2020/119)

"*Şerefsiz,* ***babası belli olmayan sıfatsız****, her şeyi zamana bırakacağım…*" (2020/136)

"*Annen deliydi. Sen de onun gibi delisin,* ***çok kilolusun***." (2020/148)

"***Şerefsiz p……k****, seni öldüreceğim*" (2020/137)

"*…neredesin lan? Bana adres ver.* ***Seni bulduğum yer****de ölünü….*" (2020/138)

"*Getir la* ***şu silah****ımı benim.* ***Şu silah****ımı ver lan bana, ver* ***şu silah****ımı…*" (2020/138)

"***Şerefsiz*** *çingenler.*" (2020/155)

"*Seni öldürürüz, o....u. Allah senin belanı versin,* ***pis o….u****, g.tü başı açık dışarı çıkmış, seni geberteceğim, seni öldüreceğim*" (2020/155)

"*…****şerefsiz p……k****, sen* ***diğer kadınlar****la hep birlikte oluyorsun…*" (2020/178)

"*…sana bir şey yaptırmayacağım* ***en sevdiğini*** *alacağım elinden…*" (2020/99)

*"…****asıl şerefsizliği*** *siz yaptınız, beni kovarken* ***hiç ses*** *çıkarmadınız, arkamdan iş çeviriyorsunuz…*" (2020/210)

"*…polisler bitti bir de başımıza bu* ***ukala bekçiler*** *çıktı. Kafayı yiyeceğim ya*" (2020/241)

"*…sen o kadar* ***haysiyetli biri*** *olsaydın kendi p.çlerine bakardın…"* (2020/299)

"*…kendini bir şey sanma aşağı gelirsem gebertirim seni,* ***gargamel, topal bacak****, ne işin var Ankara'da Mersin'in köyünden gelmişsin b.k…*" (2020/407)

"*Osmanlı'yı yıkıp Lozan'da toprakları* ***satan iki eşcinsel***" (2020/416)

"***Yahudi, İslam düşmanı Mustafa Kemal****, Çankaya Köşkü'nde Topal Osman'la saklambaç oynarken* ***kara çarşaf*** *giyip* ***gerici yobaz*** *olmuş*" (2020/416)

"*…doktor yalanına devam etmiş ve hala* ***çürük elma*** *olarak mesleğe devam.*" (2021/87)

"*…yazık yazık* ***rezil insan****,* ***bu dünya*** *ikimize de dar ya sen ya ben…*" (2021/81)

"***O kapı****dan çıktın, gideceğin yer* ***kara toprak****tır. Seni bulup kafana sıkacağım*" (2021/213)

"Bak ***senin mahallede*** *geziyoruz, emniyete gidiyorum soysuzlar, size rahat yok, bak ben geldim Ankara'ya neredesin erkek bozuntusu*" (2021/242)

"*…****O yanındaki şerefsiz olan kadın*** *N… tamam mı? …kızımın şu an göz yaşları akıyor…*" (2021/242)

"*Salak mısınız, geri zekâlı mısınız**, gözünüzün önündeki arac**ı görmüyor musunuz da geldiniz çarptınız*?" (2021/248)

"…***O o.…u çene****ni ben kapatmayı öğreteceğim sana*…" (2021/270)

"…*seni kurşun yağmuruna tutacağım, arabanın içinde boğarak öldüreceğim, ...* ***hayatında görmediğin işkence****yi göreceksin*…" (2021/282)

"…*siz beyinsiz misiniz? Anlamıyor musun?* ***Bu iş*** *olacak, öyle ya da böyle olacak.*" (2021/297)

"*Birazcık haysiyet, gurur, insanlık da olmayan* ***iğrenç bir*** *yaratıksın.*" (2021/306)

"***O paralar****ı teker teker rulo şeklinde s*…" (2021/306)

"…*umun* ***psikopat manyağ****ı seni, ... umun* ***manyak kaşar****ı*" (2021/306)

"…*utanmaz herif senin gibiler yüzünden piyasa yükseliyor, fiyatı fazla yaz üstüne hakaret et* ***sözde müslüman adam****sın CD*" (2021/349)

"…*sen* ***k.çı kırık biri****sin*…" (2021/415)

"…*ha* ***dışardaki köpek*** *ha sen*…" (2021/463)

"***Karı satan ibne****...*" (2021/482)

"…*çalışılmaz* ***üçkâğıtçı firma***…" (2021/500)

"...ne ***rezil*** *ne* ***adi*** *ne* ***şerefsiz bir mahluk*** *olduğuna inandık*." (2019/59)

"…*bak ben sana, akşam ne yaptıracağım oğluma, şerefsiz, o....u,* ***O yarasa yüzünü*** …" (2020/443)

"***Eğitimsiz, karaktersiz ve cahil insanlar***." (2019/84)

"…*sen* ***kaç paralık adam****sın, karı gibi kaçıyorsun, evine barkına gelirim*." (2019/128)

"…***pislik adi mahlukat****. Yapma,* ***öğretmenlik gibi kutsal bir mesleğ****e layık değilsin*." (2019/141)

"***Sevgiden, merhametten yoksun insan*** *müsveddesi*…" (2019/141)

"***Pislik adi*** *mahlukat! Yapma, öğretmenlik gibi kutsal bir mesleğe layık değilsin sen. Men etsinler seni meslekten sevgiden merhametten yoksun* ***insan müsveddesi****, ellerin kırılsın senin"* (2019/141)

"*D. Ç. denen şahıs benim bu sektörde tanıdığım en* ***düzenbaz, yalancı*** *kişidir."* (2019/168)

"*Allah'ımın maymunu sen bittin bak sana neler yapacağım kaşar! Kudur,* ***pislik*** *köpek hesaplaşacağız.* ***Kaşar*** *maymun s… g… pişman edeceğim*." (2019/196)

"…***beyinsiz*** *ve* ***aptal*** *P. X.…* ***kahpe…****travesti****…fahişe*** *P. X. sen bittin hiç kurtuluşun yok. Benim adım da G. X. ise senin yedi ceddini s… and olsun.*" (2019/30)

"…*klavye kahpesi…****koca memeli yağ tulumu****…sende biraz yürek varsa mahkemede ol..*" (2019/30)

"…***ucuz insan, cahil insan****, mal. Sen kork benden…sende şeref namus yok, canımı kopardığının hesabını soracağım hesabını sen vereceksin…*" (2019/309)

"…***terbiyesiz insan*** *ol ayağını denk al.* …davayı geri almazsan seni öldürürüm." (2019/309)

"…***sanal soytarılık*** *yapma…he soytarı he la bir s… g… soytarı….*" (2019/317)

"…*midemi bulandırıyorsun, sen hastasın terbiyesiz,* ***küfürden ahlaksızlıktan güç alan zavallı****, mesaj yazarken bile midemi bulandırıyorsun. Çok komplekslisin, yazık seninle evlendiğim için herkesten ve kendimden utanıyorum*." (2019/317)

5.8. İsim-Fiil Grubu Kurulumunda Olanlar

"*Her gün ne b.k **yeme**ye annene gidip duruyorsun?"* (2020/100)

"*Oku**ma**yla avukat ol**mak**la adam olunmaz*" (2020/136)

"*Resimde görülen şahıslar darbeyi organize edenlerdir **araştırmaya** gerek yok*." (2020/123)

"*…geri zekâlı, çeneni tutmazsan böyle **dayak yeme**ye devam edersin*" (2020/355)

"*…sen o….usun, annen seni **pazarlamak** için mi yanına aldı?*" (2021/30)

"*Senin kalemin kırıldı artık sen benim yeğenimi annesiz **bırakmayı** göze almışsan seni **öldürmey**i göze almışımdır*." (2021/213)

"*bu saatten sonra O…(müştekinin adı) rahat uyuyama senin huzurunu **bozmak** için elimden ne geliyorsa onu yapmazsam namusum iki paralık olsun…*" (2021/270)

"*…O o....u çeneni ben **kapatma**yı öğreteceğim sana…*" (2021/270)

"*Bugün okulda yüzleşeceğiz. Ev **basmak** neymiş görüşürüz. Erkeğim diye gezme karı kılıklı, sapık. Karı gibisin sen, pislik, şizofren*" (2021/296)

"*Böyle terbiyesizlik, karaktersizlik **yapma**ya hakkın yok*." (2021/390)

5.9. Sıfat-Fiil Grubu Kurulumunda Olanlar

"*…seni genelevine sat**acağ**ım zaman…*" (2020/44)

"*Oğlum, annen kick boksu çok seviyor(!) Çaydanlığa **döner tekme** attı."* (2020/184)

"*Ben zaten **ölmüş** bir insanım sonum hapis olsa da sizi öldüreceğim*." (2020/95)

"*Benim anneme babama bunu yaşattın ya, ne ol**acağ**ını göreceksin*." (2020/98)

"*Senden **ayrılmayan** annemi* s…." (2020/68)

"*Onu b**ıçaklamayan**ın a…*" (2020/89)

"*Her ne kadar L. olsan S. olduğunu **bilmeyen** yok*" (2020/119)

"*…lanse edip ortalıkta **gezen** senin gibi kahpelerden…*" (2020/119)

*"Anladın ne demek **istediğimi** bravo zekisin demek ki...*" (2020/119)

"*Sende erkeklik **denen** bir şey yok, sende insanlık yok, adamlık yok…"* (2020/136)

"*Şerefsiz, **babası belli olmayan** sıfatsız, her şeyi zamana bırakacağım…*" (2020/136)

"*Resimde **görülen** şahıslar darbeyi organize **eden**lerdir araştırmaya gerek yok.*" (2020/123)

"*Polisi ara, bak çıkınca neler **olacak** görürsün…*" (2020/137)

"*…neredesin lan? Bana adres ver. Seni **bulduğum** yerde ölünü….*" (2020/138)

"*…t**akıldığ**ınız erkeklerin yanına gidin, orada yatın*" (2020/160)

"*…sana bir şey yaptırmayacağım en **sevdiğini** alacağım elinden…*" (2020/99)

"*…kızını ne hakla **dövdüğümü** sana göstereceğim…*" (2020/207)

"*…kezibanın **doğurduğ**u…*" (2020/205)

"*Osmanlı'yı yıkıp Lozan'da toprakları **satan** iki eşcinsel*" (2020/416)

"*…şerefsiz, ölümün benim elimden olacak. Yönetici **olduğ**um binanın önünden neden taş alıyorsun?*" (2021/78)

"*O kapıdan çıktın, **gideceğin** yer kara topraktır. Seni bulup kafana sıkacağım*" (2021/213)

"…***O yanındaki şerefsiz olan*** *kadın N… tamam mı?, ….kızımın şu an göz yaşları akıyor…*" (2021/242)

"…*seni kurşun yağmuruna tutacağım, arabanın içinde boğarak öldüreceğim, ...* ***hayatında görmediğin*** *işkenceyi göreceksin*…" (2021/282)

"***Birazcık haysiyet, gurur, insanlık da olmayan*** *iğrenç bir yaratıksın.*" (2021/306)

"…***utanmaz*** *herif senin gibiler yüzünden piyasa yükseliyor, fiyatı fazla yaz üstüne hakaret et sözde Müslüman adamsın CD*" (2021/349)

"*Sen gel benim ayakkabımın bağcıklarını bağla, senin çocuğun yok mu, bu* ***yaptığ****ın senin çocuğundan çıksın, şerefsiz.*" (2021/390)

"…*var hakemi S… T… adi,* ***satılmış*** *köpeksiniz,* ***satılmış*** *köpekler…*" (2021/418)

"…*gerek yok senin gibi* ***kokmuş***…" (2021/463)

"*Karı* ***satan*** *ibne…*" (2021/482)

"*L… **sözde müdür** k...t*" (2021/500)

"…ne rezil ne adi ne şerefsiz bir mahluk ***olduğ****una inandık.*" (2019/59)

"*gelip burada kabadayılık yapamazsın sen zaten, ...kimin üçkâğıtçı* ***olduğu*** *belli, yavşak…*" (2019/128)

"…***haram yiyen hırsız****, dolandırıcılar…şerefsizler, hemen düzeltin ağzınıza s…, dinsizler, kitapsızlar, tertemiz bir dayak istiyorsunuz, siz isteyin ben hepinizi tertemiz döverim…*" (2019/284)

"*Ulan şerefsiz! Bu sefer seni cümle aleme rezil edeceğim, o kocan olacak herifi bulup senin* ***ne mal olduğunu*** *anlatacağım.*" (2019/309)

"…*midemi bulandırıyorsun, sen hastasın terbiyesiz,* ***küfürden, ahlaksızlıktan güç alan*** *zavallı, mesaj yazarken bile midemi bulandırıyorsun. Çok komplekslisin, yazık seninle evlendiğim için herkesten ve kendimden utanıyorum.*" (2019/317)

5.10. Zarf-Fiil Grubu Kurulumunda Olanlar

"*Ara sıpalarını **gelip** alsınlar seni, laliş."* (2020/69)

"*Arabanın arkasına **takıp** seni K...'ye kadar sürükleyeceğim*" (2020/95)

"*…lanse **edip** ortalıkta gezen senin gibi kahpelerden…*" (2020/119)

"*…diktatör dey**ince** de kızıyor...*" (2020/123)

"*Polisi ara bak **çıkınca** neler olacak görürsün…*" (2020/137)

"*…şerefsiz, **yürürken** gölgenden kork. Görüşeceğiz…* (2020/192)

"*Sen beni evliyken de aldatıyordun. Kimlerle **yatıp** kalktın? Haysiyetsiz, seni öldürürüm"* (2020/356)

"*…İsmet Paşa ile **öpüşürken***" (2020/416)

"*Yahudi, İslam düşmanı Mustafa Kemal Çankaya Köşkü'nde Topal Osman'la saklambaç **oynarken** kara çarşaf **giyip** gerici yobaz olmuş*" (2020/416)

"*…**unutmadan** kim araya karışıyorsa anası az, sülalesini...*" (2021/30)

"*…doktor yalanına devam etmiş ve hala çürük elma **olarak** mesleğe devam...*" (2021/87)

"*…seni **dövüp** eve kilitleyeceğim…*" (2021/97)

"*Adam **tutup** seni vurduracağım, şerefsiz.*" (2021/201)

"*…seni köy meydanında eşek gibi **anırtınca…***" (2021/113)

"*O kapıdan çıktın, gideceğin yer kara topraktır. Seni **bulup** kafana sıkacağım*" (2021/213)

"*…seni kurşun yağmuruna tutacağım, arabanın içinde* ***boğarak*** *öldüreceğim, … hayatında görmediğin işkenceyi göreceksin…*" (2021/282)

"***gelip*** *burada kabadayılık yapamazsın sen zaten, …kimin üçkâğıtçı olduğu belli, yavşak…"* (2019/128)

5.11. Tekrar Grubu Kurulumunda Olanlar

"*…alsınlar seni,* ***laliş laliş***" (2020/69)

"*Onu* ***delik deşik*** *edeceğim*." (2020/89)

"***Akıllı uslu*** *ol, dedim sana dinlemedin*." (2020/119)

"*ara, seni öldüreceğim, seni öldüreceğim, seni* ***dilim dilim*** *kestireceğim…*" (2020/99)

"***Yakını uzağı*** *bilmiyorsan ben ne yapayım geri zekâlı, zaten malsın bugüne kadar neyi becerebildin ki*? (2020/205)

"*…sen ne biçim doktorsun****, manyak manyak****…şerefsiz…*" (2020/293)

"*…sen* ***onun bunun*** *p.....kliğini yapıyorsun…*" (2020/312)

"*…seni çıktığın yere nasıl* ***parça parça*** *sokacağım gör…*" (2020/405)

"*…****yazık yazık*** *rezil insan, bu dünya ikimize de dar ya sen ya ben…*" (2021/81)

"*…sizin kafanıza sıkarım, hepinizi* ***tek tek*** *vurarak öldürürüm.*" (2021/135)

"*…ben S..(sanığın kendi adı)* ***açık açık*** *tehdit ediyorum seni bundan sonra* ***bak gör*** *neler olacak artık kendinden bile kork…*" (2021/270)

"*O paraları* ***teker teker*** *rulo şeklinde s…*" (2021/306)

"*…çocuklarıyla* ***tek tek*** *görüşeceğiz.*" (2021/494)

"…***çoluğunuzu çocuğunuzu*** *dağa kaldıracağım*." (2019/67)

"*Kendini gidip* ***sağda solda*** *s*…" (2019/128)

"…*sen kaç paralık adamsın, karı gibi kaçıyorsun,* ***evine barkına*** *gelirim*." (2019/128)

5.12. Edat Grubu Kurulumunda Olanlar

"***Adam gibi*** *dur seni Y…'de yaşatmam.*" (2020/19)

"*Arabanın arkasına takıp seni K…'ye* ***kadar*** *sürükleyeceğim*" (2020/95)

"*Tam da başkasının köpeğini kendi köpeği* ***gibi***.." (2020/119)

"…*lanse edip ortalıkta gezen senin* ***gibi*** *kahpelerden*…" (2020/119)

"*Sende erkeklik denen bir şey* ***yok****, sende insanlık* ***yok****, adamlık* ***yok****…"* (2020/136)

"*Sen erkeksen adamsan dayımı ara dayım****la*** *konuş…*" (2020/136)

"*Allah seni bildiği* ***gibi*** *etsin*." (2020/131)

"*Annen deliydi. Sen de onun* ***gibi*** *delisin, çok kilolusun*." (2020/148)

"…*ağzınızı burnunuzu kırarım. Niye bakıyorsunuz? Sizin****le*** *dışarıda görüşelim, siz görürsünüz*." (2020/74)

"*Yakını uzağı bilmiyorsan ben ne yapayım geri zekâlı, zaten malsın* ***bugüne kadar*** *neyi becerebildin ki*? (2020/205)

"…*gelin pisliğinizi alın yoksa ben bunu* ***sabaha kadar*** *öldürürüm*." (2020/205)

"*senin p.çlerine bakmak zorunda değilim, adam* ***gibi*** *nafakanı gönder daha çok aç kalacak senin p.çlerin*" (2020/299)

"…sen ***o kadar*** *haysiyetli biri olsaydın kendi p.çlerine bakardın…"* (2020/299)

"…*sen nasıl yemek yapamazsın? Seni öldürürüm, seni gebertirim, seni* ***et gibi*** *doğrarım.*" (2020/380)

"…*seni köy meydanında* ***eşek gibi*** *anırtınca*…" (2021/113)

"..***sizin gibi*** *soysuzlar, erkekliğin varsa ara, soysuz*…" (2021/242)

"…*polis züppesi,* ***insanım diye*** *gezme*…" (2020/346)

"…*senin erkekliğinde problem var da niye dolandın benim paçama onu niye yazmadan benim erkekliğim* ***zayıf diye****…, …le dürzü ol dürzü…*" (2021/113)

"…*pedofili, p…..k, fetocu, şerefsiz,* ***sen affet diye*** *köpek olsan da canımı sıkanın canını alacağım bu saatten sonra*" (2021/270)

"…*bu saatten sonra O…(müştekinin adı) rahat uyuyama senin huzurunu* ***bozmak için*** *elimden ne geliyorsa onu yapmazsam namusum iki paralık olsun*…" (2021/270)

"*Ben salak değilim,* ***karı gibi*** *dedikodu yapma*…" (2021/296)

"*Bugün okulda yüzleşeceğiz. Ev basmak neymiş görüşürüz.* ***Erkeğim diye*** *gezme karı kılıklı, sapık.* ***Karı gibisin*** *sen, pislik, şizofren*" (2021/296)

"…*utanmaz herif* ***senin gibiler*** *yüzünden piyasa yükseliyor, fiyatı fazla yaz, üstüne hakaret et, sözde müslüman adamsın CD*" (2021/349)

"…*gerek yok senin gibi* ***kokmuş***…" (2021/463)

"…***eşek gibi*** *bakacan çocuklarına*…" (2021/483)

"…*sen kaç paralık adamsın,* ***karı gibi*** *kaçıyorsun, evine barkına gelirim*." (2019/128)

"…*pislik adi mahlukat. Yapma,* ***öğretmenlik gibi*** *kutsal bir mesleğe layık değilsin*." (2019/141)

"…***senin gibi*** *gevşekleri çok gördüm lan ibne…*" (2019/128)

"…*dava açıyorsunuz ya* ***delikanlı gibi*** *karşıma çıkamıyor musunuz? Bu* ***kadar mı sizin mertliğiniz, erkekliğiniz****? Ne kadar alabileceksen hepsini al, onları sana pamuk diye tepmezsem, alabiliyorsan üç katı al tamam mı? Haydi!*" (2019/244)

"…***karı gibi*** *evine sahip çıkmıyorsun ananın lafına gidiyorsun.*" (2019/311)

5.13. Bağlama Grubu Kurulumunda Olanlar

"…***ne*** *annen* ***ne*** *sen…*" (2020/44)

"Annen **de** genelevinde çalışıyor." (2020/44)

"*Sen insan* ***değil*** *köpeksin*.". (2020/184)

"*Senin* ***anan bacın da*** *kahpe…*" (2020/95)

"*Benim* ***anne babama*** *bunu yaşattın ya, ne olacağını göreceksin*." (2020/98)

"*Sakın gelme* ***hem*** *döverim* ***hem*** *kovarım.*" (2020/100)

"***Her ne kadar*** *L. olsan S. olduğunu bilmeyen yok*" (2020/119)

"Anladın ne demek istediğimi bravo zekisin ***demek ki****...*" (2020/119)

"Geri zekâlı, kaltak, o....ular, şırfıntı…" (2020/130)

"*Okuma****yla*** *avukat olmak****la*** *adam olunmaz*" (2020/136)

"*Bir* ***de*** *avukatlık makamına oturacaksın öyle mi?*" (2020/136)

"…***yerlerinden mesleklerinden*** *attıracağım, hesap zamanı gelecek…*" (2020/136)

"…*karaktersiz korkaklar erkek* ***değil*** *etekli erkekler…*" (2020/136)

"…*Erkek**se** karşıma çıksın, mevki sahibi olmuş ama adam olamamış*…" (2020/136)

"*Sen büyücü **ve** falcısın, yuvamı sen yıktın, o....u*…" (2020/148)

"*Annen deliydi. Sen **de** onun gibi delisin, çok kilolusun*." (2020/148)

"…*seni **de** aileni **de** öldürürüm…*" (2020/172)

"…***ağzınızı burnunuzu** kırarım. Niye bakıyorsunuz? Sizinle dışarıda görüşelim, siz görürsünüz*." (2020/74)

"…*sen **de** erkek misin zaten kalkmıyor, bir işlevi yok*…" (2020/205)

"*Nerede sende o yürek, erkek misin sen? **Ha** nonoş gezdirmişim **ha** seni*…" (2020/205)

"***ya** beni burada öldür **ya da** buradan s…*" (2020/205)

"…*sen şerefsizsin, evime giremezsin, senin **anne baban** nasıl evlat yetiştirmiş?*" (2020/39)

"…o k*...tına **da** oğluna **da** söyle onu da*…" (2020/237)

"…*Bak koçum seni **de** kendimi **de** yakarım. On beş yıl hapis yatarım her şeyi göze alırım…* " (2020/280)

"…*niteliksiz **ve** karaktersiz*" (2020/285)

" …*on yedi **değil** yirmi beş senedir sizde İstanbul'u çaldınız yetmedi*…" (2020/332)

"…*benimle barış yoksa seni **de** kendimi **de** öldürürüm*…" 2020/351

"*Yahudi, İslam düşmanı Mustafa Kemal, Çankaya Köşkü'nde Topal Osman'**la** saklambaç oynarken kara çarşaf giyip gerici yobaz olmuş*" (2020/416)

"…*yazık yazık rezil insan, bu dünya ikimize **de** dar **ya** sen **ya** ben…*" (2021/81)

"…*ondan sonra bize* ***ne*** *karşın* ***ne*** *edin*…" (2021/242)

"…*siz beyinsiz misiniz? Anlamıyor musun? Bu iş olacak, öyle* ***ya da*** *böyle olacak.*" (2021/297)

"*Polisin* ***de*** *devletin* ***de*** *sizin* ***de*** *a…*" (2021/388)

"…***ha*** *dışardaki köpek* ***ha*** *sen*…" (2021/463)

"…bu saatten sonra ***ya*** *Ankara sana* ***ya*** *bana…"* (2019/59)

"*Eğitimsiz, karaktersiz* ***ve*** *cahil insanlar*." (2019/84)

"…*beyinsiz* ***ve*** *aptal P. X.… kahpe****…****travesti****…****fahişe P. X. sen bittin.*" (2019/30)

5.14. Ünvan Grubu Kurulumunda Olanlar

"***T… Abi*** *yetişin … bekçisi beni kovalıyor*." (2020/4)

"…***İsmet Paşa*** *ile öpüşürken*" (2020/416)

5.15. Birleşik İsim Grubu Kurulumunda Olanlar

"*O....u S.. B.*" (mağdurun adı soy adı) (2020/119)

"***Sultan Birinci Mahvettin*** *ve yaveri* ***İkinci Çarkettin***." (2020/123)

"*Yahudi, İslam düşmanı* ***Mustafa Kemal,*** *Çankaya Köşkü'nde* ***Topal Osman****'la saklambaç oynarken kara çarşaf giyip gerici yobaz olmuş*" (2020/416)

"…*sizi ben televizyona çıkaracağım,* ***Müge Anlı****'ya çıkaracağım.*" (2021/242)

5.16. Ünlem Grubu Kurulumunda Olanlar

"*Ne acelen var **lan** senin!"* (2020/19)

"*Ne oluyor **lan***?" (2020/19)

"Siz kimsiniz **lan**?" (2020/4)

"*Benim anneme babama bunu yaşattın **ya**, ne olacağını göreceksin*." (2020/98)

"*Ne diyorsun **ulan**?*" (2020/113)

*"Anladın ne demek istediğimi **bravo** zekisin demek ki...*" (2020/119)

"***Haydi** bir daha avukatlık yap bakalım sahtekâr…*" (2020/121)

"*Lanet, pislik, **hoşt** köpek, hain…*" (2020/131)

"*…ne **lan**, siz nesiniz **lan**, siz dayı mısınız **lan***?" (2020/138)

"*…neredesin **lan**? Bana adres ver. Seni bulduğum yerde ölünü….*" (2020/138)

"*Getir **la** şu silahımı benim. Şu silahımı ver **lan** bana, ver şu silahımı…*" (2020/138)

"*…**ha**, adam olun **lan**…*" (2020/196)

*"...**Ha** nonoş gezdirmişim **ha** seni…*" (2020/205)

"*…bırakın **lan** siz kimsiniz*?" (2020/50)

"*…sen kimsin lan köpek…*" (2020/265)

"*…de başımıza bu ukala bekçiler çıktı. Kafayı yiyeceğim **ya***" (2020/241)

"*…açsana **lan** o... emek hırsızı, açsana **lan** telefonu hırsız…*" (2021/83)

"*…sizi kim çağırdı **lan** buraya…*" (2021/135)

*"şerefsizlik yapma **lan** p…..k*" (2021/196)

"*Siz kimsiniz **lan**, manyak mısınız*?" (2021/209)

"*Resimleri nasıl atarsın **lan** kılıbık*?" (2021/296)

"*Nasıl iğrenç bir şeymişsin sen **be**!*" (2021/306)

*"Kudurma **la z**ibidi.*" (2021/349)

*"Ağlama **la** köpek."* (2021/349)

"*Size mi soracağım **lan** aracımı nereye park edeceğimi, siz kimsizin **lan**?*" (2021/374)

"*…param bitti köpek olduk **ha**…*" (2021/463)

"*…**ha** dışardaki köpek **ha** sen…*" (2021/463)

"*…var **ya** yırtık, ne bağırıyorsun?*" (2021/483)

"*…senin gibi gevşekleri çok gördüm **lan ibne**…*" (2019/128)

"*Kimsin **lan** sen **yelloz**? İki gram akılla yaşam mücadelesi veriyorsun. O iki gram aklını alırım ben, ilk hamleyi yapan sensin **geri zekâlı***". (2019/196)

"*Allah'ımın maymunu sen bittin, bak sana neler yapacağım **kaşar**! Kudur, pislik köpek hesaplaşacağız. **Kaşar maymun!** S… g… pişman edeceğim.*" (2019/196)

"*Yavrum bekle kavuşacağım sana, **la** kim kimle uğraşıyor...*" (2019/30)

"*…haram yiyen hırsız, **dolandırıcılar**…**şerefsizler**, hemen düzeltin ağzınıza s…, **dinsizler**, **kitapsızlar**, tertemiz bir dayak istiyorsunuz, siz isteyin ben hepinizi tertemiz döverim…*" (2019/284)

"*…**yavşaklar**! Kendinizi bir b.k sanıyorsun, o....u çocukları geleceğinizi s…*" (2019/284)

"*…sanal soytarılık yapma…**he** soytarı **he la** bir s… g… **soytarı**….*" (2019/317)

"…*midemi bulandırıyorsun, sen hastasın* ***terbiyesiz****, küfürden, ahlaksızlıktan güç alan* ***zavallı****, mesaj yazarken bile midemi bulandırıyorsun. Çok komplekslisin, yazık seninle evlendiğim için herkesten ve kendimden utanıyorum*." (2019/317)

5.17. Sayı Grubu Kurulumunda Olanlar

"…o *alışkın o s… **on üç** sene ben s… o kendini*…" (2020/255)

"…*Bak koçum seni de kendimi de yakarım. **On beş** yıl hapis yatarım her şeyi göze alırım…* " (2020/280)

" …***on yedi*** *değil* ***yirmi beş*** *senedir sizde İstanbul'u çaldınız yetmedi*…" (2020/332)

"…*elimde* ***on beş*** *tane mermi var. Bu* ***on beş*** *mermiyi de sana sıkacağım*…" (2021/43)

"*Mahkeme Başkanı, Mahkeme Başkanı, sana söylüyorum* ***on dokuz*** *yaşında bir çocuğu yaktınız, vicdanınız rahat mı, bu hak mı*?" (2021/166)

5.18. Birleşik Fiil Grubu Kurulumunda Olanlar

"*Okudun da* ***adam*** *mı* ***ol****dun?*" (2020/64)

"*Sen okula gitmiyorsun,* ***namussuzluk yap****ıyorsun*." (2020/33)

"…***defol git…*** " (2020/69)

"*Her gün ne b.k yemeye annene* ***gidip duruyor****sun?"* (2020/100)

"*Okumayla* ***avukat ol****makla* ***adam ol****unmaz*" (2020/136)

"…*Erkekse karşıma çıksın, mevki sahibi olmuş ama* ***adam ol****amamış*…" (2020/136)

"*Çocukları alamazsın sen* ***babalık mı yaptın****, şerefsiz?*" (2020/136)

"*Şerefsiz, hain, pislik kızımı vermezsen başına* ***bela ol****acağım.*" (2020/131)

"*…ha,* ***adam ol****un lan…*" (2020/196)

*"...asıl şerefsizliği siz yaptınız, beni kovarken hiç ses çıkarmadınız****, arkamdan iş çevir****iyorsunuz...*" (2020/210)

"*…karaktersiz, şerefsiz, Ankara'yı sana* ***dar ed****eceğim, sana neler yapacağım...*" (2020/117)

"*S...'ı* ***dar ed****erim, herkes haddini bilsin*" (2020/299)

"*Ankara eskorttur,* ***tavsiye ed****erim.*" (2020/295)

"*…geri zekâlı, çeneni tutmazsan böyle dayak yemeye* ***devam ed****ersin*" (2020/355)

"*…bu itler beni* ***darp etti****, bunlar it…*" (2021/135)

"*…şerefsizlik yapma, ibne misin, neden* ***yol ver****miyorsun*?" (2021/170)

"*…utanmaz herif senin gibiler yüzünden piyasa yükseliyor, fiyatı fazla yaz üstüne* ***hakaret et*** *sözde Müslüman adamsın CD*" (2021/349)

"*…gelip burada* ***kabadayılık yap****amazsın sen zaten, ...kimin üçkâğıtçı olduğu belli, yavşak..."* (2019/128)

"*...sana dünyayı* ***dar edeceğim****.*" (2019/311)

5.19. Kısaltma Grubu Kurulumunda Olanlar

"*…alçak, kansız,* ***kanı bozuk,*** *şerefsiz …*" (2020/43)

"***Boydan boya*** *şerefsizsin sen*" (2020/102)

"*Çocukları alamazsın sen babalık mı yaptın, şerefsiz?* ***Uzaktan uzağa*** *babalık…*" (2020/136)

"*Seni öldürürüz, o....u. Allah senin belanı versin, pis o....u, **g.tü başı açık** dışarı çıkmış, seni geberteceğim, seni öldüreceğim*" (2020/155)

"*…kapıcılıktan atıldın sen hiçbir işe bakmıyorsun, sen şerefsizsin, aşağıda **pislikten bol** bir şey yok. Senin yüzünden, şerefsiz bütün suçlar senin…*" (2020/210)

"*…seni camdan **baş aşağı** atarım. Seni bu evde yaşatmam, sizi bu eve sokmayacağım…*" (2020/201)

"*…**olaydan hemen sonra** çakımı yedi ibneler…*" (2020/241)

"*sen kim oluyorsun da beni yönetim binasından kovuyorsun, **şerefsiz namussuz**, seni artık buralarda barındırmam, hırsız, seni geberteceğim, seni öldüreceğim*" (2021/147)

"*…**ondan sonra** bize ne karşın ne edin…*" (2021/242)

"*…pedofili, p……k, fetocu, şerefsiz, sen affet diye köpek olsan da canımı sıkanın canını alacağım **bu saatten sonra**…*" (2021/270)

"***bu saatten sonra** O…(müştekinin adı) rahat uyuyama senin huzurunu bozmak için elimden ne geliyorsa onu yapmazsam namusum iki paralık olsun…*" (2021/270)

"*…ben S..(sanığın kendi adı) açık açık tehdit ediyorum seni **bundan sonra** bak gör neler olacak artık kendinden bile kork…*" (2021/270)

"*…**kıçı kırık**lık yapma.*" (2021/415)

"*…sen **kıçı kırık** birisin…*" (2021/415)

*"...**bu saatten sonra** ya Ankara sana ya bana…"* (2019/59)

"*Eğer açmazsan **senden adi**si yok.*" (2019/196)

6. BÖLÜM: TARTIŞMA VE SONUÇ

Dava Dosyalarının Hakaret Bildiren İfadeler Bağlamında İncelenmesi kapsamında 2019, 2020 ve 2021 yılları arasında Ankara Batı Adliyesi, 13. Asliye Ceza Mahkemesi bünyesinde sonuçlanmış olan tüm hakaret davaları, çalışmanın veri tabanı hâline getirilirken bulguların değerlendirilmesi hususunda dil bilimsel, söz dizimsel ve istatiksel analizlerle yapılmıştır.

Hakaret suçunun tanımı ve sınırları, Türk Ceza Kanunu'nda net bir şekilde belirlenmiştir. Suç, kişinin onurunu zedeleyen veya küçümseyen ifadelerin kullanılmasıyla oluşur. Bu çalışma, hakaret suçunun hukuki çerçevesini ve tanımını detaylı bir şekilde açıklamıştır.

Bir kimsenin bireysel hak ve özgürlüklerinin korunması noktasında şeref, haysiyet, onur, saygınlık, itibar vb. olguların korunması gerek tarihsel süreçte gerekse günümüzde önem arz eden bir husus olmuştur. Dolayısıyla bu değerler evrensel olarak da hukuk sistemlerince koruma altına alınmış olup çalışma kapsamınca ilk medeniyetlerden günümüze karşılaştırmalı bir hukuk tarihçesi sunulmuştur.

Hukuk tarihinin ilk dönemlerinden bu yana hakaret bildiren ifadeler suç teşkil etmiştir. Bu kapsamda hakaretin tanımı ve tasnifi yapılmıştır. Hakaretin tarihsel süreci ise Antik Dönem, İlahi Dönem ve günümüz dünyası çerçevesinde ele alınmıştır.

Antik Dönem Hukuk'unda dil suçları bağlamında sert yargılamalar bulunmakla birlikte ceza türleri birbirlerine benzerlik göstermektedir. İlgi çeken bir diğer husus da söz konusu dönem yargılamalarında toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin son derece net bir görünüm sunduğudur. İlahi Dönem'de bu durum azalırken günümüz hukuk sisteminde pozitif ayrımcılık olarak görülecek durumlar (tehdit suçu) dahi bulunduğu gözlemlenmiştir.

İlahi süreçte kutsal sayılan unsurlara karşı oldukça korumacı bir tutum olduğu görülmüş olup İslam Hukuku'nda gayrimüslimlere karşı daha anlayışlı bir tutum sergilenirken özellikle Yahudi Hukuk sisteminde, Hristiyanlar başta olmak üzere daha sert yaklaşımları olduğu düşünülmüştür.

Bir kimsenin temel bireysel hak ve özgürlükleri ele alındığında eski çağlardan günümüze "*şeref*" ve "*haysiyet*" değerlerinin korunması göz ardı edilemeyecek kadar önemli görülebilmektedir.

Hakaret suçunun unsurları ve korunan değer "şeref" ve "saygınlık" ifadeleri net bir şekilde açıklanmış olup hakaret suçu ile sıklıkla anılan tehdit ve kasten yaralama suçlarına da değinilmiştir. Çalışma, hakaret davalarının insan hakları ve ifade özgürlüğüyle olan ilişkisine de değinmiştir. Suç unsuru içeren ifadelerin sınırları, ifade özgürlüğünün korunması ve kişisel hakların dengelemesi açısından önemli bir husus olmuştur.

Günümüz dünyasında hakaret suçu birçok ülkede suç statüsünde görülmemeye başlanmıştır. Bu algı daha çok gelişmiş ülkelerde kendini göstermiş olup alan çalışırlarında da bu durumun gerçekleşmesinin "gelişmişlik" ile ilişkisi olduğu düşüncesinin yerleştiği fark edilmektedir.

Herhangi bir yasa hükmünce korunan hukukî değeri, önemini ve sınırlarını daha net bir biçimde idrak edebilmek adına hükümlerin; gerekçeleri ile ele alınması gerektiği, kanun koyucunun baktığı pencerenin açılması gerektiği düşüncesi net bir şekilde ortaya konmuştur.

Tehdit ve hakaret suçlarına ilişkin maddi ve manevi unsurlar, kusurluluk durumları, özel görünüş biçimleri, şartları ve cezası açıklanmıştır. Buna göre "karşılıklı hakaret" suçlarının geçmişten günümüze cezalandırılmadığı ve bunun bir çeşit hukuksal "ödeşme" olarak görüldüğü anlaşılmıştır.

"Karşılıklı hakaret" davalarının genellikle "beraat", "düşme" ve "hükmün açıklanmasının geri bırakılması" kararları ile sonuçlandığı saptanmış olup bu nedenle elde ettiğimiz verilerde çok az sayıda diyalog özelliği taşıyan hakaretamiz konuşmalar bulunmaktadır. Her ne kadar sayısal verilerin bu durumu haklı çıkardığı neticeler ortaya koyulmuş olsa dahi gerekçesi bilindiğinden ötürü hakaret ifadelerinin çoğunlukla "monolog" hâlde gerçekleştiğini söylemek doğru bir yorum olarak görülmemektedir. Zira hukuksal düzlemde beyan edilen ifadeler suç teşkil ettiği müddetçe rapor edilmekte olup söz konusu durum özellikle "karşılıklı hakaret" suç türü çerçevesinde gerçekleşmektedir. Böylece taraf beyanlarının, aksi durumda oluşan diyalog görünümlerini sunma işlevleri bulunmamaktadır.

Hakaret ile sıkça adı geçen "küfür" ve "sövme" olgularının arasındaki farklar ortaya konmuş olup her ne kadar iki kavram denk görülse de sövme ve küfür arasında kasıt farkı olduğu düşünülmektedir. Hakaret kapsamında daha çok sövme, tehdit suçlarını ele almak gerekli görülmüştür.

Çalışma, hakaret davalarında suç unsuru içeren cümleleri kelime gruplarına ayırarak analiz etmiştir. Suç unsuru içeren ifadeler, genellikle kişinin itibarını zedeleyen veya onurunu küçümseyen dil kullanımını içermektedir. Bu tür ifadelerin, hakaret davalarında suç oluşturduğu açıkça ortaya konulmuştur.

Söz konusu kelime gruplarının alan yazınındaki görünümü sunulmuş olup terminolojide Leyla Karahan'ın *Türkçede Söz Dizimi*'ne bağlı kalınmıştır. Zira terminolojik tartışmaların özellikle adlandırma noktasında son derece hararetli bir görünüm sunduğu görülmüştür. Terminolojik karmaşıklık kelime grupları özelinde olduğu gibi Türk diline ait birçok alanda da ortaya çıkan bir sorun olarak görülmektedir. Ancak tanımsal boyutta ortak görüşler olduğu söylenebilir. Öyle ki genelde bilimsel hususlarda, özelde ise dil bilgisi akademi camiasında görüş birliğinin tam olarak sağlanmış olması bilimsellik dışı olarak değerlendirilebilmektedir. Bu kapsamda eğitim alanında yapılan çalışmaların ve kabul gören terimlerin dil öğretiminde uzun süreli birlik sağlaması adına belli bir terminolojisinin olması beklenmektedir. Söz gelimi akademik tartışmaların varlığı ne denli yararlı ise bu tartışmaların dil öğretimindeki yeri karmaşadan ileri gitmeyecek hale gelebilmektedir. Bu çalışma süresince Korkmaz ve Karahan terminolojisinde olduğu üzere "kelime grubu" ifadesini kullanmakta fayda olduğu düşünülmüştür.

İki kelimenin tekrarıyla oluşan ifade gücünü artıran ve benzer görevleri olan sözcüklerin bütününe tekrar grubu adı verilirken ikileme olarak adlandırmalar dışında literatürde farklı tanımlarının bulunmadığı göze çarpmıştır.

Kelime gruplarının genel özellikleri ve sınıflandırılması yapılmış olup sırasıyla şu formüller ile kurulum sağlanmıştır:

Belirtili İsim Tamlaması: isim unsuru + ilgi hal eki + isim unsuru + iyelik eki,

Belirtisiz İsim Tamlaması: isim unsuru + isim unsuru + iyelik eki,

Sıfat Tamlaması: sıfat unsuru + isim unsuru,

Edat Grubu: isim unsur + çekim edatı,

Bağlama Grubu: isim unsuru + bağlama edatı + isim unsuru

Ünvan Grubu: şahıs ismi + ünvan ismi,

Birleşik İsim Grubu: isim + isim + …,

Ünlem Grubu: ünlem + isim unsuru,

Sayı Grubu: sayı ismi + sayı ismi + …,

Birleşik Fiil: isim unsuru + yardımcı fiil.

Dava metinlerinden elde edilen müşteki beyanları ve sanık ifadelerinde geçen tüm kelime grupları incelenmiştir. Yapılan incelemeye göre en az örneği bulunan kelime grubu iki unsur ile ünvan grubu olmuşken en çok örnek, sıfat tamlaması ile kurulan kelime gruplarında elde edilmiştir: **kırk altı** öge. Bu grubu, **otuz beş** öge ile bağlama grubu takip etmiştir.

Sıfat-fiil grubu **otuz iki** öge, ünlem grubu **yirmi dokuz** öge, edat grubu **yirmi sekiz** öge, belirtili isim tamlaması **yirmi yedi** öge, zarf-fiil grubu **on yedi**, birleşik fiil **on yedi** öge, kısaltma grubu **on beş** öge, belirtisiz isim tamlaması **on üç** öge, isim fiil grubu **on** öge ve birleşik isim grubu da **beş** öge buldurmaktadır.

Hakaretamiz söylemlerin büyük bir bölümü kalıplaşmış ifadelerle gerçekleştirilmektedir. Zira çoğunlukla taraflar, birbirlerini ilk kez suç esnasında görmektedirler. Bu durum da sıfat tamlaması grubundaki artışı açıklar nitelikte görülebilmektedir.

Çalışmanın dil bilimsel analizi Culpeper'in Kabalık Kuramı ile yapılmış olup edim sözlerin bulunması hususunda Söz Eylem Kuramı'nda yararlanılmıştır. Buna göre söz eylemlerin saptanması Kabalık Tetikleyicilerinin de bulunmasında yardımcı bir rol oynamıştır. Veri tabanında "*hayal kırıklığı yaşama, şantaj yapma, utanma, geçiştirme*"

edimleri yalnızca bir kez tespit edilebilmişken en çok "*tehdit etme* (**139**)*, küfür etme* (**98**) *ve göz korkutma* (**45**)" edim sözleri olmuştur. Göz korkutma ifadeleri, genellikle sanığın müştekiyi bir fikrinden yıldırma amacıyla kurduğu cümlelerdir. (**46**) numaralı örnekte verilen ifade aslında göz korkutma niyeti taşıdığı görülmekte olup kabalık tetikleyicileri içinde "tehditler" olarak ele alınmıştır.

Aşağılama ve değerinden düşük gösterme niyetleri çoğunlukla insanların "satılık" olduğu veya "ucuz" oldukları düşündürülerek insan değerinden aşağıda olduğu vurgusu yapılmaktadır. Özellikle statüsü daha düşük insanlar kendilerinden daha yüksek statülü kimseleri aşağılamak adına eğitimleri ve meslekleri üzerinde değersizleştirmeye çalışmışlardır: Örnek (**20**)

Karalama ifadeleri genellikle temelde kötü olmayan bir olguya kötülük yüklenmesi üzerine ortaya çıkmaktadır. Okula gitmek oldukça normal bir eylemken taraflar arasında sanığın "*Sen okula gitmiyorsun, namussuzluk yapıyorsun*." (2020/33) ifadeleri, okula gitme eylemini ve müştekiyi karalamaktadır. Aynı şekilde çok gezmek temelde bir kötü anlam barındırmazken çok gezen anlamında kullanılan "Sürtük" (2020/444) ifadesi ile "kadın" karalanmaktadır.

Küçümseme söz edimlerinde daha çok soru yöneltme ifadeleri kullanılmıştır "Polismiş, seni süründürmeyenin de…" gibi *-mXş* biçim birimi. Özellikle kamu çalışanı müştekiler, maaşları ve maaşlarının vergilerle ödeniyor olması hususunda küçümsenmektedir. Küçümseme edimi daha çok karşıdakine değer vermediği izlenimi yaratarak onun kimliğini sorgulayan ifadeleri barındırmaktadır. Ayrıca "*dA*" bağlacının kullanımı da göze çarpmaktadır. Bir olguyu yapamayıp daha büyük bir olgu ile ilgilenilmesi durumu "*15 Temmuz'un mimarı Cumhurbaşkanı Tayyip yeni anayasa dedi. Eskisini yedi yuttu da yenisi kaldı*." (2021/369) bu şekilde küçümsenmiştir. Bazı durumlarda küçümseme edimi sayı sıfatları ile desteklenmektedir: "*Bir adamı aşağı indiremediniz, o....u çocuğu*." (2021/390). Burada gelen sıfat gerçek anlamda sayı belirtmek için değil önüne gelmiş olduğu isim soylu sözcüğü küçümseme anlamı yaratmak için kullanılmaktadır. Küçümsemede "sözde" ifadesi de önem arz etmektedir. "L. (müşteki) sözde müdür k.vat." (2021/500).

İnceleme sürecinde ilgi çeken bir diğer durum da hakaret anlamı içermeyen sözcüklerin hakaret anlamında kullanılması ve mağdurun hakaret olarak algılaması ve yargının da hakaret olduğuna hükmetmesi olmuştur.

Bunlardan bazıları: “Gargamel” (2020/407), “Yahudi” (2020/416), “Topal” (2020/407), “Dinsiz” (2020/416), “Eş cinsel” (2020/416), “Fetöcü” (2021/211), “Manyak” (2021/237) “Diktatör” 2020/123, “Yırtık” (2021/483), “Üçkâğıtçı” (2019/128), “Şizofren” (2021/296), “Karı kılıklı, karı gibi” (2021/296), “Aptal” (2019/92), “Kılıbık” (2021/296), “Nonoş” (2020/205), “Zibidi” (2021/349), “Laliş” (2020/69) sözcükleri olarak saptanmıştır.

Bilinmektedir ki *Türk Dil Kurumu Sözlüklerinde* küfür içerikli ifadeler, “*kaba konuşmada*” şeklinde; hakaretamiz içerikler ise “*hakaret yollu*” notu ile paylaşılmaktadır. Ancak bu sözcüklerin çoğunda söz konusu ibare paylaşılmamakta iken kimi sözcükler sözlüklerde dahi bulunmamaktadır. Hatta ve hatta “Laliş” (2020/69) kelimesi özelinde konuşmak gerekirse böyle bir sözcüğün dünya üzerinde yalnızca iki kişi tarafından bilinir olduğunu söylemek mümkündür. Mağdur beyanı, yazılı ifadeleri ışığında bu sözcüğün aslında uydurma bir “takma isim” olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Öyle ki tarafların anlatımına göre bu sözcüğün olumlu durumlar dışında ilk kullanımında senaryonun, dava ile sonuçlanmış olduğu öğrenilmiştir. Buna göre hakaret ifadeleri son derece güçlü bir şekilde edim bilimsel bir boyut üstlenmiştir.

İlgiyi üzerine toplayan iki sözcük daha bulunmaktadır: “nonoş” (2020/205) ve “zibidi” (2021/349). Özellikle “nonoş” ifadesi sözlük anlamında “sevgi ile yaklaşma” iletisini verirken hakaretamiz bir söyleme dönüşmesi toplumun algılayış biçimi ile doğrudan alakalı görülüyor. Aynı şekilde “Zibidi” ifadesi de “kısa ve dar giyinme” üzerine söylenen bir ifade iken davalara konu olabilmektedir.

Bu durumun tam tersi de görülmektedir. Örnek vermek gerekirse 22 Aralık 2003 tarihinde “Çingene, Arap vb.” etnik köken belirten ifadeler olumsuz anlamlarından sözlüksel olarak soyutlanmış da olsa bundan yaklaşık yirmi yıl sonrasında hala “***Şerefsiz** çingenler.*” (2020/155) gibi bir ifade hakaret amaçlı kullanılmakta, hakaret olarak algılanmakta ve hakaret suçu usullerine göre cezalandırılabilmektedir.

Çalışma kapsamında suç unsurlarına göre hükmolunan kararlar arasındaki ilişkiyi inceleme amacı güdüldüğünden yalnızca suçu kesinleşmiş olan dava dosyalarında bulunan gerekçeli karar metinlerinden hareketle sansürsüz hâllerine ulaşılan ve çalışma verisinin temelini oluşturan hakaret ifadelerinin yanı sıra tarafların beyanları ve savunmaları, (varsa) olaya ilişkin sesli, yazılı veya görüntülü deliller, delillerin alan uzmanlarınca incelenmesi

üzerine çıkarılan bilirkişi raporları ve yargı sonunda verilen hüküm ve hükmün detaylandırılmış gerekçesi gibi birçok veri taranmıştır.

Dava dosyalarında bulunan taraflara ait çeşitli belgeler sayesinde Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (RG, 07/04/2016, S. 29677) kapsamında ele almış olduğumuz sosyal değişkenlere ait bilgiler ışığında toplam **250** dava dosyası incelenmiştir. Dava dosyaları içinde **1112** kabalık tetikleyicisi saptanmıştır. Bunlardan **966**'sı kalıplaşmış ifade **146**'sı sezdirimsel ifadelerdir. Elde edilen verilerde en çok hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı hükmedilmiştir. Söz konusu kalıplaşmış ifadelerin kabalık tetikleyicileri ile anlamlılığı Ki-kare testi ile sorgulanmıştır. Anlamlı bir ilişki görülememiştir. Karşılaştırılan değerler sayısı arasındaki eşitsizliğin bu duruma sebep olabileceği düşünülmektedir.

Tahkir edici nitelikteki bir fiilin niteliği ve uyandırdığı manevi acı duygusu kişiden kişiye göre farklılık gösterebilir. Bunda kişinin sahip olduğu sosyal statünün de etkisi muhakkak bulunmaktadır. Her hakaret fiili herkeste aynı etkiye neden olmayacaktır. Ancak buna rağmen insan olmanın gereği olarak herkesin ortak asgari bir "şeref" varlığına sahip olduğu gerçeği de unutulmamalıdır.

Bugün "şiddetsiz iletişim" çalışmaları ile ayrıştırıcı, fiziksel veya toplumsal bazlı, cinsiyetçi hakaret ifadelerinin kaldırılması adına barışçıl çalışmalar olduğu saptanmış olsa dahi toplum belleği her şeyin önünde görülmelidir. Aksi takdirde bu alanlarda başarı yakalamanın zorlaşabileceği düşünülmüştür. Zira toplum içinde daima bir "öteki", varlığını sürdürecektir.

Dil unsurlarına dair olumlu ve faydalı hedefler ile yaklaşıyor olunsa dahi dili bir bütün içinde değerlendirmenin önemi, bu çalışma ile tekrar söz konusu hâle gelmiştir. Öyle ki "argo", "sövme" ve "hakaret" içerikli birçok edebî eser geçmişten günümüze aktarılmışsa da toplumsal olarak bu alanlar, diğer çalışma sahalarına nazaran bakir bırakılmıştır. Zaman içinde verilmesi gereken önem ile argo çalışmaları başlatılmıştır. Argo ve hakaret yok görülemeyecek kadar güçlü unsurlarla dile bağlanmıştır. Aksinin gerçekleşmediğini Eski Türkçe ve Türkiye Türkçesi içinde bulunan küfür ifadeleri karşılaştırıldığında açık bir şekilde görülmektedir.

Bu noktada en sık kullanımda olan sözcüklerin dahi tarihsel süreç içinde fonetik değişimlere uğradığı gözlemlenebilirken küfür ve hakaret içerikli sözcüklerin ya hiç veya

çok ufak değişimlerle günümüze taşınması ilgi çekicidir. Küfür ifadeleri, toplum tarafından görmezden gelindiği için mi aynı sesletim ile kalmıştır yoksa toplumun iç dünyasına sıkı sıkıya bağlı bir unsur olduğu için mi hiç değişmeyecek kadar korunmuştur, sorusunu düşündürmektedir.

Gelecekte hakaret davalarının daha geniş bir yelpazesi kapsanabilir ve dilin hukuki süreçler üzerindeki etkisini daha ayrıntılı bir şekilde ele almak gerekebilir. Ayrıca, ifade özgürlüğü, insan hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği gibi önemli konuların daha derinlemesine incelenmesinin de bu alandaki çalışmaların çeşitlendirilmesini sağlayabileceği düşünülmektedir.

Öyle ki bilimsel araştırmalar yeniden araştırılmaya, geliştirilmeye açık hale gelirken nispeten bakir alanları da genişletebilme işlevlerine sahiptir ki; Türk Hukuk sisteminin kendine has yapısı dolayısıyla hukuk dışı bir çalışır olarak birçok hukuki metne ulaşabilmek günümüzde oldukça zorludur.

Bu çalışmada analiz neticesinde dil çalışırlarına farklı bakış açıları sunabilirken hukuki süreçteki mahkemelerin, avukatların ve bilirkişilerin bu tür ifadeleri daha iyi tanımlama ve yorumlama yeteneğini artırmada naçizane bir rol de üstlenebilir.

Çalışma dil, suç ve hukuk kavşağındaki birçok görüşü savunma imkânı sunmaya çalışmıştır. Netice itibarıyla temelinde bir dil bilimi kuramı ve ses bilimsel tasnif yatan bu çalışma, bahsi geçen yönü ile disiplinler arası bir işlev üstlenmiş olup Yeni Türk Dili çalışma sahası özelinde yeni bir inceleme alanı açma arzusunu da taşımaktadır.

Son Not

1. Verilerin söz dizimsel incelemesinde sıfat tamlamalarının en yüksek oranda kullanım sıklığının olması, hakaret bildiren ifadelerin daha çok kalıplaşmış ifadelerle kurulması ve dava taraflarının çoğunlukla tanış olmamaları durumu ile ilişkilendirilebilmektedir.

2. "Çingene, Arap vb." ifadelerinin hâlen yargıya konu olması argonun toplumla son derece girişik olduğunu ve argo ifadelerinin tarihsel süreçte de benzer şekilde korunduğunu düşündürmektedir.

3. Cupperer Kabalık Kuramı'nın Türk dili için uygulanabilir olduğu düşünülmektedir. Fakat kabalık tetikleyici başlıklarında güncellemeler yapılması beklenebilir.

4. Olumlu yüz ve olumsuz yüz kavramlarının İngilizce deyimlerden gelmesi dolayısıyla yerine "gör-, bak-" fiilleri ile benzer anlamlar elde edilen deyimlerle kullanılmasının okur için daha anlaşılabilir olacağı düşünülmektedir

5. Ki kare testi sonucunda elde edilen p değeri 0.076 olarak bulunmuştur. Belirlenen anlamlılık düzeyi 0.05 olarak seçilmiştir. Elde edilen p değeri, belirlenen anlamlılık düzeyinden büyük olduğundan dolayı, H0 hipotezi reddedilememektedir. Bu nedenle davalarda suç unsurları kapsamında ele alınan kabalık tetikleyicileri ile hükmolunan kararlar arasında anlamlı fark olmadığı söylenebilmektedir. Ancak daha büyük örneklem seçimi ve suç unsurları bakımından daha geniş bir çerçevede analiz edilmesi sonuç bakımından değerli olacaktır.

KAYNAKLAR

Acar C. (2017). Risâlet dönemi ilişkilerinde bir hakaret unsuru olarak sebb ve şetm. *Turkish Studies*, doi:http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12329.

Acay F. (2021). Sosyal medya aracılığıyla hakaret suçu ve suçun tespitine ilişkin uygulamalar. *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, doi: 10.17932/IAU.HFD.2015.018/hfd_v07i1003.

Açar M. (2022). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında İfade Hürriyeti, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi.

Ak S. (2020). Dinleme Etkinliklerindeki Diyalogların Söz Eylem Kuramına Göre İncelenmesi: Yeni Hitit Örneği, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dilbilim Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.

Akalın KH. (2012). Farisilik ve rabbiler. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 2/4:86-103.

Akar A. (2014). Türk sözlükbiliminde tanımsız bir alan: sövgü sözleri. *Dil Araştırmaları*, 14:27-33.

Akı M. (2011). Mobbing (psikolojik terör) tanımı ve türleri türk ve karşılaştırmalı hukukta yeri. *Sicil İş Hukuku Dergisi*, 21: s. 86-99.

Akpınar N. (2009). Büyük Hun Devletinden Osmanlı Devletine Kadar Türk Devletlerinde Meclis, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.

Aksan D. (1979). *Her yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Aksan D. (1983). *Sözcük Türleri.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Aksan D. (1994). Anlambilim, ilgili alanlar ve Türkçe. *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi, Doğan Aksan Özel Sayısı*, S. 16:118-121.

Aksan D. (2017). *Anlambilim.* Ankara: Bilgi Yayınevi.

Aktan B. (2009). *Türkiye Türkçesinin Söz Dizimi.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Aktunç H. (1998). *Türkçenin Büyük Argo Sözlüğü.* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Altan A. (2009). Hukuk alanında işbirliğinin Türk dünyası açısından önemi. *Journal of Azerbaijani Studies*, 81-90.

Altun HO. (2010). Hakaret Anlamı Olmayan Kelimelerin Hakaret Amaçlı Kullanımı. İçinde: E. Gürsoy Naskali, HO. Altun (Editör), *Hakaret Kitabı*. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 5-24.

Altun N. (2002). Anlam Bilimi Açısından Argo. İçinde: E. Gürsoy Naskali, G. Sağol (Editör), *Türk Kültüründe Argo*. Hollanda: Sota Yayınları, 67-72.

Altunbaş A. (2022). İslamiyet öncesi Türklerde hukuk. *Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12/23:15-31.

Altuncu A. (2022). "Yahudi Geleneğinin Kutsal Metni: Sefer Tora". *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, doi: https://doi.org/10.46353/k7auifd.1097001.

Arslan M. (2009). *Argo Kitabı.* İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Austin JL. (1962). *How to Do Things With Words?.* Oxford: Oxford University Press.

Aydemir İA. (2010). Türk hukuk dili üzerine araştırmalar I. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten,* 58.2:19-36.

Aydınoğlu N. (2013). Politeness and Impoliteness Strategies: An Analysis of Gender Differences in Geralyn l. Horton's Plays. *Procedia Social and Behavioral Sciences,* doi: https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.06.093

Ayto J. (1999). *The Oxford Dictionary of Slang.* New York: Oxford University Press.

Bahçekapılı N. (2011). Kilise hukuku ilminin doğuşu. *Islamic University of Europa Journal of Islamic Research-Islam*, 4/2: s. 39-47.

Banguoğlu T. (1986). *Türkçenin Grameri.* Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Barthes R. (1979). *Göstergebilim İlkeleri.* Çeviri: B. Vardar, M Rifat, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Başoğlu T. (2007). Hıristiyan hukuku. *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, 9:25-66.

Bayraktar K. (1974). İftira. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 40.1-4 : 181-179.

Beebe LM. (1995). Polite Fictions: Instrumental Rudeness as Pragmatic Competence. *Linguistics and the Education of Language Teachers: Ethnolinguistic, Psycholinguistics and Sociolinguistic Aspects. Georgetown University Round Table on Languages and Linguistics*, Georgetown: University Press, 154-168.

Bektaş R. (2020). Yahudilikte İtikâdî Sapkınlıklar ve Cezaları, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi .

Berg BL, Howard, L. (2019). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* Konya: Eğitim Yayınevi.

Beserek A. (1990). *Türkçede Cümle Yapısı.* İstanbul: MEB Yayınları.

Bilgegil MK. (2014). *Türkçe Dilbilgisi.* İstanbul: Salkımsöğüt Yayınları.

Bingölçe F. (2001). *Kadın Argosu Sözlüğü.* İstanbul: Metis Yayınları.

Binti A Rahman I. (2021). Defamation in Islamic Law, Malaysian Law, and Turkish Law: a Comparative Study, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı, İslam Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Botashev A. (2017). Rusya Federasyonu'nda İslam Hukuku Alanında Yapılan Akademik Çalışmalar, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı, İslam Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bursa: Uludağ Üniversitesi.

Bozkurt F. (1995). *Türkiye Türkçesi.* İstanbul: Cem Yayınevi.

Bozkurt G. (1981). Eski hukuk sistemlerinde kölelik. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, doi: https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000000803.

Bronkhorst J. (1991). Pånini and the veda reconsidered. *Påninian Studies, Professor SD Joshi Felicitation*, s. 75-121.

Brown K. (1994). *Encyclopedia of Linguistics.* Cambridge: Elsevier.

Brown P, Levinson, SC. (1987). *Politeness.* Cambridge: University Press.

Bulak Ş. (2017). İlgi eki hâl eki midir?. *SUTAD*, doi: https://doi.org/10.21563/sutad.317769.

Canpolat G. (2016). Hukukun dili. *Adalet Dergisi*, 1-10.

Cebe A. (2011). Türk Ceza Hukukunda Hakaret Suçu (5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 125,130), Sosyal Bilimler Enstitüsü. Hukuk Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi.

Cin H, Akgündüz A. (2011). *Türk Hukuk Tarihi.* İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı.

Culpeper J. (1996). Towards an anatomy of impoliteness. *Journal of Pragmatics*, doi: https://doi.org/10.1016/0378-2166(95)00014-3.

Culpeper J. (2005). Impoliteness and entertainment in the tv quiz show: the weakest link. *Journal of Politeness Research, Language, Behaviour, Culture*, doi: 10.1515/jplr.2005.1.1.35.

Culpeper J. (2011). *Impoliteness Using Language to Cause Offence.* Cambridge: University Press.

Culpeper J. (2016). Impoliteness Strategies. In: A. Capone, & J. L. Mey (eds), *Interdisciplinary Studies in Pragmatics, Culture and Society*. New York: Springer International Publishing, 421-445.

Culpeper J, Tantucci V. (2021). The principle of (im)politeness reciprocity. *Journal of Pragmatics*, doi: https://doi.org/10.1016/j.pragma.2021.01.008.

Çiçek A, Yağbasan M. (2019). Küfür ve argonun gündelik iletişimdeki yeri üniversite öğrencileri özelinde bir alan araştırması. *Akdeniz İletişim Dergisi*, doi: https://doi.org/10.31123/akil.618623.

Davies B. (2000). Grice's cooperative principle: getting the meaning across. *Leeds Working Papers in Linguistics and Phonetics* , doi: https://doi.org/10.1016/j.pragma.2007.09.002.

Delice Hİ. (2003). *Türkçe Sözdizimi.* İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Demir A. (2017). Kadim Çin hukuku. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 1/3:32-42.

Demir M. (2011). "Sahabe-Ehl-i Beyt" ekseninde şiî-sünnî ihtilafının hadis rivayetine yansımaları. *İlmi Araştırmalar Dergisi*, 5:90-111.

Demir N, Yılmaz E. (2014). *Türk Dili El Kitabı.* Ankara: Grafiker Yayınları.

Demirci K. (2008). Örtmece (euphemism) kavramı üzerine. *Millî Folklor*, 20/77: 21-34.

Demirci K. (2010). Davranışsal dil bilimine kısa bir bakış: L. bloomfield ve B. F. skinner yaklaşımları. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 56.2008/1: 63-70.

Demirci K. (2017). *Kelime Bilgisi.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Demirkalp A. (2021). Roma Hukuku'nda Iniuria ve Türk Hukuku'nda Kişilik Haklarının Korunması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Deny J. (1941). *Türk Dili Grameri.* Çeviri: Elöve AU, İstanbul: Maarif Matbaası.

Devellioğlu F. (1980). *Türk Argosu.* Ankara: Aydın Kitabevi.

Dıttmar N. (1997). *Grundlagen der Soziolinguistik – Ein Arbeitsbuch mit.* Tübingen: Niemeyer.

Doğan E. (2012). Türkçe Cümle Bilgisi I. İçinde: Özkan M., Pilancı H. (Editör) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Doğan R. (2021). Hakaret suçu ve aihm kararlarında ifade özgürlüğünün sınırları. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, doi: https://doi.org/10.18771/mdergi.957900.

Doğruöz S, Güneş B. (2000). Kadınlar da erkekler kadar argo kullanır mı? edimbilimsel bir araştırma. *XIII. Dilbilim Kurultay Bildirileri* (s. 247-253). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

Dönmezer S. (1981). Mukayeseli hukukta yasalaştırma eğilimi ve ilkeleri. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku ve Kriminoloji Enstitüsü Atatürk'ün 100. Doğum Yıldönümünü Kutlama Çalışmaları-Kollokyumlar*, 45(1-4): 815-840.

Duman S. (2022). *Edimbilim.* Ankara: Dorlion Yayınları.

Duran Altınışık G. (2022). Milletlerarası Özel Hukukta Kişilik Haklarının İhlalinden Doğan Sorumluluk, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Konya: KTO Karatay Üniversitesi .

Duymuş Florioti H, Demirci G. (2013). Çivi yazılı kanun metinlerinde ilginç bir suç tespit ve cezalandırma yöntemi: suya atılma. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, doi: https://doi.org/10.1501/Tarar_0000000550.

Eckardt B. (2000). *Fachsprache als Kommunikationsbarriere Verständigungsprobleme zwischen Juristen und Laien.* DVU Verlag: Wiesbaden.

Ediskun H. (1999). *Türk Dibilgisi.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Egemenoğlu A. (2017). Yargıtay kararları ışığında 5237 sayılı Türk ceza kanunu'nda tehdit suçu (TCK m. 106). *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(1):59-102.

Eker S. (2015). *Çağdaş Türk Dili.* Ankara: Grafiker Yayınları.

Ekinci EB. (2021). *Hukukun Serüveni.* İstanbul: Arı Sanat Yayınevi.

Ergin M. (2009). *Türk Dil Bilgisi.* İstanbul: Bayrak Yayınları.

Erkek MS. (2010). 17. Yüzyılda Mardin Kadı Mahkemesine Yansıyan Küfür Davaları. İçinde: E. Gürsoy Naskali, H. Altun (Editör). *Hakaret Kitabı*. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 77-90.

Erkek MS. (2016). Osmanlı toplumunda bir psikolojik şiddet ve mahremiyete saldırı aracı olarak küfür. *Tarih Okulu Dergisi*, doi: 10.14225/Joh1027.

Ertane Baydar A, Baydar T. (2001). Türkiye Türkçesinde kelime grupları. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 16: s. 27-47.

Eziler Kıran A. (2014). Dilbilim, anlambilim ve edimbilim. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(6):719-729.

Fraenkel JR, Wallen NE. (2000). *How to Design and Evaluate Research in Education.* Boston: McGraw-Hill.

Fraser B. (1990). Perspectives on politeness. *Journal of pragmatics*, https://doi.org/10.1016/0378-2166(90)90081-N.

Garipoğlu Özen Y. (2021). Yargıtay kararları ışığında hakaret suçlarında özel tahrik halleri (TCK M. 129)". *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 70(3):1133-1146.

Gedikli AT. (2020). Karşılaştırmalı hukukta internet ortamındaki asılsız bilgi paylaşımlarının önlenmesi. *Bilişim Hukuku Dergisi*, 2:221-257.

Gencan TN. (1979). *Dilbilgisi.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Goffman E. (1956). *Interactional Ritual: Essays on Face-to-face Behavior*. NY: Garden City.

Gökalp Z. (1976). *Türk Töresi.* Ankara: Güneş Matbaacılık.

Göksoy L. (2021). İslam-Osmanlı Ceza Hukukunda Kazf Suçu ve Bu Suçun Türk Ceza Kanunu'ndaki Hakaret Suçuyla Mukayesesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Antalya: Akdeniz Üniversitesi.

Gömeç S. (1998). Şamanizm ve eski Türk dini. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(4):38-52.

Grice HP. (1975). "Logic and Conversation" In Cole. In: P. Cole and J. Morgan (eds), *Syntax and Semantics,* New York: Academic Press, 41-58.

Grose F. (1796). *A Classical Dictionary of the Vulgar Tongue*. London: Hooper & Company.

Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük. https://sozluk.gov.tr/ s.e.t 24 Mayıs 2023.

Gülsevin S. (2021). Farklı yapılardaki bağlama grupları üzerine. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, doi: https://doi.org/10.21563/sutad.1052187

Güneş A. (2009). Mizah dergilerinde ve internette küfürlü sözlerin yazımları. *Acta Turcica,* doi: https://doi.org/10.21547/jss.616847.

Güneş S. (2004). *Türk Dili Bilgisi.* İzmir: Çağlayan Matbaası.

Güralp AG. (2010). Anglo-Amerikan ve Kıta Avrupası Medenî Yargılama Sistemlerindeki Yeni Gelişmeler ve Türk Hukuku ile Karşılaştırılması, Sosyal Bilimler Ensitüsü, Özel Hukuk (Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku) Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

Gürdoğan Ö. (2012). Hakaret Suçu, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.

Gürsoy Naskali E. (2018). *Ayıp.* İstanbul: Libra Kitabevi.

Gürsoy Naskali E, Altun HO. (2010). *Hakaret Kitabı.* İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Güzeldal Y. (2021). Erken dönem orta çağ hristiyan manastırlarında bir disiplin aracı olarak fiziksel ceza. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, doi: https://doi.org/10.33415/daad.845954

Hancher M. (1980). Speech Acts and The Law. In: R. Shuy and A. Schnukal, *Language Use and the Uses of Language*. Washington, D.C.: Georgetown University Press, 245-256.

Hatiboğlu V. (1963). Kelime grupları ve kuralları. *TDAY-Belleten*, 11:203-244.

Hengirmen M. (2006). *Türkçe Temel Dilbilgisi.* Ankara: Engin Yayınevi.

Hengirmen M. (2009). *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü.* Ankara: Engin Yayınevi.

Hirik S. (2023). Türkçede nezaket ve yüz tehdit eden eylemler. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, doi: https://doi.org/10.34083/akaded.1252118.

Huber E. (2007). Bildirişim edincinin dil edincine etkisi. *Dil Dergisi*, 135:7-20.

Hudson RA. (1980). *Sociolinguistics.* Cambridge: University Press.

Hugo V. (2004). *Sefiller,* Cilt 3. (N. Tunç, Çeviri editörü) İstanbul: Oda Yayınları.

Hüseyinoğlu, E. (2020). Rusya Federasyonu ceza hukukunda suça teşebbüs. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, doi: https://doi.org/10.33717/deuhfd.787670.

İmer K, Kocaman A, Özsoy AS. (2011). *Dilbilim Sözlüğü.* İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

Jescheck JHCHH. (1991). Türk ceza kanununun ön tasarısında yer alan kusur ilkesinin mukayeseli hukuk açısından incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 54(1-4):15-31.

Johanson L. (2007). *Türkçe Dil İlişkilerinde Yapısal Etkenler Lars Johanson.* N. Demir (Çeviri editörü) Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kafesoğlu İ. (1984). *Türk Millî Kültürü.* İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Karaağaç G. (2012). *Türkçenin Söz Dizimi.* Ankara: Kesit Yayınları.

Karadeniz Çelebican Ö. (2014). *Roma Hukuku.* Ankara: Turhan Kitabevi.

Karagöz M. (2010). 5237 Sayılı Türk Ceza Yasası'nda Hakaret Suçu, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Karagülmez A. (2009). Türk dünyası ve hukuk. *Journal of Azerbaijani Studies,* 12(1-2):180-187.

Karahan L. (2019). *Türkçede Söz Dizimi.* Ankara: Akçağ Yayınları.

Karayalçın Y. (1962). Türk hukukunda şeref ve haysiyetin korunması. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* doi: https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001442.

Kayacı Ü. (2014). Akademik ortamlarda psikolojik şiddet (mobbing) ve yılmazlık. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* 12(2):67-78.

Kefeli E. (2016). Edebiyat ve Argo İlişkisi. İçinde: E Kefeli, E Gürsoy Naskali, G Sağol Yüksekkaya (Editörler), *Argo*. İstanbul: Ka Kitap, 199-213.

Keleş H. (2021). Bâbil hukuk kuralları ve Yahudilik. *Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* doi: https://doi.org/10.17050/kafkasilahiyat.865799.

Kerimoğlu C. (2014). *Genel Dilbilime Giriş.* Ankara: Pegem Akademi.

Kılıç V. (1990). Söz-eylem kuramı. *Dilbilim,* 9:249-258.

Kıran Z, Eziler Kıran A. (2013). *Dilbilime Giriş.* Ankara: Seçkin.

Kırilen G. (2014). Türeyiş Destanı'nda geçen "Komşu Ülke (Lin Guo)" sorunu üzerine. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, doi: https://doi.org/10.1501/Tarar_0000000581.

Kırmızı Y. (2018). Toplumsal dilbilime giriş (uygulamalı örnekleriyle). N. Selen (Yazar) *Dil Araştırmaları*, 23:334-343.

Kubbealtı Akademisi Kültür Sanat Vakfı. Kubbealtı Lugatı. http://www.lugatim.com/ s.e.t 23 Temmuz 2021.

Kocaman A. (1990). Prof. Dr. Doğan AKSAN ile ülkemizde dil ve dilbilim çalışmaları üzerine. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 1:1-3.

Koç N. (1990). *Yeni Dilbilgisi.* İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Korkarer MC. (2008). Hakaret Suçu (5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 125), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Korkmaz Z. (1992). *Gramer Terimleri Sözlüğü.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Korkmaz Z. (1995). Kaşgarlı Mahmud ve Divanu Lügati't Türk. *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, 1(629):254-260.

König GÇ. (1991). Toplumdilbilim açısından "dil" ve "dil türleri" kavramları üzerine. *Dilbilim Araştırmaları*, 59-70.

Kumsar İA. (2021). Türk edebiyatında argonun serüvenine dair notlar ve bir argo tartışması. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, doi: https://doi.org/10.46250/kulturder.879406.

Kükey M. (1975). *Türkçenin Sözdizimi.* Ankara: Kardeş Matbaası.

Lakoff G, Johnson M. (2015). *Metaforlar - Hayat, Anlam ve Dil.* GY. Demir (Çeviri editörü) İstanbul: İthaki Yayıncılık.

Lakoff R. (1989). The limits of politeness: therapeutic and courtroom discourse. *Multilingua*, doi: https://doi.org/10.1515/mult.1989.8.2-3.101.

Lakoff RT. (1975). *Language and Woman's Place.* New York: Harper and Row.

Leech GN. (1983). *Principles of Pragmatics.* New York: Selector.

Leech GN, Short MH. (1981). *Style in Fiction-A Linguistic Introduction to English.* New York: Longman.

Levinson SC. (1983). *Pragmatics.* Cambridge: University Press.

Mahmutoğlu FS. (2010). 5237 Sayılı Türk Ceza Yasası'nda Hakaret Suçu. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Malini NL, Tan V. (2016). Forensic linguistics analysis of Virginia Woolf's suicide notes. *International Journal of Education,* doi:10.17509/ije.v9i1.3718.

Mandaloğlu M. (2013). İslamiyetten önce Türklerde aile hukuku. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 33:133-159.

McMenamin GR. (2002). *Forensic Linguistics: Advances in Forensic Stylistics.* Florida: CRC Press .

Memiş E. (2021). Eski Yakın Doğu'da adalet anlayışı ve kanun koyucular. *Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 3(1):1-37.

Mintowati M, Dasion HY. (2019). Hate speech: forensic linguistics study. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research,* doi: 10.2991/soshec-19.2019.59.

Mola B. (2021). *Türk Hukukunda Hakaret Suçu.* Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Medipol Üniversitesi

Montagu A. (2001). *The Anatomy of Swearing.* Philadelphia: University of Pennsylvania press.

Moran M. (2018). *Criminal Defamation and Public Insult Laws in The Republic of Poland: The Curtailing of Freedom of Expression.* Michigan: Michigan State International Law Review.

Nieto Guillén V. (2020). Defamation as a language crime-a sociopragmatic approach to defamation cases in the high courts of justice of Spain. *International Journal of Language and Law*, doi: :10.14762/jll.2020.001.

Olsson J. (2008). *Forensic Linguistics.* Londra, New York: Continuum International Publishing Group.

Onar AO. (2016). Türk Ceza Hukukunda Hakaret Suçu, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Çankaya Üniversitesi.

Oral T, Baş E. (2023). Hakaretin suç olmaktan çıkarılması ve ikame yaptırım önerisi: özel hukuk cezası. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, doi: https://doi.org/10.54049/taad.1231883.

Orbay İ. (2022). Görünmeyene ışık tutmak: psikolojik şiddet. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, https://doi.org/10.33417/tsh.975139.

OSCE (2017). Defamation and insult laws in the OSCE region: a comparative study. 1-267.

Ovacı V. (2015). İslam hukukunun karakteristik özellikleri. *Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisisi*, 7(7):69-80.

Öçkoymaz Altun G. (2010). Hakaret Suçu, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.

Özeler Sezici N. (2022). Amerikan yüksek mahkemesi perspektifinde yanlış ifadelerin anayasal koruması. *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi* 5(8):99-120.

Özen M. (2002). Hakaret ve sövme suçlarında özel tahrik halleri. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 51(3):27-49.

Özen M. (2022). *Ceza Hukuku Özel Hükümler Temel Suç Tipleri.* Ankara: Adalet Yayınevi.

Özer Ö. (2009). Hakaret Suçu, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.

Özkan M. (2009). *Tarih İçinde Türk Dili.* İstanbul: Filiz Kitabevi.

Özmen S. (2021). Orta Çağ Yahudi karşıtlığına bir örnek olarak Talmud'un yargılanması ve yakılması. *19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi*, doi: 10.52835/19maysbd.908147.

Özsoy Ş. (2005). Amerika Birleşik Devletleri hukukunda düşünceyi açıklama hakkına ilişkin standartlar. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 18(56):29-47.

Partridge E. (1954). *Slang To-Day and Yesterday.* London: Routledge Publishing.

Polat M. (2019). *İslâm Ceza Hukukunda Suç-Ceza Dengesi.* Ankara: Astana Yayınları.

Riasanowsky VA. (1939). Moğol hukuku. E. Serdengeçti (Çeviri Editörü) *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5:191-214.

Salihoğlu M. (2011). Yahudi Hukukunda mamzer. *Ekev Akademi Dergisi*, 15(47): 269-275.

Sarı İ. (2017). *Şamanizm: İnanç ve İbadetleri.* Antalya: Net Medya Yayıncılık.

Searle JR. (1969). *Speech Acts An Essay in the Philosophy of Language.* Cambridge: Cambridge University Press.

Sebzecioğlu T, Coşkun Özgür S. (2015). Cinsiyete bağlı argo kullanımı üzerine bir twitter etiketi örneklemi. *TÜRÜK*, 3(5): 75-93.

Shakarbigi A, Niazi Y, Ahmadi A. (2013). Criminal insulting laws in Islamic republic of Iran and Imamieh jurisprudence. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 3(1):375-380.

Shuy R. (2010). *The Language of Defamation Cases.* Oxford: University Press.

Sina A. (2016). Eski Yunan yargı sistemi: MÖ IV. yüzyılda Atina'da yargıçlar ve mahkemeler. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 123:419-450.

Sınar H. (2014). Türk Ceza Kanunu'nda hakaret suçu ve bu suçun karşılaştırmalı hukukta gelişen hakaretin suç olmaktan çıkartılması eğilimi yönünden değerlendirilmesi. *Ceza Hukuku Dergisi*, 9(24):75-119.

Soyaslan D. (2014). *Ceza Hukuku Özel Hükümler.* Ankara: Yetkin Yayınları.

Sözüer A. (1994). Tehdit suçu. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 54(1-4): 124-146.

Spencer-Oatey H. (2008). *Culturally Speaking Culture, Communication and Politeness Theory*. New York: Continuum.

Svartvik J. (1968). *The Evans Statements A Case For Forensic Linguistics.* Göteburg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Şahbaz İ. (2016). *Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu,* Cilt I. Ankara: Yetkin Yayınları.

Şahbaz NK, Çekici YE. (2012). Disiplinler arası bir disiplin olarak Türkçe eğitimi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(3):2367-2382.

Şimşek R. (1987). *Örneklerle Türkçe Sözdizimi (Tümceler - Belirtme Öbekleri - Çözümleme).* Trabzon: Kuzey Matbaacılık.

Tanrıvere U. (2016). İntihar Mektuplarının Psikodilbilimsel İçerik ve Tür Özellikleri Bağlamında İncelenmesi: Adli Dilbilimsel Bir Yaklaşım, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adli Bilimler Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Tarhan A. (2019). Roma Hukuku'nda Iniuria. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.

Tatar B. (2009). Türk Ceza Hukukunda Hakaret Suçları (Şerefe Karşı Suçlar), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hukuk Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.

T.C. Adalet Bakanlığı. Hukuk Sözlüğü. https://sozluk.adalet.gov.tr/Default.aspx s.e.t 14 Kasım 2022.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, Türk Ceza Kanunu, T.C. Resmî Gazete, sayı: 25611, 12 Eylül 2004 https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5 s.e.t. 17 Ocak 2023.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, Türk Ceza Kanununun Yürürlükten Kaldırılmış Hükümleri, T.C. Resmî Gazete, sayı: 320 1 Mart 1926. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/5.3.765.pdf s.e.t. 17 Nisan 2023

T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Resmî Gazete, sayı: 17863, 18 Ekim 1982, https://www.mevzuat.gov.tr/#anayasa s.e.t. 20 Mayıs 2023.

T.C. Dışişleri Bakanlığı. Türkiye ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT). 12 Mayıs 1994, https://www.mfa.gov.tr/turkiye-ve-avrupa-guvenli-ve-isbirligi-teskilati-_agit_.tr.mfa#:~:text=AG%C4%B0K%20nihayet%201994%20Budape%C5%9Fte%20Zirvesi,Te%C5%9Fkilat%C4%B1%20(AG%C4%B0T)%20ad%C4%B1n%C4%B1%20alm%C4%B1%C5%9Ft%C4%B1r. s.e.t. 02 Kasım 2023.

TCHM. (2022). *Türk Ceza Hukuku Mevzuatı*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Türkiye Diyanet Vakfı. İslâm Ansiklopedisi. https://islamansiklopedisi.org.tr/ s.e.t. 2 Temmuz 2022.

Terzioğlu Ö. (2006). Anonim bir Halk Edebiyatı ürünü olarak argo. *Milli Folklor*, 71(18):102-105.

Tiersma PM. (1987). *Language of Defamation*. Austin: Texas Law Review Association.

Tosun M. (1973). Sumer, Babil ve Assur'lularda hukuk, kanun ve adalet kavramları ve bunlarla ilgili terimler. *Belleten*, 37(148):557-582.

Turhan T. (2008). Tarihsel bakış açısıyla Kıbrıs Türk hukuk sistemi". *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, doi: https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000000285.

TURKCEMER, AHBVU Türk Ceza Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi. (2022). *"Türk Ceza Hukuku Mevzuatı Cilt 1 (Kanunlar)".* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/593) TBMM, Dönem: 22, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayısı: 664, 2 Mayıs 2003. https://www.tbmm.gov.tr/ s.e.t. 12.01.2022.

Türkoğlu Özdemir G. (2005). Roma haksız rekabet hukukuna ilişkin olarak Actio Servi Corrupti. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, doi: https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000000377.

Vardar B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü.* İstanbul: Multilingual.

Watts RJ. (2003). *Politeness.* Cambridge: University Press.

Weidner E. (1950). Dünyanın En eski kanunnameleri (eski şarkta yeni buluntular). H. Sevimcan (Çeviri editörü). *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, doi: https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000000171.

Yakut E. (2002). Eski Türklerde hukuk . *Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1(3):401-426.

Yaşar HR. (2011). İslam ve Yahudi Hukuku Münasebeti: Nikah Örneği. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

Yazıcıoğlu RY. (1993). Tehdit suçu üzerine. *Yargıtay Dergisi*, 19/3: s. 236-247.

Yertutan S. (2018). Türk Yeraltı Edebiyatında Kabalık: Kabalık Tetikleyicileri Kullanımı Ve Toplumsal Cinsiyet İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Genel Dil Bilim Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

Yıldırım A, Şimşek H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız HB. (2018). Hz. Peygamber'e hakaretin cezası. *Usûl İslam Araştırmaları*, 30(30):133-160.

Yılmaz E. (2014). *Temel Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü.* Ankara: Pegem Akademi.

Yılmaz E. (2020). *Edim Bilimine Giriş.* Ankara: Pegem Akademi.

Yılmaz M. (2017). Hukuk tarihi açısından Hristiyanlık. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 3(3): s. 12-31.

Yurtseven Y. (2021). İslam öncesi Türk toplumlarında ceza hukuku yaptırımlarının insaniliği üzerine. Selçuk Hukuk Kongresi II, Konya: Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi: 597-615.

Zerey ÖG. (2019). Exploring Pragmatic Competence of Preschool Children with A Specific Reference to the Speech Act of Apology In Turkish Institute of Social Sciences, Department of English Language Teaching, PhD. Dissertation, Adana: Çukurova University.

Zrar SK. (2017). Elif Şafak'ın Aşk Adlı Romanındaki Kelime Gruplarının İncelenmesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.

EKLER

EK 1: Hakaret Davalarında Tespit Edilen Kalıplaşmış İfadeler

Kişiselleştirilmiş Olumsuz Seslenme Durumları

“Pislik, aşağılık adam, köpek…” (2020/184: aşağılama)

“Pislik, hoşt köpek, hain…” (2020/131: aşağılama)

“Ortalık malları…” (2020/285: aşağılama)

adam eski dünürü olan 62li kadına "niteliksiz, karaktersiz" 62li kadın da kuzen olan 83lü ve 87li kadınlara "ortalık malları", kuzenler ise 62li kadına ellerini temsili cinsel organ çağrıştırıcı şekilde ve hakaret anlamına gelen hareketleri yaparak (orta parmak göstererek ve işaret parmağı ile orta parmağı arasına baş parmağı koyarak) görüntüsünü göndermek suretiyle hakaret suçunu işlemişler

“Senin anan o.., sen de o...” (2020/375: aşağılama)

“Yavşaklar,” (2019/284: aşağılama)

“Müptezel” (2021/98: aşağılama)

“satılmış köpekler…” (2021/418: aşağılama)

“Kaşar 2021/483: aşağılama)

“o...” (2021/483: aşağılama)

“Allah’ımın maymunu” (2019/196: aşağılama)

“kaşar.” (2019/196: aşağılama)

“köpek,” (2019/196: aşağılama)

“pislik…”(2019/196: aşağılama)

“Ucuz insan,” (2019/309: aşağılama)

“cahil insan, (2019/309: aşağılama)

“mal…” (2019/309: aşağılama)

“sürtük.” (2020/162: aşağılama)

“Sürtük” (2020/444: aşağılama)

“…adi” (2021/192: aşağılama)

“it…” (2021/192: aşağılama)

“O… kahpe, (2020/279: aşağılama)

“Polis züppesi, insanım diye gezme… …H. (müşteki) züppesi… .” (2020/346: aşağılama)

“kahpe” … (2020/21: aşağılama)

“fahişe… (2020/21: aşağılama)

“Kahpe, .” (2020/44: küçümseme)

“o…” (2020/44: küçümseme)

“Çaylak S.” (müşteki)” (2020/119: küçümseme)

“o… çocuğu.” (2021/390: küçümseme)

“O…, kahpe,” (2019/159: küçümseme)

“Yelloz” 2019/196: küçümseme)

“Polise polissin lan.” (2021/456: küçümseme)

“zavallı.” (2019/317: rencide etme)

“soysuz 2021/242: tehdit etme)

“Karaktersiz, şerefsiz, 2020/117: tehdit etme)

“Serefsiz 2020/451: tehdit etme)

“O…, 2021/9: tehdit etme)

“Şerefsiz, 2021/78: tehdit etme)

“o… çocuğu şerefsiz. 2021/97: tehdit etme)

“o… 2021/227: tehdit etme)

“kahpe.” (2021/227: tehdit etme)

“şerefsiz 2021/225: tehdit etme)

“p…k.” (2021/225: tehdit etme)

“O…, 2021/333: tehdit etme)

“şerefsiz,” (2021/333: tehdit etme)

“o…lar” (2021/345: tehdit etme)

“O…,” (2021/286: tehdit etme)

“kahpe“ (2021/286: tehdit etme)

“o… çocuğu” (2021/407: tehdit etme)

“p…in evladı,” (2021/407: tehdit etme)

“kaşar,” (2021/409: tehdit etme)

“O…” (2021/457: tehdit etme)

“şerefsiz,” (2019/111: tehdit etme)

“kahpe.” (2019/111: tehdit etme)

“Şerefsiz” (2019/111: tehdit etme)

“görüşeceğiz p…in dölü” (2020/136: tehdit etme)

“O… bak,” (2020/443: tehdit etme)

“şerefsiz, …” (2020/443: tehdit etme)

“o…” (2020/443: tehdit etme)

“Şerefsiz” (2021/121: tehdit etme)

“, o… çocuğu,” (2021/121: tehdit etme)

“.mk kızı, şerefsiz,” (2020/192: tehdit etme)

“Gargamel,” (2020/407: beden olumsuzlama)

“topal bacak” (2020/407: beden olumsuzlama)

“yırtık.” (2021/483: beden olumsuzlama)

“Koca memeli” (2019/30: beden olumsuzlama)

“yağ tulumu…” (2019/30: beden olumsuzlama)

“ koca g.t" (2021/298: beden olumsuzlama)

“Yahudi” (2020/416: ötekileştirme)

“İslam düşmanı” (2020/416: ötekileştirme)

“Manyak.” (2021/237: ötekileştirme)

“Şerefsiz Çingenler.” (2020/155: ötekileştirme)

“Akşam çakımı yedi ibneler…” (2020/241: ötekileştirme)

“Allahsız, namussuz…” (2020/343: ötekileştirme)

“Pislik”, (2021/98: ötekileştirme)

“ibne,” (2021/98: ötekileştirme)

“top.” (2021/98: ötekileştirme)

“Pislik,” (2021/296: ötekileştirme)

“şizofren…” (2021/296: ötekileştirme)

“psikopat manyağı seni…” (2021/306: ötekileştirme)

“manyak kaşarı…” (2021/306: ötekileştirme)

“CD (cross dressing).” (2021/349: ötekileştirme)

“Karı satan” (2021/482: ötekileştirme)

“ibne…” (2021/482: ötekileştirme)

“lan ibne…” (2019/128: ötekileştirme)

“Travesti…” (2019/30: ötekileştirme)

“Dinsizler” (2019/284: ötekileştirme)

“kitapsızlar…” (2019/284: ötekileştirme)

“çingene” (2019/196: ötekileştirme)

“ b.k” (2020/407: ötekileştirme)

“Ne o o….u çocuğu,” (2020/205: ötekileştirme)

“g.t” (2021/500: itibarını zedeleme)

“Pislik,” (2019/141: itibarını zedeleme)

“adi,” (2019/141: itibarını zedeleme)

“mahlukat” (2019/141: itibarını zedeleme)

“O….u S. B. (müşteki)” (2020/119: itham etme)

“Şerefsiz, hain, pislik” (2020/131: itham etme)

“Şerefsiz p.....k,” (2020/178: itham etme)

“Sahtekâr, geri zekâlı.” (2020/229: itham etme)

“Açsana lan o… çocuğu,” (2021/83: itham etme)

“hırsız.” (2021/83: itham etme)

“Romanov koyunu” (2021/117: itham etme)

“İftiracı,” (2021/120: itham etme)

“terbiyesiz…” (2021/120: itham etme)

“Hırsız” (2021/147: itham etme)

“Kaşar” (2021/213: itham etme)

“o….u,” (2021/213: itham etme)

“Utanmaz herif.” (2021/349: itham etme)

“.mk hırsız, hırsız seni,” (2019/59: itham etme)

“yavşak.” (2019/128: itham etme)

“dolandırıcılar…” (2019/284: itham etme)

“Eroin bağımlısı,” (2019/205: itham etme)

“Manyak.” (2020/293: itham etme)

“Sapık.” (2021/296: itham etme)

“Geri zekâlılar, kaltaklar, o…lar, şırfıntı” (2020/130: sövme)

“Geri zekâlı, salak.” (2020/181: sövme)

“Yavşaklar.” (2020/12: sövme)

“İlk hamleyi yapan sensin geri zekâlı.” (2019/196: sövme)

“Geri zekâlı, salak, şerefsiz…” (2020/324: sövme)

“Geri zekâlı.” (2020/434: sövme)

“O…”, (2019/285: sövme)

“kahpe.” (2019/285: sövme)

“O….u çocuğu” (2021/212: sövme)

“şerefsiz,” (2021/212: sövme)

“yavşak.” (2021/212: sövme)

“O….u çocuğu,” (2019/247: sövme)

“kahpe,” (2019/247: sövme)

“şerefsiz.” (2019/247: sövme)

“Alçak, kansız, kanı bozuk, şerefsiz, p…in çocuğu…” (2020/43: sövme)

“Geri zekâlı,” (2021/248: sövme)

“Geri zekâlı” (2021/251: sövme)

“o.ç.” (2021/277: sövme)

“Geri zekâlı.” (2021/463: sövme)

“Mal,” (2021/528: sövme)

“Yavşak.” (2019/68: sövme)

“O….u, kahpenin kızı.” (2020/174: sövme)

“Beyinsiz ve aptal P. (müşteki)…” (2019/30: sövme)

“P…..gin oğlu.” (2021/207: sövme)

“O….u, kahpe.” (2020/214: sövme)

“Kahpe, fahişe…” (2019/30: sövme)

“Mal,” (2021/121: sövme)

“O….u,” (2019/122: sövme)

“o….u çocuğu…” (2019/122: sövme)

“kaşar” (2021/298: sövme)

“kahpe,” (2021/298: sövme)

“şerefsiz, p…” (2020/312: küfretme)

“O….u evladı.” (2020/164: küfretme)

“K…t, o… bebesi,” (2020/99: küfretme)

“O….u, şerefsiz,” (2020/317: küfretme)

“Geri zekâlı” (2020/444: küfretme)

“O….u çocuğu” (2020/453: küfretme)

“p.ç” (2020/453: küfretme)

“p….k,” (2020/453: küfretme)

“şerefsiz.” (2020/453: küfretme)

“o…u çocuğu…” (2021/135: küfretme)

“A… k…” çocukları, (2021/137: küfretme)

“O….u,” (2021/394: küfretme)

“mk malı,” (2021/463: küfretme)

“O….u,” (2021/478: küfretme)

“kahpe,” (2021/478: küfretme)

“o….u kızı.” (2021/478: küfretme)

“g.t” (2021/482: küfretme)

“namussuz” (2021/482: küfretme)

“o….u” (2021/493: küfretme)

“O….u” (2019/208: küfretme)

“o….u çocuğu.” (2019/208: küfretme)

“O….u çocuğu,” (2019/34: küfretme)

“şerefsizler…” (2019/284: küfretme)

“O…u çocukları” (2019/284: küfretme)

“o….u çocukları” (2019/298: küfretme)

“at hırsızı’ (2020/299: uyarma)

“soysuzlar” (2021/242: uyarma)

“Terbiyesiz,”)2019/309: uyarma)

“Evi boşaltın, o….u çocukları.” (2020/151: buyurma)

”p……k.” (2021/196: buyurma)

“köpek,” (2021/349: buyurma)

“zibidi.” (2021/3499: buyurma)

“Kahpe” (2021/286: buyurma)

“Kahpe” (2021/483: buyurma)

“p……k” (2021/483: buyurma)

“O….u” (2019/298:şikayet etme)

“fahişe seni” (2019/298:şikayet etme)

“beyinsiz salağı” (2021/306: şaşırma)

“karı kılıklı.” (2021/296: ayrımcı olma)

“Karaktersiz korkaklar” (2020/136: ayrımcı olma)

“Geri zekâlı,” (2021/494: merak etme)

“aptal,” (2021/494: merak etme)

“Geri zekâlı,” (2020/355: şarta bağlama)

“p.....k” (2021/478: dayatma)

“O….u çocuğu” (2021/478: dayatma)

“Geleceksin şerefsiz.” (2020/102: dayatma)

“Şerefsizler ben buraya 4.000 tl hava parası ödedim.” (2019/260: yoksunluk bildirme)

“Pislik” (2021/483: yoksunluk bildirme)

“namussuz…” (2021/483: yoksunluk bildirme)

“Klavye kahpesi…” (2019/30: yoksunluk bildirme)

“şerefsizler.” (2019/304: yoksunluk bildirme)

“Şerefsiz, k...t.” (2020/375: yoksunluk bildirme)

“Şerefsiz.” (2020/386: yoksunluk bildirme)

“Niteliksiz, karaktersiz.” (2020/285: yoksunluk bildirme)

“Şerefsiz, karaktersiz.” (2020/293: yoksunluk bildirme)

“Soysuz.” (2021/242: yoksunluk bildirme)

“Şerefsiz,” (2021/147: yoksunluk bildirme)

“namussuz…” (2021/147: yoksunluk bildirme)

“Şerefsiz, p…..k.” (2020/137: yoksunluk bildirme)

“Şerefsiz,” (2020/446: yoksunluk bildirme)

“o….u” (2020/446: yoksunluk bildirme)

“Şerefsiz.” (2019/68: yoksunluk bildirme)

“Şerefsiz,” (2021/192: yoksunluk bildirme)

“o….u çocuğu” (2021/192: yoksunluk bildirme)

“terbiyesiz.” (2019/317: yoksunluk bildirme)

“O….u çocuğu,” (2018/132: yoksunluk bildirme)

“şerefsiz" (2018/132: yoksunluk bildirme)

“Karaktersiz A.” (müşteki adı)” (2021/483: yoksunluk bildirme)

“Beyinsiz salak.” (2021/113: yoksunluk bildirme)

“soytarı.” (2019/317:geçiştirme)

“Yazık yazık, rezil insan.” (2021/81: kınama)

“Pedofili,” (2021/270: yaftalama)

“p……k,” (2021/270: yaftalama)

“fetöcü,” (2021/270: yaftalama)

“şerefsiz.” (2021/270: yaftalama)

Kişiselleştirilmiş Olumsuz Yargılar

“Şansını zorluyorsun vallahi.” (2021/296: göz korkutma)

“Sen insan değilsin.” (2020/184: aşağılama)

“Sen kıçı kırık birisin.” (2021/415: aşağılama)

“Ne rezil, ne adi, ne şerefsiz bir mahluk olduğuna inandık.” (2019/59: aşağılama)

“Sen o…usun,” (2021/30: aşağılama)

“L. (müşteki) sözde müdür k.vat.” (2021/500: küçümseme)

“Anca babanın malına gücün yeter.” (2020/346: itham etme)

“…var hakemi S. T. (müşteki) adi satılmış köpeksiniz,” (2021/418: aşağılama)

“Para için kendini sattın.” (2021/47: aşağılama)

“İ. (tanık) senin p.....kliğini yapıyor.” (2021/47: aşağılama)

“Orada sana da o....uluk yakışıyor zaten.” (2021/47: aşağılama)

“İki gram akılla yaşam mücadelesi veriyorsun.” (2019/196: küçümseme)

“Sen o….usun… (2020/21:aşağılama)

“Bir s.kim değilsin.” (2020/80: küçümseme)

“Zaten malsın,” (2020/205: küçümseme)

Nasıl iğrenç bir şeymişsin sen be!” (2021/306: şaşırma)

“Bir b.kum yapamazsın” (2021/463: küçümseme)

“G. (müşteki) ben seni hak etmediğin kadar seviyorum.” (2021/30: rencide etme)

“Gerçekten normal değilsin” (2021/120: rencide etme)

“sen hastasın.” (2021/120: rencide etme)

“Küfürden, ahlaksızlıktan güç alan…” (2019/317: rencide etme)

“Çok komplekslisin.” (2019/317: rencide etme)

“Midemi bulandırıyorsun mesaj yazarken bile midemi bulandırıyorsun.” (2019/317: rencide etme)

“bir işlevi yok.” (2020/205: rencide etme)

“o.…usun.” (2020/192: tehdit etme)

“Şerefsiz babası belli olmayan sıfatsız…” (2020/136: beden olumsuzlama)

“Çok kilolusun.” (2020/148: beden olumsuzlama)

“Gerici” (2020/416: alay etme)

“yobaz olmuş.” (2020/416: alay etme)

“Sen Allahsızsın…” (2020/184: ötekileştirme)

“Sen büyücüsün, sen falcısın.” (2020/148: ötekileştirme)

“dinsiz” (2020/416: ötekileştirme)

“Anan deliydi, sen de onun gibi delisin…” (2020/148: ötekileştirme)

“Ha nonoş gezdirmişim ha seni…”(2020/205: ötekileştirme)

“Çalışılmaz, üçkâğıtçı firma.” (2021/500: itibarını zedeleme)

“Orada bir tane yönetici var asker emeklisi. Tam süzme o… çocuğu.” (2021/500: itibarını zedeleme)

“Diğeri de onun yardakçısıdır.” (2019/168: itibarını zedeleme)

“Sen şerefsizsin “Kapıcılıktan atıldın sen hiçbir işe bakmıyorsun.” (2020/210: itham etme)

“Zaten sen insan değilsin.” (2020/346: itham etme)

“Gözünü toprak bürümüş.” (2020/346: itham etme)

“hırsızsın…” (2019/59: itham etme)

“Haram yiyen hırsız” (2019/284: itham etme)

“Bunlar böyle şerefsiz.” (2021/369: eleştirme)

“Sen kahpesin.” (2020/184: sövme)

“O....u, kahpe, senin sülalen kahpe… P.....k, senin anan bacın da kahpe, anan bacın o....u.” (2020/3: sövme)

“sen onun bunun p.....kliğini yapıyorsun,” (2020/312: küfretme)

“şerefsizsin, namussuzsun.” (2020/381: küfretme)

“A. P. (müşteki) sen tam bir o… çocuğusun.” (2021/233: küfretme)

“o....u anan,” (2021/478: küfretme)

“Sen hak ettin,” (2021/47: sitem etme)

“Şerefsiz, adi sensin!” (2021/192: karşı çıkma)

“Sensin .mk salağı.” (2021/463: karşı çıkma)

“Karı gibisin sen.” (2021/296: ayrımcı olma)

“[Alayınız o.…usunuz!]” (2021/211: buyurma)

“A. P. (müşteki) gibi itleri temizlemezseniz adam değilsiniz!” (2021/211: şarta bağlama)

“Şikâyet etmezsen şerefsizsin,” (2021/375: şarta bağlama)

“o.…u çocuğusun.” (2021/375: şarta bağlama)

“Eğer açmazsan senden adisi yok.” (2019/196: şarta bağlama)

“Yazık! Seninle evlendiğim için herkesten ve kendimden utanıyorum.” (2019/317: öz eleştiri)

“İşkence yapan şerefsizdir,” (2019/304: yoksunluk bildirme)

“Sen de erkeklik denen bir şey yok, sende insanlık yok, adamlık yok.” (2020/136: yoksunluk bildirme)

“Ulan şerefsiz sende şeref, namus yok.” (2019/309: yoksunluk bildirme)

“Şerefsiz bir insansın sen.” (2020/102: yoksunluk bildirme)

“Sevgiden merhametten yoksun insan müsveddesi.” (2019/141: yoksunluk bildirme)

“Şerefsiz, namussuz. Sen şerefsizsin.” (2020/184: yoksunluk bildirme)

“Birazcık haysiyet, gurur insanlık da olmayan iğrenç bir yaratıksın.” (2021/306: yoksunluk bildirme)

“Sen hastasın” (2019/317: yoksunluk bildirme)

“Eğitimsizler, karaktersizler, cahiller…” (2019/84: yoksunluk bildirme)

“Karaktersiz evlatsınız.” (2020/43: yoksunluk bildirme)

“kansızsınız, orospusunuz,” (2020/312: üstünlük kurma)

“Sen şerefsizsin, evime giremezsin,” (2020/39: yadırgama)

“İslam düşmanı Mustafa Kemal…” (2020/416: yaftalama)

“Mal düşmanısın.” (2020/346: yaftalama)

Kişiselleştirilmiş Olumsuz Gönderimler

“Gerek yok senin gibi kokmuşu ne yapacağım?” (2021/463: aşağılama)

“Bırakmam G. (müşteki) sok o boş aklına. (2021/30: rencide etme)

“O yarasa yüzünü...” (2020/443: beden olumsuzlama)

“aşağıyı pislik götürüyor. Senin yüzünden.” (2020/210: itham etme)

“Senin ne b.klar yediğini, her şeyini öğrendim.” (2021/242: gözden düşürme)

“Soyadımız düşsün. Ne b.k yiyorsan ye!” (2019/319: şarta bağlama)

“O o....u çeneni” (2021/270: üstünlük kurma)

“Sen beni saf yerine koydun.” (2021/47: üstünlük kurma)

“Küçük kuru a.ın var ya” (2021/483: beden olumsuzlama)

Kişiselleştirilmiş Üçüncü Kişi Olumsuz Gönderimler

“Muhatap olma bu o... çocuklarıyla…” (2021/494: görmezden gelme)

“Bu doktora bir çare bulun” (2019/213: görmezden gelme)

“Gelin pisliğinizi alın (2020/205: görmezden gelme)

“G. (sanık) o k.vatının da oğluna da söyle” (2020/237: küfretme)

“O k.vat kardeşinin arkasına sığın,” (2020/381: küfretme)

“O yanındaki şerefsiz olan kadın N. (müşteki) …” (2021/242: uyarma)

“Bu itler…” (2021/137: şikayet etme)

“bunlar it.” (2021/137: şikayet etme)

“bu ukala bekçiler” (2020/241: şikayet etme)

“Bunu götürün.” (2020/205: görmezden gelme)

“senin kızın G. (müşteki) o…” (2021/494: tehdit etme)

“Bu şerefsiz” (2020/405: itibarını zedeleme)

Sert Eleştiriler/Şikayetler

“kendinizi bir b.k sanıyorsunuz.” (2019/284: aşağılama)

“O....u parası ye!” (2021/483: aşağılama)

“Benim malımla bana meydan okuyor.” (2020/251: küçümseme)

“G. (müşteki) bitiksin, yapmayacaktın.” 2021/30: rencide etme)

“ben E. (sanık). Köyü arayıp da annemi arıyorsun.” (2020/280: tehdit etme)

“Öğretmenlik gibi kutsal bir mesleğe layık değilsin sen.” (2019/141: itibarını zedeleme)

“D. Ç. (müşteki) denen şahıs benim bu sektörde tanıdığım en düzenbaz, yalancı kişidir.” (2019/168: itibarını zedeleme)

“Kul hakkı yiyen ama beş vakit namaz kılıyor gibi görünen biridir.” (2019/168: itibarını zedeleme)

“Senin gibiler yüzünden piyasa yükseliyor.” (2021/349: itham etme)

“…Siz kaşındınız...çok azmışsın...” (2019/30: itham etme)

“Senin görevin başı sıkışmış insanları korumak, sen yukarıdakilerin tarafını tutuyorsun.” (2021/390: itham etme)

“Sen ne biçim doktorsun!” (2020/293: itham etme)

“Bir de kendini Allah’a bir tutanlar olur, şimdi bunlar ölünce bunlara şehitlik mertebesi verir bizim milletimiz.” (2020/241: eleştirme)

“AKP ve #HırsızTayyip adamı yardan atar sonra anasına taziyeye gider.” (2021/369: eleştirme)

“Enerjiye damat bakıyor, eğitime oğlu, sağlığa hanımı bakıyor, iletişime kızı bakıyor. Diktatör deyince de kızıyor.” (2020/123: eleştirme)

“[yanlış yapıyorsun.]” (2021/30: buyurma)

“benim gururumla oynadın. İyi niyetimi suistimal ettin.” (2021/47: sitem etme)

“K.vatları eve getiriyorsun. Odaya kapanıyorsun.” (2021/483: kınama)

“beni darp etti,” (2021/137 şikayetler

“Abi yetişin! A… k… bekçisi beni kovalıyor.” (2020/4: şikayet etme)

“G. (Müşteki)’nin yaptığından haberiniz yok.” (2021/494: şikayet etme)

“.mk polisler bitti bir de başımıza bu ukala bekçiler çıktı. Kafayı yiyeceğim ya!” (2020/241: şikayet etme)

“Bir saattir sizi bekliyoruz.” (2021/390: şikayet etme)

“KADES uygulamasından birçok kez butona bastım kimse gelmedi.” (2021/390: şikayet etme)

“Senin p.çlerine bakmak zorunda değilim.” (2020/299: şikayet etme)

“Burada ben yukarıda dayak yedim mağdur olan benim.” (2021/390: karşı çıkma)

“Senin burada benim üzerime yürümeye hakkın yok.” (2021/390: karşı çıkma)

“Böyle terbiyesizlik, karaktersizlik yapmaya hakkın yok.” (2021/390: karşı çıkma)

“Tedavi hakkımız engellenemez.” (2019/304: karşı çıkma)

“Asıl şerefsizliği siz yaptınız. Beni kovarken hiç ses çıkarmadınız.” (2020/210: karşı çıkma)

“bu araç bu fiyat eder mi?” (2021/349: şaşırma)

“Karı gibi evine sahip çıkmıyorsun, ananın lafına gidiyorsun.” (2019/311:ayrımcı olma)

“Pis o....u, g.tü başı açık dışarı çıkmış.” (2020/155: yadırgama)

“Yazık ettin.” (2020/346: kınama)

Tatsız Sorular/Ön Sayıltılar

“illa onları mı arayayım?” (2020/50: göz korkutma)

“sen kime şekil yapıyorsun?” (2021/479: göz korkutma)

“Siz benim kim olduğumu biliyor musunuz?” (2020/50: göz korkutma)

“Okudun da adam mı oldun?” (2020/64: aşağılama)

“Seni kaç paraya aldılar?” (2020/330: aşağılama)

“annen seni pazarlamak için mi yanına aldı?” (2021/30: aşağılama)

“Doktor oldun da bir halt mı oldun?” (2021/395: aşağılama)

“Sen kaç paralık adamsın?” (2019/128: aşağılama)

“sen kimlerin altına yatıyorsun?” (2020/279: aşağılama)

“Bir de avukatlık makamına oturacaksın öyle mi?” (2020/136: aşağılama)

“Ben de yutayım öyle mi?” (2021/47: aşağılama)

“Bak, ben geldim Ankara’ya. Neredesin erkek bozuntusu?” (2021/242: aşağılama)

“Ne acelen var lan senin? Sana ne oluyor lan?” (2020/19: küçümseme)

“Sen kimsin?” (2020/80: küçümseme)

“A... k… ne lan, siz nesiniz lan, siz dayı mısınız lan?” (2020/138: küçümseme)

“Bekçiler kim?” : küçümseme)

“Nerede sende o yürek? Erkek misin sen?” (2020/205: yoksunluk bildirme)

“Sen kim oluyorsun?” (2020/196: küçümseme)

“bugüne kadar neyi becerebildin ki?” (2020/205: küçümseme)

“Siz kimsiniz? Bırakın lan siz kimsiniz?” (2020/50: küçümseme)

“Sen nasıl burada otursun da işlem yapmazsın?…” (2020/343: küçümseme)

“Sen kim oluyorsun da beni yönetim binasından kovuyorsun?” (2021/147: küçümseme)

“Siz kimsiniz lan?” (2021/209: küçümseme)

“manyak mısınız?” (2021/209: küçümseme)

“neredesin lan?” (2021/242: küçümseme)

“Sen kimsin lan?” (2021/320: küçümseme)

“Size mi soracağım lan aracımı nereye park edeceğimi?” (2021/374: küçümseme)

”Siz kimsiniz lan?” (2021/374: küçümseme)

“Siz kimsiniz bana iftira atıyorsunuz?”” (2021/494: küçümseme)

“Sen ne anlarsın a.?” (2021/528: küçümseme)

“sen kimsin de bana iftira atıyorsun?” (2019/159: küçümseme)

“Kimsin lan sen?” (2019/196: küçümseme)

“Sen kimsin o....u?” (2019/298: küçümseme)

“Bu kadar mı sizin mertliğiniz, erkekliğiniz?” (2019/244: küçümseme)

“Alabiliyorsan üç katı al tamam mı? (2019/244: küçümseme)

“Sen kimsin lan köpek?” 2020/265: küçümseme)”

“Sen kimsin a. k.?” (2021/456: küçümseme)

“annen ne ki sen ne olasın.” (2020/44: küçümseme)

“Sen nasıl yemek yapamazsın?” (2020/380: rencide etme)

“Sen de erkek misin?” (2020/205: rencide etme)

“Niye bakıyorsunuz?” (2020/74: tehdit etme)

“ölümün benim elimden olacak. Yönetici olduğum binanın önünden neden taş alıyorsun?” (2021/78: tehdit etme)

“Gidip de dayıma mı mesaj atıyorsun Serhat küfür etmiş diye?” (2021/117: tehdit etme)

“Ben seni tek yakalamayacak mıyım?” (2019/159: tehdit etme)

“seni kim alır?” (2020/19: tehdit etme)

“Bir de F. (tanık) görmüş İ. (tanık)’in evine girerken. …orda çalışıyorum diye kandır beni.” (2021/47: aşağılama)

“İ. (tanık) satsın seni,” (2021/47: alay etme)

“parayı bulunca bir G. (tarafların müşterek çocuğu) daha yaparsın ha ha ha.” (2021/47: alay etme)

“İbne misin?” (2021/170: ötekileştirme)

“Neden yol vermiyorsun?” (2021/170: ötekileştirme)

“Ne işin var Ankara'da?” (2020/407: ötekileştirme)

“Bu o… çocuğunun evini bilen var mı?” (2020/405: itibarını zedeleme)

“Nasıl senin yüzünden olmuş?” (2020/346: itham etme)

“Sen nasıl can vereceksin acaba?” (2020/346: itham etme)

“Baban oldu malından, ne kaldı sana?” (2020/346: itham etme)

“Kimlerle yatıp kalktın o....u?” (2020/356: itham etme)

“Çocukları kim korkuttu?” (2021/120: itham etme)

“Kim geldi?” (2021/120: itham etme)

“Vicdanınız rahat mı?” (2021/166: itham etme)

“Bu hak mı?” (2021/166: itham etme)

“yalancı,” (2021/120: itham etme)

“Çocukları alamazsın sen babalık mı yaptın şerefsiz?” (2020/136: gözden düşürme)

“…ister nerede yatacaksınız?” (2021/242: gözden düşürme)

“O… çocuğu, p.ç, şerefsiz, k.vat… p.....k kim o k.vat kim?” (2020/24: sövme)

“Salak mısınız, geri zekâlı mısınız?” (2021/248: sövme)

“Sen salak mısın oğlum?” (2021/248: sövme)

““Gözünüzün önündeki aracı görmüyor musunuz da geldiniz çarptınız? Salak mısın?” (2021/248: sövme)

“siz beyinsiz misiniz,?” (2021/297: sövme)

“anlamıyor musun?” (2021/297: sövme)

“Siz kimsiniz lan?” (2020/4: küfretme)

“Ananı s… babanı, kardeşlerinin avradını s…, o o....u yanında mı?” (2020/44: küfretme)

“Siz kimsiniz?” (2021/135: küfretme)

“Sizin ananız bacınız yok mu?” (2019/34: küfretme)

“Ne diyorsun lan a… k… oğlu?” (2020/113: küfretme)

“ben seni bu yüzden mi yetiştirdim o… evladı.?” (2021/501: ilenme)

“sizde sıra demedim mi?” (2020/237: uyarma)

“Sansınız nedir biliyor musunuz”? (2021/242: uyarma)

“Yalan söyleme!” (2021/113: buyurma)

“Bana maval okuma” (2019/68 : buyurma)

“Ne istedin N. (özel isim) yengemden?” (2020/346: sitem etme)

“N. (özel isim) yengemi çok seviyordum. Yaşasaydı tüm dünyayı dar mı getirecekti?” (2020/346: sitem etme)

“Malı mal ile gömmezler.” (2020/346: sitem etme)

“Bir gün sen de toprak olacaksın.” (2020/346: sitem etme)

“Dünya malı dünyada kalırmış.” (2020/346: sitem etme)

“S… bu ne senden çektiğimiz?” (2019/298: şikayet etme)

“Ölsek ertesi gün haberiniz olacak.” (2021/390: şikayet etme)

“Arkamdan iş çeviriyorsunuz” (2020/210: karşı çıkma)

“halen bizimle mi uğraşıyorsun or..pu çocuğu?” (2021/230: şaşırma)

“Resimleri nasıl atarsın lan kılıbık?” (2021/296: şaşırma)

“Kızıma mesaj atmak nedir?” (2021/306: şaşırma)

“Sen kimsin?” (2021/395: şaşırma)

“Kapıyı benim suratıma nasıl kapatırsın?” (2021/395: şaşırma)

“Param bitti, köpek olduk ha?” (2021/463: şaşırma)

“Sen nasıl bir o… çocuğusun?” (2020/43: şaşırma)

“Ne bakıyorsun y…?” (2021/325: merak etme)

“Neden şikayetçi oldunuz?” (2021/345: merak etme)

“Her gün ne b.k yemeye anana gidiyorsun? Ne tribindesin a… k…?” (2020/100: merak etme)

“Ne b.kumu yedin?” (2021/483: merak etme)

“Sen kimsin k.vat?” (2021/494: merak etme)

“Neden ailem hakkında dedikodu yapıyorsun?” (2019/127: merak etme)

“Ne bakıyorsunuz?” (2019/34: merak etme)

“Bir şey mi oldu?” (2019/34: merak etme)

“Arkadaşıma ne yapıyorsunuz?” (2019/304: merak etme)

“İşkence mi yaptınız?” (2019/304: merak etme)

“Sizi kim çağırdı lan buraya a… k… çocukları?” (2021/137: merak etme)

“Ne bağırıyorsun?” (2021/483: merak etme)

“daha ne duruyorsun?” (2021/478: dayatma)

“Bu iş olacak, öyle ya da böyle olacak.” (2021/297: dayatma)

“Hayırdır, ne ihbarda bulunuyorsun?” (2019/244: hesap sorma)

“Dava açıyorsunuz ya delikanlı gibi karşıma çıkamıyor musunuz?” (2019/244: hesap sorma)

“Senin erkekliğinde problem var da niye dolandın benim paçama?” (2021/113: hesap sorma)

“Onu niye yazmadın benim erkekliğim zayıf diye?” (2021/113: hesap sorma)

“Niye şerefsizlik yapıyorsun?” (2019/273: hesap sorma)

“Bana söz vermiştin niye içiyorsun?” (2019/273: hayal kırıklığı yaşama)

“Bu mu senin sözün?” (2019/273: hayal kırıklığı yaşama)

“He soytarı he,” (2019/317: geçiştirme)

“Ben senden mi korkacağım?” (2020/363: üstünlük kurma)

“Benim senin peşine adam takacağımı düşünmedin mi?” (2021/47: üstünlük kurma)

“senin annen baban nasıl evlat yetiştirmiş?” (2020/39: yadırgama)

“Sen ne diye yayılarak oturuyorsun?” (2020/343: yadırgama)

“Şimdi mi ana oldun pislik?” (2021/483

“Kadın canından oldu sen nasıl öleceksin? Senin malların kime kalacak H. (müşteki) züppesi?” (2020/346: kınama)

“He anladım. O....u çocuğu, ananın yanındasın paran bitmiştir şimdi.” (2020/99: sövme)

Küçümsemeler

“Bu haftaki çocuğu A. P. (müşteki)” (2021/211: itham etme)

İleti Güçlendiricileri

“Kötü olur” (2020/280: göz korkutma)

“…tamam mı? (2020/346: göz korkutma)

“Siz bana kimlik soramazsınız. Siz ceza yazamazsınız.” (2020/50: göz korkutma)

“Ben bekçilere kimlik vermem.” (2020/4: küçümseme)

“Beni acil ara,” (2020/280: tehdit etme)

“Bekle Allah büyüktür, dünya küçük… Tamam mı?” (2020/280: tehdit etme)

“bir dinle” (2019/196: ötekileştirme)

“Şerefsiz bütün suçlar senin.” (2020/210: itham etme)

“Mahkeme Başkanı, Mahkeme Başkanı, sana söylüyorum.” (2021/166: itham etme)

“N. (müşteki) ve seni tamam mı?” 2(021/242: rezil etme)

“tamam mı?” (2021/529: küfretme)

“Bu size son şans, tamam mı?” (2021/242: uyarma)

“…tamam mı?” (2021/242: uyarma)

“Ben o parayı kızıma vereceğim, tamam mı?” (2021/242: uyarma)

“Onun bir şeyi yok benim hastama bak.” (2020/293: buyurma)

“Kahpe tohumluğu yapma.” (2020/43: buyurma)

“Ben S. (sanık) bana bak,” (2021/117: buyurma)

“Bırak beni.” (2020/4: buyurma)

“Düşün, mirasla doymadın mı?” (2020/346: sitem etme)

“biliyorsun değil mi?” (2021/306: merak etme)

“Beni sevk etmek zorundasın.” (2020/64: dayatma)

“Bu evi boşaltacaksınız. Bu ev, günlük ev.” (2020/151: dayatma)

“Polis züppesi diyorum sana çünkü haklıyım.” (2020/346: kararlı olma)

<u>Kovma</u>

“Kış kış kış” (2021/85: aşağılama)

“Defol git! 2020/69: rencide etme)

“S… git” (2019/285: tehdit etme)

“ s… git, o....u,” (2021/96: tehdit etme)

“ git şuradan” (2021/218: tehdit etme)

“ Buradan git,” (2021/363: tehdit etme)

“S… olun gidin!” (2021/242: küfretme)

“S. Git” (2020/80: küfretme)

“s… olun hayatımdan.” (2020/99: küfretme)

“s… git bu evden.” (2020/317: küfretme)

“S… git şuradan,” (2021/85: küfretme)

“s… git” (2020/265: küfretme)

“s… gidin.” (2021/137: küfretme)

“S… git” (2021/351: küfretme)

“ s… git” (2021/394: küfretme)

“S… git, .” (2021/463: küfretme)

“la s… git” (2021/463: küfretme)

“S… git” (2021/481: küfretme)

“S… git…” (2019/315: küfretme)

“S… git bu evden seni istemiyorum.” (2020/395: buyurma)

“Evimden çık o....u.” (2020/229: buyurma)

“S… git bu evden.” (2020/380: buyurma)

“Evden git,” (2021/478: buyurma)

“evde istemiyorum seni git.” (2021/478: buyurma)

“, s… git.” (2019/68: buyurma)

“Defolun gidin buradan S. (müşteki)…” (2019/304: buyurma)

“D. (müşteki) buradan gideceksiniz.” (2019/304: dayatma)

“Yarın evden sessiz sedasız gideceksin.” (2021/478: dayatma)

“Polise kimseye bir şey söylemeden evden defolup, s… olup, gideceksin.” (2021/478: dayatma)

“S… olup gideceksin” (2021/478: dayatma)

“buradan defolup gideceksin.” (2020/205: dayatma)

“la bir s… git” (019/317: geçiştirme)

Susturucular

“Sakın arayıp da bana bir şey söyleme. Arama!” (2020/346: göz korkutma)

“ ‘Tamam’ deme bir de” (2020/162: aşağılama)

"lan canımı sıkma, kes” (2021/298: buyurma)

“sus artık, bıktım senden.” (2020/170: buyurma)

“Ağlama la” (2021/349: buyurma)

Tehditler

“Bu sular seni boğar.” (2020/119: göz korkutma)

“Polisi ara, bak çıkınca neler olacak görürsün.” (2020/137: göz korkutma)

“g.tün yiyorsa bir daha köyü ara göreyim.” (2020/280: göz korkutma)

“Kim bu parayı hangi a… k… çocuğu alabiliyorsa alsın.” (2021/363: göz korkutma)

“Kanlarına susadılarsa bir daha geçsinler. Bekle ne olacak?” (2020/299: göz korkutma)

“Çok kötü olur…” (2020/346: göz korkutma)

“G. (müşteki), kaydet kime gösteriyorsan göster.”(2021/30: göz korkutma)

“Kuran’ıma yemin olsun karşılığı olacak sana.” (2021/30: göz korkutma)

“Bu mesajların da delil olsun. Kahpelik yapılan ama illaki düşeceksin elime.” (2021/30: göz korkutma)

“Aç telefonu, babanın evine gidiyorum.” (2021/42: göz korkutma)

“Seni, aşiretini bu Ankara'da gezdirmem bak gör.” (2021/42: göz korkutma)

“H. (müşteki) köye gelirse döveriz,” 2021/201: göz korkutma)

“köye sokmayız.” (2021/201: göz korkutma)

“Yani işiniz bitti”. (2021/242: göz korkutma)

“Çarşamba Ankara’da Etimesgut Karakolu’nda görüşürüz.” (2021/242: göz korkutma)

“Size rahat yok.” (2021/242: göz korkutma)

“Beni kimse tanımaz, ben çirkinleşirsem kimse önüme geçemez.” (2021/296: göz korkutma)

“Ben gelmiyorum. Yiyorsa beni buradan götürün.” (2019/313: göz korkutma)

“Hemen düzeltin ağzınıza s.çmayayım” (2019/284: göz korkutma)

“Bir hışımla çıkarım soluğu orada alırım.” (2021/296: göz korkutma)

“Elimde A. T. adına düzenlenen açık senet var, elindeki tüm malını mülkünü alırım, daha kötüsünü yaparım.” (2021/375: göz korkutma)

“Bunun hesabı sorulacak unutma.” (2019/59: göz korkutma)

“Aç şu telefonu, beni eve getirtmek zorunda bırakma.” (2019/59: göz korkutma)

“Benim kim olduğumu bilseydin ateşlerin içinden geçtiğimi bilirdin.” (2019/196: göz korkutma)

“Haydi gelsinler alsınlar, bakalım kim kimi öldürüyor.” (2019/208: göz korkutma)

“Davayı geri almazsan seni öldürürüm.” (2019/309: göz korkutma)

“Beni deli etme”, (2019/319: göz korkutma)

“beni dükkâna getirtip bağırtıp dağıttırma.” (2019/319: göz korkutma)

“Sakın gelme!” (2020/100: göz korkutma)

“Hem döverim hem kovarım. Telefonu aç bak gelir orada döverim seni.” (2020/100: göz korkutma)

“Benimle barış yoksa seni de kendimi de öldürürüm” (2020/351: göz korkutma)

“Benim oğlum polis seni evinden aldıracağım,” (2020/165: göz korkutma)

“O....u bundan sonra bir yere gitmeyeceksin, yoksa seni öldürürüm.” (2020/444: göz korkutma)

“Halen burada bekleyin şimdi görürüz kim kime ceza yazıyor.” (2020/50: göz korkutma)

“Gel o zaman dükkânıma gidelim orada gününü göstereyim.” (2020/39: göz korkutma)

“Hepinizi kaldıracak kadar mermim var.” (2021/126: göz korkutma)

“Daha çok aç kalacak senin p.çlerin. O p.çlerini kapıya koyacağım.” (2020/299: göz korkutma)

“G.tün yiyorsa dışarı çık.” (2019/284: göz korkutma)

“Bu dükkânı yok ederim.” (2021/320: göz korkutma)

“Bana paramı ver yoksa karını yatağından alıp satıp paramı kurtaracağım.” (2021/117: göz korkutma)

“Sana burada yöneticilik yaptırmam.” (2021/363: göz korkutma)

“Ceza yazarsanız burada sizi gezdirmeyiz.” (2020/50: göz korkutma)

“Sen kiminle uğraştığının farkında değilsin.” (2021/143: göz korkutma)

“O....u, kimseden korkum yok, kimin gücü yeterse alsın bakalım.” (2020/265: göz korkutma)

“seni genelevine satacağım.” (2020/44: küçümseme)

“Polismiş, seni süründürmeyenin de…” (2021/456: küçümseme)

“Sizi öldürürüm, kendimi de öldürürüm kimse cesedinizi bulamaz.” (2020/21: tehdit etme)

“Sonumuz televizyonlarda gördüğümüz kadın cinayetleri gibi olacak.” (2019/247: tehdit etme)

“Bu saatten sonra ya Ankara sana ya bana…” (2019/59: tehdit etme)

“Allah şahit gerisini anladın, sen elinden geleni yap, ben de elimden geleni yapacağım.” (2019/59: tehdit etme)

“Arabanın arkasına takıp seni Kırıkkale'ye kadar sürükleyeceğim. Sizi öldüreceğim, hepinizi, kardeşlerini, seni… Artık bunun sonu ne olursa olsun sizi öldüreceğim. Sizi

öldüreceğim, sizin sonunuz benim elimden olacak, ben zaten ölmüş bir insanım sonum hapis olsa da sizi öldüreceğim.” (2020/95: tehdit etme)

“Kızını o....u diye Facebook'a koyacağım. K. (müşteki)'nin kızı o....u diyeceğim. Seni el âleme rezil edeceğim. O… çocuğu seni öldüreceğim. P.ç senin buradan ölün çıkacak.” (2020/85: tehdit etme)

“Alayınızın a… teker teker gömeceğim.” (2020/237: tehdit etme)

“Sana soracağım, bu burada kalmayacak.” (2020/363: tehdit etme)

“Burada barındırmayacağım sizi.” (2020/312: tehdit etme)

“Ölünü sererim buraya.” (2020/434: tehdit etme)

“Aşağı in, seninle görüşeceğiz” (2021/143: tehdit etme)

“Gelirsem ağzına çarparım.” (2020/300: tehdit etme)

“Onu delik deşik edeceğim.” (2020/89: tehdit etme)

“Seni öldüreceğim.” (2020/372: tehdit etme)

“Seni geberteceğim bir daha karşıma çıkma.” (2021/85: tehdit etme)

“Bugün okulda yüzleşeceğiz, ev basmak neymiş görüşürüz.” (2021/296: tehdit etme)

“Gel buraya öldüreceğim. Seni öldüreceğim. A. k. çocuğu, çık dışarı seni yaşatmayacağım.” (2020/118: tehdit etme)

“Yerlerinden mesleklerinden attıracağım, o son kez avukatlık makamına oturacak, mevkiinden edeceğim.” (2020/136: tehdit etme)

“ İnsanların arasına çıkamayacaksın.” (2021/306: tehdit etme)

“bunu öldüreceğim ya da bu beni öldürecek.” (2020/251: tehdit etme)

“Ben seni yaşatmam.” (2020/251: tehdit etme)

“O iki gram aklını alırım ben.” (2019/196: tehdit etme)

“Şerefsiz, p.....k, seni öldüreceğim.” (2020/137: tehdit etme)

“Size burada marketçilik yaptırmayacağım.” (2020/363: tehdit etme)

“Sizi öldürürüm.” (2020/151: tehdit etme)

“Seni öldürürüz, o....u, seni geberteceğim, seni öldüreceğim.” (2020/155: tehdit etme)

“vurunca seni uzatırım.” (2019/285: tehdit etme)

“Seni de aileni de öldürürüm" (2020/172: tehdit etme)

“Ekmeğimden oldum, bu burada kalmayacak. (2021/99: tehdit etme)

“Allah şahidim olsun bu böyle kalmayacak.” (2021/99: tehdit etme)

“bak Allah şahit sana etek giydirip o gruplarda paylaşmayan en adi şerefsizdir.” (2019/59: tehdit etme)

“Ara, seni öldüreceğim. Seni dilim dilim kestireceğim. Sana bir şey yaptırmayacağım. En “sevdiğini alacağım elinden.” (2020/99: tehdit etme)

“Ağzınızı burnunuzu kırarım. 2020/74: tehdit etme)

“Okulda hayatınızı bitireceğim. Sizi okuldan attıracağım. Sizin hayatınızı karartacağım, a… koyacağım.” (2020/191: tehdit etme)

“Seni camdan aşağı atarım. Seni bu evde yaşatmam. Sizi bu eve sokmayacağım. 2020/201: tehdit etme)

“Bak koçum seni yakarım, kendimi de yakarım.” (2020/280: tehdit etme)

“Gelirim o sokak istasyon karşısına. O sağlam kalan bacağını da B. (katılan) kırar.” (2020/299: tehdit etme)

“senin o şişeyi g.tüne sokacağım” (2021/242: tehdit etme)

“Sizi öldürürüm.” (2020/317: tehdit etme)

“O ‘at hırsızı’ lafını da yedireceğim sana.” (2020/299: tehdit etme)

“Ankara'yı sana zehir edeceğim.” (2019/284: tehdit etme)

“Sizinle dışarıda görüşelim. Siz görürsünüz.” (2020/74: tehdit etme)

“Kızını ne hakla dövdüğümü sana göstereceğim.” (2020/207: tehdit etme)

“Ankara’yı sana dar edeceğim, sana neler yapacağım” (2020/117: tehdit etme)

“Ben seni öldürmeyeceğim ama başkasına öldürteceğim. Kahpe senin kanını akıtacağım.” (2020/331: tehdit etme)

“Seni aşağı inersem öldürürüm.” (2020/98: tehdit etme)

“Seni her türlü yakacağım.” (2020/330: tehdit etme)

“oğlunu, kocanı öldürürüm.” (2020/348: tehdit etme)

“Seni gebertirim.” (2020/394: tehdit etme)

“Seni öldürürüm,” (2020/380: tehdit etme)

“seni gebertirim,” (2020/380: tehdit etme)

“seni et gibi doğrarım.” (2020/380: tehdit etme)

“Seni öldüreceğim.” (2020/293: tehdit etme)

“Seni öldürürüm, gebertirim.” (2020/446: tehdit etme)

“seni öldürürüz, yaşatmayız.” (2020/451: tehdit etme)

“Bana ismini söyle seni şikâyet edeceğim.” (2019/84: tehdit etme)

“seni öldürürüm.” (2021/9: tehdit etme)

“Elimde on beş tane mermi var. Bu on beş mermiyi de sana sıkacağım.” (2021/43: tehdit etme)

“Seni vuracağım, yanına geleceğim.” (2021/43: tehdit etme)

“Oğlunu bir daha göstermeyeceğim.” (2021/47: tehdit etme)

“Sizi yaşatmayacağım.” (2021/74: tehdit etme)

“Seni boğazlar öldürürüm,” (2021/96: tehdit etme)

“seni parçalarım.” (2021/96: tehdit etme)

“Seni dövüp eve kilitleyeceğim.” (2021/97: tehdit etme)

“Ettim de uygulayacağım da…” (2021/117: tehdit etme)

“Kızlarını s…, seni öldürürüm, senin oğlunu öldürürüm.” (2021/126: tehdit etme)

“ananı bacını s…, senin oğlunu, seni öldürürüm.” (2021/126: tehdit etme)

“Seni yaşatmayacağım, seni öldüreceğim.” (2021/126: tehdit etme)

“Karımı elimden adlı ben de onunla görüşeceğim. Bacısını kaçıracağım, karı yapacağım.” (2020/89: tehdit etme)

“Sizin kafanıza sıkarım”,(2021/137: tehdit etme)

“hepinizi tek tek vurarak öldürürüm.” (2021/137: tehdit etme)

“Seni geberteceğim,” (2021/147: tehdit etme)

“seni öldüreceğim" (2021/147: tehdit etme)

“Seni öldürürüm…” (2021/158: tehdit etme)

“Seni geberteceğim.” (2021/159: tehdit etme)

“A. k. sizi geberteceğim.” (2021/183: tehdit etme)

“Senin yaşamaya hakkın yok,” (2021/192 : tehdit etme)

“seni öldüreceğim.” (2021/192: tehdit etme)

“Adam tutup seni vurduracağım şerefsiz.” (2021/201: tehdit etme)

“Seni öldüreceğim,” (2021/201: tehdit etme)

“kafanı kıracağım.” (2021/212: tehdit etme)

“öldürürüm,” (2021/227: tehdit etme)

“elimde kalırsın,” (2021/227: tehdit etme)

“Senin kalemin kırıldı artık.” (2021/213: tehdit etme)

“Sen benim yeğenimi annesiz bırakmayı göze almışsan seni öldürmeyi göze almışımdır.” (2021/213: tehdit etme)

“O kapıdan çıktın gideceğin yer kara topraktır.” (2021/213: tehdit etme)

“Seni bulup kafana sıkacağım.” (2021/213: tehdit etme)

“Sizi yaşatmayacağım, vuracağım.” (2021/213: tehdit etme)

“Ne zaman olsa gözüm üzerinizde.” (2021/213: tehdit etme)

“Bana bir şey olsa arkadaşlarımı göndereceğim.” (2021/213: tehdit etme)

“seni öldüreceğim,” (2021/225: tehdit etme)

“seni öldürürüm.” (2021/218: tehdit etme)

“Sen affet diye köpek olsan da canımı sıkanın, canını alacağım bu saatten sonra.” (2021/270: tehdit etme)

“Seni kurşun yağmuruna tutacağım.” (2021/282: tehdit etme)

“Arabanın içinde boğarak öldüreceğim.” (2021/282: tehdit etme)

“Hayatında görmediğin işkenceyi göreceksin.” (2021/282: tehdit etme)

“sizi yaşatmayacağım.” (2021/320: tehdit etme)

“İş çığırından çıktı, kan akacak.” (2021/320: tehdit etme)

“Kamyonla gelir seni ezerim.” (2021/320: tehdit etme)

“seni öldürürüm.” (2021/333: tehdit etme)

“Seni döverim.” (2021/333: tehdit etme)

“Sizi arabanın arkasına bağlar sürüklerim” (2021/345: tehdit etme)

“size göstereceğim.” (2021/345: tehdit etme)

“seni bu evden göndereceğim.” (2021/286: tehdit etme)

“Senin evini basarım,” (2021/363: tehdit etme)

“seni burada öldürürüm.” (2021/363: tehdit etme)

“seni öldürürüm,” (2021/363: tehdit etme)

“seni öldüreceğim.” (2021/406: tehdit etme)

“Bir eve gidelim seni öldüreceğim,” (2021/407: tehdit etme)

“doğrarım,” (2021/407: tehdit etme)

“Bu eczaneyi kapattırırım,” (2021/409: tehdit etme)

“bu camı indirim.” (2021/409: tehdit etme)

“Seni s…, yaz bir kenara seni s… .” (2021/452: tehdit etme) (mahkemece tehdit görülmüş)

“seni öldüreceğim,” 2021/457: tehdit etme)

“Sen akşam eve geleceksin, senin katilin ben olacağım.” (2021/457: tehdit etme)

“Sıkıyorsa gelin, toplu katliam yaparım.” (2021/463: tehdit etme)

“Ya ölün çıkacak ya da gideceksin.” (2021/478: tehdit etme)

“Seni öldürürüm.” (2021/481: tehdit etme)

“Kaldıracağım sizi,” (2021/494: tehdit etme)

“…Seni mahvedeceğim, senin hayatını bitireceğim.” (2021/494: tehdit etme)

“O, o… çocuklarıyla tek tek görüşeceğiz ve o o....uyu mahvedeceğim, hayatını söndüreceğim.” (2021/494: tehdit etme)

“Göstereceğim sana, dibine kadar uğraşacağım seninle, her zaman arkanı kollayarak yürü, kapına dayandıklarında görürsün.” (2019/59: tehdit etme)

“Çoluğunuzu çocuğunuzu dağa kaldıracağım,” (2019/67: tehdit etme)

“sizi öldüreceğim, geberteceğim.” (2019/67: tehdit etme)

“kurtulacağını zannetme,” (2019/111: tehdit etme)

“bir bacağı olmadan yaşanırsa sen de yaşa.” (2019/111: tehdit etme)

“bunun bedelini ödeyeceksin, amma kanınla, amma canınla…” (2019/111: tehdit etme)

“Bana yaptıklarının hesabını vereceksin, seninle hesaplaşacağız, seninle görüşeceğiz. Senin Azrail’in olacağım, seninle görüşeceğim. Senin ecelin olacağım.” (2019/113: tehdit etme)

“Evine barkına gelirim, o evi senin başına yıkarım.” (2019/128: tehdit etme)

“Diyarbakır fuarını başına yıkacağım.” (2019/1: tehdit etme)

“Seni öldüreceğim,” (2019/247: tehdit etme)

“boğazını kesip bırakacağım.” (2019/247: tehdit etme)

“Seni öldürürüm.” (2019/250: tehdit etme)

“Burayı başınıza yıkarım.” (2019/26: tehdit etme)

“A… k… seni gebertirim.” (2019/273: tehdit etme)

“Sizi buradan attıracağım, seni süründüreceğim, seni öldürürüm.” (2019/298: tehdit etme)

“Sana dünyayı dar edeceğim.” (2019/311: tehdit etme)

“Yaptığın şeyler yanına kalmayacak,” (2019/317: tehdit etme)

“hepsinin hesabını soracağım senden.” (2019/317: tehdit etme)

“Seni öldüreceğim.” (2019/320: tehdit etme)

“Bunlar senin yanına kalmaz kahpe.” (2020/44: tehdit etme)

“Seni yazdım seninle görüşeceğiz,” (2020/80: tehdit etme)

“unuttum sanma.” (2020/80: tehdit etme)

“Benim anneme babama bunu yaşattın ya, ne olacağını göreceksin.” (2020/98: tehdit etme)

“Hesap zamanı gelecek her şeyi zamana bırakacağım,” (2020/136: tehdit etme)

“yürürken gölgenden kork, görüşeceğiz,” (2020/192: tehdit etme)

“Sen bittin, seninle işimiz burada bitmedi.” (2020/338: tehdit etme)

“Bu olay burada kapanmayacak!” (2020/330: tehdit etme)

“bundan sonra görürsün sen.” (2021/121: tehdit etme)

“Seni artık buralarda barındırmam.” (2021/147: tehdit etme)

“Sana gününü göstereceğim.” (2021/395: tehdit etme)

“Senin bulunduğun konumu değiştiririm,” (2019/92: tehdit etme)

“senin hayatın bitti.” (2019/92: tehdit etme)

“sana göstereceğim” (2019/122: tehdit etme)

“Sen göreceksin.” (2019/159: tehdit etme)“Çıkınca seninle görüşeceğiz.” (2019/195: tehdit etme)

“Dışarıya çıkınca seninle görüşeceğiz" (2019/195: tehdit etme)

“Sen bittin. Hiç kurtuluşun yok.” (2019/30: tehdit etme)

“Siz daha göreceksiniz.” (2019/304: tehdit etme)

“Canımı kopardığının hesabını soracağım hesabını sen vereceksin.” (2019/309: tehdit etme)

“Sen kork benden.” (2019/309: tehdit etme)

“Beni U. (tarafların müşterek çocuğu) ile sınamanın ne olduğunu göstereceğim sana.” (2019/317: tehdit etme)

“Bunlar senin yanına kalmaz.” (2020/44: tehdit etme)

“Sen bittin bak, sana neler yapacağım hesaplaşacağız.” (2019/196: tehdit etme)

“Gel gel sen Alnıaçıklar’ın oraya gel, ben sana Bağlum'da Hanya'yı Konya'yı göstereceğim.” (2020/138: tehdit etme)

“ben sana ne yapacağımı biliyorum.” (2020/12: tehdit etme)

“bak benim kim olduğumu öğreneceksin.” (2020/12: tehdit etme)

“Sana o küfrü yedireceğim.” (2020/280: tehdit etme)

“az kaldı bekle, ben seni çıktığın yere nasıl parça parça sokacağım gör.” (2020/405: tehdit etme)

“N. K. (müşteki) o parayı size yedirmeyeceğim.” (2020/405: tehdit etme)

“Bu dünya ikimize de dar ya sen ya ben…” (2021/81: tehdit etme)

“Seninle işim bitmedi, seninle çok pis oynayacağım.” (2021/71: tehdit etme)

“seni burada yaşatmayacağız, gezdirmeyeceğiz.” (2021/143: tehdit etme)

“Ben S..(sanık) açık açık tehdit ediyorum seni.” (2021/270: tehdit etme)

“Bundan sonra bak gör neler olacak,” (2021/270: tehdit etme)

“ artık kendinden bile kork.” (2021/270: tehdit etme)

“Sana çok şeyin bedelini ödeteceğim.” (2021/306: tehdit etme)

“O paraları teker teker rulo şeklinde sokacağım.” (2021/306: tehdit etme)

“Para hafif kalabilir. Sana bilumum aletleri sokacağım.” (2021/306: tehdit etme)

“Aşağı gelirsem gebertirim seni.” (2020/407: tehdit etme)

“Öldürürüm seni.” (2020/205: tehdit etme)

“Bu sefer seni cümle âleme rezil edeceğim.” (2019/309: tehdit etme)

“O kocan olacak herifi bulup senin ne mal olduğunu anlatacağım.” (2019/309: tehdit etme)

“Ölümle yüz yüze geldin.” (2021/143: tehdit etme)

“Burada seni öldürürüm,” (2020/19: tehdit etme)

“seni Yenikent’te yaşatmam.” (2020/19: tehdit etme)

“yoksa ben bunu sabaha kadar öldürürüm.” (2020/205: görmezden gelme)

“götürmezseniz bunu uykuda öldüreceğim.” (2020/205: görmezden gelme)

“yoksa ben bunu uçururum.” (2019/213: görmezden gelme)

“Valla kapıyı suratına çarparım. ” (2021/529: görmezden gelme)

“ama az kaldı bulacağım. Y. (müşteki) Efendi, seni de…” (2020/405: itibarını zedeleme)

“Telefonlarını da kapattı ama bulacağız.” (2020/405: itibarını zedeleme)

“Seni köy meydanında eşek gibi anırtacağım,” (2021/113: rezil etme)

“senin için çok kötü olur.” (2021/113: rezil etme)

“Sizi ben televizyona çıkaracağım.” (2021/242: rezil etme)

“Televizyona umuma açık yerde, Müge Anlı’ya çıkaracağım.” (2021/242: rezil etme)

“Senin öyle bir resmini atsam ki o gruplara utancından çıkamazsın piyasaya.” (2019/59: rezil etme)

“Bir gün karşıma çıksan” (2020/280: küfretme)

“O g.t deliğinden kan alırım şırıngayla” (2021/298: küfretme)

“Hepinizin a… k…, sizin a… koyarım. A… k… .” (2020/151: küfretme) (yapacağını gelecek zamanı kullanması özellikle eylemi yapmadığı için tehdite girmiştir)

“Seni öldüreceğim,” (2020/266: küfretme)

“elimde kalacaksın.” (2021/85: küfretme)

“Bu saatten sonra O. (müştekinin adı) rahat uyuyama.” (2021/270: ilenme)

“Uzak dur yanan sen olursun.” (2019/196: uyarma)

“Benim sabrımı taşırmasınlar son ikazım.” (2020/299: uyarma)

“Beni insanlıktan çıkarma herkes haddini bilsin.” (2020/299: uyarma)

“Ağzını yüzünü bana kırdırtma.” (2019/313: uyarma)

“Sonra yemin ederim canımı sıkmaya başladınız haberin olsun.” (2021/30: uyarma)

“Bak senin mahallede geziyoruz,” (2021/242: uyarma)

“emniyete gidiyorum” (2021/242: uyarma)

“La birinizi de Allah’ıma sabaha bulamayacak, kaybedeceğim. Bak ben sana söyleyeyim de.” (2021/529: uyarma)

“Ateşten korkmayan biri var karşında haberin olsun.” (2019/196: uyarma)

“Bir daha konuşmana fırsat vermem.” (2021/30: uyarma)

“G. (müşteki) seni kimseye yar etmem,” (2021/30: sitem etme)

“Seni o fabrikada karı yapacağım.” (2021/482: ayrımcı olma)

“Bunların hepsini ödeyeceksin” (2021/306: merak etme)

“Kızımı vermezsen başına bela olacağım.” (2020/131: şarta bağlama)

“Beni sevk etmezsen revirden çıkmayacağım.” (2020/64: şarta bağlama)

“Senin huzurunu bozmak için elimden ne geliyorsa onu yapmazsam namusum iki paralık olsun.” (2021/270: şarta bağlama)

“…çeneni tutmazsan böyle dayak yemeye devam edersin.” (2020/355: şarta bağlama)

“Kızıma bir daha mesaj atarsan gelir seni ellerimle öldürürüm” (2021/306: şarta bağlama)

“Durmazsan seni döverim.” (2021/414: şarta bağlama)

“Ne kadar alabileceksen hepsini al, onları sana pamuk diye tepmezsem şerefsizim.” (2019/244: şarta bağlama)

“Ben size yapacağımı biliyorum,” (2020/300: üstünlük kurma)

“ben emniyet falan tanımam.” (2019/1: üstünlük kurma)

“şimdi seni buradan aldıracağım” (2019/1: üstünlük kurma)

Küfür

“Biriyle evlenirsen a… a… sokarım seni.” (2020/162: göz korkutma)

“seni s… .” (2020/165: göz korkutma)

“Benim arabamı buradan kaldıranın anasını avradını s… . , (2021/320: göz korkutma)

“Sen kimsin lan a. k. çocuğu?” (2021/71: küçümseme)

“mk.” (2021/369: küçümseme)

“senin ananı s…” (2020/265: küçümseme)

“Hayatının a… k… senin.” (2021/306: tehdit etme)

“Lan a… k… oğlu,” (2019/59: tehdit etme)

“Sizi döverim, a… koyarım.” (2020/74: tehdit etme)

“Sizin sülalenizi s… .” (2020/201: tehdit etme)

“O....u senin a… s… . Seni,” (2020/348: tehdit etme)

“, o… çocuğu,” (2020/451: tehdit etme)

“Senin de gelip a… k… o....u üçünüzü bir aynı yerde s… merak etmeyin siz.”(2021/43: tehdit etme)

“Senin anneni s…,” (2021/97: tehdit etme)

“A… koduğumun bebesi,” (2021/159: tehdit etme)

“Seni s…,” (2021/227: tehdit etme)

“Seni s…,” (2021/225: tehdit etme)

“A. k. çocuğu,” (2021/218: tehdit etme)

“Ananı avradını s…” (2021/282: tehdit etme)

“Ananızı avradınızı s…,” (2021/320: tehdit etme)

“senin a…” (2021/363: tehdit etme)

“Ananı avradını s…,” (2021/406: tehdit etme)

“a… k… senin.” (2021/407: tehdit etme)

“seni s…,” (2021/409: tehdit etme)

“Ö. (katılan) seni s…,” (2019/111: tehdit etme)

“rakı şişesini a… sokacağım,” (2019/111: tehdit etme)

“seni s…,” (2019/111: tehdit etme)

“Ben bak seni şimdi nasıl s…,” (2020/12: tehdit etme)

“seni de s… bekle.” (2020/280: tehdit etme)

“Ulan o… çocuğu” (2020/405: tehdit etme)

“seni a… nasıl koyacağımı gör.” (2020/405: tehdit etme)

“Ananı s…,” (2021/143: tehdit etme)

“Senin g… sokacağım bunları.” (2021/306: tehdit etme)

“O telefonu, o telefona basan parmaklarını… Seni, hayatını s… .” (2021/306: tehdit etme)

“Senin hayatını s… ben.” (2021/306: tehdit etme)

“Tipine s.çayım.” (2021/463: beden olumsuzlama)

“A… k…” (2021/306: ötekileştirme)

“A… k…” (2021/306: ötekileştirme)

“S… şimdi ağzına” (2019/196: ötekileştirme)

“seni s…sin.” (2019/196: ötekileştirme)

“yüzünü s… şimdi bak ha.” (2019/196: ötekileştirme)

“Anasını avradını s…, o… çocuğu” (2019/188: görmezden gelme)

“a… k… bebesini (2020/405: itibarını zedeleme)

“senin ananı bacını s…” (2021/83: itham etme)

“Ananızı avradınızı s…” (2021/183: itham etme)

“Aklını s… dolandırıcısı.” (2021/349: itham etme)

, a… k… malı.” (2021/248: sövme)

“A. P. (müşteki) tüm Fenerbahçe camiası girsin sana” (2021/277: sövme)

“A… k…,” (2021/297: sövme)

“s…” (2021/528: sövme)

“p.ç o… çocuğu…” (2021/121: sövme)

“B.k iç, ağzına s.çarım oğlumun b.kunu ye.” (2019/208: sövme)

“seni s… oğlum ölsün, kızımı Ankara s… .” (2020/280: küfretme)

“.a.cık s… o….usu” (2020/351: küfretme)

”koca g.t deliğinini sinkaf ederim,” (2021/298: küfretme)

“seni harbi sinkaf ederim,” (2021/298: küfretme)

“ koca g.tünü sinkaf ederim.” (2021/298: küfretme)

“senin gibiler benim y….ğımın başı olamaz” (2021/298: küfretme)

“Geçmişini s…, a… k… o.…usu” (2020/69: küfretme)

“Senin karını s…,” (2020/312: küfretme)

“Bir s…sene lan, nasıl s…muş.” (2021/463: küfretme)

“Allah’ını, kitabını s…, senin a… s…, a… k…, senden ayrılmayan annemi s.” (2020/68: küfretme)

“s… seni ha.” (2020/196: küfretme)

“onu da aynı s…” (2020/237: küfretme)

“Sizin ananızı s., sülalenizi, bacını s… .” (2020/95: küfretme)

“Karını s…, ananı s…,” (2019/195: küfretme)

“Senin ananı, sülaleni, kızlarını s… .” (2020/3: küfretme)

“Benim adım da G. (sanık) ise senin yedi ceddini s… ant olsun…” (2019/30: küfretme)

“Senin ananı bacını s…” (2020/338: küfretme)

“Senin ananı avradını s… .” (2020/98: küfretme)

“Onu bıçaklamayanın a… k…, o… çocuğu annesini s… onun bacısını s… .” (2020/89: küfretme)

“Senin Allah’ını kitabını s…, a… k… bebesi, ben oğluyum babam öldü.” (2020/113: küfretme)

“A… k… senin s… belanı.” (2020/118: küfretme)

“O....u, a… k… .” (2020/133: küfretme)

“Siz ananı avradını s… senin. Ecdadını s… şerefsiz. Neredesin lan? Tatsız sorular Bana adres ver. Seni bulduğum yerde ölünü s… . O… çocuğu, o silahını g… sokarım senin.” (2020/138: küfretme)

“Senin ecdadını s…, a… k… çocuğu. Gel a… çaktığımın çocuğu, Alnıaçıklar’ın ordayım gel. Getir la şu silahımı benim a… k… çocuğunun s… anasını. Getir getir şu silahımı benim. Alnıaçıklar'a gel a... k… şu silahımı ver lan bana, ver şu silahımı.” (2020/138: küfretme)

“A… y… girsin.” (2020/155: küfretme)

“Geçmişini s… .” (2020/251: küfretme)

“Le dürzü ol dürzü…” (2021/113: küfretme)

“Ben de senin ananı avradını s…, senin yapacağın işi s… . Oğlunun da senin de g.tünü s… Senin a… k…” (2020/165: küfretme)

“Senin ananı avradını s… .” (2020/172: küfretme)

“ akşam seni s… geleceğim bekle. Seni de ananı da s… . P.....kler, K.vat .Ananı “avradını s…, o....u çocuğu…” (2020/99: küfretme)

“Ananı avradını s… .” (2020/106: küfretme)

“S… ameliyatını…” (2020/210: küfretme)

“Senin ananı s…,” o....u çocuğu, p.ç, şerefsiz.” (2020/197: küfretme)

“senin a… k…,” senin ananı avradını s…” (2020/266: küfretme)

“Yapacağınız işi sikeyim a… k…” böyle işin.” (2020/300: küfretme)

“Senin ananı avradını s…” (2020/354: küfretme)

“A… k… çocukları…” (2020/347: küfretme)

“Senin de a… k… .” (2020/364: küfretme)

“Sizin ananızı avradınızı s… o....u…” (2020/363: küfretme)

“Senin ananı bacını ve kızını s…” (2020/372: küfretme)

“Ecdadını s…, senin ananı s… .” (2020/394: küfretme)

“Kardeşini nasıl s…,” (2020/381: küfretme)

“kardeşinin a… nasıl koyuyorum bak.” (2020/381: küfretme)

“ a… k…” (2020/444: küfretme)

“A… k… şerefsizi…” (2020/446: küfretme)

“senin a… k… o....u çocuğu,” (2020/453: küfretme)

“Senin belanı s… .” (2021/9: küfretme)

“Kralının anasını s… .” (2021/30: küfretme)

“Hepinizin a… k…, sizi şerefsizler, o....u çocukları. Senin ta a… k… .” (2021/85: küfretme)

“Senin ta anana s…,” (2020/265: küfretme)

“Ben senin gelmişinin geçmişinin ta a… k… .” (2021/74: küfretme)

“Ananı avradını s…, a… k… oğlu.” (2021/99: küfretme)

“Senin ananı avradını s…” (2021/135: küfretme)

“Ananızı avradınızı s…,” (2021/135: küfretme)

“anasını s…,” (2021/137: küfretme)

“A… k…” (2021/143: küfretme)

“Sizin a… k… .” (2021/158: küfretme)

“Sizin ananızı avradınızı s…". (2021/207: küfretme)

“A. P. (müşteki) babanın düşmanları, ananı s…” (2021/233: küfretme)

”a… k… o.…usu.” (2021/351: küfretme)

“Polisin de devletin de sizin de a… sizin a… korum o… çocukları…” (2021/388: küfretme)

“S… sizin polisliğinizi…” (2021/390: küfretme)

“Senin ananı avradını s…” (2021/420: küfretme)

“Ulan a... k… kahpesi,” (2021/452: küfretme)

“a.. k… kaşarı” (2021/452: küfretme)

“K. (müşteki) s… belanı…” (2021/463: küfretme)

“Seni s…,” (2021/482: küfretme)

“sabah bakacağız lan bak senin o g.tünü nasıl s….,” (2021/482: küfretme)

“bak sen gör ben senin o g.tünü nasıl s…” 2021/482: küfretme)

“senin bacını da s…” (2021/482: küfretme)

“Ananı s…,” (2021/493: küfretme)

“Altınlarınızı s… bana” (2021/529: küfretme)

“Altınınız falan geçmişini s…” (2021/529: küfretme)

“Sizin ananızı avradınızı, beşikteki çocuğunuzu, gelmişinizi geçmişinizi s… Senin ananı avradını s…, o....u çocuğu.” (2019/72: küfretme)

“A. k. hepinizin.” (2019/94: küfretme)

“Senin aileni de ananı avradını da s…” (2019/127: küfretme)

“Senin hayatını s…, a… k… bebesi” (2019/128: küfretme)

“Senin karını s…, Ç. (sanığın eşinin soyadı)’lerin kızını s… Ç. (sanığın eşinin soyadı)’lerin sülalesini s…” (2019/1: küfretme)

“Senin gelmişini geçmişini s…” (2019/173: küfretme)

“senin sülaleni s…” (2019/208: küfretme)

“Senin ananı avradını s… o....u çocuğu seni s…” (2019/208: küfretme)

“S… yapacakları işi…” (2019/213: küfretme)

“a. k. Çocuğu” (2019/34: küfretme)

“ ananızı s… S… mi ananı?” (2019/34: küfretme)

“A… k… çocuğu.” (2019/235: küfretme)

“Temsilciler kurulunu da s…,” (2019/284: küfretme)

“geleceğinizi s…” (2019/284: küfretme)

“Sizin ananızı s…,” (2019/298: küfretme)

“senin ananı s… seni F. (tanık) s… seni burada s… seni kocama s… o....ular” (2019/298: küfretme)

“Senin a… k… o....u çocuğu ananı avradını s…” (2019/301: küfretme)

“Senin belanı s… .” (2019/313: küfretme)

“Ağzını yüzünü anneni babanı s… .” (2019/320: küfretme)

“Senin gelmişini geçmişini s… .” (2020/338: küfretme)

“ananı s…, babanı s…,” (2021/478: küfretme)

“.mk çocuğu” (2020/237: uyarma)

“Senin ağzına s.çarım,” (2021/463: uyarma)

“A… s…,” (2020/170: buyurma)

“a… k…” (2021/207: buyurma)

“Lan s…” (2021/313: buyurma)

“Kendini gidip sağda solda s…, gelip burada kabadayılık yapamazsın sen.” (2019/128: karşı çıkma)

“Karınızı s…sem bu kadar ceza alırdım.” (2021/166: karşı çıkma)

“Anasını avradını s…” (2021/230: şaşırma)

“ a… k…” (2021/306: şaşırma)

“Lan a… k…” (2021/349: şaşırma)

“Hepinizin a… k…” (2021/345: merak etme)

“Neredesin senin a… k… ?” (2021/479: merak etme)

“lan a… telefonu neredesin?” (2021/479: merak etme)

“A… k… oğlu, almazsan savunmamı, senin ananı avradını s…” (2021/99: şarta bağlama)

“Seni domaltıp s…meyen M. (sanık) s…sinler.” (2019/59: şarta bağlama)

“Üstündeki üniformaya saygım var. Yoksa seni s…” (2019/313: şarta bağlama)

“Ablalarım abilerim kusura bakmayın. Bu o… çocuğunun anasını avradını s…” (2021/538: utanma)

“Ben seni insan yerine koyanın ağzına s.çayım ben.” (2021/463: öz eleştiri)

“Seni şike o.…usu yapmazsam... Size bu saatten sonra çocuk verenin a... k..., p.ç ...tel orospusu...” (2019/30: öz eleştiri)

“K. (müşteki) g.tünü s… yine de o nafakayı ödeyecek ve o çocuklarını görecek.” (2020/255: dayatma)

“Y… yiyin, sikecem sizi,” (2020/312: üstünlük kurma)

Beddua

“Sen insan canı aldığın için cehennemliksin.” (2020/346: itham etme)

“Allah belanı versin.” (2020/184: ilenme)

“Lanet olsun! Allah seni bildiği gibi etsin.” (2020/131: ilenme)

“Allah senin belanı versin.” (2020/155: ilenme)

“Senin çocuğun yok mu? Bu yaptığın senin çocuğundan çıksın şerefsiz.” (2021/390: ilenme)

“Melek lan bunlar p.ç. İnşallah en büyük cezayı alırsın.” (2021/538: ilenme)

“Hakkım haram olsun” (2021/501: ilenme)

“Allah senin belanı versin, ellerin kırılsın senin.” (2019/141: ilenme)

“keşke ölseydim.” (2021/30: sitem etme)

EK 2. Hakaret Davalarında Tespit Edilen Sezdirimsel İfadeler

Durum Odaklı (Eş zamanlı)

“Haydi bir daha avukatlık yap bakalım sahtekâr.” (2020/121: göz korkutma)

“Polisler gelsin sizi şimdi kurtarsın.” (2021/345: göz korkutma)

“çırpın belki çıkarsın.” (2020/162: aşağılama)

“G.tünüz b.ktan çıktı adam oldunuz, laf söylenmiyor.” (2020/43: aşağılama)

“15 Temmuz’un mimarı Cumhurbaşkanı Tayyip yeni anayasa dedi. Eskisini yedi yuttu da yenisi kaldı.” (2021/369: küçümseme)

“ben sana akşam ne yaptıracağım oğluma,” (2020/443: tehdit etme)

“Oğlum, annen kick boksu çok seviyor. Çaydanlığa döner tekme attı.” (2020/184: alay etme)

“anladın ne demek istediğimi bravo zekisin demek ki..” (2020/119: alay etme)

“Rögar kapakları kaldı. Onu da bir alsaydınız.” (2020/332: alay etme) (kaldı alın diyo içsel uyum var)

“Adam olun lan.” (2020/196: buyurma)

“Çok mu mutlu oldunuz şimdi, görevinizi yaptınız?” (2020/300: sitem etme)

Durum Odaklı (Art zamanlı)

“Kızımın g.tüne kurban ol.” (2021/483: aşağılama)

“Sultan I. Mahvettin ve yaveri II. Çarkettin” (2020/123: alay etme) (iç uyumsuzluk paşa sultan gibi sunarken dalga geçiyo çelişki olunca art zaman)

“Tertemiz bir dayak istiyorsunuz, siz isteyin ben hepinizi tertemiz döverim.” (2019/284:alay etme)

“Mustafa Kemal Çankaya Köşkü’nde Topal Osman’la saklambaç oynarken kara çarşaf giyip (2020/416: alay etme)

“Fiyatı fazla yaz üstüne hakaret et sözde Müslüman adamsın,” (2021/349: ötekileştirme)

“On yedi değil yirmi beş senedir sizde İstanbul. Az çaldınız, yetmedi değil mi?” (2020/332: itham etme) (uzun süre veriyo az çaldınız diyo çok çaldınız demek istiyo içte uyumsuzluk var)

“Her ne kadar L…(müştekinin sanal adı) olsan da S…(müşteki) olduğunu bilmeyen yok, istiyorsan soy ismi T.C. de yazalım.” (2020/11: rezil etme)

Durum Odaklı (Dış uyumsuzluk)

“Antalya'ya gidiyoruz oğlumun cici annesiyle.” (2021/47: alay etme)

“Yavrum bekle kavuşacağım sana la kim kimle uğraşıyor? ” (2019/30: alay etme)

“Gazi HZ.LERİ İsmet Paşa ile öpüşürken…” (2020/416: alay etme)

Şekil odaklı

“Ben sivillerin hepsini tanırım. Baş komiserinizi tanırım (2020/50: göz korkutma)

“Zaten Sincan Karakolu’ndakilerle husumetim var.” (2021/137: göz korkutma)

“Sen erkeksen, adamsan dayımı ara, dayımla konuş. Erkekse karşıma çıksın.” (2020/136: göz korkutma)

“Ben doğuluyum oğlum,” (2021/479: göz korkutma)

“Sen şöyle gel bir ben orada sana borcunu vereceğim alabilirsen.” (2020/39: göz korkutma)

“Siz bizi tanımıyorsunuz.” (2021/207: göz korkutma)

“B.ka batmışın,” (2020/162: aşağılama)

“Okumayla avukat olmakla adam olunmaz.” (2020/136: aşağılama)

“Fiyatın bu kadarmış.” (2021/324: aşağılama)

“Benim kızım senin gibi g.tünü satmıyor.” (2021/483: aşağılama)

“Kudur” (2019/196: aşağılama)

“Mevki sahibi olmuş ama adam olamamışsın” (2020/136: aşağılama)

XXX“İ. (tanık) evinde s… kapı da başka biri atletle çıksın. ‘Ha ha ha’ diye sesini duyayım. Burası F. (özel isim) evi değil desin. XXX

“Ha dışardaki köpek ha sen…” (2021/463: küçümseme)

“Sen gel benim ayakkabımın bağcıklarını bağla.” (2021/390: küçümseme)

“Bir de devletten maaş alıyorsun, kaç para maaş alıyorsan o maaşı sana ben vereyim.” (2021/390: küçümseme)

“Annen de genelevde çalışıyor, (2020/44: küçümseme)

“Takıldığınız erkeklerin yanına gidin, orada yatın.” (2020/160: rencide etme) (ima var diye)

“Normal bir kadın bunları yapmaz.” (2021/120: rencide etme)

“Zaten kalkmıyor,” (2020/205: rencide etme)

“Sizin gibi soysuzlar…” (2021/242: tehdit etme)

“Erkekliğin varsa ara“ (2021/242: tehdit etme)

“10 yıl hapis yatarım her şeyi göze alırım.” (2020/280: tehdit etme)

“Tam da başkasının köpeğini kendi köpeği gibi lanse edip ortalıkta gezen senin gibi kahpelerden bahsetmiş reis :)” (2020/119: alay etme)

“Senin gibi gevşekleri çok gördüm” (2019/128: ötekileştirme)

“Biz bu mahallenin bebesiyiz. Siz yokken biz vardık mahallede.” (2020/50: ötekileştirme)

“Keziban’ın doğurduğu. (2020/205: ötekileştirme) (Müştekinin anne adının “Keziban” olmadığı bilinmektedir.)

“karşılıksız çeklerle mal alıyor,” 2020/405: itibarını zedeleme)

“Doktor yalanına devam etmiş…”(2021/87: itibarını zedeleme)

“…ve hala çürük elma olarak mesleğe devam… ” (2021/87: itibarını zedeleme)

“L. B. (müşteki)… Romanov koyunu on doğurdu yalancıları…” (2021/117: itibarını zedeleme)

“L. B. (müşteki), …büyük hayvan vurgunu…,” (2021/117: itibarını zedeleme)

“Çiftlikbank II. … L. B. (müştekinin)… ” (2021/117: itibarını zedeleme)

“Resimde görülen şahıslar, darbeyi organize edenlerdir. Araştırmaya gerek yok. ” (2020/123: itham etme)

“Yuvamı sen yıktın, o....u.” (2020/148: itham etme)

“sen diğer kadınlarla hep birlikte oluyorsun.” (2020/178: itham etme)

“Yalancı tanıklık yapıyorsun.” (2020/330: itham etme)

“…başkasının malına hempa salmışsın.” (2020/346: itham etme)

“Sen beni evliyken de aldatıyordun.” (2020/356: itham etme)

“emek hırsızı.” (2021/83: itham etme)

“yalancı,” (2021/117: itham etme)

“dolandırıcı…” (2021/117: itham etme)

“Karımla aramı siz açtınız.” (2021/183: itham etme)

“@tff.org N. Ö. (müşteki) baş fetöcü.” (2021/211: itham etme)

“…teröristi.” (2021/211: itham etme)

“senin yüzünden kardeşimin yuvası yıkılıyor!” (2021/213: itham etme)

“Ceplerinizi boşaltın!” (2021/314: itham etme)

“Azılı hırsız hem de…” (2021/369: itham etme)

“Fetö’nün siyasi kanadı ve arka bahçesi A (tüzel kişi).” (2021/369: itham etme)

“T. (müşteki) F. (katılan) denen şerefsizin bu kadar palazlanmasındaki tek sorumludur.” (2021/369: itham etme)

“15 Temmuz’da ölen yüzlerce vatandaşın sorumlusudur.” (2021/369: itham etme)

“Zaten, kimin üçkâğıtçı olduğu belli,” (2019/128: itham etme)

“Baldızıyla da ilişkisi varmış.” (2019/205: itham etme) (TVDE GERÇEKLEŞİYOR)

“19 yaşında bir çocuğu yaktınız.” (2021/166: itham etme)

“Kimin ne olduğu belli olsa da kimin ne olacağı belli olmaz, ben buyum. ” (2020/159: rezil etme)

“Ankara eskorttur tavsiye ederim.” (2020/295: rezil etme)

“Sen o kadar haysiyetli biri olsaydın kendi p.çlerine bakardın.” (2020/299: gözden düşürme)

“Dırdır etme.” (2020/394: buyurma)

“kudurma la” (2021/349: buyurma) (köpek demeye çalışıyor)

“Adam gibi nafakanı gönder.” (2020/299: şikayet etme)

“Karı gibi dedikodu yapma” (2021/296: ayrımcı olma)

“Erkeğim diye gezme” (2021/296: ayrımcı olma)

“Karı gibi kaçıyorsun.” (2019/128: ayrımcı olma)

“Beni erkek olan çıkarır.” (2019/260: ayrımcı olma)

“Adamsan beni ara lan! ...adamsan ararsın.” (2021/117: ayrımcı olma)

“erkek değil etekli erkekler.” (2020/136: ayrımcı olma)

“Erkekliğin varsa gel, ne yapacaksan yap.” (2020/165: şarta bağlama)

“Sende biraz yürek varsa mahkemede ol.” (2019/30: şarta bağlama)

“Sende biraz onur, gurur olsaydı evliliğimizin bitmesine sebep olan iş yerinde tekrar çalışmazdın.” (2019/319: yoksunluk bildirme)

“Ben nerede çalışıyorum duysan dudağın uçuklar.” (2019/284: üstünlük kurma)

“Mustafa Kemal’in annelere tavsiyesi: ‘Çocuklarınızın sağlığı için bira içirin. Bira sütten daha sağlıklıdır. ” (2020/416: bilgi çarpıtma)

“Osmanlı’yı yıkıp Lozan'da toprakları satan iki eşcinsel…” (2020/416: bilgi çarpıtma)

“14 yaş Etimesgut an.l or.l vardır. Fiyat sudan ucuz Y. İ. Ö. (müşteki). ” (2020/409: şantaj yapma)

“İspiyoncu.” (2020/106: yaftalama)

Bağlam Odaklı (Belirtisiz Davranış)

“Ara lan,” (2021/242: küçümseme)

“çık telefona,” (2021/242: küçümseme)

“Bir adamı aşağı indiremediniz,” (2021/390 : küçümseme)

“Benim vergilerimle çalışıyorsun.” (2019/213: küçümseme)

“Kendini bir şey sanma.” (2020/407: küçümseme)

“Ara sıpalarını gelip alsınlar seni, Laliş/Lalliş.” (2020/69: rencide etme)

“155’i ara hemen gelsin,” (2020/251: tehdit etme)

“Benim sayemde ayaktasınız.” (2020/312: üstünlük kurma)

“Boşuna blok çekme,” (2021/242: tehdit etme)

“kaçma gel buraya.” (2021/159: tehdit etme)

“Avukat, icra memuru dinlemem.” (2019/260: tehdit etme)

“şerefsizlik yapma!” (2021/395: tehdit etme)

“Aşağıya gel,” (2019/122: tehdit etme)

“Bir bin bakalım arabaya” (2020/12: tehdit etme)

“Dışarıya gel,” (2021/395: tehdit etme)

“Adam gibi dur,” (2020/19: tehdit etme)

“Bir daha arayıp sorarsan ki sorma” (2021/47: alay etme)

“İşine bak.” (2020/80: küçümseme)

“Gülme” (2019/196: ötekileştirme)

“Mersin'in köyünden gelmişsin.” (2020/407: ötekileştirme)

“Men etsinler seni meslekten.” (2019/141:itibarını zedeleme)

“Otur da öbür dünyanı düşün.” (2020/346: itham etme)

“Açsana lan telefonu” (2021/83: itham etme)

“Sen okula gitmiyorsun, namussuzluk yapıyorsun.” (2020/33: itham etme)

“Senin bacın hangi sülaleden, kimin altına yatmış, bir sor.” (2020/381: gözden düşürme)

“işine bak.” (2021/463: küfretme)

“Akıllı ol dedim sana dinlemedin.” (2020/119: uyarma)

“Aklını başına al.” (2021/30: uyarma)

“Akıllı ol,” (2021/30: uyarma)

“sabrımı zorlama,” (2021/30: uyarma)

“çok coşuyorsunuz.” (2021/30: uyarma)

“Ağır gidin.” (2021/30: uyarma)

“O şerefsiz parasını vermiyorsa bile nafaka da hakkını çeksin.” (2021/242: uyarma)

“Ondan sonra bize ne karşın ne edin.” (2021/242: uyarma)

“insan ol,” (2019/309: uyarma)

“ayağını denk al.” (2019/309: uyarma)

“C. Y.'den uzak dur” (2021/414: uyarma)

“onun bulunduğu ortama girme.” (2021/414: uyarma)

“bak beni delirtme.” (2021/463: uyarma)

“Kıçı kırıklık yapma!” (2021/415: buyurma)

bana ulaş p.....k,.” (2021/117: buyurma)

“Şerefsizlik yapma.” (2021/170: buyurma)

“Şerefsizlik yapma lan” (2021/196: buyurma)

“Dursana” (2021/207: buyurma)

“Bunalıma sokma,” (2021/30: buyurma)

“2015-2016 yıllarında da @tff.org H. G. (müşteki), A. P. (müşteki), H. Ö. (müşteki) gibi şeref yoksunlarını istifa ettirin.” (2021/211: buyurma)

“Benimkini de paylaş.” (2021/313: buyurma)

“kalk mutfağı toparla.” (2021/286: buyurma)

“oğlumu ver.” (2021/483: buyurma)

“Sanal soytarılık yapma.” (2019/317: buyurma)

“bilmem ne yapma.” (2021/296: ayrımcı olma)

“gel,” (2021/479: merak etme)

“Eşek gibi bakacaksın çocuklarına.” (2021/483: dayatma)

“Avradını kendin getireceksin bana.” (2019/1: dayatma)

“Ben geliyorsam sen de geleceksin.” (2019/319: dayatma)

“Yönetimi bırakacaksın” (2021/363: dayatma)

“ben sağlık personeliyim.” (2020/300: üstünlük kurma)

“Bu fuarı bana bırakıp gideceksin,” (2019/1: üstünlük kurma)

“ben kapatmayı öğreteceğim sana.” (2021/270: üstünlük kurma)

“Benim sekiz dokuz suçum var.” (2020/363: üstünlük kurma)

“Kalk, al, gel.” (2020/343: yadırgama) (sağlık personeli hasta arasında olduğu için)

Davranışta Bulunmama

“susması.” (2021/30: uyarma)